

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJILJNICA

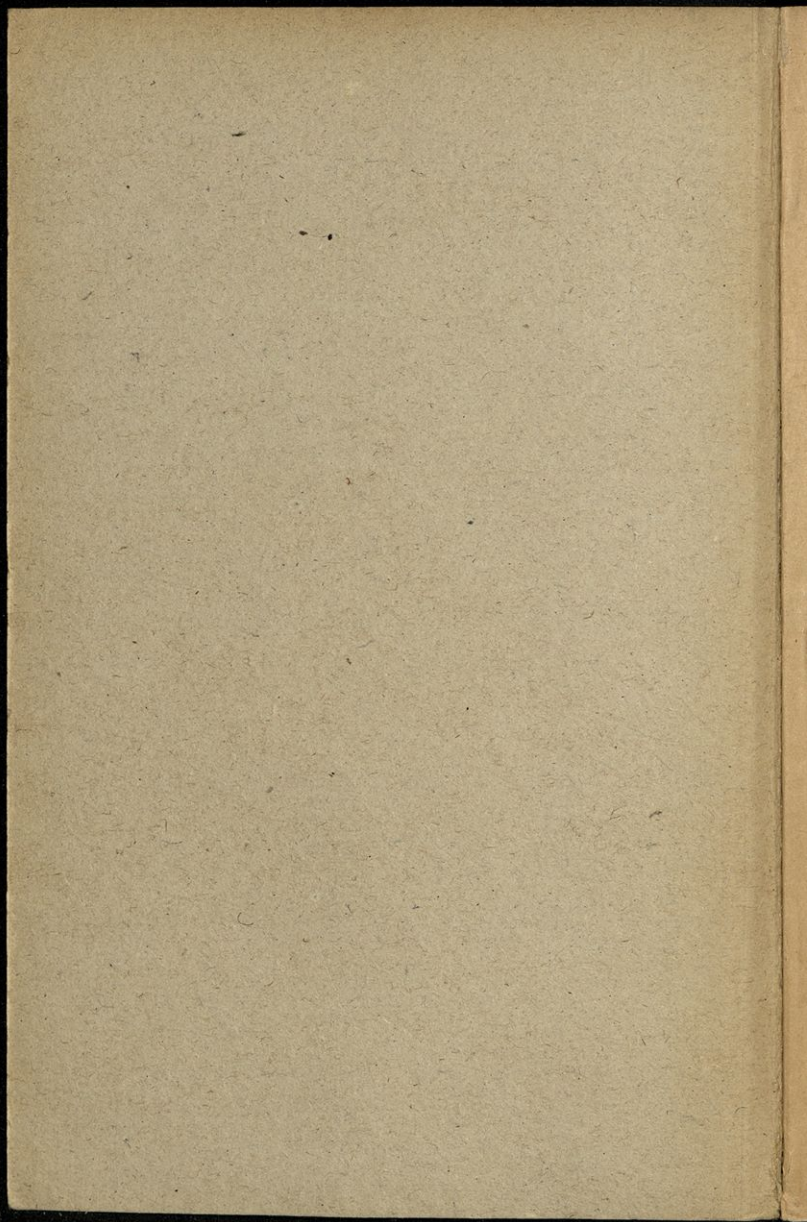
DS

97 705

195102344

COBISS

Prilike patra Bonaventure

v pojasnjevanje

raznih verskih in нравnih krščanskih resnic.

Druga izdaja

spopolnjena s prilikami opata Šampijon de Nilon-a.

Prosto poslovenil

Anton Lé sar.

Izdala in založila

Družba sv. Mohorja v Celovcu.

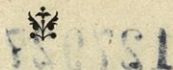
1894.

Natisnila tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu.

Girardeau

Prilike patra Bonaventure

v pojasnjevanje raznih verskih in nravnih krščanskih resnic.

Druga izdaja

spopolnjena s prilikami opata Šampijon de Nilon-a.

Prosto poslovenil

A n t o n L é s a r .

Izdala in založila

Družba sv. Mohorja v Celovcu.

1894.

Natisnila tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu.

127927
m. 29. 29.

97705

1072

Prilike patra Bonaventure

v poiznajenju raznih verskih in pravni kršćanskih resnic.

127927

Druga izdaja

epistolarni s prilikami opata Sampsona de Nyonu.

Z dovoljenjem visokočastitega krškega knezoškofijstva.

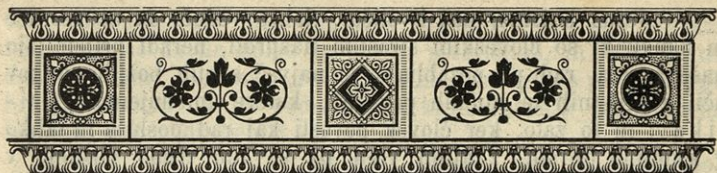
Iskalo in založilo

Družba sv. Mohorja v Celovcu

m. 1344/1951

Nacionalna knjižnica Družba sv. Mohorja v Celovcu

Uvod.

Ljubi Slovenci!

alo knjig je, katere bi bile med raznimi narodi bolj razširjene, kakor je knjiga, katero zdaj tudi vam damo v roke. Naslov jej je: „**Prilike patra Bonaventure v pojasnjevanje raznih verskih in nravnih krščanskih resnic**“.

Prvih osemintrideset prilik je v poslednjih letih svojega življenja spisal pater Žirandó (Girandea) Bonaventura, rojen leta 1697. pri sv. Vincenciju v pokrajini Poatu (Poitu) na Francoskem, mašnik jezuitskega reda, bivši učitelj zgovornosti in voditelj mlade duhovščine v rošeljškem semenišču; drugih štiriinpetdeset pa je spisal opat Šampijon Nilon (Champion de Nilon), ki je prav za prav leta 1786. le nadaljeval to, kar je bil pričel pater Bonaventura.

Knjižica je torej razdeljena na dva dela.

O ceni obojih teh prilik bilo bi skoro zadosti, da omenimo samo to, da so na Francoskem že v mnogih in mnogih natiskih prišle na svetlo, da se ondi tudi še dandanes ponatiskujejo, tako da se ta knjiga nahaja skoro pri vsaki krščanski družini, in da so tudi v mnogo jezikov prestavljene doživele že več ponatiskov; vendar hočemo o njihovi ceni nekoliko obširneje govoriti ter vam naznaniti način, kako jih berite, da tudi pri vas obrode stoterni sad, kakor povsod, kjer so je prav brali in rabili.

Kolikošne cene da so in kako naj se berô in rabijo Bonaventurine prilike, govori omenjeni Nilon v uvodu svojih prilik blizu takó-le:

„Jezus Kristus, naš Zveličar, dobro vedoč, da se resnice in nauki, ki so človeškim strastim nasproti, neradi prijemljejo našega srca, radi pa pozabljajo, je največ svojih božjih nauk učil v prijetnih in mičnih povestih, katere imenujemo „prilike“; in to zato, ker človek povesti kaj rad posluša in lahko v spominu ohrani, ž njimi vred pa se mu trdno vtisnejo v srce tudi nauki, katere one pojasnjujejo. Ta način poučevanja ima pa tudi še to korist, da poslušalci že med pripovedovanjem radovedni sami prilikam iščejo pomena; če ga najdejo, dobro, če ne, jim ga pripovedovalec razloži, oboje pa stori, da si po tej poti pripravljajo srce za sprejem blazega nauka, o katerem se prepričajo, da je resnica kakor v priliki, tako tudi sam po sebi. Način, po katerem je učil naš Zveličar, bil je tudi njegovim priprostim apostolom in učencem vodilo, po katerem so se ravnali, vsem narodom oznanjevaje sveto vero. Tega poučivnega načina se je poprijel tudi pater Bonaventura. S svojim izobraženim umom in nabožnim srcem si je izmislil najnežniše pripovedi, katere so bile njegovim poslušalcem in čitateljem jako všeč, zraven tega so je pa še seznanile z najvažnejšimi nauki ter jim jih tudi pojasnile. Velika korist Bonaventurinih prilik je potrjena tudi s tem, da so rodile najobilnejši sad. Prav to je napotilo tudi mene, da sem sestavil nekoliko prilik; prepričan sem, da bi bil pater Bonaventura, ako bi bil dalje živel, gotovo sam nadaljeval to, kar je bil pričel. Izmislil sem si prilike, v katerih sem hotel učiti in pojasniti resnice, katerih ni pojasnjeval pater Bonaventura; pa tudi resnice, katere je on pojasnjeval, toda iz drugega ozira; pri teh me je vodila želja, odkriti zlasti krive nauke tistih ljudij, ki se imenujejo „modrijane“. Morebiti bodo moje prilike te krive nauke bolj ovrgle, kakor najbolj učeni spisi o njih; in tako naj bi ta knjižica bila vsem mojim čitateljem na korist.“

„Kdor pa resnično želi, da mu bodo te prilike na korist, ta naj ne bere same povesti, ki je prilikam le obleka ali telo, ampak vselej tudi nauk, ki izhaja iz njih, kajti ta nauk jim je bistvena stvar, rekel bi — duša. Napaka, le povesti ali prilike brati, ne pa tudi nauka, ki ga imajo v sebi, nahaja se sem ter tja, ne le pri mladini, ampak tudi pri odrastlih ljudéh. Marsikomu namreč je všeč samo to, kar ščegeta domišljijo, dolgočasno pa vse, kar mu razsvetljuje um in govori na srce. Kdor bi po tem napačnem načinu bral te prilike, porok sem mu, da ne bode dosegel niti Bonaventurinega, niti mojega namena; pa tudi ne bode imel veselja, ki je občuti oni, kateri

vidi, kako lepo se nauk ujema z izmišljeno povestjo. Vsaka teh prilik se dá na dolgo in široko preišljati, in srčno želim, da se to stori po vsaki prebrani priliki, preden se prične druga brati. Po tem načinu bode berilo kratkočasno v prvem delu, koristno pak v drugem.“

Blizu tako govori o prilikah, katere vam tu podajemo, nadaljevalec pater Bonaventurinih prilik, učeni Nilon.

Učeni in nabožni Klement Brentano pa pristavlja temu priporočilu in navodilu še naslednje besede:

„Malo spodbudnih knjig se je do sedaj ljudém vseh narodov, kateri je imajo v rokah, tako prikupilo in je toliko koristilo, in sicer vsem stanovom, kakor te prilike; one so v neštevilnih iztiskih v rokah višjih in srednjih stanov ne le na Francoskem, ampak tudi v mnogih katoliških deželah; one so se pa tudi kmetiškemu stanu tako priljubile, da knjigarji ali vse skupaj ali v majhnih oddelkih ali še celó posamezne prodajajo na sejnih in cerkvenih shodih; one se kupujejo za šolska darila; duhovni in svetni učitelji je rabijo pri svojih poukih, in tudi krščanski gospodarji in gospodinje zajemajo iz njih nauke, s katerimi svojo družino razveseljujejo in poučujejo. Ako hoče gospodar ali gospodinja ali kdo drugi pod vaško lipo ali o pozimskih večerih na preji ali pri drugih zbirališčih nedolžno in koristno razveseliti zbrano množico, prebere katero teh prilik sam za-se, potem jim jo po svoje pripoveduje, morebiti jej tudi sam še kaj pristavi po svoji domišljiji, povedavši priliko nekoliko omolkne ter pričujočim postavi vprašanje, kaj oni kaj mislijo o njej in njenem pomenu? — Kdo v priliki je ravnal prav? — kdo napačno? — Zakaj je to prav? — zakaj óno napačno? — Tako pridejo na dan razni pomeni; nekateri jo zadene prav blizu, nekateri jo pa mahne prav daleč v stran, nekateri morda ne vé, kaj bi rekel. — Ko nikdo več ne vé, kaj bi povedal, tedaj pripovedovalec bere iz knjižice nauk, kateri je priliki pristavljen; njim, ki so napak sodili o njej, popravi njihovo razsodbo, in tako beseda dá besedo — osnovana je bila kratkočasna in poštena veselica, čas je hitro potekel vsem na veselje in korist.“

Klement Brentano dalje pripoveduje o neki taki skupščini, katere je bil sam priča, pristavlja je, da te veselice ne bode nikdar pozabil zastran lepih in spodbudnih pogovorov, ki so se bili vneli o peti priliki, kateri je naslov: „Gadji lovec“, in o dvaintrideseti, kateri se pravi: „Peter Trapec“. — Dalje priporočati to knjigo zdi se nam nepotrebno.

S kratkim tem uvodom in navodom vam izročamo to knjižico s srčno prošnjo:

Dragi Slovenci!

Vzemite to knjižico v roke, berite jo po navodu, ki ste ga brali in ga nasvetujeta dva izvrstna in nabožna pisatelja, in prepričajte se sami, da je v resnici kratkočasna in poučna, — torej vam na vse strani na veliko korist.

V Ljubljani, binkoštni pondeljek 1866.

Pisatelj.

Pripomnja k drugi, pomnoženi izdaji.

Leta 1866. je izdala družba sv. Mohorja „Prilike patra Bonaventure“ z namenom, da one opata Šampion de Nilon-a, ki poprejšnje spopolnujejo, kmalu sledé. Obilica drugega gradiva pa je tako nanesla, da so ostale že za natisek pripravljene te prilike do zdaj v rokopisu. Škoda pa bi jih bilo, ko bi se ne obelodanile s prvimi vred.

Evo jih v drugi, spopolnjeni izdaji!

Ker je zgoraj omenjenih Bonaventurinih prilik prišlo v okroglem številu 4000 izvodov Mohorjevim družnikom v roke, ukrenila je družba sedanjo drugo izdajo samo v zalogo vzeti ter jo udom in neudom ponuditi v blagovoljno naročbo. Prvih 38 prilik v tej knjigi je v drugič natisnjenih, 36. prilika: „Mana v puščavi“ je ponatisnjena iz „Večernic“, XII. zvezek, l. 1865.; drugih 54. ki jih je spisal v duhu prvih v francoskem jeziku opat Šampion de Nilon, pa je dodanih iz prevoda v rokopisu shranjenega po družbi; tudi teh slovensko prestavo je bil oskrbel rajni Anton Lésar, velike realke profesor v Ljubljani.

Iz spredaj stoječega uvoda spoznajo blagi čitatelji, da gredo obeh pisateljev prilike, ker so spisane iz enoistega namena in v istem duhu, vkup v eno knjigo; kar se je s pričujočo drugo izdajo zgodilo. Izdajo še sicer upravičevati ali pa uvodnim besedam še kaj dostavljati, mislimo, bilo bi odveč.

V Celovcu, meseca prosenca l. 1894.

Uredništvo.

Prvi del.

1. Neprestana sirota.

Perzijski kralj, ki ni imel sina, sreča nekega dne na ulicah majhinega dečka jako lepega obraza; vbogaime je prosil, ker je bil sirota. Kralj ukaže, da mu ga pripeljejo na kraljevski dvor, zakaj obšla ga je misel, da ga hoče posinoviti. Ko ubogega dečka oblečejo, kakor se spodobi kraljevemu sinu, bil je še veliko lepši, tako da so vsi nad njim imeli neizrecno veselje. Kralj umrje; v njegovi oporoki je bilo zastonj tega dečka določeno tó-le: „Z vso skrbjó naj se ta deček vzgaja do petnajstega leta; ako se bode spoznalo, da je vreden kraljevskega sedeža, njegovo bodi kraljestvo, ker je moj posinovljenec; ako se pa uđá pregreham, slečejo naj mu kraljevska oblačila, spodé naj ga z dvora ter obsodijo, da v rudnikih dela.“

Kakor je govorila oporoka, tako se je zgodilo. Dali so mu najboljše učenike in vzgojitelje, ki so ga skrbno in vestno poučevali in navajali k vsemu dobremu. Ali kmalu se je v njem prikazalo hudo nagnjenje in zoperno mu je bilo vse, kar bi mu imelo kedaj biti na korist. Postavil se je zoper učnike, učne bukve je z nogami teptal in skozi okno pometal ter zlomil vse, kar so mu dali v roko. Ko nekoliko doraste, pokažejo mu kraljevo oporoko; vsaki dan ga spominjajo žesla in kraljevske krone, ki mu je namenjena, pa tudi sramote in kazni, ki ga čakate. Ali vse to ni nič pomagalo. Ko še bolj vzraste, bilo je njegovo najljubše opravilo to, da je iz ilovice delal hišice in gradove. Ako so se njegovi učniki norčevali iz njegovih otročarij, jel je jokati, jeziti in groziti se; toda učiti se nikakor ni hotel, ampak da je bil le sam, vračal se je k svojim otročarijam. Vendar se je pa, ne vé se kako,

naučil surovega in umazanega govorjenja; učenci so ga svarili in svarili, pa vse zastonj, nikakor se ni hotel poboljšati. Čim stareji je prihajal, tem večje slabosti in pregrehe so se kazale nad njim. In kakoršno je bilo dejanje, takšno tudi govorjenje: hvalil je, kar je bilo hudobnega; ljubil in delal je, kar je bilo pregrešnega.

V takem žalostnem stanu dovrši petnajsto leto. Kraljevski svetovalci se snidejo; mladeniča pokličejo pred se; preberó mu kraljevo oporoko, enoglasno ga spoznajo kraljestva nevrednega, mu slečejo kraljevska oblačila ter ga obsodijo v rudnike. Ko zasliši svojo obsodbo, obledi prvikrat ganjen in skesan, se trese, joka, vzdihuje ter prosi milosti; toda zastonj! — kajti precej se je izvršila izrečena sodba.

Kako se mi smili nesrečna ta sirota! Kako strašna, nepopravljiva škoda ga je vendar zadela! Tako bo vzdihn timer marsikateri mojih bralcev. Toda njegovo vedenje in življenje ni zaslužilo nič boljšega. Ali mar nesrečnež ni vedel, česa se je imel nadejati, in česa bati?

Dragi moj bralec! ali veš, kam meri ta prilika? Ali ne čutiš, da si ona sirota ti sam? — Za otroka božjega sprejetemu bilo ti je namenjeno vekomaj kraljevati, ako se vrednega skažeš obljubljenega kraljestva, pa tudi preti ti je večna kazen, ako se obnašaš tako, da si kraljestva nevreden. Kakor ona sirota, bil si tudi ti potegnjen iz nadloge in reve; bil si s krstno vodo očiščen madeža izvirnega greha in oblečen z oblačilom lepe nedolžnosti! Kako lep si bil v božjih očéh! Ali kmalu si omadežal krasno to oblačilo, ter izgubil vso svojo lepoto!

Le primerjaj svoje življenje z obnašanjem onega dečka, in našel bodeš, da si še zaničljivejši od njega, kajti tudi ti si, ali bi vsaj moral biti, poučen v tem, kar ti je edino potrebno. Ko ti je Bog po svoji milosti odvzel to, kar ti je mamilo in od dobrega odvrčalo srce, ali bi se ne bil imel k njemu obrniti? Ti pa, kaj si storil? — Utrdil si se še v ljubezni do grešnega svetá. In vendar se vedno približuje dan, ki bo odločil, ali si vreden nebes ali pekla, oni dan, ko bode zastonj vse solzenje, vse kesanje!

2. Neumni suženj.

Bogatemu možu, Aristu po imenu, se je jako priljubil Afren, eden izmed njegovih sužnjev, katerega je oprostil težkih

*2a pridgo ne, dobro se je
Inkarnacija vane.*

poljskih del ter odločil za lahka domača opravila, češ, da ga bo kmalu izpustil iz suženjstva. In v resnici, neki dan ga pokliče k sebi ter mu pravi: „Afren, uro hodá te hočem nekam poslati, ako dobro dovršiš to svoje opravilo, hočem te, kedar se vrneš, osvoboditi in ti dati še plačilo, da ga bodeš vesel. Naročilo moje je pa to-le: „Dobro poznaš gospoda Evzebija; tudi ti je znano, kje stanuje; nesi mu teh trideset talentov srebrá, ki sem mu jih dolžan. Naj ti dá prejemni list, kate-rega mi prinesi nazaj. To je vse, kar ti imam naročiti. Povem ti pa tudi pot, ki pelje do njega: Znano ti je, da se pri znamenju pot delí, ena vodi na levo, ena na desno stran; idi po desni dalje, in prav prideš do Evzebija; ako se obrneš na levo, pripeljala te bode pot do Kapista; k temu ne da bi šel, kajti hudoben mož je, in ker trdi, da je vse njegovo, vzel bi tudi tebi srebro. Varuj se, da ne prideš ob denar; ako se ti pripeti taka nesreča, izpremenila se bo moja ljubezen do tebe v sovraštvo, in namesto prostosti in plačila, ki sem ti ji obljubil, dal te bom zvezati, ter te bom poslal na najtežja poljska dela, od koder mi ne prideš več pred oči.“

„Mili gospod!“ izpregovori Afren, „pač mi ni treba, da bi me strah in nada vodila, spolniti tvojo voljo; dolžnost in želja, ravnati po tvoji volji, ste in boste mi edini nagib pri vseh mojih opravilih.“ To izrekši vzame denar in odide. Gredé začne veselja vriskati, rekoč: „O srečna svoboda, po kateri sem tolikanj hrepenel, vendar mi enkrat prisiješ, jutre že te bom užival! O presrečni juteršnji dan!“ — Svojo srečo premišljeva in dalje sam seboj govore preudarja takó-le: „Ko bodem oproščen suženjstva, hočem z malim premoženjem, ki je že imam, in z darovi, ki mi jih je obečal moj gospod, umno gospodariti ter si še marsikaj pridobiti; toda,“ pristavi nakrat, „ko bi imel le deset talentov več, veliko lažje in hitreje bi mi šlo delo izpod rok. Pa kako neumno govorim; deset talentov si želim, in vendar jih ravno kar nesem trideset. Kaj mi neki brani od teh trideset vzeti jih deset? Kdo bo neki zvedel, da sem to storil? Gospod Evzebij jih bode že dvajset dosti imel.“ — Izrekši te besede, odpre vrečo, vzame iz nje deset talentov, je vtakne v svoj žep, gre dalje in modruje takó-le:

„Teh dvajset talentov torej moram nesti Evzebiju? Tega gospoda pa jaz dobro poznam; trdosrčen in skop je, stavim sto na eno, da mi za težki trud ne podá darú. Tak pa gospod Kapist ni; svest sem si, da me on ne izpusti iz hiše, preden mi ne dá pokusiti sladke kapljice žlahtnega svojega vinca.“ — V tem samogovoru dospè do znanega znamenja,

kjer se je delila pot. — „Zdaj velja,“ pravi, „na katero stran se hočem obrniti? Po vsem tem,“ nadaljuje, „saj lahko iz prva grem h Kapistu, in ko si pri njem odpočijem, zavijem jo še lahko k Evzebiju.“ — Izgovoril — storil; obrne se na levo stran. Ko ga Kapist od daleč zagleda, gre mu naproti, ter ga prijazno sprejme, rekoč: „A, ti si, ljubi moj Afren, ali mi kaj denarja prineseš?“ — „Dà, dà, dragi gospod!“ — „Koliko?“ — „Dvajset talentov.“ — „Malo je sicer, pa naj bo, idi z menoj, da ga še kozarec izprazniš do obeda!“ — „Ali, dragi gospod!“ oglasi se Afren, „ta denar ni vaš.“ — „Čegav pa?“ — „Evzebijev.“ — „Dobro,“ odgovori Kapist, „Evzebij ga ne potrebuje. Ta denar je prav za prav moj, in meni ga je ravno treba; daj ga le sèm, dete moje, in potem hočeva obedovati.“ — „Dragi moj gospod!“ odgovori Afren, „svojemu gospodu moram prinesiti prejemni list!“ — „Kaj pa da!“ odvrne Kapist. „list ti hočem tudi dati, tvojemu gospodu tudi moj veljá.“ — Lačni Afren, ki ni znal brati in ni umel vrednosti tega lista, dà se pogovoriti, izroči Kapistu denarje in vtakne prejemnico v žep. Potem se vsedeta k obedu, po obedu si z igro tratita čas, dokler ne pride ura, o kateri se je moral Afren vrniti domov.

Afren počasi stopa proti domu, nekoliko nemiren zavoljo tega, kar je storil, toda ne vedoč, kako se bode izteklo. Ko ga ugleda gospodar, nagovori ga, rekoč: „Precej pozno se vračaš.“ — „Dragi moj gospod!“ odgovori mu Afren, „to je zavoljo tega, ker sem bil na obed povabljen!“ — „Ali je Evzebij zdrav?“ — „Dà, gospod, nisem ga videl bolnega.“ — „Ali si mu dal denar?“ — „Dà, gospod!“ — „Ali si mi prinesel njegovo prejemnico?“ — „Dà, gospod, to-le je!“ — Arist razgane list in precej ugleda Kapistov podpis. „Kaj?“ zareži nad njim, „Kapist ti je dal ta list? Njemu si torej nesel srebro?“ — Afren ves zmešan obmolkne. — Ko Arist prebere list, reče: „Kaj? Le dvajset talentov si nesel? Kje je še drugih deset?“ — Ko Afren vidi, da je vse očito, pade svojemu gospodarju na kolena, rekoč: „Gospod! nehvaležnež in malopridnež sem, ter zaslužim pravično tvojo jezo. Nič nisem storil, kar si mi bil ukazal, vse pa, kar si mi bil prepovedal! Kaznuj me, kakor me hočeš, saj sem tega vreden.“ — Arist se zdaj obrne k malopridnežu, rekoč: „Ti mi nisi držal svoje obljube, jaz pa hočem svojo spolniti.“ — Zdajci ga ukaže ukleniti ter ga pošlje na svojo pristavo, da ondi opravlja najtežja dela; tudi ni hotel več videti ga, in prepovedal je vsem, govoriti o njem.

Ali si pa tudi more kdo misliti bolj bedastega človeka, kakor je bil ta ubogi suženj? — Toda nekoliko preudarjajmo njegovo ravnanje, morda vendar spoznamo, da mu je podoben marsikdo izmed nas:

1. Njegovo nehvaležnost. Postavi si zdaj, ljubi moj bralec, pred oči vse dobrote, ki si jih prejel od Boga. Iz nič te je stvaril, iz posebne svoje dobrote te odtegnil pogubljenju, sprejel te je v svojo hišo, v svojo cerkev, da bi ondi poskusil tvojo zvestobo, potem pa, da bi te prestavil v nebesa, kjer te čaka večna svoboda, večno veselje, večno življenje. Iz edinega tega namena te je stvaril. Ali si moreš le misliti blažnejšo srečo? Da ti pomaga doseči ta namen, stvaril je svet, in ustanovil svojo cerkev. Za to pa, da ti je dal dušo in telo, in da je odločil vse druge stvari tebi na korist, zahteva od tebe le eno in ti prepoveduje le eno. Kar zahteva od tebe, je edino to, da hodiš po poti pravice in pobožnosti, da spolnuješ njegove zapovedi, da njegove dobrote obračaš njemu na čast in sebi na korist. Kar ti pa prepoveduje, je to, da se varuješ hudega; da njegovih talentov ne daruješ satanu in ne svetu, ker ti jih je podelil samo zato, da je obračaš le njemu na čast; prepoveduje ti časno blago, katero ti je izročil, odtegovati njegovi časti in obračati lastni svoji ljubezni, v prid lakomnosti ali skoposti, prevzetnosti in ničemurnosti, ali kateri drugi strasti. — Zdaj pa, dragi moj bralec, nekoliko premišluj, kako si se doslej ti obnašal v tej reči! — Ali nisi Afrenu podoben v nehvaležnosti?!

2. Njegovo nepokorščino. Pomisleka je vredna pot, po kateri je Afren zabredel v to pregreho.

a) On se je spominjal plačila, ki je bilo pokorščini obljubljeno; na to pa ni mislil, da bi bil v resnici pokoren; on se je veselil obečane svobode, rabil pa ni edinega pripomočka, da bi jo bil dosegel. — Ravno tako nespametno pa še dandanašnji ravna veliko ljudij. Vsi sicer želimo zveličanja, nikomur ni všeč pogubljenemu biti; toda veliko jih je takih, ki nikdar ne mislijo na pomoček, kateri edini je more zveličati in pogubljenja obvarovati. To sredstvo je, da smo pokorni božjim zapovedim.

b) Afren je mislil, da je pokoren, in vendar je premišljal to, kar ga je odvrčalo od pokorščine. — Nikar si ne umišljaj, da spolnuješ božje zapovedi, ako poslušаш, bereš, želiš in ljubiš kaj tacega, kar je božjim zapovedim nasproti; ali če v svojem srečju, v svoji domišljiji rediš misli, katere Boga žalijo.

c) Afren je v svoji neumnosti hotel pokoren in nepokoren biti; sklenil je iz prva storiti to, kar mu je bilo prepovedano, in potem to, kar mu je bilo zapovedano. — Glej, velike nevarnosti! Njemu je pa podoben vsaki, ki hoče najprej svetu služiti, in Bogu še le potem. — Prerado se zgodi, da človek umrje, preden začne Bogu služiti.

3. Njegovo predrznost, katera se kaže v treh rečeh:

a) v tem, da se je nadejal, da gospodar ne bode zvedel, kaj da dela ali kam da gre. — Žalibog! še dandanašnji je veliko takih neumnežev, ki se predrzno izgovarjajo, rekoč: „saj tega nikdo ne zvé!“ Ti pa, ljubi bralec, ali ne veruješ trdno, da je Bog vsegapričujoč in vseveden, in da ti las z glave ne pade brez njegove volje? Kako je to, da vendar greh delaš pred njegovimi očmi! Ali torej tvoja predrznost ni večja od Afrenove?

b) v tem, da je bil zadovoljen s prejemnim listom, ki mu ga je dal največji sovražnik njegovega gospodarja. — Ali ni pa tudi veliko ljudij, ki so zadovoljni s tem, da so le ljudem po godu? — da z zunanjim svojim dejanjem le po svetni hvali hlepijo? — Ali je mar to sreča in zveličanje, nam namenjeno? Gorje mu, kdor se zanaša na to!

c) v tem, da se je predrznil prejemni list izročiti svojemu gospodu. Glej strašne njegove drznosti! — In ravno v njej ga posnemajo vsi, ki vedó, da se nehoté vedno bližajo sodnemu stolu božjemu, pa se vendar ne bojé, z vestjô, obloženo z neštevilnimi grehi, stopiti pred sodnika? z vestjô, v kateri je natanko popisano vse, kar so hudega storili, govorili, mislili, ljubili in želeli.

Tri okoliščine pa so, katere nam kažejo, da smo mi še bolj zadolženi, kakor je bil Afren.

a) Afren ni znal brati, in tega ni bil sam kriv; — mi pa znamo brati v svoji vesti in lahko preiskujemo, kaj da je v njej zapisano; kdor mi ugovarja, da ne ume brati v njej, njemu jaz odgovorim: „Sam si tega kriv, ker se nisi hotel vaditi branja, še ogibal si se ga, ker si se bal, da bi te vest preglasno ne svarila in ne pripeljala na pravo, če tudi težavno pot.“ Pomisli vendar, dokler je čas, ali bi ne bilo boljše, da kratek čas hodiš po ozki in trnjevi poti, kakor da s težko vestjo stopiš pred sodni stol božji, kjer boš obsojen v večno trpljenje?

b) Afren ni vedel, da bode prejemni list razodel vse, kar je hotel utajiti. — Ti pa, če tudi ne znaš brati, vendar dobro veš, da je v tvoji vesti zapisano vse, kar si storil in kar ti bo očitala na sodni dan. Kako predrzen si torej, če hočeš z zadolženo vestjo iti na sodbo in neizprosno pričo vzeti s seboj.

c) Afren ni mogel več popraviti ne prejemnega lista, ne svojega pregreška. — Ti pa imaš, dokler dihaš, gotov pomoček zoper greh; kaka nespamet torej, če ga ne rabiš!

Ta pomoček pa je:

1. Uči se brati v svoji vesti; preiskuj torej vse svoje dejanje, da zveš, v čem si se zadolžil; potem pa očisti svojo vest s skesano in čisto izpovedjo.

2. Ako si se v resnici prizadeval, da bi se spomnil vseh svojih pregreškov, potem pa bodi mirnega srca, če se tudi ne spomniš in obtožiš vseh; zaupaj v božje usmiljenje, saj je Gospod tvoj oče, ki zahteva le odkrito srce in resnično voljo.

3. V prihodnje pa se varuj, da več ne obtežiš svoje vesti; če se ti pa vendar kaj pripeti iz nemarnosti, precej preišči svoje zadolženje ter se ga čisto in skesano izpovej. Tako si boš ohranil občutljivo vest, katera te bode vedno opominjala tvojih dolžnostij, varovala greha, ter zagovarjala pred sodnim stolom božjim. Bog pa bode zvestemu svojemu služabniku povrnil s plačilom, katero bode vekomaj užival.

3. Mesečnik.

Korejski kralj pošlje dva služabnika biserov iskat. Iz teh biserov je hotel narediti krasno zavratnico, katero j- želel podariti svojemu očetu,¹ kitajskemu cesarju. Enemu reče iti na vzhodno korejsko brežino, enemu pa na zahodno, obema pa ukaže pridno iskati in nabrati toliko biserov, kolikor jima bo moč, in velí, naj se oba vrmeta isti dan, katerega jima je natančno določil. Mindao, ki je bil poslan na vzhodno brežino, je skrbno in marljivo delal po kraljevem ukazu, pa je tudi veliko biserov nabral. Po noči je hodil s svetilnico ob morju ter lovil bisere, po dnevu je pa počival. Janki, poslan na zahodno brežino, razveseljeval se je pa po dnevu, po noči pa spal. Vendar je pa vsako noč prišel k morju, toda ker je bil mesečnik, hodil je v spanju, torej ni vedel, kaj da dela, in namesto biserov nabiral kamenje, in ž njim polnil košek, ki ga je

¹ Tako pravijo kitajskemu cesarju tisti kralji, ki mu morajo davke plačevati.

nosil s seboj. Ribiči, ki so ga opazovali ne daleč od tod, bili bi prisegli, da lovi bisere in da se s polnim košem biserov domov vračuje, in vendar je v košu imel le kamenje. Domov prišedši spée izprazni svoj košek v zaboj, ki je bil odločen za bisere. Potem se je vlegel na posteljo in spal do poznega dne. V tem spanju so se mu sanjale najlepše reči. Zdelo se mu je, da je na brežini, da v koš nabira bisere in da jih iz koša deva v zaboj. Ko se zjutraj vzbudi, stale so mu sanje tako živo pred očmi, da nikakor ne dvomi, da se je vse to v resnici godilo; vrh tega je pa tudi z razveseljevanjem imel toliko opravila, da ni nikdar utegnil pogledati, kaj da je v zaboju. Tako je ravnal ves čas, katerega mu je bil kralj odločil, do dné, ko se je imel domov vrniti. In še ta dan ga je motilo sto in sto rečij, tako da na voz naloži zaboj, ne pogledavši va-nj. Janki in Mindao snideta se odločeni dan na kraljevem dvoru, ter oddasta vsak svoj zaboj. Kralj ukaže odpreti zaboj, katerega mu je bil izročil Mindao; našli so v njem veliko jako lepih biserov. Kralj je bil ž njim tako zadovoljen, da ga je izvolil za poglavarja neke dežele ter mu določil veliko letno plačo. — Janki, tega vesel, nadejal se je enakega plačila; toda kako se začudi, ko so v njegovem zaboju namesto biserov našli le zgolj kamenje! Janki sam ni verjel svojim očém. Kralj, kateremu se je to zdelo zasramovanje, raztogoti se tako, da izreče sodbo: „Janki naj se pobije s kamenjem, katero mi je prinesel!“

Janki se hoče izgovarjati, a kralj ga noče poslušati in odide. Janki se obrne do prvega kraljevega ministra, in se izgovarja s tem, da je mesečnik in da je edina ta nesreča kriva, da je tako ravnal. Ali minister mu odgovori: „Ker si vedel, da si mesečnik, zakaj nisi skrbel, da bi te bil kdo vzbudil? Vrh tega bi bil imel vsaj po dnevi premisliti, kaj si delal po noči; preden si se vrnil domov, ali vsaj preden si kralju oddal zaboj, mogel bi bil pogledati, kaj da je v njem, in gotovo ne bi bil tako predrzen, s kamenjem v zaboju stopiti pred kralja.“ Janki zdaj spozna svoje pregrešenje, ter prosi, da bi smel še enkrat iti na brežino, da popravi, kar je zagrešil. Minister pa mu odgovori: „Kralja ni volja, da bi svojemu služabniku dal priliko, da bi ga še zasramoval s svojo nepokorščino.“ To izrekši ukaže, da se izvrši sodba, ki jo je kralj bil izrekel nad njim.

Pomena te prilike ni težko najti. Mi vsi smo na svetu zato, da si nabiramo biserov, to je, čednostij in dobrih del.

Dobra dela brez milosti

„v stani milosti“

Jezus Kristus, naš kralj, nas je sem poslal, ter nam dal pomočke v roke. Njemu smo dolžni izročiti svoje zasluženje, katero on daruje nebeškemu Očetu. Nabrati si moremo dobrih del v luči svete vere na vzhodni brežini, to je v sreči, pa tudi na zahodni, to je v križih in težavah. Najbogatejši je on, ki jih ima največ.

Ali koliko mesečnikov je na tem svetu, ki namesto biserov, edino vsečih njihovemu Očetu, v sanjah nabirajo le kamenje, katero Očeta žali in sili, da kaznuje nemarne svoje otroke! In taki so vsi tisti, kateri se trudijo le za časno blago, zanemarjajo pa skrb za večnost; — mesečniki so vsi, ki se zanašajo na svojo poštenost, na svoja dela, katera opravljajo brez svetega namena; mesečniki so, ki trpijo brez krščanske potrpežljivosti; ki molijo le z ustnicami, — ki svoje dolžnosti opravljajo brez dobrega namena, ali celó zavoljo ljudij ali le iz navade, — ki se trudijo le za unanjo čednost brez notranjega jedra, — ki se le hlinijo. Vsi ti in enaki si nabirajo kamenje namesto biserov, zatoorej jih pa tudi čaka kazen namesto plačila.

Mesečniki, vzbudite se ter pemislite, kaj delate! Odprite oči in pogledjte, kaj nabirate! Nikar ne hodite pred svojega kralja, in nikar se ne kažite pred sodnim stolom, preden ne veste, kaj da nosite s seboj, preden si ne očistite vesti. V tem življenju je še mogoče, da v zakramentu svete pokore odložite kamenje in si namesto njega naberete pravih biserov — dobrih del. Ko ta svoj tek dokončate, nikar ne pričakujte življenja, v katerem bi se dali pregreški prejšnjega življenja popraviti. Zdaj storite, kar boste enkrat želeli, da bi bili storili; kajti takrat vam ne bode ostalo nič drugega, kakor kazen ali plačilo za to, kar ste storili do tistih dob!

4. Zvezdoznanec pri Laponcih.

Na povelje svojega kralja napotil se je bil neki zvezdoznanec v severne kraje opazovat, kako da mimo solnea pojde zvezda Venera (danica in večernica). Prišel je v deželo, kjer bivajo Laponci, o tistem času, ko mali stanovniki te dežele še niso bili zapustili zimskih svojih stanovališč. Bila so pa ta stanovališča podzemeljske luknje, katere so imele le po eno odprtino, namreč vrata, skozi katera so va-nje hodili. V teh luknjah je neprenehoma gorel strašno velik ogenj, cela drevesa, še vsa zelena, z vejami in listjem so vlačili va-njo in v njej žgali, tako da se od gostega dima niso videli med tem, ko so

se greli pri plamenu. Neki jasen večer jim je zvezdoznanec, preden so odšli v svoje luknje, razlagal pota, po katerih tekajo zvezde; pravil jim je, kako se imenujejo posamezne zvezde, in kazal planete. Na vse grlo so se mu smijali Laponci, poslušaje ga in opazovaje orodje, katero mu je rabilo. Nekateri so v roke vzeli kvadrant (astronomično orodje), pa niso vedeli, kaj ž njim začeti; nekateri so gledali skozi daljnogled, ali nič niso videli. Ko so slišali imena slavnih zvezdoznancev: Kartezija, Nevtona, Kopernika, smijali so se tako, da bi jim bila kmalu sapa zastala.

Kar jame najimenitniši izmed njih govoriti in reče zvezdoznanec: „Tvoj kralj in narod menda pač ne vesta, kje da se ju glava drži, da nas hočeš kratkočasiti s takimi burkami.“ Zvezdoznanec, s temi besedami razžaljen, mu odgovori: „Ne čudim se temu, da prikazni na nebu ne umejete in da se njim, kateri je opazujejo in o njih govoré, posmehujete, vi, ki v temi živite, v luknjah stanujete in še ne veste, kaj zemlja rodi.“ Laponci, to zaslišavši, jamejo grozno vpiti in morda bi zvezdoznanca bili raztrgali, ako je ne bi bil naglo potegnil od njih.

Kmalu potem se je vrnil v svojo domačijo, kjer je natančno poročal o svojem opazovanju in na dolgo in široko pravil o bedastih Laponcih. Zdaj pa mirno živi pri svoji družini in uživa dobrote svojega kralja in spoštovanje svojih sosedov.

Ako nekoliko premišljujemo te Laponce, nad njimi zapazimo zlasti tri reči, iz katerih si lahko posnamemo tehtne nauke, in sicer:

1. Njihovo temo. — Kar se tiče našega zveličanja, smo tudi mi na tem svetu kot v hiši, temnega dima polni. Počutki in strasti nam temnijo čisto luč našega duhá ter zatirajo najblažja čutila našega srca. In tako se zgodi, da ne vidimo ne tega, kar je v nas, ne tega, kar je zunaj nas; ni nam znano ne to, kar je na tem svetu, ne to, kar je onkraj tega svetá; ne poznamo velikosti tega, kar je večno, ne malosti tega, kar je časno. Posvetnim in minljivim rečem skazujemo spoštovanje, akoravno je zaslužijo le nebeške in neumrljive stvari; nebeškim rečem pa skazujemo zaničevanje, katero se posvetnim spodobi. Ta zmota pa stori, da se ljudém dobro zdi to, kar je hudobno, hudo pa to, kar je dobro. Posvetnjakom je tema svetloba, pot namen, kraj prognanstva pa domovina. — Da bi se pač, preden nam smrt izpred očíj ne potegne te zmote, trdno

oklenili luči svete vere, ki nam sveti v temnem kraju! Poslušajmo one, katere vodi nebeška luč, in kateri nam pred oči stavijo zveličansko resnico, da je prav za prav le večnost vredna našega premišljevanja, in da si za posvetne in minljive reči prizadevajmo le toliko, kolikor nam morejo pripomoči za pravo, neminljivo, večno srečo.

2. Njihovo zasmehovanje. — Kedar vidim ali slišim, da brezbožni ljudje zasmehujejo sveto vero, da se neverniki vzdigajo zoper Kristusovo pravo cerkev, da se razuzdanci norčujejo s pobožnostjo, zdi se mi, da sem pri severnih Laponeih, ki se posmehujejo zvezdoznanstvu.

3. Njihovo jezo. — Od nekdaj je svet zasmehoval prave kristijane in nje, ki so vzprejemali pravi nauk. Večkrat jih je preganjal in tudi moril. Toda preganjanci so se preselili v nebeško domovino, kjer v družbi zveličanih duhov uživajo večno blagoto večnega kralja. Dodeli, milostljivi Bog! tudi nam milost, ž njimi kedaj združenim biti.

5. Gadji lovec.

Neki kmetovalec je bil poslan loviti gadov, katere je imel poslati v bližnje mesto lekarju, ki je zdravilo pripravljal iz njih. Nekega dne je bil naš lovec tako srečen, da je ujel 150 gadov. Zvečer domov prišedši bil je tako truden, da se mu ni ljubilo večerjati, kar precej se odpravi v spalnico spat. Po svoji navadi je tudi tisti večer v spalnico s seboj nesel žive gade ter jih dejal v posodo, katero je sicer pokril, pa je ne trdno zaprl. Po noči izlezejo vsi gadje iz svoje ječe in gorkote iskaje lazijo po izbi, dokler ne prilezejo na posteljo pod odejo lovecu do života; okoli njega se ovijejo tako, da mu ne storé nič žalega, le iz spanja ga prebudé. Ne vedóč, kaj ga je prebudilo, zopet kmalu zaspi. Po svoji navadi je imel tudi to noč goli roki na odeji. Tako sladko je spal, da se je še le vzbudil, ko je že solnce visoko stalo na nebu. Ali kak strah ga obide ugledavšega gade okoli svojih rok! „Po meni je!“ strahoma vsklikne, „gadje so ušli iz posode.“ Bil je pa tako previden, da se ne gane; ali pri ti priči začuti, da so se mu gadje bili ovili tudi okoli vratu, okoli nog in okoli vsega života. O groza! Toda tudi zdaj ne izgubi glave. Bogu se priporoči in ne ganivši se pokliče deklo. Ko dekla odpre duri, reče jej tihoma: „Ne hodi v izbo, idi, vzemi velik kotel, na pol ga napolni z mlekom, mleko segrej, vendar tako, da bo le mlačno, ta kotel mi potem prinesi ter ga, kar le moreš, tiho postavi na tla sredi izbe; ne zapri duri,

*gesniva v svetnem
stangi*

idi, naglo stori to, kar sem ti rekel, ne trenutka ne mudi.“ Dekla stori, kar jej je bilo naročeno. Ko je bil kotel v izbi, jamejo se gadje, čutéč mleko, odvijati od rok, vratú, nog in života in lezti v kotel. V malem času je bil gadov oproščen. O kakšno veselje! Toda vendar še ne vstane, ker se noče prenagli, ampak nekoliko še čaka na postelji; še le potem, ko je zadnji gad zapustil posteljo in zlezel v kotel, vzdigne se ter, preden se obleče, gre h kotlu, v katerem so gadje lazili kakor v omotici. Zdaj v roke vzame klešče, ž njimi gada za gadom potegne iz kotla ter vsakemu sproti odreže glavo. To delo dovršivši pade na kolena ter srčno zahvaljuje Boga, ki ga je tako očitno rešil velike nevarnosti; potem pa gre k svoji družini ter jim pové, kaj da se mu je bilo pripetilo. Vse je izpreletela velika groza, tudi sam se je pripovedovaje tresel strahú. Umorjene gade pošlje lekarju s poročilom, da se je za vselej odpovedal temu opraviilu; gad se mu je jel tako gnusiti, da ni mogel nobenega več pogledati, na vsem životu se je vselej stresel, ko je zaslišal njegovo ime.

Ta strašna prigodba je vredna, da jo nekoliko premišljujemo po vseh njenih delih; zakaj prelepa podoba nam je v dušnem obziru.

1. Strašen je bil stan gadjega lovca na postelji. Če si ga živo pred oči postavim ter gledam njegov život, kako je bil ves z gadi ovit, obide me groza, in že pri samem spominu o njem se mi trese srce. Nehoté mi iz ust izide vsklik: o groza! Ali je pa tudi mogoče, misliti si še strašnejši stan? — Dà, dà, ne le mogoče, ampak v resnici še tisočkrat strašnejši je stan duše, katera živi v smrtnem grehu. Ako premišlujem grešnika, bodi si da mirno po noči spi na postelji, bodi si da o belem dnevu prosto hodi po lepem svetu, in ako mi pred oči stopi misel, da imajo njegovo dušo v posesti smrtni grehi, ki so veliko hujši od gadov, tako, da je tudi vse njegovo teló ovito in prepleteno ž njimi, izpreletava me še veliko večja groza. Gadjega lovca sicer ni strašila nevarnost, dokler je spal, ravno tako grešnika nič ne straši, dokler mirno v grehu spi; ali zdi se mi, da zavaljo nevednosti ta stan ni manj strašen, ni manj nevaren.

2. Gadji lovec je bil tudi v spanju v veliki nevarnosti. Ako bi se bil v spanju le količkaj ganil ali na postelji obrnil in tako katerega gada pritisnil, ali s sapo ali s kako besedo ustrašil, gotovo bi ga bil smrtno pičil. Kaj pa se

pripeti grešniku, kateri umrje v smrtnih svojih grehah? — Pogubljen je na vekomaj. Strašna je smrt za gadovim pikom, ali vendar kaj je, ako jo primerjamo s peklom, kjer je grešnik v oblasti hudobnih duhov, rop in muka svojih grehov, nepokojne vesti, obupanja in večnega ognja!

3. Velika groza je obšla gadjega lovca, ko se je bil zbudil. Grešnik! tudi ti ne boš vedno dremal ali spal. Na smrtni postelji, gotovo pa pred sodbo božjo se bodeš zbudil iz svojega spanja. Ali kakšna groza te bo spreletela, videčega, da si sovražnik božji, da si hudobnim angeljem podoben, da si ves v grehah, da torej nisi za nikamor drugam, kakor za pekel, kamor se bodeš zdajci pogreznil, da vekomaj ondi ostaneš. — O, nikar ne odlašaj prebujenja do tistega trenutka, ko bi bilo prepozno! Zbudi se zdaj, dokler ti je še mogoče, rešiti se dušnih svojih gadov — smrtnih grehov.

Premišljal si strašno nevarnost, v kateri je bil gadjji lovec; ali pa moreš tajiti, da je še strašnejša nevarnost, v kateri je grešnik?

Premišljalj torej zdaj, kako se je gadjji lovec rešil iz svoje nevarnosti, da veš, kako se tudi grešnik more rešiti svojih gadov.

a) Gadjji lovec je modro ravnal. Izvolil si je bil edino sredstvo, ki ga je moglo rešiti in ga je tudi rešilo. — Tako tudi ti ne obupaj, kedar zagledaš strašni svoj dušni stan; ne rekaj, kakor je govoril Kajn: „Prevelik je moj greh, da bi mi mogel biti odpuščen.“ Ako bi bil še tisočkrat večji grešnik, kakor si, božja milost je še večja, — ona je neskončna. Vrh tega ti ni treba, še le iskati pomočka, ali si ga izmišljati. Pomoček je najden, znan ti je, božja milost ti ga ponuja. Jezusova rešnja kri je, v kateri se z dobro izpovedjo moreš oprati vseh svojih grehov. Ne straši se te besede. Bodi mirnega srca. Nikar naj se ti ne zdi nemogoče ali pretežavno to opravilo. Bog nič nemogočega ne zahteva od nikogar; vrh tega ti bode pomagal pri tem, kar ti je storiti. Najprej se izpoveš grehov, katerih se spominjaš, potem si prizadevaj, da poiščeš še drugih, tako, da od tebe odlezejo vsi grešni gadje. Ne boj se! Vsi bodo odlezli.

b) Kako je bil vesel gadjji lovec, ko je videl, da je rešen! — Zares! veliko je moglo biti njegovo veselje; vendar pa je bilo majhno v primeri z veseljem, katero čuti grešnik, ki se je spokoril, grešnik, ki ga je Bog zopet sprejel v svojo milost. Kdo more prav umeti tisto veselje, katero bode nekdanjemu grešniku prešinilo srce takrat, ko ga Gospod

sprejme v večni raj! O, kako se bode čutil srečnega, da se je oprostil svojih grehov, da se jim je odpovedal, kesaje se jih izpovedal ter za-nje zadostil božji pravici!

c) Kaj je rešeni gadji lovec storil in sklenil? Vsem gadom je porezal glave, ne enemu ni prizanesel, za vselej se je odpovedal nevarnemu lovu, ki bi ga bil kmalu pogubil, in gnusili so se mu gadje tako, da ni mogel nobenega več pogledati. — Ljubi moj bralec! saj me umeješ, kaj ne, kaj hočem reči. Stori tudi ti tako! Varuj se greha, kakor se varuješ strupenega gada!

6. Bruno v vodi.

Dva kmeta sta bila prišla v mesto drva prodajat. Ko sta ja bila prodala, šla sta ob reki izprehajati se. Kar v vodi zagledata bruno, za katerim je bredel mlad deček, ki je je z eno roko porival k bregu. „Kakšnega lesa je neki to bruno,“ rekla sta kmeta, „da je otrok tako lahko obrne, kamor le hoče?“ Tesar, ki je blizu njiju stoječ na bregu čakal bruna, sliši ju pogovarjati se; kar stopi k njima rekoč: „Prijetelja! da zvesta, kakšnega lesa je to bruno in kako lahko, naredimo stavo med seboj. Ako vidva oba to bruno, ko je deček pri-rine do brega, potegneta iz vode na suho, hočem vama jaz plačati šest goldinarjev; ako pa vidva ne dovršita tega dela, bodeta morala z voli potegniti je iz vode, meni pa plačati tri goldinarje, za katere hočemo skupaj južinati.“

„Ako je bruno,“ reče eden izmed njiju, „tako lahko, da je rine sam ta deček, prav čudna bi morala biti, da bi ga midva ne mogla potegniti iz vode.“ Tesarjev predlog torej z veseljem sprejmeta. Stava se naredi in stavljeni denar izroči gostilničarici, ki je ravno prala na potoku in se smijala stavi. Ko tedaj deček bruno pri-rine do brega, gresta kmeta na delo; vsak na svoji strani primeta za bruno in je potegneta — ali kar premakne se ne. Prvi izpodleteli trud ju pa ne ostraši, drugič in tretjič primeta za bruno, upirata se in vlečeta na pretrganje, toda vse je bilo zastonj. Rada sta spoznala, da sta izgubila stavo, vprežeta voli in plačata južino.

Naš Zveličar imenuje male grehe, ki jih vidimo na drugih, pezdir, velike grehe, ki nas težé, a jih ne vidimo, pa zove bruno. Bruno, katero plava v vodi, se nam ne zdi to, kar je, niti po svoji velikosti, niti po svoji teži. Kar se tiče velikosti,

polovica ga je skrita pod vodo, in kar se tiče teže, lahko je otroče obrača, kamor hoče, in vodi, kamor mu je drago. Ko pa bruno potegneš iz vode in ti leži na bregu, tedaj še le vidiš, kolikšno da je, in zveš njegovo težo.

Čas življenja je podoben velikemu morju, v katerem plavamo mi in z nami tudi naši grehi. Ti grehi se nam ne zdé polovica tega, kar so. Mi velik njihov del skrivamo pred ljudmi, dà, skrivamo je še sami sebi s tem, da jih pozabljamo ali izgovarjamo in tako zmanjšujemo. Vrh tega se nam še to, kar grešnega zapazimo na sebi, zdi lahko in majhino, ker je primerjamo z nauki in hudobnimi vzgledi napačnega svetá. Kedar pa bode treba iz vode potegniti je, da je postavimo pred sodni stol božji, takrat se bodo prikazali veliki in težki, kakoršni so. Ko bodo iz vode potegnjena vsa sramotna dela, vse skrivne goljufije, vsa grdivna obrekovanja in vsi hudobni nameni, — ko se bode vse to primerjalo evangeljski postavi, ne pa posvetnim šegam in grešnim navadam, ko je bode merila in tehtala božja svetost in pravica: tedaj se nam bodo prikazali v svoji pravi, strašni velikosti, tedaj bomo čutili njihovo neizmerno težo. Izbrišimo si je torej s pravo pokoro, preden zapustimo ta svet, da nas ne bodo težili, kedar se moramo prikazati pred obličjem svetega in pravičnega sodnika.

Greh se nam zdi lahek, kedar ga storimo, silno težek in neizmerno velik pa je, kedar ga nesemo v izpovednico. Kakšen bo še le takrat, ko ga bomo morali nesti pred sodni stol božji?

7. Modrijan na gori Etni.

Na Sicilijanskem stoji gora Etna, ki ogenj meče iz sebe. Ta gora je peklu prava podoba, podoba pa tudi nečistega ognja, ki pelje v pekel. To gorečo goro prilikujem pregrešnim družčinam, pohujšljivim plesom, nesramnim glediščnim igram, ki so obdane s plameni in nečisti ogenj mečejo v človeška srca. Vrh teh so pa še druge posamne, skrite ognjeblovne gore, katerih vročina je ravno tako nevarna. Nikdo se tega ognja preveč ne boji, nikdo od njega predaleč ne beži. Kdor se bliža temu ognju, tega bo osmodil, zakaj kdor se hočeš varovati greha, ogiblji se priložnosti v greh.

Empedokel, slaven modrijan starih vekov, bolj znan zavoljo svoje smrti, kakor zavoljo svojega življenja ali po svojih spisih, bil je radoveden ter hotel blizu videti ogenj gore Etné. Z lastnimi očmi se je hotel prepričati, kaj je ta ogenj, kako prihaja iz gore in kakšne sledi zapušča. Hotel je vedeti, kako

visoka je ta gora, kakšna je zemlja okoli nje, kako je ustvarjen ves ta kraj, ter se prepričati, je li res ali ne, kar se o vsem tem pripoveduje. Poslednjič ga je navdajala želja, da bi o tej gori govoril iz lastnega opazovanja, a ne le po tujih izporočilih.

Več ko enkrat so si njegovi učenci prizadevali, odvrniti ga od nevarnega in predrznega potovanja na to goro. Stavili so mu pred oči, da so žalosten konec storili še vsi, ki so skušali to, kar njemu roji po glavi; rekli so mu, da zadostuje toliko vedeti o tej gori, kolikor je moč brez nevarnosti od daleč opaziti, in da ni ravno vsakemu človeku treba, samemu skusiti vsega, o čemur se govori. Stavili so mu pred oči, da mora njen vrh biti že samo vapno, in da je torej človek v vedni nevarnosti pogrezniti se v brezdno, ravno ko misli stopiti na trda tla. Poslednjič so ga opomnili še tega, da se ogenj ne prikazuje vedno na istem mestu; utegne se zgoditi, da potniku švigne ravno pod njegovimi nogami ter ga sežge in upepeli, preden žrelu dospe na dno.

Empedokel na vse to odgovori takó-le: „Vi ste preboječi, strah pa zvikšuje nevarnost, katera ni tolika, kolikoršna se vam zdi; modrijan se ne sme dati ostrašiti, kakor se dajo navadno strašiti prosti ljudje; — da so dosedaj konec vzeli še vsi, ki so potovali na to goro, temu je menda vzrok to, da niso bili dosti previdni; ali kar se tiče mene, povém vam, preskrbel sem se z vsem, česar je treba, torej za me ni nobene nevarnosti; vse bom videl in opazoval, in ko pridem zdrav z gore, hočem vam povedati vse novice.“

S čim se je preskrbel, tega jim Empedokel ni povedal, sicer bi se mu bili v obraz smijali, zakaj vsa priprava bila je prvič, da je sklenil, s seboj vzeti palico, s katero hoče sproti poskušati mesto, preden stopi na tla, in drugič, da se je namenil bos potovati, da bode precej čutil vroča tla, in tako vedel o pravem času vrniti se.

Nekega lepega jutra zarana vzame Empedokel palico ter se odpravi na pot, ne ziničši komu besede. Prišedši gori do vznožja sezuje svoje sandale, popusti je na mestu in bos koraka na goro. Ravno o tistem času sta se bila po slepi naključbi na bližnjo goro napotila tudi dva njegova učenca. Kar zagledata nekoga vrh Etne sem ter tja izprehajati se. Precej jima pride na misel, da bi utegnil ta mož biti njun učenik; po vsem životu se jameta tresti, vedoča, v kaki nevarnosti da je. Kaj jima je bilo storiti? K njemu nista mogla, iz nevarnosti ga potegniti tudi nē; kar jima je bilo edino mogoče storiti,

storila sta: z očmi sta ga namreč spremljala, koder je hodil, videti sta hotela, kaj da se bode zgodilo ž njim.

Empedokel prišedši vrh gore ostrmi nad novim prelepim prizorom. Videl je tisoč in tisoč čudovitih prikaznij, katerih bi pa bila groza vsakega družega: stare povapnjene skale, visoke gomile samega pepela, jezera topljivega in smrdljivega žvepla, velike votline in zevajoče razpokline, skozi katere so švigali visoki plameni.

Neprestrašen je hodil Empedokel po vrhu ogenj bljuvne Etne. Več ko enkrat mu je palica pokazala prežeče brezdno, več ko enkrat ga je vročina pod nogama opominjala, naj se vrne. Kako je bil vesel, videč, da je strašen plamen švignil kvišku ondi, od koder se je bil ravno prestopil. Zdaj mu strah šine pod kožo, obide ga groza, strah in groza pa mu navdihneta misel, da je čas vrniti se. Preden zapusti vrh, premišluje še sam pri sebi, kakšno slavnost si je pridobil s tem, da je neprestrašen in brez kake nesreče obiskal goro, s katere še nikdo ni živ dospel. Kakšno veselje bode za-nj, da bode mogel prvi reči: „Bil sem vrh Etne — videl sem jo.“ Med tem, ko so ga sprehajale te ošabne misli, še enkrat pogleda stvari, katere so se mu zdele najznamenitniše, z namenom, da je bode svetu natanko popisal; ob tem pogledu pa, bodi si da ga noge, vročine nekoliko privajene, niso o pravem času opomnile nevarnosti, bodi si, da o sprelepem prizoru ni zapazil tega svarila, švigne izpod njega kvišku strašen plamen, užge palico ter mu jo gorečo odnese daleč proč. Je li Empedokel zgorel ali bil pogoltnjen, tega ne vem; vse pa, kar mi je znano, je to, da ga ni bilo več na izpregled.

Učenca, ki sta bila priči nesrečne te prigodbe, naglo tečeta tja, kamor sta videla, da je palica padla na tla, ter precej spoznata, da je uprav učenikova. Potem gresta okoli gore, misleča, da bosta morda našla tudi kak raztresen ud njegov. Našla sta pa le njegove sandale; te sta z ožgano palico vred nesla v tempelj modrosti, da bi vsi, ki je bodo videli, spoznali to-le resnico:

Prava modrost se ogiblje nevarnosti; prepozno je iskati pomočkov, kedar je nemogoče rešiti se iz nevarnosti.

Dragi bralec! Dobro si zapomni in globoko v srce vtisni zlati ta nauk.

8. Nabožna prevara.

Živel je mladenič, jako ljubeznjiv in silno bogat, ter imel mlado ljubico, ki je v sebi strinjala isti dve prednosti. Že vse je bilo pripravljeno za poroko, a zavoljo nekega sorodnika, brez katerega je ženin in nevesta nista hotela obhajati, odložila sta jo za nekaj dnij. Te dni porabi ženin v to, da odide v glavno mesto po opralku. Preden zapusti dom, podari nevesti svojo podobo in drago zlato tabačnico. Tudi nevesta sklene, s svojo podobo razveseliti ženina, prišedšega iz mesta. Hotela pa je, da jo izdela izkušena umetniška roka. Obrne se torej do očeta kapucina, ki je kot slikar najbolj slovel daleč na okrog. Oče kapucin se je branil tega dela, rekoč, da svoje umetnosti, ako je ima kaj, noče obračati na taka dela. Vendar se pa poslednjič udá silnim prošnjam ter prevzame delo, zakaj spočela se mu je dobra misel, katero je hotel v dejanju izvesti.

Prvo, česar se je lotil slikati, bila je nevestina glava. Ko jo dovrši, pošlje jej jo na ogled, da mu pové, je li jej všeč ali ne. Bila je glava lepa, kakoršno je redko videti. Nevesta je je bila jako vesela, pokaže jo svojim prijateljicam, znankam in vsemu mestecu; vsi, ki so videli to podobo, rekli so, da niso še videli lepšega in bolj natančnega dela, in da je njen obraz tako izražen, kakor da bi jo živo gledali. Nevesta, silno vesela, pošlje umetniku podobo nazaj z dragim darilom, s tisoč slavili in hvalili in s srčno prošnjo, da jej kmalu pošlje dovršeno prekrasno delo.

Kapucin spolni nevesti urno tudi to željo. Toda kako? Poslušajte!

Ne da bi bil krasni glavi prislikal lep život, prislika jej samo okostje, pa natanko zadeto, ali ravno zavoljo tega gnusobno, ter je pošlje nevesti. Veselega srca in smehljajočega obličja radovedna odpre zaboj, v katerem je vedela, da je njena podoba; ali kako ostrmi zagledavši same nagnusne kosti! Taka silna jeza jo zgrabi, da bi jo bila kmalu zvila. Ne le pri domačih, ampak pri ljudéh vsega mesta se je togotila nad umetnikom kapucinom, ki jo je tako osramotil, ter mu pretila, maščevati se nad njim.

Vendar jo je večkrat mikalo pogledati krasno glavo; ker je pa ni mogla videti, ne da bi ob enem tudi videla strašilnih kostij, stogoti se nad kapucinom ob vsakem pogledu iz nova. Pri vsem tem so se njene oči tem bolj privadile okostja, čim večkrat je ogledovala podobo svojega obličja, tako da sama pri

sebi reče: „Ni li to prava podoba okostja, v katero se bode premenilo lepo oblečeno, z gladko kožo in mehkim mesom obdano moje telo? Nikakor ni sramotilna norčija to, kar je storil častiti kapucin, marveč on mi je hotel dati zdrav nauk, po katerem naj se ravnam!“ Ko je premišljala to, oglasi se zvonček, ki je pri karmeliških nunah vabil k popoldanski službi božji. Odpravi se v cerkev. Tu jej okostje še le prav živo stopi pred oči, nehoté jame jokati, sem ter tja premišljevati; kar se jej rodi trdni sklep, udati se vabilnemu glasu milosti božje, kamor jo kliče; srčna stopi v samostan milo proseč, naj jo sprejmô med se. Cesar je prosila, to je dosegla — ponunila se je. Od tod pošlje ženinu to svojo podobo s pismom, v katerem mu je razodela svoje premišljevanje, ki jo je obhajalo pri pogledih te podobe, in svoj sklep, ki ga je izvršila. Naposled pa ga opominja, naj bi on ravno tako storil.

Strašno je ženina presunila podoba in pismo; jeze in to-gote trepeta, vse svoje opravke zapusti, naglo se odpravi iz mesta, naravnost dere v samostan, ter zahteva govoriti s tolikanj ljubljeno nevesto. Toda ona mu izporoči, da ne utegne ž njim govoriti, saj ima njeno podobo in pismo, prvo naj ogleduje, drugo naj bere, oboje pa naj premišljuje. S tem odgovorom še bolj raztogočen teče h kapucinom ter zahteva govoriti s patrom, ki je izdelal podobo. Ali ni ga bilo več v tem samostanu; izprevidevši ta vihar, preselil se je bil drugam. Razkačeni ženin potem zahteva govoriti z „gvardijanom“. Bilo mu je dovoljeno. Častiti starček mirno posluša razkačenega ženina, potem pa ga jame pohlevno opominjati na pokoro ter v svoj govor vplete misel o božji previdnosti, katera tudi njega vabi, da zapusti svet ter se izroči Bogu samemu.

Mladič, kakor da bi ga bil kdo z mrzlo vodo oblil, se umiri popolnoma, gre v sé, potegne iz žepa podobo in pismo, ogleduje ji, ter pri isti priči jame jokati se in vzdihovati; potem omolkne in sam s seboj tako-le govori: „Pač sem bedák, da ljubim trohnobo, dokler mi je moč, ljubiti nestrohljivega Bogá; neumen sem, da se navezujem na minljivi svet, dokler imam tako lepo priliko, pridobiti si večna nebesa! Ne, ne! Sram naj bi me bilo, ako bi me premagala ženska. O Bog, daj mi moč in srčnost, da to žensko posnemam!“ — Ves pokrepčan vstane, toda precej pade na kolena pred častitim starčkom, mu razodene svoj sklep ter ga prosi, da ga sprejme med kapucinske brate.

Ko je bil storil to, piše svoji nekdANJI nevesti list, v katerem jej razodene, kako se je čudovito izpremenil ter se jej

priporoči v molitev. Nista se videla več, nista si nikdar več pisala. — Precej dolgo sta živela, njuna gorečnost v pobožnosti ni ponehala in v sluhu svetosti sta isti dan umrla oba.

Kakšno veselje je bilo za nju, ko sta se sešla v srečni večnosti! Ako hočemo tudi mi biti deležni tega veselja, premišljujmo tudi mi večkrat to, kar je edino potrebno, ter se ravnajmo po tem. Ni nam ravno treba iti v samostan ali v puščavo, saj se dá smrt povsod premišljevati, saj nam v vsakdanjem življenju ne manjka prilik, ki nas spominjajo na njo. Premišljevanje smrti pa naj nas odvrča od vse ničemurnosti, od vseh strastij, od vseh grehov!

9. Kaj je sedanje življenje?

Kaj je sedanje življenje? — to vprašanje so svoje dni zastavili nekemu modrijanu; on pa je odgovoril: „Sedanje življenje je pot od ječe do sodišča; pot, po katerem hodi hudodelnik, ki mu je bila sodba oklicana.“

In prav res smo vsi v smrt obsojeni že v materinem telesu; kajti komaj rojenih nas že čaka temni grob, kateremu se bližamo z vsakim dnevom. Oči se nam sicer ne zavezujejo, kakor hudodelnikom, toda, kar je ravno toliko, grob se nam prikriva. Vedno bliže smo mu, dasi nam tudi ni znano, kako blizu, kako daleč smo mu. Vse, kar o njem vemo, je to, da se mu bližamo z vsakim dnevom, da smo mu danes bliže, kakor včeraj, da se mu približamo, ne vedóč kedaj, da morda stojimo že pred njim, ali da nas od njega loči le še en korak.

Neznano nam pa je, kakšna bode smrt, ki nas gotovo čaka; previdnost božja nam jo še prikriva. Bode li lahka ali grozovita? Bode li nagla ali počasna? Bomo li utegnili ali ne izpovedati se in v red spraviti vse svoje reči? Vsega tega ne vemo.

Pri vsem tem je pač čudno to, da na poti, ki nas vede v smrt, še greh delamo, se smejamo, norčujemo, igramo, čas tratimo, se trudimo le za ta svet in zidamo zlate gradove, kakor da bi nam bilo vekomaj tu ostati!

Ravno zaradi tega se pa mnogokrat zgodi, da marsikdo sredi veselja in dela dospè do svojega cilja in konca, o katerem je mislil, da je še daleč; mnogokrat se zgodi, da marsikoga nepripravljenega najde smrt, na katero še mislil ni! Žalibog!

10. Delfiški orakel.

Kedar je starih modrijanov kateri hotel, da bi bil svet od njega vsprejel kak tehten nauk, tedaj je rekel, da so mu ga razodeli bogovi, ali kakor so dejali, da je orakel tako govoril.

Stare knjige nam pripovedujejo o modrijanu Cénonu to-le: Ta modrijan je hotel pobožno živeti; prosil je torej delfiški orakel pomočka, s katerim mu bode mogoče vedno držati se čednosti. Orakel mu odgovori: Za ta pomoček vprašaj mrtvece!

In prav res, najboljši in najložji pomoček, svoje življenje poboljšati in v dobrem stanovitnemu ostati, je tudi kristijanu premišljevanje gotove in negotove smrti, pa neskončne večnosti. Ako bi za svet, kako naj živimo, poprašali vseh pradedov in dedov, starišev in prijateljev, onih, ki smo je videli umirati in vseh, ki smo je spremljali do groba, — kaj bi nam neki odgovorili? Kako sveto bi bilo naše življenje, kako sladka naša smrt, ako bi hoteli slušati nauke, katere nam dajejo mrtvi!

Čim koristnejša je pa misel na smrt, tem nerajše se je spominja človek, ki je sovražen pobožnemu življenju. Ali kdor tudi pozablja smrti, ta vendar dobro vé, da smrt ne bo pozabila njega. Vsi pravi modrijani, bodisi neverniki, bodisi kristijani, oživljali so si misel na smrt po raznih načinih. Naj ti, dragi bralec, omenim le nekaterih.

1. Nekdaj je bila na Kitajskem navada, da je vsak podobar pred cesarjevim venčanjem tisti večer v glavnem mestu Pekingu cesarju ponudil kos mramorja, da si izvoli tistega, iz katerega je hotel, da se mu izseka grob; kajti bila je šega, da se je začel grob izdelovati cesarju v dan njegovega venčanja. Podobar, čegar mramor si je izbral cesar, je bil vselej izvoljen, da je izsekaval grob, in mesto Peking mu je že naprej plačalo delo. Dan, ko se je to godilo, je bil velik praznik, ki se je obhajal jako slovesno. Vsa ta slovesnost je dajala tehten nauk vsemu ljudstvu, zlasti pa cesarju. — Tudi ti, ljubi čitatelj, si iz te pomenljive kitajske šege povzemi nauk, da ti smrt vpricho tebe neprenehoma koplje grob.

2. Ko so venčali abisinske kralje, dajali so jim posodo, s prstjo napolnjeno, in mrtvaško glavo v spomin, kaj da jih čaka in da jih tudi kraljevska krona ne oprosti osode, vsem ljudém namenjene.

3. Še dandanes živi šega, da novemu papežu, ko ga v

svetega Petra cerkev nesó, duhovnik kosmič prediva pred očmi sežge, rekoč: „Sveti oče, tako preide veličastvo tega svetá!“

4. Filip, kralj macedonski in oče Aleksandra Velikega, je v službi imel dečka, kateremu je bila naloga, da je kralju vsako jutro rekel: „Kralj, spominjaj se, da si človek!“ Kako pomenljive so pač te besede!

5. Cesar Maksimilijan I. si je štiri leta pred smrtjo dal narediti krsto (mrtvaško trugo). Vedno jo je imel v sobi in kamor je potoval, morali so jo voziti za njim. Bila mu je dobra svetovalka, in ker se je držal njenega svéta, ni se kar nič bal trenutka, ko je imel vanjo položen biti.

6. Menihi „kartuzijani“ se pozdravljajo z besedami: „Spominjaj se smrti,“ in to prav iz prepričanja, da nič na svetu ni koristnejšega, kakor spominjati se smrti, ker nam ta spomin tako živo pred oči stavi neovržno resnico: „Čas pokore naglo poteka — potem nastane večnost — le spokorno življenje nas reši večne pogube.“

7. Sveti Bernard je vsaki dan tako-le ogovarjal samega sebe: „Kaj bi zdaj storil, ako bi ti bilo še danes umreti?“ — In pred vsakim delom in opravilom, katero mu je nakladala dolžnost njegovega stanú, se je popraševal: „Kako bi to delo opravljal, ako bi moral precej po storjenem opravku umreti?“ In ta spomin smrti mu je ohranil vedno gorečnost do vsega dobrega in blazega.

11. Papežev izpovedenec.

Mož visokega stanú, a velik grešnik, je sklenil spokoriti se. Iz tega namena potuje v Rim, srčno želéč, svojo izpoved opraviti pri samem svetem očetu. Želja se mu spolni. Papež poslušajo njegovo izpoved, ganila jih je njegova odkritosrčnost, veselili so se njegovega živega kesanja in urdnega sklepa. Ali ko mu hočejo naložiti pokoro, spokornik noče celo nobene sprejeti, ker mu nobena ni bila po volji. „Postiti se!“ za to ni imel dosti moči; — „brati ali moliti!“ — tega ni utegnil. „Druzega spokornega kaj!“ — tega ni umel. „Samotno živeti ali na božjo pot iti!“ — to mu ni bilo mogoče zavoljo mnogih opravil. „Spanja si kaj pritrgati ali spati na trdih tleh!“ — tega mu zdravje ni dopustilo. — Korenica vseh teh izgovorov pa je tičala v vzroku, ki so ga papež precej uganili, dasi jim ga ni razodel: Zdel se je previsocega stanú, da bi prevzel pokoro, ki se naklada tudi ljudém nižjih stanov. Kaj je bilo torej storiti? Papež niso

dolgo premišljali; dali so mu zlat prstan, v katerega so bile vrezane besede: „Memento mori!“ t. j. spominjaj se smrti. Za pokoro so mu pa naložili: ta prstan nositi na prstu in vrezani besedici vsak dan najmanj enkrat prebrati.

Naš plemeniti spokornik, vesel tako lahke pokore, jo radostnega srca prevzame. Ali kaj se zgodi? Lahna ta pokorica je k sebi privabila vsa druga spokorna dela; kajti spomin smrti mu je kmalu tako globoko segel v srce, da je spoznal, kako slaba stvar je umrljivi človek, in da mu je to prepričanje narekovalo tá-le samogovor: „Ker moram vendar enkrat umreti, pač nimam važnejšega opravila, kakor da se pripravim za srečno smrt. Čemu bi neki tolikanj skrbel za zdravje, kateremu bode smrt storila konec? Čemu bi tolikanj varoval telesa, ki bode v zemlji strohnelo?“ To premišljujočemu se mu je zdelo, da je lahka vsakoršna pokora, in zares je tudi začel izpolnovati vse, kar mu je bil izpovednik v začetku priporočil; bil je v spokorjenju stanoviten do smrti, katera je bila draga v očéh božjih, spodbudna ljudem, njemu pa tolažljiva.

O, da bi tudi mi resno premišljali resnico, da moramo umreti! Da bi se zvesto držali naukov, kateri se izvajajo iz te resnice! O, da bi nam pri vsakem opravilu svetila ta resnica!

Vendar pa, dragi čitatelj, ne boj se strašne te resnice! Povzemi si iz nje blage nauke, bodi na smrt vedno pripravljen, pa te ona ne bode strašila nikdar.

12. Življenja nit.

Kakoršna smrt, taka večnost; kakoršno življenje, taka smrt; življenje pa visi na tanki, tanki nitki. Ta nit se ti kaj lahko ali utrga, ali odreže, ali sežge; ta nit se ti izteče, ko se najmanj nadeješ, se ti utrga, ko se ti bode zdela najmočnejša, in morebiti ti jo utrgajo ravno pomočki, s katerimi si jo bodeš hotel utrditi. Žalostna smrt „Don Karola“, navarskega kralja, potrjuje nam to resnico. Ta dogodka vam je morebiti že znana; toda tudi oni, ki jo vé, jo vselej s trepetom in čudom rad iz nova poslušá.

Razuzdano življenje je tega kralja položilo na bolniško posteljo; zdravniki, katerih je vprašal za svét, so ukazali, njegovo telo za 24 ur zaviti v prt, v vinskem cvetu namočen. Ko strežnica, kateri je kralj ukazal to delo, njegovo telo zašije v pripravljeni prt, hotela je nit s škarjami odrezati. Ker jih pa precej ni mogla najti, brez vsega pomisleka seže po svečo,

katera ji je svetila, ter ž njo nit odžge. Toda nit, ki je bila tudi namočena v vinskem cvetu, se naglo užge, ž njo pa tudi prt, tako da je bil v enem hipu ves v plamenu. Bolnik in strežnica zaženetata strašen krik. Ljudje iz vsega kraljevega poslopja se naglo zberejo, tekajo sem ter tja, prizadevajo si na vso moč, kakor so vedeli in znali, pogasiti in zadušiti strašni plamen, da bi rešili nesrečnega kralja. Ali vse je bilo za-
stonj! Kralj zgori. — Kakšna smrt! kakšno življenje! kakšna večnost!

13. Čuden vkus bolgarskega kralja.

Bogoris, bolgarski kralj, je imel posebno veselje nad vsem, kar je strašno in grozno; na lovu je najrajše preganjal najbolj divje zveri, najrajše je bival v strašnih krajih, in tudi vse stene kraljevega poslopja so bile okiučane s podobami, ki so pred oči stavile grozne stvari. Ko zvé, da v bližnjem samostanu živi menih, izvrsten slikar, Jeronim po imenu, obišče ga ter prosi, da mu izdelata sliko, prav po njegovem vkusu, t. j. najstrašnejšo podobo, ki si jo more izmisliti ter izgotoviti. Pater Jeronim obeča kralju željo izpolniti, in mu naslika poslednjo sodo.

Dodelan je kip. Podoba za podobo se je bila na platno izlila iz preblage duše navdušenega slikarja, ki stoji zdaj pred njimi ves zamaknjen. Roka mu je otrpnila, duša pa je prevzeta občutka, s katerim je vdihoval podobe na platno. Globoko izdihne in obrne svoje oči v nebеса, — pošilja je hvalo Večnemu, ki ga je podpiral pri delu. Še enkrat pregleda podobo. Zemljo predočuje. S temo je obdana, — izpremenjena v samo grobišče, ki se razorano odpira, pretresajo jo trombe k sodbi budečih poslancev sodnikovih. Krog in krog vstajajo mrtvi in se trepetaje ozirajo v nebеса. Nad njimi se razpenja čistojasna, sedmerbojna mavrica. Morje bleska in krása se razliva krog nje in sredi na zlatih zračnih meglicah se ziblje podoba Božjega Sina. Neskončna ljubezen sije iz nje, in Bog govori iz vsacega delca prekrasne podobe. Levica se mu lahno oklepa križa in desnica je kvišku povzdignjena, deleč blagoslov in strašno kazen ob enem. Ob desnici mu sedi Marija, prečista devica. Nad njim plavata podobi Boga Očeta in svetega Duha — še na pol skriti v tankih meglicah. Svit in blesk se razlivata krog njiju. Mogočno so razpete božje roke nad ljubljanim Sinom, s krasne podobe sije vsemogočnost, pravica, vendar pa tudi neskončna milost. In čisti, beli golobček — podoba svetega Duha — razpenja nad njima svoji lahni pe-

rotnici, kateri se izgubljate v zraku ter srebrnobeli plamen zlivate nad druge podobe. Okrog presvete Trojice se vrsté mirjade angeljskih duhov, — njihova obleka je — zrak, njihova podoba je — duh. V neskončnem češčenju se pripogibljejo mične glavice in njihove ročice se spenjajo proti presveti Trojici; zamaknjeni so v moljenje večnega Boga. Spodaj v sredi je angelj s tehtnico in njemu na desno pravičniki, na levo krivičniki, ki čakajo poslednje sodbe. Rajski občutki so razliti nad čistimi obličji pravičnih — objema jih predčutje nebeško. Njihove postave so kakor tanke meglice, ki se izgubljajo v zrak, mila kot lunin svit njihova obličja, svetle kot zlate zvezdice njihove oči, zračni lasci, tanki kakor solnčni žarki, se vsipajo na snežnobeke vratove, nad njimi pa v zraku se tresejo angeljci z zelenimi vejicami in z venčki, ki se svetijo ko jutranja zarja.

Strašne pošasti pak se zvijajo na levi. Hudoba jim šviga iz gorečih očíj, v pregrehe črno noč so zaviti, obdaja je stud in groza, strah in trepet. Njihova postava je ostudna, njih obleka — mrčesi prestrašni. Trepetaje zvijajo se bolečin, ktere jim dela huda — vznemirjena vest. Plašni v tla pobešajo oči, ne upajo si, obrniti se v Boga, kajti iz njegovega pogleda jim grmi sodba prehuda. — In pod njimi — o groza in strah! — šviga plamen, gnusne pošasti gomazijo po njem. Strupeno žrelo je odprto, da bi požrlo grešnike. Že je objelo nekatere, — že so plen muk polnega pekla — prejeli so svoje plačilo.

Mrzla rosa obliva čelo pobožnega meniha, čegar duša je izlila na platno zgodbo in sodbo preravne zemlje. Njegova roka seže po zagrinjalu — potegne ga čez kip.

Bogoris stopi v izbo; Jeronim mu odgrne podobo. Že prvi pogled osupne kralja ter ga primora priznati, da kaj lepšega in strašnejšega še nikdar niso videle njegove oči. Ker pa ni vedel, kaj predočuje strašna ta podoba, vpraša meniha: „Kaj je to, oče Jeronim?“

„Sodba je, o kralj! — sodba, ki jo bode večni Bog — Bog kristijanov, imel s prebivalci revne zemljice. — O, glej nebeško glorio, ki ga obdaja, glej mogočnost, ki ga obseva. Njegova beseda je stvarila svetlo solnce in nebrojne mile zvezde, njegov dih je bode treščil v prah in pogin. Mirjade svetov vlada njegov migljaj, njegov dihljaj nam vdiha življenje. On je, pred katerim so vsi svetovi nič. On je, ki je bil, je, in bode večno. — O, glej sèm na levo, poglej revne črviče, ki so se hoteli vzdigniti zoper svojega stvarnika. — O, kaka groza

in kak trepet presunja njihova telesa! In kako bi moglo drugače biti? Vredni niso, da bi obrnili oči v Boga. Pod se morajo gledati osramočeni, — o kako gnusne pošasti jih čakajo, hrepeneče, da se bratijo ž njimi. Pekoč pekel jih čaka. Temnorjav žar jim naproti šviga in svoje goreče jezike izteguje po hudobnežih. Divje pošasti, grozovitna gnusad bode glodala njihova telesa, grizla njihove ude, — strašen plamen bode požiral revna njihova telesa. Solze goreče in pekoče bodo izpirale njihove rane, njihovo vpitje bo stresalo nadnebje, — toda vse bode zastonj! — »Naš si za večno!« — bodo jim na ušesa vriskale peklenške pošasti — vekomaj bode ječal pekel — in pojale je bodo iz kota v kot, iz muke v muko — neprenehoma — večno. Brez mirú bo hudobna duša, brez hladila njena vest, brez milosti večni rop strašnega pekla.“

„Strašno, o strašno!“ vzdihne z drhtečim glasom prevzeti Bogoris. Snežnobelo je njegovo obličje, trese se kakor šiba na vodi, — strah, groza in trepet mu zapró smrtnobledi ustnici.

„Ali glej sem na desno, o kralj!“ zopet povzame besedo ganjeni Jeronim, „poglej, kaka nebeška radost se blišči iz obličij teh, kateri tukaj pričakujejo zasluženega povračila. Zvesto so hodili po potih Gospodovih; — sedaj sprejmó plačilo za svojo zvestobo. O, glej, kako svetel žar se izliva nad nje, kakšno nebeško veselje je brati v njihovih očeh, ki se zaupno obračajo k milostnemu Očetu. katerega bodo vekomaj gledali. Že se njihove ročice stegujejo po zelenih vejicah, katere jim ponujajo čiste angeljske ročice; že jim nesó sveti duhovi svetle venčke; — že se izgublajo v zračne meglice — v stan duhov; prestali so zemsko trpljenje — že prejemajo plačilo nebeško! — O kralj, kje hočeš biti: — na levici ali na desnici božji?“

Tako Jeronim, občutja prevzet, vpraša kralja; kralj pa pade na kolena, več se mu ne tresete roki, več mu strah in groza ne bledita obličja, njegove oči se obrnejo v nebo, svetle solze se mu iz očíj vderó čez lici, globoko vzdihne iz ganjenega srca: „O Bog, odpusti mi — ne zavrzi svoje stvari!“ Dolgo tih in nem kleči Boris pred podobo, ni je besedice iz zaprtih njegovih ustnic. Ali srčni občutki se mu blišče v obrazu — Boris moli.

In kaj je bil nasledek teh občutkov? Boris se dá krstiti in za njim ves bolgarski narod. Podoba poslednje sodbe bila mu je najdražja ter mu zapustila takšen vtisek, da je vsako opravilo začel z besedami: „Nikar ne zabimo, da se bode pri poslednji sodbi preiskalo vse, kar storimo.“

14. Neverni plemenitaš.

Ko je pater Jeronim, kakor smo brali v prejšnji priliki, bolgarskemu kralju in njegovim dvornikom razlagal krščanske verske resnice, zlasti o poslednji sodbi, bil je ondi pričujoč dvornik kraljevega rodú, mož bistrega uma, a jako razuzdanega življenja, in ta je nasprotoval vsemu, kar je oče Jeronim govoril, zlasti nauku o poslednji sodbi. Delal je ugovore in stavil vprašanja, katerim niso mogli odgovoriti novi kristijani.

Kralj Bogoris je želel, da bi plemenitaš Jeronimu samemu vpričo njega in vseh njegovih dvornikov stavil ugovore, katerim naj bi častiti pater odgovarjal. Kralju se kmalu izpolni ta želja. Plemenitaš prične, govori dolgo in navdušeno, toda maha brez vsega reda sem ter tja, da je bilo groza. Jeronim in vsi pričujoči ga pazljivo poslušajo. Ko umolkne plemenitaš, povzame Jeronim besedo, rekoč: Dolzega govora, ki smo ga slišali, jedro so prav za prav le tri reči; govornik je namreč ometaval te-le tri nauke krščanske vere:

1. da bodo naša telesa od mrtvih vstala,
2. da bode pri poslednji sodbi vse očito, in
3. da bodo pri tej sodbi osramočeni vsi grešniki.

Na to se obrne k nasprotovalcu ter mu na ugovore tako-le odgovori:

I. O vstajenju.

„Vse, kar ste govorili zoper vstajenje človeških teles, je do cela ničevo tistemu, ki prav umeva božjo vsemogočnost, o kateri tudi vi, gospod moj, verujete, da je neskončna. On, ki je dal življenje vsemu, kar diha, more je menda tudi vzeti ter zopet dati, kakor mu je všeč; njemu ni teže ne to, ne óno. Bodi si pepel človeških razpadlih trupel še tako raztrošen, povsod, kjer je, je v božjih rokah, ki vladajo svet. On, ki je vse iz nič naredil, bode vedel in mogel pepel najti, zbrati in zediniti.“

„Ugovarjate mi, da je nemogoče, da bi vsak vstal v svojem telesu; ali ta ugovor zopet nič ne velja njemu, kateri čuti svojo slabost in nevednost, zraven tega pa vé, da je Bog vseveden. Milovanja vreden je človek, kateri hoče vedeti vse, kar je na onem svetu, ki ga ne vidimo ter ga le po veri poznamo, zraven tega pa ubogo malo ume o stvareh tega svetá, ki ga vidimo.“

„Vi pravite, da je ista snov zapored zdaj v tem, zdaj v onem telesu, in vprašate, čegava da bode o vstajenju? — Ali

pa tudi res veste, da je ista snov zapored zdaj v tem, zdaj v onem živem telesu? Če je pa to tudi res, kar pravite, ali pa to kaj brani, da ima vendar vsak živ človek svoje telo, in da le v svojem telesu živi? Sami ste rekli, da ste bili pred štiri leti bolni, da vas je bolezen shujšala, tako da ste tehtali komaj polovico toliko, kolikor tehtate zdaj, ko ste se popravili in zredili tako, da ste težji, kakor ste bili pred boleznijo. Ali ste pa zavoljo tega pri tej spreminjavi svoje telo zamenjali s kakim drugim? Ali nimate več istega telesa? Ali imate morebiti zdaj drugo telo?“

„Otrok, čegar telo je bilo čevljev visoko, ko je po svetem krstu umrlo, moral bi — kakor pravite — od mrtvih vstati v telesu, čevljev visokem, da bi se moglo reči, da je vstal v istem svojem telesu. — Toda, gospod! pomislite: Vaše telo zdaj meri šest čevljev; ali pa niste nekdaj bili otrok, ter merili čevljev, le pol čevlja in še manj? Ali ste zavoljo tega menjali svoje telo? Ali zdaj nimate svojega telesa — in sicer istega telesa, katero ste imeli, ko ste na svet prišli? Ali mar bivate v drugem? Glejte, gospod, to so tega sveta skrivnosti, katerih ne unemo; kako li hočemo razumeti skrivnosti prihodnjega sveta? Verujmo božji besedi in trdno se zanašajmo na modrost in mogočnost njegovo, ki je stvaril ta in oni svet.“

„Dalje vprašate: Kakšen prostor bi moral biti, kateri bi mogel obseči vstala telesa? — On, ki je Adamove otroke razkropil po vsem površju naše zemlje, in vse preskrbljuje s potrebno hrano, vedel jim bode, ko pride soditi žive in mrtve, tudi prostor odločiti. Vi, dragi gospod, niste skrbeli in tudi zdaj vam ni treba skrbeti za hrano, tudi za prostor si ne nakladajte skrbi ter ne bodite nepokojni.“

„Poslednjič ste zastavili vprašanje: Bomo li na onem svetu imeli isto obličje, katero imamo zdaj? — To in vsa taka vprašanja so prazna in brez vse koristi. On, ki je na tem svetu vse različenosti spravil v tak red, da ga občudujemo, vedel bode na onem svetu vse tako uravnati, da bode njemu na čast, njegovim prijateljem na korist in primerna kazen njegovim sovražnikom. Zaklad njegove modrosti nikdar ne usahne. Nanj se trdno zanašajmo ter le skrbimo, da živimo in umrjemo v njegovi ljubezni.“

II. Pri poslednji sodbi bo vse očitó ali razodeto.

„Kar ste govorili o tej stvari, edinih mislij sva si v naslednjem: Da je to razodetje popolno, treba je, da vsak človek

v posamihih rečéh jasno spozna vse, kar zadeva njega samega in vse druge ljudi. On mora spoznati vse njihove okoliščine, primere, zadeve, prirojene dari, nadnaravne milosti, potem vse njihove misli, želje, namene, besede, dejanja in tudi nasledke, ki so izvirali iz vsega tega. Dalje je treba, da so mu znani božji potje z ozirom na vsacega človeka posebej. To in še vse drugo spoznati — kdo bi tajil — je, kakor pravite, kaj neizmernege. — Toda, dragi moj gospod! to vendar ni neskončna vednost, in torej ne zahteva neskončnega razsvetljenja. Tega pa menda ne tajite, da Bog svojim pametnim stvarém po svoji všečnosti in prosti volji more dati vsako stopnjo razsvetljenja, da le ni neskončno, kajti vsevednost je le Njemu lastna — Večkrat ste sicer poudarili, da se vam to zdi nerazumljivo — skrivnostno. Tudi v tem se ujemava. Ali kakor v veliko drugih rečeh tudi v tem si moremo pomagati s tem, kar se godi na zemlji. Mislite si človeka, v temni ječi izrejenega, kateri je vse svoje življenje videl le reči, ki so bile v ječi okoli njega, in še te le toliko, kolikor mu jih je razsvetljevala slaba luč male svetilnice, ki mu je brlela v ječi. Pri-povedujte mu, da je na svetu luč, ki ob enem rasvetljuje več ko sto tisoč milj, in sicer tako, da vsi, ki bivajo na tem prostoru, natanko in brez vsega truda lahko okoli sebe vidijo in razločujejo vse stvari, in vprašam vas, ga boste li prepričali, da je temu res tako? Kar morete pri njem doseči, je to, da vam na besedo veruje, kar ste mu pravili; a razumeti tega nikakor ni v stanu. In vendar je razloček med svetlobo male svetilnice in svetlobo velikega solнца veliko manjši od razločka med svetlobo, ki jo Bog tukaj deli ljudem, in svetlobo, s katero jih bode razsvetlil pri poslednji sodbi. Brez ovire tedaj lahko verujete, da bode poslednji dan vse očito — vse razkrito. Nikar se tedaj ne tolažite s tem, da bode isti veliki dan skrito ostalo katero dejanje, katera želja, katera misel, bodisi vaša, bodisi koga drugega. Resnica tega verskega nauka nikakor ni neverjetna, ali strašni so njeni nasledki. Obrnimo si to resnico v korist!“

„Zdaj imam še odgovoriti vašemu vprašanju: Ali se bodo ljudje spoznali poslednji dan, — v nebesih — v peklju? Kar se tiče poslednjega dneva, ni dvombe, da se bodo spoznali; kajti razodetje sodnega dne, o katerem sem govoril, nikakor ne bi bilo tako, kakor sem pravil o njem, ako ne bi popolnoma spoznali svojih vrstnikov, prednamcev in zanamcev. Pač tudi ne vem, čemu da bi Bog ljudém odrekel to razsvetljenje, v katerem se bode jasno svetila premodra njegova previdnost,

— v katerem se bode kazalo veličastvo svetnikov, — v katerem se bode bralo osramočenje grešnikov! Dà, dà, vekomaj bode sijalo to razsvetljenje. Zavrženi se bodo v peklu vekomaj poznali v svojo nesrečo, zveličani v nebesih v svojo srečo, oboji pa Bogu na čast.“

III. Pri poslednji sodbi bodo osramočeni vsi grešniki.

„Zdaj imam odgovoriti še enemu ugovoru vašemu, dragi moj dvornik! Rekli ste: »Ne bode se treba zavoljo hudobij sramovati grešnikom, ker jih bode na število več od pravičnih; kajti besedovali ste, saj se hudobneži na tem svetu s svojimi pregrehami še večkrat hvalijo in bahajo, in to vpričo pravičnih.« — Sramote, ki jo bodo čutili grešniki sodni dan in potem na vekomaj, nočem dalje preiskovati in popisovati, da v kratkem odgovorim vašemu ugovoru. Da so grešniki na tem svetu tako predrzni, hvaliti se s svojimi hudobijami, izhaja od tod, ker so slepi, ker sodnika ne vidijo in ker si kazni še daleč mislijo. Ko bodo pa gledali grdobijo svojih grehov, pričujočega sodnika in pekel odpirati svoje žrelo: takrat, ljubi moj dvornik, bode je oblila sramota velika. Kakor se pa vaš strah zavoljo tega, da se tudi drugi bojé, ne zmanjša, prav tako grešniku ne bode manjša sramota zaradi tega, ker jih bode ž njim vred veliko osramočenih.“

„Preden omolknem, moram odgovoriti še zadnjemu vašemu vprašanju: »Bodo li pregrešenja svetnikov tudi razodeta?« — Dà, toda njim na čast in ne na osramočenje! Dà, gospod, na dan pridejo tudi ona, toda oprana v predragi krvi Jezusa Kristusa in očiščena s spokornimi solzami. Taki grehi ne bodo madeži, temveč kras, ki bode svetnikom čast zvikševal, Jezusa Kristusa poveličeval ter sramoto dovrševal nespokorjenim grešnikom, ki so imeli ravno iste pripomočke, da bi se bili ž njimi izkopali iz grehov, pa se jih niso hoteli poprijeti. — Pregrešenje Davidovo, Petrovo, Avguštinovo in veliko drugih nam je znano, ali zavoljo tega naše spoštovanje do njih ni manjše, ravno tako tudi razodeti njihovi grehi ne bodo škodovali niti njihovi časti, niti njihovi večni sreči.“

To izrekši omolkne oče Jeronim. Kralj Bogoris in vsi dvorniki se mu zahvaljujejo za tolažilno poučevanje; le plemenitaš mu ni hotel dati lepega očesa ter je trdovraten ostal v svoji neveri: bodisi iz predsodkov, bodisi iz prevzetnosti; bil je edini na vsem kraljevem dvoru, ki ni prejel sv. krsta. — Pač žalosten vzgled predrzne prevzetije, ki hoče razumeti skrivnosti božje, katere imamo le verovati in moliti.

15. Izpreobrnjena ničemurnost.

Mlad plemenitnik, ki ni imel bratov, je bil že v nežni dobi izgubil svojega očeta. Živel je z materjo in sestrama v svojem gradu. Mati in sestra so bile pobožne in pravi angeljci krščanske ljubezni in usmiljenja vsej okolici; mladi plemenitnik pa je stregel le mehkužnosti svojega telesa. Cele dni je stal pred zrcalom, ni imel druge skrbi, kakor lišpati se, česati se, lasé viti in s prijetnimi dišavami si potresati glavo. Mati ga je večkrat nagovarjala, naj bi se zapisal v vojake ter šel na vojso; toda kako bi bil mogel to storiti on, ki se še ni upal iti na lov iz golega strahu, da mu ne bi kak trn razmršil las. Velika ta skrb za telo je pa vendar imela nekaj dobrih nasledkov, te namreč, da ga je varovala razuzdanosti; kajti bal se je vsega, kar bi utegnilo škodovati zdravju in belo-rdečemu obličju. Njegovi ničemurnosti se je smijal ves svet, ali zadostno tolažilo mu je bilo zrcalo, v katerem je ogledoval in občudoval gladko kožo lepega svojega obraza, ki je bil vsa njegova sreča in slava.

Nekega dne se primeri, da gre mimo grada pater Bazilij, mož bistrega uma in predstojnik bližnjega samostana. Mati in sestra ga vidijo, povabijo na južino ter naprosijo, naj bi med jedjo skušal mlademu sinu, oziroma bratu, navdihniti bolj moškega in krščanskega duha. Menih sprejme vabilo in ostane v gradu. Živa je bila govorica med jedjo, ali Bazilij ni žugnil ne besedice o tem, česar je bil prošen. Starejša sestra vedóča, da ima kmalu konec biti južine, povzame besedo, rekoč: „Jelite, častiti pater, da se prav ne spodobi mlademu plemenitniku, da se pečá le z edino skrbjo za svoje telo?“

„Draga gospodičina,“ odgovori Bazilij, „telo je človeku imeniten del. V telesu človek na tem svetu živi, v telesu gleda človek človeka, v telesu človek s človekom občuje. Po telesu prejema človek žive občutke veselja in bolečine, po telesu stopa človek v zvezo s stvarmi tega sveta, telesu njegovemu tudi one zapuščajo svoj visek. Izmed vseh teles, katere je Bog stvaril, je človeško brez dvoma najlepše, najbolj čudovito, še zvezd na nebu ne izvezam. Z najlepšimi primerami sestavljeno, zdravo, krepko telo, — nežno, veličastno, a tudi pohlevno obličje — v gladko, tanko in mehko kožo krasnih barv zavito — kaj je lepšega na svetu; vsi moramo njega, ki ima te prednosti, občudovati, on pa se mora vsega tega veseliti. Moja misel torej je, da je telo, ki je bistven naš del, vredno naše skrbi in pazljivosti.“

Tega odgovora je bil jako vesel mladi plemenitnik, materi in sestrama pa se je na obrazu brala neka nevolja nad patrom. Starejša sestra, ki je bila zastavila vprašanje, zopet povzame besedo, rekoč: „Lepe nauke, zares, nam dajete, častiti oče Bazilij, pač se od vas nismo nadejale takih!“ — Na to se oglasi mlajša in nekako živo odgovori patru, rekoč: „S temi nauki, častiti pater, ste si pač sami v največjem nasprotju. Kako za svoje telo neki skrbite vi, ki nas druge tako ognjeno opominjate, da imamo skrbljivi biti za svoje. Vi svoje telo oblačite v spokorno, trdo suknjo, vi po blatu in trdem kamenju bosí hodite, in to še celó po zimi; vi si težka dela nakladate; vi se s postom slabite, vi po telesu z bičem hudo udrihate, vi mu ne privoščite pokoja niti po dnevu niti po noči: je li to tista skrb za telo, katero nam priporočate?“ — „Ali tu je velik razloček,“ mirno odgovori pater, „da, velik razloček. Jaz tako delam zato, ker po vstajenju pričakujem drugega telesa.“ — „Ali mar mi ne pričakujemo vstajenja?“ — oglasi se mladi plemenitnik. — „Če je temu tako.“ odgovori Bazilij, „o, dobro poslušajte, da se v tem ne goljufate. Kdor na tem svetu svoje sreče išče v telesu, po vstajenju ne sme pričakovati boljšega telesa. Le s tem, da sedanje telo pokorimo, da je žrtvujemo božji pravici, da v njem Bogu služimo, delamo in trpimo, zagotovimo se, da bode po vstajenju tisočkrat krasnejše od onega, katero sem vam poprej opisoval. Vrh tega pa bode neumrljivo in tem krasnejše, čim bolj smo je na tem svetu poniževali in zatajevali.“

„Ko sem bil mlad,“ govori Bazilij dalje, „jako sem ljubil svoje telo, vse moje misli so se vrtele okoli njega. Pravili so mi, da sem priljuden — in verjel sem jim. Všeč mi je bilo, da so ljudje tako mislili o meni, tudi sem rad imel nje, ki so mi to govorili. V petnajstem letu svoje starosti sem dobil koze. Ta bolezen me je silno skrbela in zdelala, ali — tudi spametovala. O moj Bog! dejal sem sam pri sebi, vsa ljubezen, ki sem jo imel do telesa, vsa skrb, ki sem jo na-nje obračal, niste ga mogli obvarovati gnusnega zla, katero mi bo vzelo vso lepoto! Taka je tudi z vsemi premembami, katere izkušajo drugi. Na to sem jel premišljati ljudi vseh starostij, in zapazil sem, da telo kolikor toliko spremeni vsaka starost ter mu odvzame nekoliko lepote; da pa ne more nikdo ustaviti naravne postave, katera človeka, hočeš ali nočeš, stara in bliža smrti, katera marsikoga nemilo pokosi, preden doseže starost. Ta misel mi solze privabi v oči in kmalu zaspim. V spanju se mi je zdelo, kakor da bi mi nekdo v uho šepetal besede:

Ne jokaj se, moje dete! V tem življenju rabi svoje telo tako, da boš ž njim Bogu služil in spolnoval vse svoje dolžnosti; nič mu ne prizanašaj, ne bodi nepokojen v trpljenju, in tudi ne žaluj niti zavoljo prememb, ki te utegnejo zadeti, niti zavoljo boleznij in slabostij, ki je izkušaš, niti zavoljo nadležnostij, ki ti je prinese starost, niti zavoljo bolečin v smrtnih težavah! Z ostro pokoro brzday svoje telo, pa ti bo Bog v dan vstajenja dal drugo telo, veličastno, nepremenjivo, neumrljivo; takrat in vso večnost se ga bodeš veselil v kraju večnega veličastva!“

Izrekši zadnjo besedo, prime pater v roko svojo palico ter molcé odide. — Mladi plemič ne da bi po svoji navadi šel v izbo pred zrcalo, ampak gre na vrt, ondi se delj časa spreha premišljevaže Bazilijevo govorjenje. Vrnivši se v dvorano, kjer ste delali sestrí, ji vpraša: „No, kaj pravite o Bazilijevem govoru?“

„Ravno o njem se pogovarjave.“ odgovori mu starejša, „radovedni sve, kaj neki misliš o njem ti, ljubi bratec?“

„Jaz pravim: Pater ima prav, jaz pa tudi. Vedve ste vedno trobili: Telo moramo zaničevati, nikakor ga ne smemo spoštovati. Zdaj ste pa slišali, da je telo bistven človekov del, da nas torej veže dolžnost, skrbeti za-nj. Ali res je, da sem tudi jaz živel v zmôti. Jaz nisem premislil, da mi je dano telo le zato, da na tem svetu delam ž njim, ter si tako na ónem svetu zaslužim lepše, ali da drugače rečem, prazniško telo. S to rečjo je taka, kakor z raznimi oblačili, ki jih vedve nosite. Vedve imate vsakdanja oblačila domá, in teh skoro kar nič ne varujete; imate pa tudi krasna oblačila za nedelje, praznike in slovesnosti; in teh skrbno varujete.“

„Prav si razumel patrove besede,“ odgovorila mu je mlajša sestra. „Pač lep praznik bode vstajenje in krasna družčina se bode zbrala pred večnim in pravičnim sodnikom, ki tudi nam dodeli milost, da bomo tudi mi v tej veličastni družčini!“

„Draga sestra, zgodilo se bode, ako prav rabimo svoje telo, ako je Bogu damo v živ, prijeten dar. Saj nam je dano le iz tega namena; obračajmo si torej ta nauk na večno korist!“

Tako se je tudi zgodilo. Brat se je zapisal v vojake ter se vsako sredo in vsaki petek trdo postil. V vojski je bil ubit in pod bliščečo obleko okoli golega njegovega trupla so našli spokorni pas. Mlajša sestra se je ponunila ter bila vsem tovaršicam vzgled ponižnosti in spokornega življenja. Starejša sestra je ostala pri materi, kateri je ljubeznjivo stregla. Vsi pa so umrli v slovesu svetosti in v trdnem upanju veličastnega vstajenja.

16. Pesnik pri pouku.

Nekega dne je šel pesnik obiskat svojega stričnika v kartuzijanski samostan. Ko sta se bila pogovorila o raznih stvaréh, reče pesnik stričniku: „Ravno sem dovršil pesem, o kateri mislim, da mi bode na slavo. Z vso skrbjo sem jo izdelaval, hočem jo pa tudi še dve leti piliti, in še le potem ž njo stopiti na beli dan; kajti boljše je nekoliko odlašati, da si tolikanj bolj zagotovim slavo pred svetom.“

Na to mu odgovori stričnik: „Po mojih mislih bi menda rajše še dve leti čakali z izdajo te pesmi, ako bi vam kdo zagotovil, da jo bode potem bral in občudoval ves Pariz, ves dvor, vsa Francoska dežela.“

„Prav rad,“ reče pesnik, „in misel me je, štiri leta obrniti v to, da jo prav do gladkega opilim.“

„Toda,“ pravi dalje kartuzijan, „ko bi vam kdo zagotovil, da jo bodo brali in občudovali po vsi Evropi in predstavljali v vse jezike, ako jo pilite še štiri leta, ali ne bi hoteli še ta štiri leta čakati z njeno izdajo?“

„Prav rad, tolika slava bi bila vredna, da delam še osem let,“ odgovoril je pesnik.

„In ako bi vam bil kdo porok, da bi vam ta pesem slavo pridobila ne le pri sedanjih, ampak tudi pri vseh evropskih rodovih, tako da vam ostane slava do konca sveta, ali bi ne hoteli čakati še osem let, preden izdaste to pesem?“

„Srčno rad,“ odgovori pesnik kartuzijanu.

„Po tem takem trajalo bi vaše odlašanje šestnajst let,“ pravi kartuzijan; „ali pa se v sedanji svoji starosti nadejate, živeti še šestnajst let, in dočakati omenjene slave?“

„Nikakor ne,“ odgovori pesnik; „ali kaj je na tem! Slava, ki jo uživa človek, dokler živi, ni nič; le slava, ki si jo zapusti, je vredna vsega našega prizadevanja.“

„Vi bi torej,“ vpraša stričnik dalje, „pripravljeni bili vse svoje življenje prizadevati si za slavo, katero bi dosegli še le po smrti?“

„Gotovo,“ odgovori pesnik, „in tako menda misli vsak omikan in misleč človek.“

„Če je pa temu tako, dragi moj stric,“ beseduje pater dalje, „kaj vam brani pridobiti si veliko to slavo in še večjo, ki vas čaka po smrti, slavo, katere ne boste le zapustili za seboj na tem svetu, temveč jo vekomaj uživali? Da dosežete to slavo, ni vam treba let, ki vam jih je še živeti, obračati v

to, da pilite svojo pesem, treba je le, da boljšate svoje življenje in goreče služite svojemu stvarniku; kajti česar vam za pesem, ako jo opilite kolikor le mogoče, nikdo ne more obljubiti, to vam za zvestobo v službi božji zagotavlja sveta vera.“

„O, zdaj mi je jasno,“ vzklikne pesnik, „kam me hočete navesti, ali o tem zdaj ni govorjenja. Vi ubogi kartuzijani imate le žalostne in temne misli. Mi živimo na tem svetu, torej nam je govoriti o slavi tega svetá; kajti slave onega svetá ne vidimo.“

„Toda,“ odgovori kartuzijan pohlevno, „ali boste slavo tega sveta videli, ko vas več ne bo na svetu? In ker boste vendar le zapustili ta svet ter se morali preseliti na oni svet, katerega ne vidite, ali ne bi bilo modrejše, da skrbite za slavo, ki pojde za vami in jo boste vekomaj uživali, nego za slavo, ki se vam bode dajala potem, ko več ne boste vedeli zanjo? Kaj pa je tudi slava, katero hočete doseči s to pesmijo? Kaj je slava tega svetá v primeri s slavo, katero vam pridobi sveto življenje? Slava tega svetá je negotova, nikdo vam ni porok zanjo; slava onega svetá vam je zagotovljena z besedo božjo — v sveti veri; slava tega svetá je majhna in jako omejena. Bodisi, da bode slovelo vaše imé po vsem Francoskem, po vsi Evropi, pri vseh njenih národih in še tudi pri potomcih: toda koliko ljudij bi vendar bilo med vsemi temi narodi, kateri ne bi zvedeli vašega imena; slava onega svetá bode pa splošna, tako da vas bodo sodni dan spoznali, spoštovali, hvalili, občudovali in slavili ne le vsi, ki zdaj živé po Francoskem, v Evropi, Aziji, Afriki, Ameriki in Avstraliji, ne le vsi, ki bodo živeli za nama do konca svetá, ampak tudi vsi, ki so živeli pred nama; slava, ki si jo morebiti pridobite s svojo pesmijo, bode vendar le kratka in minljiva, če tudi traja do konca sveta; kajti ko preide svet, tedaj ne bodo govorili niti o pesništvu, niti o kaki posvetni stvari; s svetom preide tudi vsa posvetna slava in čast; prava slava, slava pred Bogom, slava, ki sloni na resnici in pravici, slava, ki jo bodo dajale vse pametne stvari božje, pa ostane vekomaj. Ali ste torej želja in upanje take slave v resnici temne in žalostne misli kartuzijanske? Ali je na svetu kaj, da bi vas bolj tolažilo, bolj povikševalo, bolj razveseljevalo, kakor večna slava? Kaj pravite o tem?“

Pesnik odgovori: „Prav lepa je ta pridiga, — a dolga je.“

„No, pa pustiva to reč; povrniva se k vaši pesmi, o kateri se nadejete, da jo v dveh letih spravite na svetlo.“

„Dà, ako mi Bog ohrani življenje!“

„Ko ta vaša pesem zagleda beli dan, ali morda menite, da ne bode našla presojevalca in grajalca?“

„In če tudi, koliko se jih bode neki oglasilo zoper njo? Dobro delo, to vem, brez presojevanja ne ostane; zgodilo se bode tudi, da se kdo zoper njo oglasi iz gole zavisti. Toda nikogar se ne bojim, kajti vedel se bodem zagovarjati.“

„Tudi to dam veljati,“ odgovori kartuzijan, „ali ko bi vam kdo povedal sredstvo ali pomoček, s katerim bi zamašili usta vsem nevoščljivcem, ali še celo prisilili je, da bi hvalo peli vaši pesmi, ali se ne bi poprijeli tega sredstva, ako bi tudi dve leti pozneje na svetlo prišla vaša pesem?“

„Kam me pa zdaj hočete privedi s svojim računanjem?“

„Do prave slave,“ odgovori pater, „do slave, katero vam bode dajal ves svet; do slave, katera bode poslednji dan in vso večnost silila vse vaše sovražnike in nevoščljivce, ki vas bodo hvalili, spoznali in priznali, da ste prav dobro storili, ter se bodo tudi kesali, da vas niso posnemali.“

„Rad spoznavam,“ reče pesnik nato, „bilo bi najboljšo, da bi nam slava, za katero se trudimo na tem svetu, bila le videz in veša, ki nas zapeljuje. Ali kaj hočemo? Človek je in ostane človek, človek med ljudmi živi — bedak med bedaki.“

„Kaj vam pa brani, da ne bi bili modri z modrimi? Ali mislite, da ni pravih modrijanov na svetu? Porok sem vam, da na svetu še živi marsikdo, kateremu je posvetna slava le pena, večna vse! Vi med ljudmi živite, ali v kratkem boste vi in oni pri njih, ki so šli pred nami, in pri onih, ki bodo šli za nami na oni svet; sodni dan pa bodemo vsi stali pred sodnim stolom božjim. Zakaj torej vi ne bi posnemali tistih, kateri si v duhu te resnice prizadevajo za pravo, splošno in večno slavo onega svetá?“

„Predragi moj stričnik,“ pravi pesnik kartuzijanu, „ako bi bil star še le dvajset let, hotel bi pokartuzijaniti se.“

„Jaz ne govorim zato, da bi se vi pokartuzijauili, ampak le želim, da se prav pokristijanite in Bogu zvesto služite.“

„In kaj mi je v ta namen storiti?“ vpraša pesnik.

„Svojo vest očistiti v skesani izpovedi, greha se varovati, dobro delati, svete zakramente vredno prejemati, ničemurni slavi tega minljivega sveta odpovedati se ter skrbeti za edino potrebno, da se v pravi slavi prikažete pred sodnim stolom božjim.“

„In pesem, kaj ž njo?“

„V ogenj jo vrzite, pa več ne mislite nanjo!“

„V ogenj s pesmijo, s katero sem se tolikanj trudil! V ogenj s pesmijo, o kateri sem mislil, da mi s slavo stoterno povrne ves trud! — — dà, zgodi se vaša volja; to bodi pravi slavi prvi dar, ki ga hočem dati, — spoznavši svojo ničemurnost, kateri sem služil dozdej. Kar ste govorili, častiti pater, to je resnica, katere sem prepričan; da imam pesem pri sebi, vpričo vas jo vržem v ogenj; grem domov, in prvo, kar bodem prišedši na dom storil, bode to, da sežgem svojega malika.“

„Tolikanj vam danes še ne zaupam,“ odgovori pater nato, „le meni jo pošljite še danes, jutri me pa spet obiščite, da skupaj dovršiva to delo.“

„V malo trenutkih bo v vaših rokah. Tako lahko mi je zdaj pri srcu, kakor da bi se mi bil težek kamen odvalil od njega, od kar sem sklenil, Bogu dati se vsega in prvo skrb imeti za svoje zveličanje. Z Bogom! jutri se vidiva.“

Pesnik je bil mož-beseda; še tisti večer pošlje kartuzijanu pesem, drugi dan obišče patra ter vpričo njega sežgè pesem; utrdi se v dobrih sklepih tako, da mu je bila glavna skrb za čast božjo in svoje zveličanje. Njegovo izpreobrnjenje je bilo resnično; v ostri spokornosti je živel, toda ne dolgo. Šest mesecev potem, ko je bil izpregledal svojo slepoto, umrje poln upanja, tolažbe in hvaležnosti do Boga, ki ga je še o pravem času razsvetlil s svojo milostjo, da je zadostil svojim zmotam. Truplo so po njegovi želji pokopali pri kartuzijanih; duša njegova pa se je preselila na prave, nezvenljive slave večni dom.

17. Pomenljive menihove sanje.

Imel je menih sanje, katere so ga bile jako utrudile. Niso ga le vznemirjale v spanju, ampak bil je tudi ves zmešan, ko se je vzbudil. Ker so se mu bile te sanje živo vtisnile v spomin, dozdevalo se mu je, da kaj pomenijo; skušal je torej, da bi si je razložil. Ali z vsem svojim preudarjanjem jim ni našel pomena, da bi bil zadovoljen ž njim. Da bi se rešil iz te zadrege, napoti se k svojemu opatu, vrže se pred njim na kolena ter ga poprosi blagoslova. Opat mu reče vsesti se in verno poslušati meniha, ki mu pripoveduje to-le:

„Častiti oče, to noč se mi je sanjalo, da me je kralj poklical na svoj dvor. Ali sem bil te novice vesel ali ne, tega vam ne vem povedati. Samo tega se spominjam, da sem se skrbno pripravljaj, da spodobno stopim pred kralja. Dal sem si narediti lepo suknjo, omislil sem si lep plašč, obul bele nogavice in oblekel novo kapuco. Zdelo se mi je, da sem

dosti spodobno oblečen. Ko dospem v kraljevo poslopje, pe-
ljali so me v veliko dvorano, kjer je bilo zbrano veliko go-
spode obojega spola. Komaj sem se nekoliko razgledal, kar
zapazim, da nimam kapuce. Lahko si mislite mojo stisko.
Kmalu potem zagledam, da so bose moje noge. Nikakor ni-
sem mogel umeti, kako da sem tak prišel v kraljevo poslopje.
Takemu mi ni bilo ondi ostati, iti iz dvorane si pa nisem upal.
— Poslednjič pa še zapazim, da namesto novih lepih oblačil
le slabe cunje pokrivajo moje telo. Kakšna sramota mi oblije
obraz, lahko si mislite; nisem vedel, niti kaj mi je storiti sredi
take družčine, niti kam bi obrnil svoje oči. Toda muke, ka-
tero sem trpel, ne morete misliti si niti vi, niti vam je morem
z besedo popisati jaz. Drug pomoček mi ne ostane, kakor v
tej obleki zapustiti dvorano, in skozi izbe in dvore kraljevega
poslopja in mestne ulice bežati v samostan ter ondi zapreti se
v svojo celico. Dasi je bilo to za me velika sramota, vendar
sklenem to storiti; kar so napovedali, da kralj že gre in zdaj
zdaj stopi v dvorano. Pri tem naznanilu zaženem glasen krik
— ter se vzbudim. Bil sem na svoji postelji, — ali težko sem
sopel, — vendar pa sem bil vesel, spoznavši, da so bile le sanje.
Toda dozdeva se mi, da imajo te sanje svoj pomen; iskal sem
jim pomena, ali nisem ga mogel najti; zanašaje se na vašo
razsodnost, prišel sem k vam, ter vas prosim, da mi poveste,
kaj vi mislite o teh mojih sanjah.“

„Moj sin,“ odgovori mu opat, „ne motiš se, ako misliš,
da imajo te sanje svoj pomen. Akoravno navadne sanje izvi-
rajo le iz domišljije človeške, in jih ne moremo razložiti, ven-
dar si iz teh tvojih sanj lahko posnamemo koristne nauke.“

„Vsi bomo poklicani pred kralja vseh kraljev, vsi se mo-
ramo pokazati pred njegovim sodnim stolom. Znana ti je ta
verska resnica, iz nje si povzemimo naslednje nauke“:

„Prvič: Skrbimo, da se prav pripravimo za poslednji dan.
— Ako si bil tako skrben, da bi bil rad v spodobni obleki
stopil pred svojega posvetnega kralja, koliko skrb moraš še le
imeti, da svojo dušo očistiš, z lepimi čednostmi ozaljšaš in z
dobrimi deli obogatiš, vedoč, da si na sodni dan povabljen
pred kralja nebes in zemlje.“

„Drugič: Iz svojih sanj lahko spoznaš, kako bodo osra-
močeni oni, ki so v nemar puščali skrb za svoje zveličanje. —
Kolika sramota za meniha in za vsako krščansko dušo, katera
se bode v nespodobni obleki, ali celó naga dobrih del sodni
dan prikazala pred Jezusom Kristusom, sodnikom živih in
mrtvih, in pred nebeškimi in svetimi duhovi! Kolika sramota

bode oblila nje, kateri bodo z ostudnimi ranami, t. j. z grehi obloženi prišli pred sodni stol božji.“

„Tretjič: Uči se iz svojih sanj ponižnosti, ki mora spremljati vsa naša dela ter biti steber, na katerem sloné vsa naša opravila. Gredóč na kraljev dvor, mislil si, da si lepo oblečen, tja prišedši si pa videl, da si nag. Ravno tako se nam je bati, da pri žarku božje luči ne otemné vsa dozdevna naša dobra dela; bati se nam je, da vse naše bogastvo ne bode zgolj revščina; bati se nam je, da se vsa naša tukajšnja slava ne premeni v večno sramoto! Ta misel naj nam pa nikar ne jemlje srčnosti, ampak spodbuja naj nas, da bodimo pazni, čuječi in — ponižni.“

Poln tolažbe se menih vrne v svojo celico. Ponižnost, v kateri se je vadil in utrjeval, je kazala, da opatovi nauki niso padli na nerodovitno zemljo. Naj bi jih tudi mi ne prezirali, kajti kakor menihu, tako tudi nam veljajo ti nauki.

18. Zaljubljeno pisemce.

Flora, lepa deklica, je živela pri svoji starejši sestri; lepo premoženje so jima bili zapustili roditelji. Med tem, ko se je starejša pečala z gospodinjstvom, skrbela je Flora le za ničemurni lišp, s katerim je hotela svetu dopasti. Vso čast je stavila v to, da je imela okoli sebe veliko častilcev, ki so se pogostoma zbirali okoli nje ter zdaj povzdigovali njeno telesno lepoto, zdaj občudovali dušne njene spretnosti, zdaj slavili njen veseli in priljudni značaj. Ostali čas je obračala v to, da je odgovarjala zaljubljenim pisemcem, ki jih je vedno dobivala. Z vsem tem je pa le za nos vodila svoje častilce, častilci pa njo. Vsakemu izmed njih je rekla, da je edini, katerega ljubi, edini, čegar hoče biti; njej je pa vsaki prisegel, da ljubezni gorí do nje, če prav v srcu nobeden ni maral za njo. Ker Flora ni iskala nič družega, kakor da je pasla svojo ničemurnost, vedla se je le pošteno in dostojno; in tudi njeni častilci niso hoteli nič družega, kakor kratkočasiti se ž njo. Vendar je pa to ničemurno in dragi čas tratilno življenje bilo mnogim v spotiko; budilo je sum ter bilo grešno v božjih in človeških očéh. Flora je sama dobro čutila to, kajti vest jo je jela peči in sredi kratkočasov jej je bilo dolg čas. Nekega dné razodene sestri, da se jej mrzi dosedanje življenje in da je sita svoje ničemurnosti. Ta odkritosrčnost dá sestri priliko, da jo začne opominjati ter jej priporočati bolj krščansko in pametnejše življenje. Flora je verno poslušala lepe te opomine, tako da se

je sestri zdelo, da se bode Flora v resnici izpreobrnila inboljšala; Flori sami pa se je dozdevalo, da je že izpreobrnjena. V teh občutkih ste obe začeli delati najlepše sklepe o novem življenju. Toda prvo zaljubljeno pisemce, katero je Flora prejela, podrlo jej je iz nova vse dobre sklepe in pogreznilo jo v raztresene misli, iz katerih se jej je zdelo, da se ne more izklopiti.

Nekega dne jo nagovori sestra, da bi šla ž njo in njenimi prijateljicami k pridigi. To vabilo jo pretresne in spravi v zadrego, kajti ravno je odgovarjala zaljubljenemu pisemcu. Ker ni hotela nepriljudna biti do prijateljic, popustila je pisanje ter se odpravila ž njimi s trdnim sklepom, da bo precej po pridigi dokončala in odposlala začetni odgovor. Bila je nedelja, ko se bere evangelij o „Lazarju in bogatinu“; pridigar je v svojem govoru živo popisoval peklenske kazni in večni ogenj, v katerega je bil vržen bogatin zavoljo svoje trdosrčnosti do ubogega Lazarja in zavoljo posvetnega in mesenega življenja. Za Floro je bil ta govor kakor nalašč narejen; najboljšega uspeha se je nadejala njena sestra; ali Flori, kateri je bilo vedno v mislih zaljubljeno pisemce, se je ta govor, kakor je bil lep in ganljiv, vendar zdel predolg, in kar nič je ni ganil. Iz cerkve domov prišedša se precej vsede za mizo, da dovrši odgovor. Ko je hitela zapečatiti svoje pismo, kane jej raztopljeni pečatni vosek na roko, tako, da neznano zavpije. V prvi svoji nevolji vrže vosek in pismo v plamen. Sestra zasliši strašni krik in naglo priteče; Flora zagledavši jo vzklikne: „Oh, sestra, kaj je še le peklenski ogenj, če me tako peče že kaplja pečatnega voska, ki mi je kanila na roko? Nobenih zaljubljenih pisemc več, za vselej se jim odpovem!“ — Sestra je komaj zadržala smeh; med tem pa, ko je Flori obvezovala opekline, govori Flora dalje: „Govor o peklenškem ognju le poslušati, to nič ne zaleže; da si kdo živo pred oči postavi strašno njegovo muko, treba je, da čuti bolečine, katere dela ogenj. Oh, kako bi se ljudje bali in varovali greha, ako bi le nekoliko poskusili ogenj, ki jih v večnosti čaka!“

Med tem, ko je Flora tako govorila, prinese jej strežaj nekega njenega častilca pisemce „Le vrnite se,“ reče mu naglo, „nazaj nesite pisemce ter recite svojemu gospodu, da več ne sprejemljem niti pisemc niti obiskovanj; ne da bi k meni hodil, hodi naj k pridigam ter naj po njih ravna svoje življenje, — tako sem tudi jaz trdno sklenila.“ — Naglo so ta odgovor zvedeli vsi njeni častilci, in nikdo je ni več nadlegoval. Flora je v miru živela ter si priadevala pobožno živeti

in popravila je dajano pohujšanje. Dvanajst let potem je umrla sestri v rokah, polna tolažbe in vsa udana v voljo božjo. Kakšna bi bila njena smrt, ako ne bi bila izpremenila svojega življenja?

19. Varno in pazljivo hodi po poti, ki vodi v nebesa.

Njega dni so učenci vprašali svojega učenika modrijana, katera umetnost je največja in najvažnejša na svetu?

„Zdi se mi,“ odgovori jim modrijan, „da umetnost, ljudstvo, dežele, mesta in družine vladati; umetnost, telesu varovati zdravje, dušne strasti brzdati, za zveličanje skrbeti, greha in pekla varovati se ter nebesa pridobiti si.“

V svetnih opravilih so ljudje še precej previdni in skrbni, ali kaj radi v nemar puščajo skrb za svoje zveličanje.

Ako popotnik pride do nevarnega kraja, hodi jako previdno in gleda na vsako stopinjo. — Ako bi moral iti čez cve-točo trato, o kateri veš, da ima veliko skritih jam in pokritih brezen, v katere lahko zabredeš tako, da si nikakor ne moreš pomagati iz njih, ako padeš vanje, ali ne bi dobro gledal in pazil, kam da stopiš? — Ko bi potoval v družini, in bi videl, da se je več tvojih tovarišev že pogreznilo in za vselej izginilo izpred tvojih očíj na levi in desni tvoji strani, ali se ne bi ustrašil in tolikanj pazljivejše hodil? — In ko bi pri vsem tem kdo tvojih tovarišev norčevaje se skakal po nevarnem kraju, ali ne bi o njem mislil, da ni prav zdrave pameti? — Toda glei! Tvoj sosed je izginil s tega sveta in šel v večnost; tvoj brat morda že spi v grobu, sodba mu je že oznanjena, ne bode ga več na izpregled! Ti pa, grešnik, se ne bojiš tega, in živiš tja v en dan brez vse skrbi, da se utegne taka tudi tebi kmalu pripetiti? Glej pravične, kako se tresejo pred smrtjo in sodbo, glej, kako skrbno živé! Vem sicer, kaj mi boš odgovoril na to; rekel mi bodeš: „Vendar je več takih, ki so brez skrbi za svoje zveličanje!“ — Toda vprašam te: „So li ti vredni posnemanja?“

Ako veš, da je katera pot nevarna, da ob njej na popotnike preže tolovaji in morilci, kaj ne, da se je boš ognil, ako ti je le mogoče; če pa ni mogoče, ogniti se je, bodeš se gotovo oborožil in še naprosil koga, da te spremlja, ob vsem tem pa bodeš še pazil na vsako stopinjo, na vsak, še tako majhen šum. — Grešnik pa brez potrebe zahaja v najnevarniše pri-ložnosti in to brez strahu, brez brambe; kaj čuda torej, če se pogubi!

Ako nalezljiva bolezen razsaja po deželi, kako ljudje poprašujejo po zdravih! Ako se v sosedni deželi prikaže kuga, kako skrbno se pazi na mejah, da se čez nje ne zanese kaj kužnega! Prav je to. — Ali vse drugače ravnajo ljudje zastonj dušne kuge. Živiš sredi popačenega sveta, pa se ga ne varuješ, ne moliš, se ne postiš, se ne zatajuješ, ne brzdaš svojih telesnih počutkov, temveč jim vse dovoljuješ, in jim morebiti še donašaš dušnega strupa s pohujšljivimi knjigami, pesmimi in podobami. — Pač veliko čudo bi moralo biti, da se ne pogubiš, ako tako ravnaš.

Kedar se je bati pomanjkanja ali lakote, delajo ljudje previdno ter si nabirajo zaloge; in če tega ne morejo, zapustijo deželo, katera jih ne more rediti, ter si drugod iščejo hrane, da lakote ne umrjé. — Tako previdno ravnaj tudi ti, ljubi moj kristijan! Zbiraj si dušnih zakladov v molitvi in v sv. zakramentih, in če to ni mogoče drugače, kakor da se ločiš svoje tovaršije, zapusti jo, da si preskrbiš nebeške hrane, katere se svet noče udeleževati.

Kedar se hiša vname v vasi ali v mestu, v kakšnem strahu so sosedje, kako si prizadevajo, pogasiti požrešni plamen! — Glej, več tvojih tovarišev že gori v peklenškem ognju, njemu si tudi ti bliže z vsakim dnevom, morda se spenja tudi že po tebi: ti pa se ne treseš? — kar nič si ne prizadevaš, uiti mu?

Kedar divja, krvoločna zver razsaja po deželi in ljudi napada in požira, kakšen strah je po deželi, kakšne straže se postavljajo! — Glej! Satan pa hodi po svetu kakor rjoveč lev ter išče, koga bi požrl; vsak dan vlovi koga v svoje mreže ter ga s seboj pelje v pekel. Morebiti je tudi v tebe že zabodel svoje kremplje, pa se mu kar nič ne braniš in ne pokličeš nikogar na pomoč, da bi te rešil!

Kedar čez deročo reko greš po ozki, šibki brvi, ali čez potok bredeš po razstavljenih kamenčkih, stopaš gotovo jako varno, bojéč se, da ne bi zgrešil brvi ali kamenčka; ravno tako varno in pazljivo stopaj po ravnem potu, katerega ti kažejo zapovedi božje; v verskih zadevah pa se trdno drži neomahljive skale, na katero je Jezus Kristus postavil svojo cerkev.

20. Kralj Kozmijski.

Kozmija je bilo glavno mesto velikemu kraljestvu enakega imena. Ne daleč od tega mesta je bil otok, Ejonija po imenu. Med Kozmijani in Ejonijani, ki so bili naselniki iz

Kozmije, pa je bilo tako sovraštvo, da se kar nič niso pečali s seboj; temveč Ejonijani so vsakega Kozmijana, ki ga je vihar na morju zanesel na njihov otok, zgrabili ter ga odpeljali v kamno ali kačjo dolino. Tako so namreč imenovali kraj, kjer je bilo veliko kamenja, gozdov, divje zverine in kač vseh plemen. Prebivalci nesrečnega tega kraja živeli so le ob divjem in grenkem sadju, stanovali so le v votlinah in jamah, ter so med seboj bili v hujši vojski, kakor z zverino in kačami.

Čim žalostnejši je bil ta kraj, čegar prebivalci so bili tako nesrečni, tem krasnejši so bili na ejonijskem otoku vsi drugi kraji, kjer so ljudje živeli v obilnosti in bogastvu, v miru in ljubezni, v edinosti in vsakoršnem veselju. In ta otokov del, ki so ga neprehodne gore ločile od kačje doline, imenoval se je srečna dolina, ne le zavoljo tega, ker je bila srečna ta dežela že sama po sebi, ampak tudi zato, ker ondi niso med se sprejeli nobenega tujca, kateri je na otok prišel brez velikega bogastva in brez druzega blagá.

Mesto Kozmija je pa tudi imelo to posebno navado ali postavo, da je mestno starešinstvo vsako leto odstavilo kralja ter si volilo novega. Volili so si pa kralja izmed tujcev, kateri niso nič vedeli o tej postavi, in tudi ljudstvu je bila ta postava neznana. Novi kralj je za ta kratki čas vladal ljudstvo po svoji všečnosti in gospodaril z neizmernimi zakladi svojega kraljestva. Konec leta pa, ko se je najmanj nadejal, odvzeli so mu vse, oči so mu zavezali in ga odvedli na ladijo, ki je jadrala v zaliv, iz katerega je moral na suho stopiti v Ejoniji; ondi so se ga pa brž polastili, in spoznavši ga po obleki, da je Kozmijan in brez vsega premoženja, poslali so ga v kačjo dolino, kjer je nesrečnež ostal do smrti.

Nekega leta se je prigodilo, da je bil za kralja izvoljen tujec, Evmen po imenu. Bil je jako pravičen, dober in pošten mož, vrh tega pa tudi jako zmožen in posebno moder. Ko je trdno sedel na kraljevem sedežu, začel je premišljevati, po kakem načinu da je bil izvoljen za kralja. Zlasti se je temu čudil, da ni nikdar nič slišal o svojem predniku, da ni nikogar videl izmed njegove ostale rodbine, da ni vedel, kakšne smrti da je umrl, in še tega ne, ali je res umrl, ali se je kaka druga nesreča zgodila ž njim. Po vsem tem je popraševal, ali vse je bilo zastonj; ne da bi bil kdo odgovoril njegovemu popraševanju, še slavili so vsi njegovo veličastvo in moč. To prilizovanje mu kar nič ni bilo po godu, še potrjevalo ga je v sumu, da mora v tem biti nekaka skrivnost. Ko se ni mogel izmotati iz tega suma, prizadeval si je tem bolj, kraljestvo dobro

in pravično vladati, umetnijo in trgovstvo povzdigniti na višjo stopnjo, ter ljudstvu na vse strani pomagati do sreče in blagostanja. V vojski, katero je moral začeti, postavil se je na čelo, slavno premagal sovražnika in sklenil mir, svojemu kraljestvu na korist in slavo. Njegovo ime je slovelo ne le domá, ampak tudi pri daljnih narodih. Toda vsa ta slava ga ni oslepila. Ljubša od vsega hvalisanja bila bi mu le ena beseda odborova o tem, kar mu je delalo nepokoj. Ako pa kralj v resnici išče resnice, lahko jo najde. In Evmen jo je tudi zvedel. Bil je v odboru starešina, kateri je občudoval Evmenove lepe lastnosti, zapazil njegovo stisko ter mu v osebнем pogovoru razodel skrivno postavo. Evmen ga objame, zahvali ga ter mu obeča, da ne bo nikomur razodel njegovega razodetja.

Oveseljenega kralja poglavitna skrb je odslej bila, kako bi odšel kačji dolini. Kmalu dobi lepo priliko. Hud vihar prižene na kozmijanski breg ejonijsko ladijo; ko se ta novica razglasi po kraljevem mestu, svetovalci brž sporočé kralju, da so Ejonijani sovražniki in da se ima ž njimi ravnati po postavi. Kralj pa jim odgovori: „Ti nesrečniki niso sovražniki naši državi, marveč jim gre skazati milost in pomoč.“ Pokliče je torej na svoj dvor ter lepo ravna ž njimi. Njemu na veliko srečo bilo je več teh nesrečnikov izmed glavarjev ejonijskih. Večkrat se je pogovarjal ž njimi in razodevši jim namen, da se hoče preseliti v njihovo deželo, jih vprašal, kako bi se v Ejonijo dali skrivaj poslati zakladi, katerih si je nabral. Ko je bilo vse dogovorjeno, izpusti Ejonijane domov, je drago obdaruje, ter njihovemu kralju in njegovi materi pošlje zlato krono, v katero je bilo vdelenih veliko dijamantov. Ko odidejo Ejonijani, Evmen, ne pozabivši skrbij za kraljestvo, zbira zakladov, kolikor jih le more, ter vsaki teden v Ejonijo pošlje ladijo, ž njimi naloženo.

Med tem se približa čas, ko je imel odstavljen biti po omenjeni skrivni postavi; in res pride k njemu starešinstvo ter mu napové, da mora odstopiti. Evmen se temu kar nič ne začudi, ker mu je bilo vse znano, preskrbljeno pa tudi že vse. Brez vse nevolje se pusti sleči, zavezati si oči, na ladijo spraviti in odpeljati. Ejonijani, s katerimi je bil tako lepo ravnal, ne po kruti postavi kozmijanski, so ga pričakovali v luki, prijazno sprejeli ter sprevedli na kraljev dvor; ondi pa so mu izročili vse zaklade. Bil je ljubljeneec kralju, velikašem in vsemu ljudstvu, in tako je odšel kačji dolini. —

Ako bi bil ti na Evmenovem mestu ter vedel to, kar je vedel on, ali bi ne bil ravno tako delal? Toda, zakaj pa ne

ravnaš tako? Ali ne spoznaš, da Kozmija pomenja ta svet, Ejonija pa večnost? — Kačja dolina, pekel, srečna dolina pa nebesa? V nekem pomenu si tudi ti kralj na tem svetu, če v drugem ne, vsaj v tem pomenu, da si gospod svojih željâ in vsega svojega dejanja. Premišljuj, kako si prišel na svet, premišljuj namen, čemu da si na svetu; premišljuj osodo onih, ki so pred teboj šli s tega sveta, pa jih ni več nazaj! Kaj ti naznanja vsa ta skrivnost? Dobro ti je to sicer že znano; vendar se daj še nekoliko poučiti. Varuj se nesrečne večnosti, hrepeni le po svojem zveličanju! Skrbi si za prijatelje v nebesih! Tja pošiljaj vse svoje zaklade, dobra dela in dejanja. Skrbi, da si pridobiš prijateljstvo nebeškega kralja in njegove matere; zakaj le tako bodeš z veseljem in zahvalo sprejel smrt, ko te sleče tega svetá, ker te bo preselila v srečno kraljestvo, katerega nikdar ne bode konec.

21. Bedasti popotnik.

Razkačena levinja zapazi popotnika, skozi gozd gredočega; naglo jo udere za njim, da bi ga raztrgala in požrla; tako strašno tuli, da se razlega po gozdih in hribih. Popotnik se silno prestraši ter jame na vso moč bežati. Res srečno uide krvoželjni zveri. — Toda ravno ta beg ga privede v drugo nevarnost — na kraj strašnega brezdná. Prepozno je ustaviti in vrniti se, zakaj že se je udrlo pod njim; prestrašen steguje roki po kaki stvari. Res se mu posreči, da padajoč zgrabi za vejo; te se poprime tako trdno, da na njej obvisi in se tako, kakor misli, reši brezdná, v katerem ga je čakala gotova smrt. Toda še ni bil iz nevarnosti. Ko bolj natanko ogleduje drevo, katerega se drži, ugleda dve gorski podgani, belo in črno, ki ste si prizadevali, drevo podreti s tem, da ste mu izpodjedali korenine. Spoznavši novo svojo nevarnost pogleda brezdnú na dno, ter ondi ugleda strašnega zmaja, ki z bliščečimi očmi in odprtim žrelom željno pričakuje svojega plena. Preplašen tega pogleda obrne od tod svoje oči v stran, kjer so se drevesne korenine še držale zemlje; ali glej, ondi zapazi štiri kačje glave, katere so se stegovalle proti njemu. Vzdihovaje vzdikne: „Moj Bog, ali si me hranil takšnim nevarnostim in zmajem odločil v jed! Ali nimaš zame nobene pomoči, da uidem ljutim tem zverinam!“

To izrekši zapazi, da méd teče s peres tega drevesa. Nekoliko kapljic ujame v roko ter je dene na jezik. Neizrecno sladke so bile te kapljice in tako so ga pokrepčale, da bi se

bil lahko rešil iz očitne nevarnosti, ako bi bil le količkaj poskušal. Toda, kdo bi verjel! Ne da bi si bil v prid obrnil to nebeško krepčalo ter mislil, kako bi se rešil, ampak zleze še le na drevo, ondí se zložno vsede na veje ter liže pogubonosno sladčico. Ko se je naliže, jame si nabirati zalogo za prihodnje čase, za katere si prav po otročje v mislih stavi zlate gradove. Toda, glej, objedeno drevo zahrešči ter se z nesrečnim, lahko-miselnim popotnikom vred pogrezne v brezdno, kjer ga zmaj s svojimi kremplji zgrabi in za vselej pogoltne v svoje žrelo. —

O, neumni posvetnjak! spoznaj vendar, da si v tej pri-
liki ti sam nesrečni ta popotnik; dokler je še čas, izpreobrne
bedasto svoje življenje, da uideš večni nesreči, katera te gotovo
čaka, ako ostaneš takšen, kakoršen si. Glej, od rojstva sèm
hodi smrt vedno za teboj, kakor rjoveča levinja. Njeno tuljenje
slišal si že velikrat, in več ko enkrat si se ga že ustrašil.
Zemlja, po kateri potuješ, je brezdno, ki pogoltuje vse, in v
njeni globočini je brezdno večnega pekla. Edini steber, ki te
varuje brezdna, je življenje tvojega telesa; toda to telo ima
silno veliko sovražnikov, ne le vnanjih, ampak tudi notranjih;
sami delci, iz katerih je sestavljeno, so v vedni vojski med
seboj ter se preminjajo v strup, kateri mu konec stori.

Življenje tvojega telesa ima odmerjen čas, in ne moreš ga
podaljšati niti za trenutek. Ta čas se pa vedno krajša, dan in
noč ga glojeta do trenutka, ko se zgrudi tvoje telo ter se pre-
seli v večno brezdno.

Ali pa ni nobenega pomočka, da uideš tej strašni ne-
sreči? — Imamo ga, — toda samo enega; edina skrb nam
mora torej biti, da tega ne zgrešimo. Jezusov križ je tisto
drevo življenja, ki nas more rešiti. Le njega se trdno okle-
nimo, in ušli bomo vsem svojim sovražnikom. — Bojmo in
ogibljimo se medú, katerega nam ponuja svet. Ta med je
sicer tudi dar z nebes, nam v krepčalo dan, toda bati se nam
je, da se njegove sladčice ne upijamo in omamimo tako, da
bi pozabili nevarnosti, v katerih bivamo. Tega medú smemo
uživati le toliko, kolikor ga nam je treba, da si ohranimo moči,
s katerimi si služimo večno življenje. Méd tega svetá je le po-
moček, nikakor pa ne namen našega življenja. Zlate te res-
nice nikdar ne zabi, moj čitatelj!

22. Grb papeža Martina V.

Papež Martin V. si je bil za svoj grb, katerega je dal
vsekati tudi v svoj pečatnik, izvolil raznečen ogenj ter ž njim
hotel si predočiti tri reči:

1. Ogenj veselja, ki je gorel ob njegovem kronanju ter ga opominjal, kako naglo mu mine čast, veličastvo in življenje;

2. ogenj poslednjega dné, ki bode konec storil vsemu svetu, oni vesoljni požar, ki bode požrl mitre, žesla in krone ter premenil vse v pepel;

3. večni ogenj, ki ga bode prižgal pravični srd božji; oni ogenj, ki ne bode ugasnil nikdar; ono ognjeno peč, v kateri bodo vekomaj goreli vsi, ki so v razžaljenje božje obračali svoje življenje, ono ognjeno jezero, v katero se pogrezne vsakateri, ki umrje v smrtnem grehu.

O, da bi si ta pečatnik vsi globoko vtisnili v srce! Koliko zmot bi nas varoval! Koliko greha bi bilo manj, koliko dobrih del več na svetu!

23. Modri računar.

Poslušal je neki modrijan, kateri je bil jako spreten v računanju, pridigo o večnosti. Niti govor, niti računi, niti vzgledi, katere je navajal govornik, mu niso bili po godu. Domov vrnivši se zapre v svojo izbo, začne o tej stvari premišljevati in svoje misli brez vsega reda, kakor so se mu rodile, zapisovati na papir. Bile so naslednje:

1. „To, kar ima svoj konec, je ničla v primeri s tem, kar nima konca. Sto milijonov let je torej ničla, ako je primerjam večnosti.“

2. „Boljša je primera najmanjšega končnega z največjim končnim, kakor pa primera največjega končnega z neskončnim; ali da jasnejše povém: ena ura je v primeri s sto milijoni let več, kakor sto milijonov let v primeri z večnostjo; zakaj najmanjše končno je delec največjega končnega, največje končno pa ni nikakoršen del brezkončnega. Ena ura je določen delec v sto milijonih let, saj sto milijonov let nič drugega ni, kakakor osem sto šest in osemdeset tisoč milijonov ur; sto milijonov let pa ni nikakoršen delec večnosti, kajti sto milijonov let množi kolikorkrat le hočeš, vendar iz njih nikdar večnosti ne dobiš: Sto milijonov let ima svoj konec, večnost pa nima konca.“

3. „V neskončnem je najmanjše in največje končno ravno isto; ali z drugimi besedami: ena ura ali sto milijonov let v večnosti enoliko šteje, in to enoliko je nič. Življenje enega človeka ali pa življenje vseh ljudij skupaj je z ozirom na več-

nost enoliko, namreč ničla, katera se ne dá niti množiti niti deliti. Neovržna resnica je: nič ti vedno ostane nič.“

Tako je naš modrijan računil večnost. Temu računu pa je sledil tá-le samogovor:

„Ako bi mi Bog dovolil živeti le še četrť ure, v kateri si lahko zasluřim večno zveličanje, ob enem pa tudi razodel, da bo uro pozneje konec vsega svetá. kaj bi neki mislil o svetu in o tem, kar ljudjé govore? Kako bi neki mislil o trpljenju in veselju tega sveta? Ali se ne bi z vso skrbjó pripravljval za srečno smrt? — Toda, kako neumno in nespametno ravnam, ako si ne skrbim za srečno zadnjo uro, dasi mi tudi Bog ni dal omenjenega razodetja! Saj sem neovržno preračunil, da moje řivljenje in řivljenje vsega svetá še četrť ure ne šteje v večnosti!“

„Kaj pa, ko bi tako-le bilo: Ko bi imel na svetu biti še sto let, v teh sto letih pa živeti le ob tem, kolikor bi si v eni uri nabral in domóv znosil iz neizmernege zaklada, do katerega bi mi bila le to uro vrata odprta, — kaj bi neki počel tisto uro? Ali bi spal? ali sprehajal se? ali se veselil in kratkočasil? Tega gotovo ne, marveč z obema rokama bi grabil iz zaklada, in rajše zlato kot srebro. O, kako nespametno in neumno sem se pa védel dozďaj! Večnost me čaka, to vem; vem pa tudi, da bodem v večnosti plačilo prejel le za zasluřenje, kolikor si ga naberem v svojem kratkem řivljenju na svetu, — in vendar nisem vsega časa obračal v to, da bi si bil zasluřenje nabiral za večnost. — Toda morebiti mi bode kdo ugovarjal: Spati, piti, jesti in počivati nam je menda vendar-le tudi treba? — Res, vsega tega nam je tudi treba, toda kdo in kaj mi brani, vse to pó nauku sv. Pavla storiti iz ljubezni do Boga? In če tako ravnaš, si tudi z vsem tem zasluřenje nabiraš za večnost.“

„Strasti so res tako hude in řive, prilořnosti v greh tako vabljuje in zapeljuje v človeškem řivljenju, da se čudim, da je na svetu še en sam pravični človek; pri vsem tem jih je pa več; — to, seveda, dela usmiljenje bořje in milost našega rešitelja. Na drugi strani so pa smrt, sodba, večnost tako strašne resnice, da se čudim, da je še en sam grešnik na svetu; — in vendar jih je veliko. To pa izhaja od tod, ker si ljudjé teh glavnih resnic řivo ne stavijo pred oči. Jaz pa je odslej hočem řivo premišljevati, čuti in moliti, da bodem v večnosti pravičnim priřtet.“

To je bila pridiga, katero je sam sebi naredil modri računar. Bil je pa ř njó tako zadovoljen, da jo je vsaki dan

večkrat prebral. Toda še več je storil: po njej se je začel ravnati in — sveto živeti. Da bi pač veliko posnemovalcev našel med mojimi čitatelji!

24. Julika krasotica.

Ubožan plemenitaš je imel edino hčer, Juliko po imenu. Zavoljo nenavadne lepote so jej rekali Julika krasotica. Strinjala je v sebi vse telesne, dušne in značajne popolnosti. Ni se torej čuditi, da je zaradi lepih svojih lastnostij imela veliko ljubiteljev, toda zaradi ubožnosti malo snubiteljev. Sin bogatega kmeta je bil edini, ki jo je prosil v zakon. Temu kmetu je bilo ime Brehet; navadni priimki njegovega sina pa so bili: Črnc, ali hudiček ali zlodejček. Vsa tri imena so mu jako pristojala, ker so popolnoma izražala njegove telesne in dušne lastnosti. Bil je kratke pa čokaste postave, tankih nog z zakrivljenimi stopali, visokih prsij, širokih pleč, špičaste glave in kaj čudnega obraza. Na levem licu je nosil dolgo prasko, ki jo je dobil pri tepežu; koze so mu bile že v otročjih letih razorale kožo na obrazu, oslepile levo oko, desno svetlo ordečile ter na čelu pustile gnusno krasto. S to njegovo postavo se je popolnoma ujemal tudi njegov značaj. Mladi Brehet je bil surov, neotesan, zarobljen, togoten, srdit, prepirljiv, skop, prevzetan, pijanec in rotilec; ali da ob kratkem povém, imel je vse tiste lastnosti, katerih ena sama je zadosti, da je mož vreden vsega zaničevanja, žena pa nesrečna pri njem.

Takšen je bil on, ki je hotel biti ženin Juliki krasotici. Ni čuda torej, da je omedlela, ko ji je oče prvič v misel vzel to možnost. Ko so jo z velikim trudom vzbudili iz omedlevice, nagovori jo oče takó-le: „Draga moja hči, čemu ta strah? saj ga bodeš le vzela, ako ga bodeš sama hotela; nobene sile ti ne delam ter nočem, da bi se omožila zoper svojo voljo. Vendar pa premišluj, kako si boš kruha služila. Glej, kaj ubožno zdaj živiva le od male moje doslužnine, ali z mojo smrtjo neha še ta, — in kaj bo potem s teboj, s čim se boš živila?“

„Ljubi moj oče!“ odgovori Julika, „rajše hočem glada in strada umreti, kakor zaročiti se s tako spako, — morda se me vendar usmili ljubi Bog.“

To rekši udere se jej potok solz iz očíj po licih. Tudi očetu se milo stori, toda pokazati ni hotel solz svoji hčeri, nem

jo objame ter jej iz sobe gredé reče: „Nič se ne boj, draga Julika, nikdar ti več ne omenim te možitve.“

Zlodejček pa kar nič ni dvomil, da bode Julika njegova ženka. S tem se je hvalil povsod, o tem so govorili že vsi ljudje. Od prostega ljudstva se je raznesel glas tudi do plemenitašev, od plemenitašev do kraljevih boljarjev in od teh celó v kraljevo hišo. Kraljev sin, mladenič preblazega srca, kateremu so se cesaričine ponujale, je slišal vse, kar se je govorilo o Juliki krasotici, in iz radovednosti je sklenil, obiskati jo. In res, obišče jo. Precej pri prvem pogovoru se mu je bila jako priljubila. Dvorniki, njegovi spremljevalci, so to precej zapazili.

Ker pa tudi ta dežela ni bila brez dolgih jezikov, reče nekega dné eden izmed dvornikov kraljeviču: „Škoda bi bilo, ako bi Julika krasotica v resnici imela napake, katere jej očitajo ljudjé.“

„Kakšne napake?“ popraša ga kraljevič.

„Pravijo,“ odgovori dvornik, „da je preveč raztresena in vihravasta, da leta iz hiše v hišo in da je ni nikoli domá.“

Ker ljubezen rada vse izgovarja, zato odgovori kraljevič: „O tem se kar nič ne čudim; Julika nima domá ničesar, kar bi jo vezalo na dom; tu ima le nadloge in revščino pred očmi; ona le zato hodi od doma, da se malo raztrese in si dolgčas prikrati ali prežene; v drugih okoliščinah se bode že vedla drugače.“ — Pri vsem tem je pa kraljevič vendar le premišljeval o tem, kar mu je bil dvornik povedal o njej. Ko drugič pride k plemenitašu, zapazi, da Julike res ni bilo domá. Med tem, ko so jo iskali, spusti se kraljevič z njenim očetom v pogovor ter mu razodene sklep, da hoče Juliko vzeti, ako dobro prestane skušnjo, na katero jo bode dejal.

Ko Julika pride domóv, reče ji kraljevič: „Julika, ravno sem vas snubil pri očetu, rekel sem mu pa, da postavim vašo ljubezen na preskušnjo, preden se zaročiva.“

„Gospod,“ odgovori mu Julika. „najostrejša skušnja mi bode najljubša. Pripravljena sem, ognju in meču zoperstaviti se, da vam pokažem hvaležno svojo ljubezen.“

„Niti ognja, niti meča ne bode treba,“ odvrne kraljevič. „Dvakrat sem vas obiskal, nobenkrat pa vas nisem našel domá. Skušnja, na katero vas denem, bodi ta, da vas najdem domá, ko tretjič pridem. Ako vas najdem domá, še tisti dan bode najina poroka in kot ženo vas popeljem na kraljev dvor. Tako sva se pogovorila z očetom. Ako vas pa ne najdem domá, isti dan se vam odpovém in namesto vas si izvolim drugo nevesto.“

„Jaz pa,“ pristavi oče, „te isti dan dam Brehetu za ženo.“

„Če je temu tako, zagotovljena je moja sreča; ako bi tudi morala vse svoje življenje domá ostati, rada bi privolila, da se ne ganem iz hiše.“

Na to odide kraljevič, in Juliki je srce igralo veselja.

Lahko je verjeti, da Julika drugi dan res ni šla iz hiše, tudi tretji in četrti dan ni zapustila doma; peti dan pa je šla le za trenotek od doma; šesti dan za pol ure, sedmi dan za eno uro, toda vselej je hitela domóv. Ko je osmi dan hotela zopet dom zapustiti, sreča jo oče in tako-le nagovori: „Ljuba Julika, zdi se mi, da prerada hodiš od doma! Ali si pozabila, kaj je rekel kraljevič? Mar ne misliš, da ti gre za vse?“

„O, dragi oče,“ odgovori Julika, „saj kraljeviča danes ne bo; vrh tega, ko bi tudi prišel, z naše hiše se daleč vidi na cesto, naročila sem deklam. da me brž pokličejo, ko od daleč ugledajo kraljevičev voz. Po tem takem se mi ni nič bati.“

„Najvarnejše bi vendar bilo, da ostaneš domá; večkrat se prevari, kdor se zanaša na druge; tolike sreče jaz ne bi nikdar stavil v nevarnost.“ Tako je oče posvaril svojo hčerko, ali Juliki so bile očetove besede bob v steno — in šla je od doma svojo pot.

Komaj je bila stopila čez vežni prag, že so dekle, ki so v zgornjih izbah stale na straži, ugledale kraljevičev voz; toda ker so ravnokar videle Juliko, mislile so, da še ni šla od doma, ter so bile tiho. Ko se voz bliža hiši, kličejo in kličejo Juliko, ali Julika se ne oglasi, iščejo jo po vsi hiši, iščejo jo na vrtu, Julike ni bilo nikjer; k bližnjemu sosеду jo grejo iskat, pa tudi ondi je ni bilo; med tem pa, ko letajo od soseda do soseda, pripelje se kraljevič do hiše, stopi z voza in urno teče v Juličino izbo; ker pa Julike ne najde domá, zdajci zapusti sobo, stopi v kočijo ter se odpelje. Julika prisope domóv, toda bilo je prepozno, — vendar toliko o pravem času, da še vidi vozove, preden jej v daljini izginejo izpred očíj. —

Dragi čitatelj! Ali slišiš jok in stok v plemenitaševi hiši? Glej, kako se Julika bije v obraz in si lase puli z glave; vsa družina na glas joče in oče v obupnosti tako-le nagovori svojo hčer: „Nesrečnica! Dopolnilo se je to, kar sem ti prerokoval! Kdo postavlja v nevarnost tako važno opravilo! V grob me bodeš spravila, drevi te hočem dati njemu, ki sem ti ga bil obljubil!“

„In to sem tudi zaslužila; hočem ga vzeti, saj mi ne more storiti toliko žalega, kolikor sem zaslužila. Naj le pride, zaročim se mu. On je mene vreden, jaz pa njega.“

Kmalu je bilo vse v redu; zala Julika je bila žena črnega Zlodejčka.

O milovanja vredna osoda! Štiri dni po poroki oče žalosti umrje. Kar se tiče Julike, imela je dosti časa, s krvavimi solzami objokovati svojo neumnost. Vsem ljudem se je smilila, vendar so bili vsi prepričani, da je sama kriva svoje nesreče. Tudi ona je to dobro spoznala. V največjem trpljenju je vzdihovala, rekoč: „vse to sem si zaslužila“. Ali ravno to jej je delalo največje bolečine. Že drugi dan po poroki jej je kri zasedla obraz vsled udarcev, ki jih je prejela od divjega moža, češ, da ni zadovoljna in vesela te možitve. Hujša dan za dnevom, moč jo zapušča, lepota gine, v kratkem nikdo v njej ni spoznal Julike krasotice. Pa tudi vsaki dan je preklinjala žalostno svojo osodo ter si smrti želela. Toda bele žene le ni bilo po njo. Kar je bilo pa še žalostnejše, bilo je to, da je bila kmalu svojemu možu enaka v vseh rečeh: grda in ostudna kot on, hudobna in sovražna kot on, bila sta podobna hudobnemu duhu, njuna hiša je bila živ pekel.

Dragi čitatelj! Ali ne spoznaš, da je Julika krasotica v tej priliki — tvoja duša, z Jezusovo krvjo odkupljena in v svetem krstu do čistega oprana? — Znano ti je, da satan, ta strašni in ostudni zmaj, preži na te in da se ti prilizuje le za voljo tega, da bi te ujel v svoje zanke in pogubil na vekomaj. Vem sicer, da se pri tej misli treseš po vsem životu, ali to še ni zadosti, sam strah te ne bode rešil večne nesreče, poprijeti se moraš pravih pripomočkov, ako hočeš, da jej uideš. Dobro ti je znano, da te je za svojo nevesto izvolil Sin Božji, kralj nebes in zemlje, čegar volja je, da te k svojemu in tvojemu Očetu privede v nebesa, kjer te čaka nevenljivi venec in večno veselje. Kaj ne, da si sama ravno tega želiš in da bi rajše danes ko jutri dosegla to srečo? Toda sama ta želja še ni zadosti. Pokazati moraš, da si vredna svojega ženina. To pa mu pokažeš s tem, da spolnuješ njegovo voljo, katero ti razodeva v svojih zapovedih, in da se dobro obneseš v skušnji, katero koli ti pošlje.

Ta skušnja ni ravno težka, — toda neobhodno potrebna je; treba je, da nevesto domá najde ženin, kedar pride po njo, to je, treba je, da te smrt najde v milosti božji. Ako tedaj nisi v milosti božji, o, skrbi, da si jo pridobiš kar najpreje moreš, saj te smrt v vsakem hipu lahko zadene. Ako pa živiš v milosti božji, o, skrbi, da je ne zapraviš; marveč poprimi se

vsega, kar te potrjuje v njej! Ogiblji se vsega, kar te odvraca od nje, vsega, kar slabi tvoj trdni sklep, vsega, kar bi utegnilo — če tudi za trenutek — odvrniti te od njega. Nikakor ni zadosti, le začeti, le nekoliko časa hoditi po pravem potu, temveč treba je, zvestemu ostati do konca — do ure, ko pride ženin po svojo nevesto.

Posebno nevarno je, zanašati se na to, kar ti bo mogoče storiti na smrtni postelji! Pomisli, da se smrt vselej ne napové, mnogokrat se zgodi, da pride, ko je človek najmanj pričakuje. In kaj potem? Če se pa tudi sem ter tja napoveduje v kakšni bolezni, ali še nisi nikdar slišal, da marsikateri bolnik, ki mu že smrt trka na duri, ne zapazi njene napovedi ter ne sliši ali ne pozna njenega glasú? Ali te ne uči žalostna izkušnja, ali da so velikrat prav v tej zmoti tudi oni, katerim gre dolžnost, bolnika opomniti resnega trenutka, ali da ga v svoji nemarnosti ali boječnosti opomnijo še le takrat smrtno nevarnosti, ko je že vse prepozno? Veliko število onih, ki vsaki dan mrjô brez krščanske priprave, naj te napolnuje s svetim strahom!

Vé pa, blage duše, zveste neveste Kristusove, katere živate v milosti in prijateljstvu božjem, nikdar ne zabite sreče, ki vam je odločena! Množite si zasluženje z dopolnovanjem zapovedij svojega nebeškega ženina! Veselite se trenutka, ko vam bode spolnil vaše trdno upanje ter vam odprl vrata v sveta nebesa, kjer boste nevenljivi venec prejele na glavo!

25. Nesrečni popotnik.

Mladenič popotuje skozi gozd. Napade ga strašen zmaj; podoben je levinji, le da ima sedem velikih kačjih glav.

Zlobna zver je prišla iz svojega brloga ter jo udrila naravnost za popotnikom. Oči se jej svetijo, vzdigne svojih sedem glav ter strašno zasiči, sedem jezikov iz gobcev moléč. Pogumnega in čvrstega mladeniča pa kar nič ne zbega vse to. Druzega orožja sicer nima, kakor sekiro, katero je po navadi svoje dežele nosil za pasom; ž njo gre zverini naproti, mahne po njej ter ji na prvi mah odseka štiri glave, na drugi mahljej pa dve. Brez dvoma bi bil ljuti zveri odsekal še sedmo glavo ter jo slavno zmagal, toda nesreča je hotela, da mu pri drugem mahljeju iz roke pade sekira, katere ni več utegnil pobrati; zakaj razdražena zver, krvaveča iz šest ran, ga ljuto popade, vgrizne, pikne, zgrabi in odnese s seboj. Nesrečni mladenič si zastonj prizadeva, rešiti se, strašno tuli, kliče na po-

moč, ali ni ga bilo človeka, da bi ga bil slišal. Divja zver ga nese v brlog, kjer ga raztrga in dá svojim mladičem požreti.

Dragi čitatelj! ali veš pomen te prilike?

1. Ta zmaj s sedmerimi glavami je hudobni duh s sedmimi poglavitnimi grehmi.

2. Ni zadosti, da temu zmaju odsekaš šest glav; izgubljen si, ako mu le eno pustiš. Kaj ti pomaga, da se odpoveš mnogim strastim, ako se pa eni udaš? Ena sama pregreha pogubi človeka. S hudobnim duhom vojskujoč se dobro pazi, da mu odsekaš vse glave; zakaj ena sama, če mu jo pustiš, zadosti je, da te požre. Prazna je zmaga, ako ni popolna.

3. Do konca moraš stanovit en ostati in vojskovati se do smrti. V tej vojski nikdar ne onemaguj; varuj se, da ti nikdar iz rok ne pade sekira. Ne opuščaj molitve, sv. zakramentov, zatajevanja, pokore! To ti je vselej zmagalno orožje. Hudobni duh komaj čaka trenutka, da bi odložil to orožje, in prav takrat te bode napadel in smrtno ranil.

To pa veš, da si za vse večne čase izgubljen, ako umrješ v tem stanu. Zastonj boš vzdihoval in klical na pomoč, zastonj si želel poprejšnjih časov, milostij in pomočkov. Nikdo te ne bode slišal, nikdo uslišal. Zdaj pa, ko to bereš, imaš zmago še v svoji roki, večno zveličanje ti je na ponudbo.

26. Agripinina zvijača.

Rimljanka Agripina je imela sina, ki je na vse strani trosil premoženje. Dolgo je premišljala, kako bi v okom prišla njegovi zapravljivosti, katera je žugala vso družino v revščino pahniti; kar ji pride na misel naslednja zvijača:

Nekega dne je bil njen sin zapravlil pol milijona; ko Agripina to zvé, dala je prav toliko denarja v svoji sobi na mizo položiti. Ko mladi zapravljivec zvečer stopi v materino sobo in na mizi ugleda neizmerni zaklad, vpraša mater, kaj to pomeni. „Denar je, katerega si včeraj ti izgubil!“ mu odgovori mati ter zapusti žalostna sobo. Sin resno premišljuje pomenljive materine besede ter sklone, za vselej odpovedati se grdi zapravljivosti.

Ako bi nam, dragi čitatelj, kdo pred oči postavil vse duhovne izgube le enega dneva, gotovo bi se čudili in brž ko ne tudi sklenili, da hočemo bolje obračati čas, ki ima za nas ta poglavitni namen, da si nabiramo zasluženje za večnost. Koliko

dobrega gre le en sam dan v izgubo s tem, da pri svojih delih nimamo dobrega namena! Koliko lepih prilik zanemarjamo, v katerih bi se lahko vadili v pohlevnosti, ponižnosti, potrpežljivosti, zatajevanju, pokorščini itd.! O, ko bi pač videli ter spoznali to, kar vsaki dan izgublamo, kako lahko bi se obvarovali te izgube!

Gotovo pride dan, kateri nam odpre oči, toda tedaj bode prepozno, ko se ta izguba nič več ne bo dala popraviti. Čemu torej čakamo tega dneva? Zakaj ne pričnemo precej danes poravnati to, kar nam je mogoče? Ali nas bo mar Agripinin sin še dalje sramotil? Nikar!

27. Dvornika prideta v zamero.

V človeškem življenju so marsikateri reči, katere tolikanj presunejo duha, da more to umeti le tisti, kdor je v enaki okoliščini. To nam kaže naslednji vzgled:

Filip II., kralj španjski, je videl, da sta se dva izmed njegovih dvornikov med sveto mašo ves čas pogovarjala. Iz cerkve gredóč reče jima kralj: „Ali se mar spodobi tako obnašanje pri sveti maši? — Nič več mi na dvoru ne pridita na izpregled!“

Male te besede bile so dvornikoma kakor blisk z jasnega neba. In glej! Eden izmed njiju čez dva dni umrje, eden pa znori!

Kako bodo še le grešnika presunile sodnikove besede: „Poberite se spred mene, vi prekleti, v večni ogenj!“

28. Tigran in Berenica.

Cir, perzijski kralj, v veliki bitvi slavno zmaga Armence, ter ujame njihovega kralja Tigrana in njegovo ženo Berenico, ki je zavoljo svoje lepote slovela po vseh jutranjih deželah. Občudujoč njeno lepoto in vedoč, kolikanj jo ljubi Tigran, vpraša Cir Tigrana: „Tigran, kaj mi daš, da oprostim Berenico?“

„Gospod,“ odgovori kralj Ciru, „rad dam na njo kraljestvo, kri in življenje.“

„To je prava ljubezen,“ odgovori Cir, „všeč mi je tvoja velikodušnost.“

Kmalu potem je bil sklenjen mir, s katerim je Tigran nazaj dobil svoje kraljestvo. Ko se nekega dne pogovarja s kraljico, popraša jo med drugim tudi, kaj neki ona misli o perzijskem kraljestvu, o kralju Ciru in o bogastvu njegovem?

Berenica mu odgovori: „Ne zameri mi, gospod, da ti nič ne odgovorim o tem, česar me vprašaš, kajti nič nisem videla; gledala sem le njega, ki je ponujal svoje življenje za moje oproščenje.“

Tigran srčno objame svojo ženo ter milo reče: „Preljuba moja Berenica, vredna si moje ljubezni, in srečen sem, da s teboj delim kraljestvo!“

Dragi čitatelj, ali te ne gane že sama po sebi prelepa ta prigodba? Toda še lepša in ganljivejša ti bode, ako premišljaš njea duhovni pomen, ki je naslednji:

1. „Rad dam za njo kraljestvo, kri in življenje.“ — Jezus Kristus se ne samo ponuja umreti za nas, on je tudi v resnici za nas umrl, da nas je rešil ne le časnega, ampak tudi večnega jetništva ter nam pridobil večno življenje, večno kraljestvo. On ni umrl za svoje ljubljence, ki so bili vredni njegove ljubezni, temveč umrl je za nas grešnike, ki smo bili ostudni v njegovih očéh, torej njemu še sovražni. O, kolika ljubezen! — Tigranu ni bilo težko izreči besedij, s katerimi je pokazal svojo ljubezen do Berenice; kajti spoštovanje si je bil ž njimi pridobil pri Ciru in vseh njegovih dvornikih. Kaj pa si je Jezus Kristus s tem pridobil, da nam je pokazal neizmerno svojo ljubezen? — Zasramovanje in trpljenje mu je bilo plačilo!

2. Berenici so Tigranove besede presunile srce; spoznala je v njih velikodušno njegovo ljubezen in čast, katero jej je ž njimi skazal pred Cirom. — Kolikanj bolj bi nas mogel presuniti in ljubezni vneti pogled Jezusovega križa! Kolika ljubezen, kolika velikodušnost, kolika sreča, kolika čast za nas je Jezus na križu!

3. Berenica je bila Tigranu tako hvaležna za čast, katero jej je bil naklonil, da jej nobena stvar na Cirovem dvoru ni motila srca in nagnjenja do njenega moža. Nobene reči ni hotela videti, nič ni hotela slišati, nobena stvar je ni mikala — Tigran jej je bil vse. — Kako nas sramoti Berenčino obnašanje! — Srečna duša, katera se po nobeni reči ne dá motiti v ljubezni do križanega zveličarja!

4. „Gledala sem le njega, ki je ponujal svoje življenje za moje oproščenje.“ — Koliko srečo je pač v srcu čutila Berenica, govoreč sladke te besede! Toda še veliko večja sreča čaka pobožno dušo, ki gredoča s tega sveta more nebeškemu kralju reči: „Gospod, na svetu, s katerega sem prišla, nisem nič videla; oči sem imela le za-nj, ki je dal

svoje življenje za moje odrešenje; le njega sem ljubila, le nanj sem mislila, le zanj sem delala.“

Večna ljubezen večnega kralja in večno zveličanje v večnem kraljestvu bode njeno večno plačilo!

29. Lepa razlaga nekega Anakreontovega izreka.

Med redovniki, katere je opat Serapijon vodil k pobožnemu življenju, bil je mladenič, Feliks po imenu. V svojem prejšnjem življenju je bil prebral veliko posvetnih pesnikov. Živ spomin vsega tega, kar je bil prebral, delal mu je velik nepokoj v samostanski samoti. Pater Pantim, njegov dušni vodnik, prizadeval si je na vso moč, da bi ga bil umiril ter mu dokazal ničemurnost posvetne omike; ali ker ni mogel nič opraviti pri njem, zato ga pošlje pred opata s poročilom, naj mu dá slovó. Opatu, previdnemu možu, se v srce smili Feliks, ki ves v solzah pred njim stoji; tolaži ga in spodbuja, naj pesniške izreke, ako si jih ne more pregnati iz spomina, skuša obračati na kako pobožno stvar, potem se mu bode raztresenje premenilo v dobre misli ter mu koristilo.

Feliks se nekaj časa ravna po tem opatovem svetu. Nekega dne mu pa na misel pridejo pesniški izreki, katerim ni mogel najti nikakoršnega duhovnega pomena, torej gre k opatu in mu reče: „Častiti oče! Moj duh se ne dá umiriti in utolažiti; že dva dni mi po glavi roji Anakreontov izrek, in ne morem si ga niti spraviti iz spomina, niti mu najti dobrega pomena.“

„Kako se glasi ta izrek?“ vpraša opat.

Feliks mu odgovori: „Pesnik pravi: Bog ljubezni je več ognjenih strel v me spustil, vsem sem se ognil, nobena me ni zadela; potem pa se mali zviti bogec sam izpremeni v strelo in se tako polasti mojega srcá. — Kako se morem torej ubraniti tako strašnemu Bogu?“ To vzdihnivši omolkne Feliks.

Opat mu odgovori: „Feliks, poslušaj me! Ti previsoko ceniš izreke posvetnih pesnikov, in to je vzrok, da ti vedno prihajajo v spomin. Ali ne veš, ljubi moj, da so vsi taki neverški izreki le domišljija, zmota in laž? Ali ti ni znano, da je bog ljubezni (Amor) le beseda brez pomena, katero so razuzdani pesniki le zato iznašli, da ž njo izgovarjajo in zakrivajo svoje pregrešne strasti?“

„Pravi Bog ljubezni je stvarnik nebes in zemlje; on je iz zgolj ljubezni stvaril tudi tebe in ti hrani življenje; on se

je zate učlovečil, odrešil te s predragoceno svojo krvjo in zato umrl na križu. Vse te dobrote so one ognjene strele, katerih si se toliko časa izogibal. Toda, glej čudo, katero je iznašla njegova ljubezen! Znano ti je, v kaj se je Bog v resnici premenil zato, da bi prebodel tvoje srce, da bi se s teboj zedinil. Ni se premenil v strelo, kakor blede neverni Anakreont o svojem bogu ljubezni, da bi ranil tvoje srce, je bodel, žgal in trgal s tisoč skrbmi in hudim nagnjenjem; skril se je pa v nežni podobi kruha in vina, da je tvojemu srcu hrana, moč in tolažba, da te deležnega stori svoje božje natore, svojega zveličanja in veličastva. Glej, Feliks, to je pravi Bog ljubezni. Ali boš še vzdihoval: Kako pa se hočem braniti mogočnemu in ljubeznjivemu Bogu?“

Pri teh besedah pade Feliks pred opatom na kolena in gorke solze mu zalijejo oči. Milo izjokavši se vzkligne: „Predolgo sem se ti ustavljal, o veliki Bog ljubezni, zdaj se pa za vselej udam neizmerni tvoji ljubezni!“

In res, odslej mu niso več hodili na misel posvetni pesniki, kateri popevajo ali izmišljene bogovo, ali hudobne duhove, ali pregrešne človeške strasti. Gnusile so se mu razuzdane pesmi; namesto njih pa so se mu priljubili psalmi, cerkvene in duhovne pesmi, katere poveljujejo pravega Boga in v človeških srcih vnemajo čutila one čiste, mirne, vesele in svete ljubezni, ki je zdaj naša sreča in naša čast — in bode vekomaj. Božjo dobroto in Jezusovo ljubezen v presvetem rešnjem telesu premišljevali bilo je edino njegovo opravilo, zlasti pogostoma je ponavljal besede: „Kako je mogoče ubraniti se tolikemu in tako dobremu Bogu, ki se z nami sklepa in v nas živi!“

30. Kastilijanski kralj ali lepa prilika.

Svintila, kastilijanski kralj, se je na lovu oddaljil od svojih tovarišev ter zašel v gozdu. Dolgo je taval sem ter tja, pa ni našel prave poti. Kar v mraku sreča dva mladeniča zdravih obrazov, ki se sprehajata po gozdu; bila sta bratranca, enemu je bilo ime Gašpar, drugemu pa Kastron. Bila sta iz bližnje vasi.

Kralj se jima ne dá spoznati, ampak ju nagovori tako-le: „Mladič, pomagajta mi iz zadrege; zašel sem v gozdu, izvedita me iz njega in preskrbita mi prenočišče za to noč. Jutre pojdem h kralju, pri katerem veljá moja beseda; če nočeta oba, vsaj eden izmed vaju naj me spremi na kraljev dvor, kjer vaju čaka sreča in dobre službe, to vama zagotavljam.“

Gašpar prvi izpregovori, rekoč: „Gospod, pomagati vam iz tega gozda, je prav lahko, toda z vami iti na kraljev dvor, vsaj jaz nimam veselja.“

Potem Kastron povzame besedo in pravi: „Gospod, idite z menoj, če le moj oče privoli, pojdem pa jaz z vami in se vsega izročim vašemu varstvu.“

Na to se ločijo. Gašpar gre domov, Kastron pa tujca sprevede k svojemu očetu. Prav prijazno je vsa družina sprejela tujega gospoda, dasi je bil vsem neznan. Po dolgem obotavljanju oče tudi še privoli sinu, da sme iti s tujim gospodom na kraljev dvor.

Za jutro torej odrineta. Komaj pol ure hodita, že srečata stražo, katera po kraljevo pozdravi tujega gospoda. Kastron se temu čudi, kralj se pa k njemu obrne ter mu smehljaje se reče: „Glejte, ljubi Kastron, da vas nisem slepil, ko sem rekel, da na kraljevem dvoru veljá moja beseda.“

„Nikakor ne, veličanstvo!“ odgovori mu Kastron pohlevno, „toda bojim se, da se ne bi bil zameril, ko sem se tako po domače in zaupljivo vèdel do vas, namesto da bi vam skazoval spoštovanje, katero sem vam — svojemu kralju — dolžan.“

„Spoštovanja imam preobilo,“ odgovori mu kralj prijazno, „ne vem pa, ali ima razun tebe še kdo do mene ljubezen, na katero bi se smel tako trdno zanašati, kakor na tvojo. Vedno mi ohrani to ljubezen, dragi Kastron, in idi z menoj!“

Kralj ga obsuje s častmi in dobrotami in izvoli za vednega svojega prijatelja in tovariša.

Med tem, ko se je to godilo na kraljevem dvoru, shajali so se sosedje in sorodniki v Kastronovi hiši, ter so očetu ostro očitali lahkovernost, da je svojega sina zaupal neznanemu klatežu; hvalili so pa Gašparjevo modrost in blagrovali njegovega očeta. Toda ko se najživejše pogovarjajo, stopi neki tujec v sobo s pismom; v njem naznanja mladi Kastron očetu, da je neznan tujec, s katerim je šel od doma, kralj sam, ki očetu pošilja priloženi dar. Zdajci se premenijo misli in pogovori vseh pričujočih; blagre so dajali Kastronu, na Gašparja so pa jele pušice leteti.

Kmalu potem je kralj vojsko začel z mogočnim sovražnikom ter potreboval veliko vojakov; zatorej skliče vso moško mladež na vojsko, in tako tudi Gašpar pride med vojake, in sicer med prostake. Težavno vojaško življenje mu jako preseda; najstrašnejša muka, katere se nikakor ni mogel iznebiti, bila mu je pa misel: „Med tem, ko jaz lakot trpim in pre-

našam največje težave, živi Kastron na kraljevem dvoru mirno in v obilnosti; tudi meni je bila taka sreča na ponudbo!“

Toda ni ga mučil le žalostni spomin zamujene in izgubljene sreče, ampak dana mu je bila prilika, da je moral z lastnimi očmi tudi gledati svojo nesrečo. Nekega dné pride kralj ogledovat novih svojih vojakov. Sedel je na kraljevem sedežu pred prekrasnim šotorom, njemu na desno je stal Kastron; mož za možem stopa vojska pred kraljem, v katerega vsi obračajo svoje oči; na vrsto pride tudi Gašpar, ali njegove oči namesto na kralja se nehoté obrnejo na Kastrona in ujamejo z njegovimi. Gašpar sam pri sebi bridko vzdihne rekoč: „Ko bi bil tudi jaz šel s kraljem, tudi jaz bi bil danes ondi, kjer je moj bratranec!“ — Oj, žalostna in bridka misel!

Kastron pa si je v istem hipu mislil: „Ko ne bi bil šel s kraljem, bil bi danes to, kar je Gašpar!“ — O sladka in srečna zavest!

Ali se ne bomo vsi prikazali pred neumrljivim kraljem nebes in zemlje? Kolika sreča za-nj, ki je hodil ž njim! Kolika obupnost za-nj, ki ni hotel za njim! Zdaj, ko to bereš, dragi čitatelj, ni še zamujeno; obrni se na pot, katera pelje v veličastvo božje; po solnčnem zahodu današnjega dné morebiti je že prepozno.

Oni, kogar je zadela nesreča, katere bi se bil lahko ognil, in oni, komur je ušla sreča, katero bi si bil lahko naklonil, poznata iz lastne izkušnje grenki spomin, ki ga jima je zapustila zamujena prilika; ona vesta, da se jima vedno ponavlja ta bridkost, in da ju ne more utolažiti nobena stvar. — Nasproti pa je tudi znano, da obide veliko veselje človeka, kedar se spomni, da je dano priliko obrnil ali v to, da se je rešil nesreče, ali v to, da si je naklonil blagor. — Čim lože je bilo komu, doseči srečo, tem večje je njegovo kesanje, da je zamudil lepo priliko, zlasti kedar vidi take, ki so ob isti priliki dosegli srečo. Ravno v tej meri raste veselje njemu, ki se je obvaroval nesreče, ako ugleda druge, ki so poginili v isti nevarnosti. — Najvišjo stopnjo doseže pa kes in veselje, kedar je gotovo, da se ista prilika ne povrne nikdar več.

Naše življenje na svetu je prilika, o kateri se, ako le hočemo, lahko obvarujemo peklenskega ognja, ter si ravno tako lahko zaslužimo sveta nebesa. Ta prilika, enkrat zamujena, je za vselej zamujena — ne povrne se nikdar več. Dasi je naše življenje kratko, vendar je ta prilika precej dolga, torej ima v sebi veliko krajših; vsaki dan namreč si lahko služimo ali

pekeli ali nebesa; pa tudi vsaki dan imamo dovolj prilik, da delamo ali dobro ali hudo. Takšne prilike ima vsaki stan in vsaka služba. Prilike dobro delati in varovati se hudega, so tudi vsi pripetljaji našega življenja: uboštvo in bogastvo, bolezen in zdravje, veselje in žalost, dobri vzgledi in pohujšljivi, še celó skušnjave, katerih sami nismo krivi; zakaj vse te okoliščine so take, da Bogu lahko skažemo svojo zvestobo. Gorje njim, kateri si jih ne obračajo na korist, nikdar se jim ne porrnejo več! Blagor pa njim, ki so si izmed strupenega cvetja nabrali lepo dišečega in sladkega medú! — Blagor pa tudi nam, dasiravno smo doslej zamudili že marsikatero priložnost, ker se nam vendar še ponuja prilika, da poravnavamo svoje pregreške ter resno skrbimo za svoje zveličanje!

31. Peter trapeec.

Bil je kmetovalec Peter po imenu. Svoje žive dni ni bil prišel iz domačega kraja. Kar dobi poročilo, da mu je v glavnem mestu umrl brat brez otrok, zapustil pa da je veliko premoženje; po to naj pride, kar najprej moč, ker gre njemu v last. In res, Peter se precej drugo jutro odpravi na pot. Čez dve uri hodá dospe do deroče reke. Ta reka je bila prva, katera mu je prišla na oči; kajti domá je poznal le majhen potok, ki je sicer včasih narastel, toda v kratkem spet upadel. Široko in globoko reko ugledavši vzklikne: „Koliko vode je tukaj! Pač je moralo jako deževati v tej deželi, dočim je nas huda suša trla! Zdaj sem prepričan o resnici, ki sem jo večkrat slišal, da ni povsod enako vreme. Koliko se človek nauči na potovanju! Ali kaj mi je zdaj storiti? — Druzega mi ne kaže, kakor čakati, da voda odteče.“

Mikavno je slišati, kaj mu je navdihnili to misel. Poslušajte! — Reka, pred katero je stal, je tekla v ovinkih, in tako je Peter s svojega stališča videl le malo vode, in še ta je jako drla in tekla sila hitro. V svoji bedariji si torej misli, da mora v kratkem popolnoma odteči; in prav to mu je rodilo sklep, vsesti se in čakati, da se reka posuši.

Ko brodnik, ki je na desnem bregu s čolnom čakal popotnikov, našega Petra ugleda, odveže brod, veslá proti levemu bregu, češ, da prav njega čaka na bregu sedeči človek. Ko brodnik privesla blizu njega, vpraša Petra: „Ali hočete čez reko?“

„Da,“ odgovori mu Peter.

„Stopite torej v moj čoln, da vas prepeljem,“ reče brodnik.

„O, kaj še,“ odvrne Peter na to, „ne mudí se mi tako, da bi v tvojem brodu v nevarnost postavil svoje življenje, saj utegnem čakati.“

„Le čakajte, dokler vam je drago,“ odgovori brodnik, misleč, da se kmet norca dela ž njega.

Med tem do reke pridejo drugi popotniki, kateri brez vsega pomišljanja stopijo v čoln. Peter se čudi njihovi predrznosti in sedeč čaka, da odteče voda, češ, da pojde suhih nog čez strugo. Toda vode noče biti konec.

Solnce zajde za goro, mrači se, voda pa le ne upada; vrne se torej Peter domóv. Drugo jutro zarano vstane, odpravi se na pot, misleč, da je voda odtekla reki, toda prišedši do struge, vidi, da voda še zmerom teče, in da je od včeraj ni kar nič manj. Zopet čaka in čaka do večera, toda zastonj, in zopet se vrne domóv; vse to ponavlja še tri dni zaporedom. Šesti dan pa pravi ves nevoljen: „To ni brez čarovnic, in iz tega spoznam, da mi dedščina ni namenjena,“ in v svoji zamrzi jo odstopi svojemu bratrancu Jakobu, ki pa je bil modrejši od njega; zakaj prišedši do reke stopi brez zamude na brod, se prepelje čez reko, hiti v glavno mesto, skaže svojo pravico do dedščine, katero mu brez vse ovire izplačajo; bogat se vrne na dom. Živel je zložno in vesel brez vse skrbi, med tem, ko je pomanjkanje trlo Petra; njemu od te dedščine ni ostalo nič družega, ko sramotilni priimek; zakaj odslej ga ni nihče klical drugače kakor „Peter trapeč“ ali „trepasti Peter“. — In kdo more reči, da mu ne pristuje ta priimek?

Kdo bi mislil, da je med nami veliko veliko taciš bedakov; skoro gotovo si med njimi tudi ti, dragi moj čitatelj! — Sveta nebesa so bogata dedščina, ki nam je vsem zagotovljena ter nas čaka po revnem in trudapolnem življenju tega svetá, ako vsem zadržkom vkljub zvesto hodimo po poti, katero nam kažejo zapovedi božje. Toda kolikokrat se zgodi, da se ustrašimo zadržkov, ali se obotavljamo ali ustavljamo na tej poti in križem roke držimo, ali da jo celó zapustimo in se obrnemo na drugo, ki nas oddaljuje od dedščine. Nekateri Bogu ne služijo, ker čakajo in odlašajo, da jih mine mladost, češ, da jim tedaj ugasne ogenj hudobnih strastij. Nekateri pobožno življenje in poboljšanje odlašajo dotlej, da stopijo v stan ali moško dobo, ali da dobé službo; ker se pa tudi tedaj spet prikažejo zadržki, odlašajo delo svojega zveličanja na stare dni, in tako si ljudje mejnike predstavljajo od leta do leta in od dne do dne.

Toda, ker nebeško kraljestvo silo trpi, le trapci pričakujejo óne srečne dobe, da bodo brez truda dosegli dedščino večnega zvečanja. Modri človek pa vé, da le ozka in trnjeva pot vodi v nebesa; zatoorej se ne straši zadržkov in težav, marveč je srčno premaguje in tako se vedno bliže pomika svojemu cilju, ter ga tudi srečno doseže.

Grešnik, nikar ne odlašaj svojega izpreobrnjenja in poboljšanja, tudi za en dan ne; zakaj danes je še dan tvoj, jutri morda ni več v tvojih rokah. Trap! spametuj se, ako se nočeš vekomaj kesati, da si po lastni nemarnosti izgubil svojo dedščino.

32. Modrijanski kamen.

Med raznovrstnimi popotniki, ki so se nekda v čolnu peljali po reki, so bili trije, ki so bili namenjeni v Ameriko. Ti trije so bili: kupec Trafijak in dva kapucina, pater Anton in frater Evd. Trafijak je tja potoval zavoljo svoje kupčije, kapucina pa sta šla sveti evangelij oznanjevat. Kmalu potem, ko je čoln odrinil od brega, jame kupec svojo družčino razveseljovati z naslednjim govorom: „Malo manjka, da tudi jaz nisem kapucin. Že večkrat sem bil v Ameriki, vendar pa nisem obogatel. Nimam niti žene, niti denarja, česa mi torej še manjka, da bi bil kapucin?“

„Ker vam je tako malega treba,“ reče pater Anton, „pa se popolnoma pokapucinite.“

„Saj res,“ pristavi brodnik.

„O, ne še,“ odgovori Trafijak, „še enkrat hočem potoovati na otoke, morda se mi bolj po sreči izide. Pač srečni so oni, kateri imajo modrijanski kamen, zakaj oni obogaté brez skrbi in truda.“

„Ako vam je treba le modrijanskega kamena,“ odgovori pater Anton, „hočem vam ga jaz dati, če želite.“

„Čemu to vprašanje, saj si nič družega ne želim. Dajte mi ga, ako ga imate!“

Rekši mu pomolí roko. Vsi pričujoči so bili radovedni, videti osodni kamen, o katerem bedasti ljudje blodijo, da je vir vsega bogastva.

Na to pater Anton reče kupcu: „Kakšnega hočete?“

„Ali je več raznih vrst tega kamenja?“ vpraša Trafijak.

„Dà, so taki, ki kovine izpreminjajo v zlato, in taki, ki je izpreminjajo v srebro,“ odgovori mu oče Anton.

„Če je temu tako, o, dajte mi tacega, ki dela zlato,“ reče Trafijak.

„Prav imate,“ odgovori kapucin, „kdor voli, naj si najboljše izvoli. Toda med temi, ki delajo zlato, je zopet velik razloček. So namreč taki, ki imajo svojo moč za dve leti, za eno leto, za šest mesecev, in taki, ki jo imajo za deset, dvajset, petdeset in sto let.“

„Najboljšega mi dajte,“ reče Trafijak, „onega, ki ima moč za sto let!“

„Čemu vam neki bo,“ vpraša ga kapucin, „saj menda vendar ne mislite živeti še sto let?“

„To mi pač ni na misli,“ odgovori Trafijak, „toda nič ne dé, če tudi tega ne mislim; rabil ga bom, dokler bom živel; zlato, katero bom storil z njim, bo pa gotovo ostalo sto let na svetu.“

„Kaj pa, ko bi vam,“ povzame oče Anton zopet besedo, „dal kamen, kateri bi poleg tega, da sto let vse izpreminja v zlato, imel tudi to moč, da vam samim tudi življenje ohrani še za sto let?“

„O, tega, tega mi dajte, prosim vas, dragi in ljubi moj pater!“ bil je Trafijakov odgovor.

„Tudi tak bi vam le malo pomagal, ker boste morali vendar le umreti,“ pravi kapucin.

„To vem,“ odvrne Trafijak, „toda ostal mi bo vsaj sladki spomin, da sem dolgo živel po svojem poželenju.“

„Sedaj vidim in spoznam,“ reče pater, „da ljubite življenje, in sicer dolgo in srečno življenje. Hočem vam torej dati tisti kamen, ki ima stanovitno moč, vse izpremeniti v zlato in vrh tega vam še življenje ohraniti na vekomaj.“

„Kakšen je neki ta kamen?“ vpraša Trafijak.

„Modrijanski kamen, ki ga jaz menim, je ta: da vsa svoja dela opravljate iz dobrega namena — zavoljo Boga, — da vse križe in težave prenašate v božjo voljo udani — in da Boga poveljučujete v vseh svojih opravilih. Ta sveta ljubezen do Boga vam bode vsa vaša opravila premenila v zlata, dobra dela ter vam pridobila večno življenje.“

Na to odgovori Trafijak: „Zapazil sem, preden ste izrekli poslednjo svojo besedo, da se norčujete z menoj. O zlatu, o kakoršnem govorite vi, jaz nisem govoril, v mislih mi je bil evenk.“

„Vi tedaj mislite,“ zavrne pater, „da je to, kar je le za trenutek, dražje od tega, kar ima večno veljavo. Le bedak misli, da je to, kar človeku zadobi večno srečno življenje, manjše vrednosti od tega, kar ga ne more oteti smrti, niti mu za en dan podaljšati življenja in zdravja!“

Trafijak mu odgovori: „Vse to je lepo, lepo, toda, glejte, to (kazaje na brodnike) so vam ljudjé, ki se z vašim zlatom ne dajo plačati?“

In res, pri tej priči stopijo pred nju brodniki, ki so od potnikov pobirali brodnino, kajti čoln je bil ravnokar priveslal do kraja, kjer so imeli potniki stopiti iz broda.

Potniki stopijo iz čolna, se poslové ter se razidejo vsak po svojem poslu. Kapucina gredóč nadaljujeta pogovor, katerega je bil Trafijak pričel v čolnu, ker ju skupaj vodi ista pot. Frater Evd namreč izpregovori, rekoč: „Ljubi moj pater, kaj lepo ste nam razlagali oni kamen, katerega zastonj iščejo posvetni modrijani; vendar dvomim, da je Trafijaku presunil srce blagi vaš pouk; kar se mene tiče, bode mi zlato vodilo pri vseh mojih delih in opravilih.“

„Prav storite, ako se ravnate po njem,“ odgovori pater Anton; „prosim vas pa, spominjajte se Trafijaka v svojih molitvah, nadajam se, da moje besede niso padale na skale, kajti pazljivo me je poslušal Trafijak.“

Frater Evd reče na to: „Vaš nauk jaz tako-le umevam: Naša dela v srebro izpreminjati, se pravi, delati iz dobrega namena, na pr. moliti, postiti se in miloščino deliti iz tega namena, da zadoščamo za svoje grehe in da zadobimo milost, da se več ne povrnemo v greh, — ta namen se mi zdi srebro; vse to delati iz čiste ljubezni do Boga, ta namen je pa zlato.“

„Ljubi moj brat,“ odgovori pater Anton, „prav do pičice me vendar niste umeli. kajti imenovanih dveh namenov ni treba ločiti, dasta se zediniti v enega tako, da za svoje grehe zadoščamo in se greha varujemo ravno iz ljubezni do Boga; vse Bogu na čast, to je zlato vodilo in pravi modrijanski kamen, ki vsa naša dela in opravila izpreminja v zlato.“

„Zdaj mi je jasno, ljubi moj pater, srčna hvala vam bodi za vaše razjasnilo; odslej bodi vse, kar storim, iz ljubezni do Boga in njemu na čast storjeno,“ s temi besedami konča frater Evd pogovor o tej reči, ravno ko prideta do luke, kjer je čakala ladija, namenjena v Ameriko.

Štiri leta pozneje se pater Anton v misijonskih opravilih vrne v Evropo. Na pragu prvega kapucinskega samostana, kamor je stopil na evropski zemlji, čakalo ga je nepričakovano veselje. Ko ga namreč zagleda vratar, hiti mu nasproti ter ga prijazno objame, rekoč: „Oh, pater Anton, kako me veseli, da vas zopet vidim!“

„Mene?“ odgovori pater osupnjeno, „ne spominjam se, da bi vas bil kedaj videl; kdo ste?“

„Samostanski vratar, frater Frančišek, sem,“ odgovori mu.

„Zdaj ste mi ravno tako neznani, kakor prej,“ reče pater.

„Kako je to, da me ne poznate, saj sva se vendar v istem čolnu že vozila,“ pohlevno odgovori vratar.

Pater Anton ga bolj natanko pogleda ter vzklikne: „Ali ste morda Trafijak?“

„Prav tisti sem, ki ste mu dragi modrijanski kamen dajali v čolnu. Odkar sva se ločila, ni mi izginil iz glave zlati vaš pouk. Ne da bi bil šel v Ameriko, ampak šel sem v samostan, v katerem nisem pozabil vašega drazega kamena, marveč sem se trudil, da sem si ga vsaki dan obračal na korist.“

Med tem pogovorom dospeta v samostan, kmalu se okoli njiju zberô vsi očetje kapucini, katerim je vratar pravil svojo zgodovino; vsem je globoko segla v srce ter jim rodila trdni sklep, odslej živeti in trpeti le iz ljubezni do Boga.

Ljubi čitatelj, tudi midva storiva ta sklep, zakaj to je modrijanski kamen, ki nam nakloni neizmerno bogastvo za vse večne čase.

33. Srečna sirota.

Živel je bogat plemenitnik Rudolf, vdovec brez otrok. Ko pride bolj v leta, odtegne se posvetnemu hrupu, zapusti mesto ter se preseli na eno izmed svojih grajščin, z namenom, ondi z dobrimi deli pripravljati se na srečno smrt. Uvêdel je bil to lepo navado, da je vsaki dan ob določeni uri pri grajščinskih vratih miloščino delil revežem. Med njimi, ki so dan na dan prihajali, bila je tudi deklica, okoli dvanajst let stara, Marijanica po imenu. Vselej, ko je prejela dar, je hvaležno poljubila roko, ki ga ji je podelila. Ker je bila med reveži edina, ki je tako skazovala svojo hvaležnost, zato se je kmalu tako priljubila Rudolfu, da jej je začel deliti obilnejšo miloščino kakor drugim, pa tudi bolj natanko jo ogledovati. Kmalu zapazi, da je ta deklica lepega, nekako milega obraza, ki mu je kazal, da utegne bivati blaga duša v telesu, katero sicer pokrivajo siromašne cunje. „Ta deklica,“ mislil si je nekega dné, „mora imeti dobro srce, ker mi tako lepo kaže svojo hvaležnost; dober jej hočem biti, vendar pa se hočem poprej prepričati o tem, ter jo dejati na poskušnjo.“

Drugi dan je bila Marijanica po navadi med reveži, ki so bili prišli iskat milega darú. Rudolf začne miloščino deliti, toda tako, da Marijanica ostane edina, ki ni še dobila nobe-

nega darú. Do nje prišedši jej dobrotnik milo reče: „Nič več nimam, ljubka moja, razdal sem vse.“ Marijanica se mu približa ter mu roko poljubi, kakor bi bila prejela dar. „To je že dobro,“ misli si Rudolf, „ali videti hočem, kaj da bode jutri.“

Prihodnji dan Rudolf pri delitvi zopet Marijanice zgreši ter jej z nekako nevoljo in ostrim glasom reče: „Nič mi ni ostalo.“ Tudi zdaj se mu bliža deklica ter mu roko poljubi. Rudolf ostrmi ter veselega srca sam pri sebi reče: „Zares, težko mi je, dobro deklico v tretje skušati; toda če se dobro obnese še enkrat, hočem jej storiti vse, kar je v moji moči.“

Prihodnji dan je ravnal kakor poprejšnji: zgrešil je Marijanice, vse druge reveže pa obdaril. Ko je ona stala pred njim edina, ki ni ničesar dobila, jej ostro pravi: „Za-te mi ni nič ostalo.“ Deklica mu tudi zdaj po svoji lepi navadi roko poljubi. Na to jej pa prijazno reče Rudolf: „Idi, ljuba moja, z mojimi strežaji, da kaj južine dobiš.“

„Gospod,“ odgovori mu Marijanica milo, „lepo prosim, toda ne za-se, ampak za dobro gospó, pri kateri sem in ki me je odgojila; nič ne dé, če jaz ne južinam, da mi vaši strežaji le kaj prinesó za gospó.“

„Dobro, ljubo moje dete!“ odgovori Rudolf, „le idi jést; po jedi hočem dalje govoriti s teboj in ti dati kaj, da ponesesh dobri svoji gospéj.“

Ko Marijanica odjužina, stopi Rudolf v kuhinjo ter vsedši se pokliče deklico, ki je plaha stala pri vratih, in jej reče: „Marijanica, kaj si neki mislila o meni, ko ti dva dni nisem bil dal ničesar?“

Deklica se nekako obotavlja odgovoriti, potem pa vendar pravi, rekoč: „Ker mi velite, hočem vam odgovoriti na vprašanje; mislila sem: ako se je to le pripetilo, božja volja je, potrpeti je treba; ako je pa milostljivi gospod nalašč tako storil, gotovo je imel pri tem svoj dobri namen meni na korist.“

„Kaj si pa mislila drugi dan, ko sem ti z nevoljo in zamrzo odrekel dar?“

„Gospod, to mi je bilo potrdilo misel, da ste mi nalašč odrekli dar, in bila sem tega vesela v sladki nadi, da bodem drugokrat kaj prejela.“

Rudolf pogleda družino, ki je poslušala ta pogovor, ter vzklikne: „Ali je mogoče, da ima otrok teh let tako blage misli!“ Potem se obrne k Marijanici rekoč: „Kaj pa bi bila mislila, ako bi te bil dalj časa zgreševal?“

„Vedno bi se bila nadejala darú,“ odgovori deklica pohlavno a resnobno.

„Idi le domóv, nesi jéd svoji ljubi gospéj in reci jej, da bi jaz rad govoril ž njo; ko pojužina, naj pride k meni, ž njo pa pridi tudi ti.“

Ni mi treba pripovedovati vsega, kar se je dalje godilo; kajti lahko bi kdo mislil, da je izmišljena ta povest. Dosti je, da povem to le: Rudolf je po tej gospéj zvedel, da je Marijanica hči nekega plemenitaša, njegovega prijatelja; po izgubljeni pravdi, katero so bili zoper njega napeli dediči njegove žene, prišel je ta na beraško palico ter kmalu potem umrl od bridkosti. Rudolfu ta nezgoda tako gane srcé, da dobro gospó vzame v svojo hišo, za Marijanico pa skrbi kakor za svojo hčer; čez nekoliko let jo omoži s sinom svojega brata ter jej zapusti vse svoje premoženje.

Kako nežna in ganljiva je ta povest, pa tudi kako poučna! Rudolfova dobrotljivost v malih rečéh nam je lepa podoba neizmerne božje dobrotljivosti in premodrih božjih namer; Marijaničino vedenje pa nam bodi vzgled obnašanja do dobrotljivega Boga!

Bog nam delí dobre: bodimo mu hvaležni! Ako komu več dá, kakor tebi, bodi mu hvaležen in poljubi mu roko; hvaležen mu bodi ter poljubi mu roko tudi tedaj, kedar se ti zdi, da ostro ravna s teboj; kedar ti pošlje trpljenje, tedaj vedi in bodi prepričan, da ima svoje najmodrejše namene tebi na korist; bodi mu hvaležen tudi za to, prav po besedah sv. Pavla, ki nas opominja, da bodimo Bogu hvaležni za vse po Gospodu našem Jezusu Kristusu. Da nam velikrat vsahne studenec nebeških darov, tega je kriva naša nehvaležnost; zato pravi sveti Peter: „Ali ne veste, da je nebeška dedščina sad vaše potrpežljivosti.“

Ako hočemo priti v sveta nebesa, bodimo hvaležni. S hvaležnostjo si pridobimo Boga za očeta, Jezusa Kristusa za ženina in nebesa za dedščino.

34. Mikroskop ali drobnogled.

Kardinal Sfondrata, sloveč pisatelj iz reda sv. Benedikta, pripoveduje smešno zgodbo, ki se je pripetila po smrti nekega nemškega jezuita. Ta jezuit, pater Taner po imenu, pobožen in učen mož, je potoval iz Prage v Inomost, da bi si zdravje okrepčal v čistem domačem zraku. Ali potovanje ga je bilo tako potrlo, da je na poti popolnoma onemogel in umrl v neki

neznani vasi. Krajna gosposka je kmalu prišla v hišo, kjer je ležal mrlič, popisovat njegovo zapuščino. Med drugimi stvarmi najdejo majhno leseno pušico, v katero je bilo steklo vdeleno; jako se je prestrašijo, kajti bila je črna; ker nikdo izmed njih ni še nikdar videl kaj takega, zdela se jim je črna ta stvar že pri prvem pogledu sumljiva skrivnost. V tem sumu jih še bolj potrdi, ko nekdo, ki je skozi steklo vanjo pogledal, ves prestrašen od nje odskočivši vzklikne: „Odpovem se ti. satan!“ Ravno ta strah prešine vse, kateri so za njim pogledali v skrivnostno pušico. In res, videli so v njej živo, črno, velikansko, strašno zver z gorečimi rogmi. Vse oblije mrzel pot, zakaj nobeden ne pozna grozovite zveri. Nastala je v sobi taka tihota, da bi bili slišali miško dihati.

Bil je pa med njimi mladenič, ki je bil ravno dovršil modroslovske šole. On prvi izpregovori, rekoč: „Zver je večja, kakor pušica, v kateri smo jo videli; zoper vsa naravoslovna pravila je to, da bi bila reč v posodi večja od posode; ta stvar ni naravna; zver v pušici ne more biti prava zver, kaj veljá, duh je v njeni podobi.“

Vsi so pritrdili tej razlagi; vse je bilo prepričano, da je hudič osebno pričujoč v pušici. Ko je bilo to dognano, jeli so ukrepati o njem, čegar je bila ta pušica, ter so enoglasno ukrenili, da je bil čarovnik, ker jo je gotovo le iz hudobnega namena nosil s seboj. Glas o hudičevi prikazni se je v hitrici raznesel po vasi. Vse je vrelo v hišo, kjer je bila videti začarana pušica, vsak je hotel, če ga je tudi sprehajala groza, vanjo pogledati, vsak videti hudiča. Strmé je ljudstvo gnalo glas: „Danes smo hudiča videli!“

Med tem, ko se je pušica kazala ljudstvu, da je napaslo svojo radovednost, je bila gosposka dovršila svoje opravilo, ter naposled prepovedala, mrliča po cerkveni šegi pokopati; župnika je pa prosila, naj bi hudiča zarotil in izgnal iz te pušice in iz njihove dežele.

S to razsodbo pa vaščanje še niso bili zadovoljni; velik hrup nastane med njimi, zahtevali so, da se zavoljo Tanerjeve čarovnije izbóčijo tudi vsi jezuitje, češ, da so vsi krivi njegovega hudodelstva. Ko je najbolj vrelo med vaščani, pride v vas neki pruski modroslovec; v gostilnici, kjer je ostal, je bilo prvo to, da so mu pravili žalostno in resno novico o jezuitu čarovniku in hudiču v pušici; toda ne da bi ga bila kaj presunila ta povest, temveč silila ga je še na smeh tako, da se je začel norca delati iz prestrašenih ljudij. Ker nikakor ni hotel verjeti tega, kar so mu pripovedovali, nagovarjali so ga, naj se

z lastnimi očmi prepriča o resnici prečudne te stvari. Modroslovec jim željo izpolni. Ko ga privedejo v omenjeno hišo ter pokažejo čarovno pušico, jel se je na glas smijati; potem pa vzklikne rekoč: „Je li mogoče, da te nove iznajdbe še ne poznate v vaši deželi? — Mikroskop je, mikroskop.“

Toda zdaj so toliko vedeli, kolikor poprej; kajti neznano jim je bilo to ime, kakor stvar sama. Neznana ta beseda budila je v nekaterih še celó sum, da tudi ta človek bi utegnil biti čarovnik. Ta pa kar v roko vzame pušico, jej odvijje pokrovček, v katerem je bilo vdelano vekšalno steklo, ter jo postavi na mizo; in glej, iz nje prileze majhen rogač (kleščar). Strah izgine — vsi se začnô krohotati na glas. Zdaj jim modroslovec to skrivnost razlaga tako umevno in jasno, da ga je lahko umel vsak otrok.

Kaj pa je bil nasledek tega razjasnila? Sum se premeni v prepričanje, grozovita zver jim je smešna, sodnik strga svojo sodbo, umrlemu jezuitu se reši čast, vaščanje se smeje vrnejo vsak na svoj dom. Med njimi so pa tudi bili nekateri, ki so prigodbo o Tanerju in rabsodbi sodnikovi dalje razglašali, a molčali so o modroslovcu in mikroskopu.

Iz te prigodbe, dasi je smešna, si lahko povzamemo tri jako resne nauke:

1. Nikar prenaglo ne sodimo svojega bližnjega! — Pregreške svojega bližnjega preradi gledamo skozi mikroskop, kateri nam jih zveksuje. Mikroskop je človeško srce, njegova spačenost pa vekšalo steklo. Vsa hudodelstva in pregrehe, katere vidiš na svojem bratu, kaj so? Večjidel le mušice pod mikroskopom. — Iz njega vzemi steklo, pa bodeš videl, da se velikokrat prikaže le kaj malega ali smešnega.

2. Nikar prenaglo ne verjemimo pregreh, katere se prilastujejo komu! — Prepričani bodimo, da ni vselej resnica, kar govoré ljudjé, kajti veliko jih je, katerim je lastno, da zviksujejo pregreške svojega bližnjega; — tudi to, kar pravijo, da so videli, ni še vselej res, kajti veliko jih je, ki gledajo skozi mikroskop, torej stvar večjo vidijo, kakor je res; — kdor pa blebetá za kom, tak govori iz dveh mikroskopov, kajti vsak raznašalec ali opravljivec pristavi prejšnjemu mikroskopu še svojega, in tako razglašena pregreha raste od ust do ust. Iz mikroskopa vzemi vsa vekšalna stekla, in našel bodeš na njegovem dnu le mušice.

3. Nikdar tudi resničnih pregreškov svojega bližnjega ne raznašajmo in ne razglašajmo med svet! — Nikar ne bodi tako nepošten, da bi zamolčal mikroskop, kedar govoriš o zveri v pušici; kedar nočeš govoriti o mikroskopu, tudi o zveri ne govori ter pri miru pusti rogača pod mikroskopom.

Žalibog, da je tudi med kristijani veliko takih, ki nočejo poznati niti mikroskopa niti njegovih prevar!

35. Maščevanje.

Modrijan Aristen v Tebah na Beotiškem mirno hodi po ulicah sem ter tja. Kar nekdo kamen zarine vanj. Naglo obrnivši se ugleda mladega pa čvrstega rokodelca, kateri edini je stal ondi, od koder mu je kamen priletel v hrbet. Nemudoma gre k njemu ter mu majhen srebern denar stisne v roko rekoč: „Ne zameri, ljubi prijatelj, da ti več ne dam za ljubav, katero si mi ravno kar storil; da sem bogatejši, rad bi ti podelil večji dar; toda, glej gospoda, ki pred nama gre; ta te bo gotovo boljše plačal ne le za ljubav, ki jo njemu storiš, ampak tudi za to, ki si jo meni storil.“

Ta gospod pa je bil kralj sam, in sicer slavni Epaminonda, najhrabrejši vojščak in najumnejši grški vojskovodja. Rokodelec ne pomišlja dolgo, pobere kamen, poteče za imenovanim gospodom, mu kamen vrže v hrbet ter na mestu obstoji, pričakovaje plačila, katero je kmalu tudi prejel prav po svojem zasluženju.

Dva izmed bradničarjev (vojakov stražnikov), ki so spremljali kralja, ga zgrabita, nekoliko ošeskata ter vedeta v ječo. Naš modrijan se nastavi tako, da sta ga privedla mimo njega. Mladi hudodelnik, ugledavši modrijana, zavpije: „Nezvestnež, glej, kako si me ogoljufal!“

„Glej, lepo plačilo, katero ti gre; zdaj imaš vračilo, kakoršno si zaslužil,“ odgovori mu modrijan; „predrznež, sam si se ogoljufal misleč, da smeš zasramovati mimogredoče in kamenje metati v poštene ljudi, ki ti niso nič žalega storili. Ali ti nisem povedal, da te bode ta gospod plačal za to, kar si storil njemu in meni?“

Mladenič spozna svoj pregrešek ter hoče modrijana še prositi, da bi za-nj prosil pri kralju. Ali stražnika mu tega ne privolita, odpeljeta ga v ječo, kjer je bil obsojen v smrt.

Tri reči so v tej prigodbi posebno znamenite, namreč:

1. **Modrijanova zvijača.** — Žaljenemu in zatiranemu kristijanu nikakor ni treba zvijače; zakaj vse hudo, ki se njemu stori, stori se njegovemu kralju Jezusu Kristusu. Vse, kar nam je pri tem storiti, je to, da žaljenje voljno trpimo, da se veselimo plačila, ki je obečano voljnemu potrpljenju, in da za razžalnika molimo ter mu prosimo spoznanja, kesanja in popoljšanja, da si odvrne kazen, ki ga sicer čaka pred sodnim stolom večnega kralja.

2. **Mladeničeva neumnost.** — Ljubi bralec! ti sicer misliš, da si pametnejši od tega mladeniča in da se ne bi dal tako lahkoverno zapeljati v hudodelstvo, kakor on. Rad ti verjamem, da človeku, o katerem veš, da se lahko maščuje nad teboj, nikdar ne storiš kaj takega, kar storiš onim, katerih se nič ne bojiš. Vendar pa sem prepričan, da si veliko bolj neumen, nego je bil omenjeni beotiški mladenič; zakaj glej, znano ti je, da je kralj nebes in zemlje rekel: „Karkoli ste storili kateremu mojih najmanjših bratov, to ste meni storili,“ — in vendar se zoper ta jasni izrek pregrešiš morebiti vsaki dan!

3. **Ostra kazen, ki je mladeniča zadela.** — Ako se ti zdi ta kazen preostra, pomisli to-le: Vsako razžaljenje, ki se zgodi kralju, je jako veliko, če se ti tudi le majhno zdi, in zasluži ostro kazen. Boj se torej žaliti najmanjšega svojih bratov, ker v njem žališ kralja nebes in zemlje, ki ima večno ognjeno ječo pripravljeno za svoje žalilce. Rajši si prizadevaj, da svojim bratom pomagaš, kolikor le moreš; znano ti je, da ta nebeški kralj to prav tako plačuje, kakor bi se njemu samemu storilo. Plačilo njegovo pa je večno zveličanje.

Učimo se iz te prilike pohlevnosti, potrpežljivosti, prizanašanja, strežljivosti in dejanske ljubezni do svojega bližnjega.

36. Mana v puščavi.

Mana, katero je Bog v puščavi pošiljal izraelskemu ljudstvu, je prav primerna podoba vsega posvetnega blaga, časti in veselja:

1. Mana je bila ljudstvu prav neznana stvar. — Ko so Izraelci prvič ugledali belo zrnje na polju, začudili so se vprašaje: „Man hu?“ po naše: „Kaj je to?“ — In po tem vprašanju dobilo je to zrnje ime mana. To ime bi se smelo dati sploh vsemu svetnemu blagu, kajti o vsaki neznanu reči spodobi se vprašanje: „Kaj je to?“ To vprašanje

pa še zlasti priporočam tebi, draga mladina, ki začenjaš oči odpirati po svetu in razločevati stvari od stvari. Ko ugledaš svetno bogastvo, čast in veselje, ne navezuj na nje svojega srca, preden ne veš, kaj da je to. Da je prav spoznaš, svojih staršev in učnikov poprašaj: „Kaj je to?“ In ko zapaziš, da se nekateri noč in dan trudijo za-nje, nekateri pa da je zaničujemo, zopet pristavi vprašanje: „Kaj je to? — Od kod izhaja to, da ljudje tako različno sodijo o njih?“

2. Mana je bilo belo, prozorno zrnje in kakor kristal bliščeče. — Tudi posvetno blago ima enake lastnosti. Ono je bleščeče, toda tudi slepeče. Ti se njegovemu blesku ne daj zapeljati, da te ne oslepi, ampak preden ga iščeš in spravljaš, vprašaj pametnih ljudi: „Kaj je to?“

Odgovor na to vprašanje dajo ti nadaljna manina znamenja.

3. Mana je padala izpod neba. — Tudi vse svetne reči prihajajo od Boga. Bog je stvaril zemljo; po njegovem povelju ona rodi toliko različnih rečij, toliko sadú, rude, bogastva. Bog je razne stanove postavil na svetu; on določuje cesarje, kralje, mogočnike, velikaše, dostojanstvenike in veličastvo, katero je obdaja; on ureja tudi nižje stanove ter jim daje podporo v nizkosti. — Bog je stvarnik vsega veselja na svetu, in da je moreš uživati, dal ti je telo s počutki in dušo z zmožnostmi. Resnica, da nam vse prihaja od Boga, uči nas naslednje: Pri stvarjenju in deljenju svetnih rečij ima Bog svoje namene, po katerih smo dolžni ravnati se. Iz svetih namenov nam je nekatere prepovedal, nekatere pa dovolil zmerno in o pravem času uživati. Odgovor bomo zatorej dajali o uživanju svetnega blaga. Nikdar torej ne misli, da je kaj tvojega, Bog je gospod vsemu, ti pa si le njegov hišnik. Le po božji volji si pridobivaj, uživaj in obračaj božje stvari.

4. Mana je bilo sila majhino zrnje; — v tem ti je kaj lepa podoba, kako malo da je vredno vse svetno blago. Nikar naj te ne moti, če posvetnjaki drugače sodijo o njem. Pravo ceno mu zveš iz nasledkov. Ozri se le nekoliko po svetu, in kmalu boš zapazil in lahko se prepričal, da vse svetno blago in veselje ni v stanu, človeka v resnici srečnega storiti.

5. Mana je bila minljiva jed, to je hrana Izraelcem odločena le na popotovanju skozi puščavo; v obljubljeni deželi je niso več prejeli. — Ravno tako je dano tudi nam svetno blago le za čas potovanja na tem svetu, po smrti — v večnosti — nas čakajo vse drugačne dobrote, drugačne časti, drugačno veselje; ondi svetne stvari niso več za nas, torej nehajo in bodo odvzete neumnežem, ki so na nje navezovali

svoje srce, in tudi modrim, ki so je zaničevali ter rabili le po volji božji.

6. Mana je bila vsakemu odmerjena; mogel si je je slehern Izraelec en „gomor“¹ nabrati na dan. S tem, da bi si je bil kdo več nabral, mu ni bilo nič pomagano, kajti, preden jo je prinesel domov, izginila mu je, kar si je je bil odveč nabral. — Tudi časno blago nam je odmerjeno, vsakemu za potrebo po njegovem stanu. Ako bi se ljudje držali mere, katero jim je namenila previdnost božja, bilo bi časnega blaga zadosti vsem, nikomur ne bi treba bilo pomanjkanja trpeti. — Toda kaj pa preobilni zakladi pomagajo lakomniku, skopuhu in odrtniku? Ali morda več jedi potrebuje? Nikakor, velikrat se mu jame še upirati. — Čemu je častiželjnemu človeku visoka čast in svetna slava? Je li, ko jo doseže, zadovoljnejši in v resnici bolj češčen? Kaj še! večjidel le nepokojniši je in sredi svoje vnanje časti še zaničevan. — Kaj posvetnjaku pomaga grešno veselje, kateremu se udaja? Je li srečnejši in trdnjega zdravja? Ravno nasproti, in še nedolžno veselje, katero bi smel uživati, mu ostrupi in okuži tako, da ne mara več zanj.

7. Kdor je hotel mano uživati, moral je čuti in delati; treba je namreč bilo, pred solnčnim vzhodom nabirati jo, potem pa mleti, gnesti in peči, da je bil kruh iz nje. — Tudi za svetno blago se moramo truditi. Revščina, ki izhaja iz lenobe, ni vredna milovanja. Delaj, moli in upaj v Boga, pa ti ne bo manjkalo kruha.

8. Mana je bila strohljiva stvar, in sicer tako, da se mu je izpridila, kdor si je je hotel shraniti za drugi dan, češ, da mu ne bo treba nabirati je. — Pač primerna podoba, kako malo se nam je zanašati na svetno blago. Molji, tatje, ogenj, povodenj, mraz in sto drugih nesreč je na svetu, ki je skoraj v hipu pokončajo. Le nespametnež se torej zanaša na svoje premoženje in bogastvo.

9. Mana je bila pavendar včasih nestrohljiva. O petkih si je je smel človek nabrati dve meri, in vendar se mu ni izpridila, kolikor si je je bil nabral za soboto. To pa zato, ker je tako velevala božja zapoved. Mojzes je bil shranil „gomor“ mane še celó v skrinjo mirú in sprave, da so jo nesli v obljubljenno deželo v spomin posebne božje dobrote, in ta mana se nikdar ni izpridila. — Obljubljena dežela in sobotno počivanje ste lepi podobi nebes in večnosti, za kateri se časno blago vendar le dá shraniti, tako da nikdar ne strohni. Kar

¹ „Gomor“ je bila mera, ki je držala 4 litre.

si ga obrnil Bogu na čast, svojemu bližnjemu na korist, hasnilo ti bode na vse večne čase v nebesih; kajti premenil si strohljivo blago v nestrohljivo, venljivo v nevenljivo, časno v večno, svetno v nebeško. Blagor mu, kdor umeva to skrivnost.

10. Mana je imela različen okus v ustih različnih ljudij; nekaterim je bila neslastna in zoperna, nekaterim pa okusna in prijetna. — Tudi časno in svetno blago bode njim, ki ga niso obračali po svetih namenih božjih, v večnosti nestrpljiva gnusoba, njim pa, ki so ž njim ravnali po volji božji, v neizrečeno veselje.

37. Krečani se pritožujejo Jupitru.

Nekega dne Krečani tako-le tožijo Jupitru: „Na našem otoku je tekla tvoja zibel, med nami si bil izrejen, in vendar nam nisi doslej dal še nobene pravice, katera bi nas povzdignila nad druge národe; prosimo te torej, blagovoli nam sedaj dovoliti pravico, kakoršna je tebe vredna in iz katere bomo spoznali posebno tvojo ljubezen do nas.“

Jupiter pošlje Merkurja k njim s tem-le odgovorom: „Zahtevajte, kar le hočete; vse, česar želite, vam bodem dal.“ — Dalje pa pristavi Merkur: „Ako vam ne bode všeč to, kar si boste izbrali v prvi ali drugi prošnji, dovoli vam Jupiter, da ga za kaj drugega prosite še v tretje.“

Krečani so bili jako zadovoljni s tem odgovorom.

Prva prošnja, ki so jo poslali do Jupitra, bila je ta: „Krečani naj bi bili za vse svoje žive dni prosti vsega dela, vsega truda, vsega trpljenja, vsega nepokoja, vseh križev, s kratka vseh zlegov.“

Merkur jim v Jupitrovem imenu odgovori tó-le: „S prvo svojo prošnjo preveč zahtevate, taka sreča je le za nebeščane, zemljanom se pa ne more dovoliti. Prosite kaj drugega!“

V drugi prošnji prosijo Krečani: „Naj bi jim bilo pripuščeno, da bi smeli trpljenje in nadloge menjavati med seboj.“

To prošnjo jim dovoli Jupiter, in Merkur jim določi kraj, kjer se imajo zbrati vsi, ki hočejo menjati; dalje jim pové dan in uro, s katero se prične in konča ta menjava. Vsi, ki bi se bili radi iznebili svojih križev in nadlog, so ob določenem času vreli na odločeni kraj. Reveži, videči tudi bogatine na trgu, se jako razveselé ter se kar ž njimi spustijo v dogovor, misleč, da ž njimi storé dobro menjo; preden se pa ž njimi do gotovega pogodé, hoteli so vendar zvedeti, katere križe bi imeli prevzeti z njihovim bogastvom, torej preiščejo vse, tudi skrivne

njihove predalčke in v njih najdejo takih križev in težav, za katere nikakor niso hoteli zamenjati svojih. Nehali so torej dalje ž njimi meniti se o menitvi. — Bogatini so se zastonj manjih križev in težav v razgovor spustili z ljudmi tako imenovanega srednjega stanú, katerega so poprej tolikrat blagrovale ter mu zavidali srečno življenje. Ko so pa njihove predalčke preiskali in ondi našli zatajevanje, zmernost, varčnost, pritrgovanje itd., niso hoteli nič več ž njimi govoriti o menitvi ter so odšli s trga. Kdor je od daleč gledal zbrano množico, videl je le prihajajoče in odhajajoče, gledajoče in preiskavajoče ljudi, a nikogar, da bi bil storil menitev s kom, — in to celih osem dni. Ko ta odlok poteče, odšli so bili s trga vsi, kateri in kakor so bili tja prišli.

Ko iz tega Krečani spoznajo, da je nespametna bila njihova druga prošnja in torej brez kakove koristi njeno dovoljenje, zato se, preden izrekó tretjo a zadnjo prošnjo, zberó na posvetovanje. Vsi so te misli, da naj v tej prosijo manj kakor v prvi, a kaj mogočega in pametnejšega kakor v drugi.

Po dolgem besedovanju sem ter tja so se zedinili, da se naj tretja prošnja tako-le glasi: „Naši križi in nesreče naj ne presegajo veselja in sreče — naj ne bodimo bolj nesrečni, kakor smo srečni —, blagri in križi naj nam bodo enakomerni.“

Kmalu je Merkur zopet pri njih ter jim prinese poročilo, da bi jim Jupiter rad privolil to, česar ga prosijo v tretji prošnji, a da jim zagotovi še več, namreč da jim privoli dvakrat več blagra, kakor križev.

To izporočilo vzbudi med Krečani veliko veselje; „živi Jupiter! — živi Merkur!“ je donelo od vseh strani.

Ko utihne veseli krik, Merkur zopet povzame besedo in dalje takó-le govori: „Oni, ki želijo, da se jim premeni usoda, naj si naredé dve culici; v eno naj položé vse blagre, ki je uživajo doslej, v eno pa vse križe, ki jih tarejo; danes čez osem dni osorej se vsi na tem trgu zberite z zavezanimi culicami; tedaj pridem tudi jaz sem in bodem tehtal vaše culice. Toda dobro si zapomnite še to-le: Pri komur ne bode blagor dvakrat večji od zlegov, temu bodem priložil toliko blagra, kolikor ga ima doslej premalo, ali mu pa zmanjšal križe, kolikor jih ima preveč; prav po Jupitrovem privoljenju se hočem ravnati. Toda prav tako bodem tudi ali pomnožil zlege, ako bodo manjši od polovice blagra, ali blagrom odvzel toliko, da je spravim v primero, katero vam je dovolil Jupiter; kajti to zahteva pravica.“

Vsi pričujoči veselo vzkliknejo: „Tako je prav, tako naj se zgodi!“

Merkur izgine izmed njih, oni pa se vrnejo vsak na svoj dom, da zvežejo svoji culici.

Določeni dan napoči, pred napovedano uro so že vsi nezadovoljni Krečani s culicami na trgu; še celó nobenega izmed osem krečanskih kraljev ne pogrešamo ondi.

Merkur je mož-beseda ter ob določeni uri stopi med zbrano množico. Ker je pa videl, da je sleherni v rokah držal dve culici, eno veliko, pa eno majhno, in tudi vedel, kaj to pomenja, zato jih tako-le nagovori: „Gospôda! Ne bilo bi pametno, da bi tehtal vaše culice, preden vem, kaj da imate v njih; kajti, ako bi kdo užival blagor, katerega ni dejal v culico, moram ga, preden tehtam, vložiti vanjo; prav tako moram križ, ki si ga kdo le domišljuje, in križe, katerih si je kdo sam kriv, a vendar je vložil v culico, vzeti iz nje, zakaj gotovo ni pravi križ niti tisti, katerega si kdo le domišljuje, niti tisti, katerega človek ljubi ali si ga sam dela. Takih križev torej ne morem položiti na tehtnico.“

Modri ta predlog je bil brez ugovora sprejet; vendar pa se je nekaterim jelo tresti srce.

Prvi, ki je svoji culici položil na tehtnico, je bil gortinski kralj. Merkur odveže malo culico ter precej zapazi, da marsikaterega blagra, ki ga ta kralj uživa, ni v njej, na pr. da ni podložen nikomur na svetu, da je trdnega zdravja, in še nekoliko drugih blagrov, katere mu Merkur po samem našteva, je bil pozabil kralj vložiti v culico. Merkur vse to vanjo vложи ter jo zadrgne. — Potem odveže veliko njegovo culico; med pravimi križi v njej najde tudi več nepravih, kakor naslednje:

1. Nevoljo mi vzbujajo moji nesposobni vojskovodje. „To je ali le domišljen križ, ali si si ga sam kriv; voli si boljše generale, ali pa sam vodi vojsko,“ reče Merkur in ta križ potegne iz culice.

2. Nezvesti uradniki mi grenijo življenje. „Tudi ta križ je ali domišljen, ali prostovoljen; prizadevaj si, zveste uradnike voliti in je nadzirati; ta dolžnost je združena z vladarsko dolžnostjo, ki je že v culici na dnu, torej ne gre, da bi jo vlagal še posebej,“ reče Merkur in tudi ta križ vzame iz culice.

3. Vedno skrb mi dela misel, kaj da podložniki porekó o moji vladi. — „To je spet ali domišljeno ali prostovoljno; prizadevaj si, da dobro vladaš, podložnikom svojim na korist, pa boš videl, da te bode ljudstvo rado imelo in dobro govorilo o tebi; ko bi pa tudi kdo slabo govoril o tvoji vladi, tako

govorjenje ti še mar ne bodi!“ In tako Merkur te in še nekoliko takih križev potegne iz culice, potem jo zopet zaveže in zdaj še le prične vagati obe kraljevi culici. — Toda glejte! Culica, v kateri so bili križi, je na tehtnici štirikrat manj potegnila od óne, v kateri so bili zavezani kraljevi blagri. — Merkur je zdaj kralja imel v svoji oblasti; ali nikakor ni hotel ž njim ravnati tako ostro, kakor bi bil po dogovoru smel. V culico križev mu je vložil štiridnevno mrzlico na dve leti. Četrtnica pri isti priči jame tresti kralja, ki se sicer klavern in osramočen vrne od Merkurjeve tehtnice, a reči pa vendar ni mogel niti on, niti kdo drugi, da bi se mu bila zgodila krivica.

Ko so drugi kralji videli, kako je Merkur preiskaval culico in ravnal z gortinskim kraljem, vzeli so svoje culice, je naložili na vozove, ter jo precej odrinili od tehtnice.

Drugi, ki je prišel k tehtnici, je bil plemenitaš prve vrste. Merkur odveže malo culico, v kateri so bili, seveda, njegovi blagri; med njimi pa ne najde marsikaterega; na pr. da je le kralju podložen in nikomur drugemu, — da je tako slavne rodovine, s katero se je tolikrat bahal, — da ima lepe, zdrave in dobro odrejene otroke. Te tri blagre in še nekaj drugih dene Merkur v malo plemenitaševo culico ter jo zopet zadrgne. Na to oddrgne culico križev in težav, med katerimi najde tudi te-le:

1. Trpinči me misel, ali mi je moja žena zvesta ali ne; „to je sama domišljija,“ pravi Merkur ter jo potegne iz culice.

2. Izgubil sem važno pravdo; „čisto prostovoljen križ, kajti čemu si jo bil napel, vedoč, da pravice ni na tvoji strani!“ — tudi ta križ mora iz culice.

3. Jezi me, da sem v igri vedno nesrečen; „čisto prostovoljen križ je to, igray ali boljše, ali pa nikar ne igray!“

4. Težko mi dé, da me vsi ljudje sovražijo; „to je ali le dozdevno ali prostovoljno; odpovej se svojim grdim napakam, pa te bodo vsi ljubili.“ To izrekši, vrže Merkur iz culice tudi zadnja dva križa, katera najde zraven pravih križev, in še le potem tehta; toda šestkrat manj je potegnila ta culica, nego prejšnja, v kateri so bili plemenitaševi blagri. Da bi ta razloček nekoliko poravnal, vloži Merkur v culico križev žalost zaradi smrti najstarejšega sina. Pri isti priči mu poslanec od doma prinese poročilo, da mu je umrl najstarejši sin; plemenitaš se vrne domov s pomnoženimi križi. Ž njim pa tudi vsi drugi plemenitniki odrinejo, vedoč, da se mora po tem potu vsem na škodo iziti.

Čeprav sta že dva po Merkurjevi tehtnici prišla na škodo, vendar se je našel še tretji, ki je hotel poskusiti svojo srečo, in ta je bil trgovec. Merkur tudi pri njem najprej odveže malo culico, pa naglo v njej pogreša veselja, da je v manj ko štirih letih premoženje skoro potrojil, da je dobil ženo plemenitega imena, da živi in stanuje po knežje. Tudi te tri stvari dene v culico z blagri ter jo zaveže. Potem odpre veliko culico in marsikaj potegne iz nje, in to:

1. Križ z napisom: žena me zaničuje. — „Tega si sam kriv, čemu si si jo izbral izmed plemenitega stanú!“

2. Nadlogo z naslovom: moj sin je zapravljivec! „Zakaj si ga slabo vzgojil?“

3. Žalost z napisom: moj sosed je srečen! „Zakaj se ž njim ne veseliš njegove sreče?“

4. Nadlogo z napisom: plemenitaši me po strani pogledujejo! „Čemu se ž njimi pečaš in pajdašiš!“

5. Križ z napisom: starost! „O, ta križ mora v malo culico.“ — Odveže, zaveže, culici dene na tehtnico; culica s križi je osemkrat ložja od culice z blagri, torej jej pridene izgubo velike kupčijske ladije, ki jadra od Sidona, in vsakega pol leta hudo trganje po udih. Trgovec kmalu dobi poročilo, da se mu je ladija potopila; pri isti priči ga jame trgati po udih tako, da se je moral s trga peljati.

Ko je tudi trgovec žalostno opravil pri Merkurju, ni bilo nikogar več, da bi se bil še upal k tehtnici; marveč so vsi pobrali svoje culice ter odšli s trga; zakaj nikdo ni hotel, da bi se mu bila culica pregledovala.

Odslej Krečani niso nikdar več nadlegovali Jupitra s prošnjami in bili so pokojni in zadovoljni s svojo usodo.

Učimo se od njih in bodimo tudi mi zadovoljni vsak s svojim stanom; zakaj ta prilika meri na nas ter nam očita tri napake:

1. Prevzetijo. — Preradi pozabljamo, da smo ljudje, trudu in trpljenju podvrženi; da živimo na zemlji, ki je kraj dela in trpljenja; da smo grešniki in dolžniki božje pravice. Še le v nebesih bodemo prosti vseh križev. Hrepenimo torej po nebesih, delajmo za nebesa in tudi križe tega sveta obračajmo v to, da si ž njimi služimo nebesa!

2. Krivico do drugih. — Vedno si domišljujemo, da več trpimo, kakor drugi. Kolikor tudi trpimo, vendar jih je mnogo, ki še več trpijo nego mi. Ne bodimo nikomur zavid-

ljivi! Ne stavimo si svojega trpljenja pred oči, marveč si prizadevamo, da križe in nadloge manjšamo svojemu bližnjemu.

3. Nehvaležnost do Boga. — Preradi preiščujemo in govorimo o svojih križih in nadlogah, pozabljamo pa dobrot, s katerimi nas Bog obsipa. Preradi zvikšujemo križe, dobrote pa zmanjšujemo. Kakšna nehvaležnost! Ali ne zaslužimo, da nas Bog kaznuje? Obračajmo si kazni božje na korist in ponižujmo se pred Njim, ki nas tepe, kajti šiba je znamenje njegove ljubezni! Bodimo zadovoljni s svojo usodo in bodimo Bogu hvaležni za vse!

38. Alimed.

Mahmud je bil človek nizkega stanú. Kralj Sezoster ga je povzdignil do visoke časti; izvolil ga je za svojega prvega ministra in obsul z mnogimi dobrotami. Iz prva je bil Mahmud kralju jako hvaležen in zvest; kmalu pa se je predrznil in zoper svojega dobrotnika osnul zaroto, ki pa se je bila odkrila. Mahmud je bil k smrti obsojen in tudi umorjen.

Med drugimi otroki je zapustil sina še v zibeli, kateremu je bilo ime Alimed. Po deželnih postavah je bil tudi ves zarod kakovega zarotnika obsojen v pregnanstvo; samo, če se je zanj daroval sin kraljeve rodbine, da je dve leti živel v ostrem zaporu in ves ta čas trpel kazni, ki so bile odločene državnim hudodelnikom, odpustila se je kazen prognanstva zarotnikovemu zarodu. Kraljiča Jozesa, edinega Sezostrovega sina, je tako ganila Alimedova nesreča, da je sklenil, njega in vso Mahmudovo rodbino rešiti nesreče, ki jih je čakala. Dobro mu je znano, da bode moral svobodo zamenjati z verigami, krasno poslopje s temno ječo, zložno in prijetno življenje z raznovrstnimi težavami in nadlogami; toda vse to ga ne plaši, ampak ponudi se v dar in potrpežljivo prenaša vso ostrost temne ječe. Dve leti ste pretekli, dan rešitve se približa, vse ljudstvo mu gre naproti in mladi kraljevič se slovesno vrne v poslopje svojih slavnih dedov.

S tem pa se še ni zadovoljilo njegovo milo srce; da pokaže svojo ljubezen do Alimeda, ukaže ga pripeljati na kraljev dvor, da se z vso skrbnostjo vzgojuje, dá mu izvrstne učitelje, ki ga poučujejo v vseh potrebnih in koristnih vednostih. Alimed je bil bistrega uma ter je lepo napredoval v vedah; ali bil je poleg tega silno prevzetnega in častiželjnega duhá; jako težko ga je stala pokorščina do rediteljev in učiteljev, še celó Jozesu samemu se sem ter tja predrzno ustavi. Blagi kra-

ljevič mu je to obnašanje milo očital ter vse pomočke, katere mu je navdihovala ljubezen do njega, rabil v ta namen, da bi si bil pridobil srce mladega svojega posinovljenca. Toda vse njegovo prizadevanje je bilo zastonj; svojeglavnost in trma Alimedova je rastla ž njegovimi leti. Očitno se je jel ustavljati poveljem ter zaničevati dobre svete, ki so mu dohajali od vseh strani. — Posledujič postane tako predrzen, da z roko namahne na svojega velikega dobrotnika. Ta hudobija je bila vredna najostrejšje kazni. Toda Alimed spozná svoje hudodelstvo, kaže kesanje in zadobi odpuščenje. Ta kraljevičeva milost mu seže v srce ter ga gane do solz. In v resnici je bil nekoliko časa hvaležen in poslušen. Jozes je bil jako vesel tega izpreobrnjenja; ker je pri njem zapazil veliko veselje do vojske, dopusti mu, da ga spremlja v vojsko gredočega. Mladi vojščak je o raznih prilikah kazal previdnost, ki je presegala njegova leta, in veliko junaštvo; zdelo se je, da hoče s tema lepima lastnostima izbrisati nehvaležnost in pregrehe prejšnjih let. Tako je mislil tudi Jozes, njegov dobrotnik. Toda kako se je varal!

Alimed je spolnil petindvajseto leto, ko Sezoster umrje; njegov sin Jozes zasede kraljev prestol. Prva leta svojega vladanja je imel hudo vojsko. Alimeda je postavil za vojskovodjo, ki je res tudi slavno zmagal sovražnika. Sovražnik v najhujši stiski si izvoli to-le zvijačo:

Eden izmed sovražnikov, Olitor po imenu, pobegne iz armade, pride do Alimeda ter pred njim pade na kolena rekoč: „Slišal sem o tvojem blagem srcu in tvoji velikodušnosti, zato se zaupam tvojemu usmiljenju.“ V daljnem svojem govoru pa do nebes povzdiguje Alimedovo junaštvo in njegove vojaške čednosti. Alimed bi bil lahko spoznal hlinjeno hvalisanje sovražnikovega beguna, toda sreče pijanega jako veseli hinavska in hlinjena hvala, zatoorej mu skaže milost. S svojo hlimbo se je Olitor kmalu tako prikupil Alimedu, da mu je vse zaupal, tako, da ga vkljub kraljevemu povelju z vsemi zvijačami pregovori, da jenja vojskovati se, češ, da je vojskovanja že dosti, torej naj brez skrbi uživa pokoj, ki si ga je zaslužil s tolikimi slavnimi zmagami.

Zaslepljeni general se ravna po zvijačnem nasvetu in miruje. Begun Olitor pa še nima pokoja, temuč si prizadeva, polastiti se popolnoma Alimedovega srca; zatoorej se prilizuje njegovim prevzetnostim. Rekel mu je med drugimi rečmi tudi to-le: „Tvoje ime že sloví po vsem svetu, pri vseh narodih. Mož, kakoršen si ti, ni rojen, da bi bil komu pokoren, ampak zato,

da vsem zapoveduje.“ Poslednjič nagovarja Alimeda z vso svojo zgovornostjo, da bi se vzdignil zoper kralja. Alimed iz prva sicer zavrača Olitorja, zakaj besedi „dobrotnik“ in „kralj“ ste imeli še neko moč v njegovem srcu; toda njegovo srce se je bilo že navzelo strupa, prilizovanje Olitorjevo ga je bilo že upijalo, častiželjnost ga je vlekla v pogubo. Kraljevsko žeslo in kraljevska krona, o kateri mu je govoril Olitor, se mu blišcite pred očmi in poslednjič tudi zmagate njegovo omahujočo voljo tako, da pozabi vsega, za kar je bil dolžen Jozesu hvaležen biti, in da svojo razumnost, moč in orožje obrne zoper svojega kralja.

Da bi Alimed dovršil svoj hudobni naklep, zbere svojo vojsko ter si prizadeva tudi vojščake vplesti v zaroto, toda zagнали so zoper njega tak krik, da je moral osramočen pobegniti; le nekoliko zapeljanih ga je spremljalo. Olitor ga pelje med svojce, ki so ga sprejeli z velikim veseljem. Alimed, ki je bil že popolnoma zadušil svojo vest in ki mu je bila kraljevska čast edina želja, navduši sovražnikove vojake tako, da sklenejo vojsko zopet začeti, in prav on jim je bil izvoljen za vodjo.

Jozes se iz prva čudi Alimedovi nepokorščini, kmalu pa ga razkači njegova nezvestoba tako, da najbolj izkušenega generala z močno vojsko pošlje zoper njega. Vendar pa, preden ta začne vojsko, še iz lepa poskusi, Alimedu in vsem zarotnikom odpreti oči; zatoj pošlje Alimedu milo, lastnoročno pisano pismo; v njem mu na spomin kliče vse dobrote, katere mu je skazoval; opominja ga, naj bi spoznal svoje hudodelstvo; obeta mu, da hoče pozabiti in mu odpustiti vse pregrehe, ako zapusti sovražnike in se vrne k svoji dolžnosti; zapreti mu pa tudi, da se bode grozovito maščeval nad njim, ako se ne odpove zaroti zoper njega. Z velikim trudom prinese ta list Jozesov poročnik do Alimeda. Alimed ga naglo prebere, toda ne zdi se mu vredno, da bi odgovoril svojemu kralju, marveč še večje naprave dela za vojsko, sovražnikove vojake navdušuje, obetajoč jim bogatega plena, ki jih čaka v Jozesovem tabru, ter se vzdigne zoper svojega dobrotnika z razkačeno vojsko. Toda tudi Jozes dá svojemu generalu povelje, z vsem srdom planiti nad nehvaležneža. Krvava bitev se prične, pravica zmaga, Alimed je premagan, njegovi vojaki se spusté v beg tako, da ostane skoro sam na bojišču, torej se mora udati. Jozesov general mu vzame orožje in v verige ukovanega pelje v glavno mesto pred kralja.

Jozes sedi na svojem prestolu, okoli njega je straža in zbrani so vsi velikaši njegovega kraljestva. Kralj upre svoje

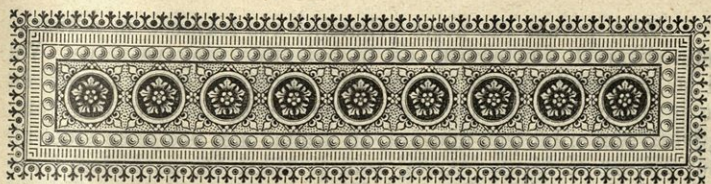
oči v nehvaležneža ter ga z groznim glasom nagovori tako-le: „Ljubil sem te, to sam dobro veš; iz ljubezni sem šel za te dve leti v ječo, z dobrotami in častmi sem te obsul, vse, kar si in kar imaš, si prejel iz mojih rok. — Ti pa, nesramnež, si mi ljubezen povrnil s sovraštvom, dobrote z nehvaležnostjo! Časi milosti so izginili, prejmi pravično kazen za svoje hudo-delstvo!“

In zdajci stopijo stražniki pred Alimeda ter ga vpričo kralja ustrelé. Alimed v obupnosti žalostno pogine.

O, žalostna usoda! O, strašna kazen! Toda pravična, kaj ne, ljubi bralec? — Kdo ne oběduje Jozesove dobrotljivosti in potrpežljivosti? Komu se ne gnusi Alimedova hudobija in nehvaležnost? — Toda, dragi čitatelj! prosim te, obrni žalostno to zgodbo sam na-se; bodi nevoljen sam nad se, o človek! V grehu spočet in rojen si zaslužil večno pogubljenje. Poslan ti je bil rešitelj; toda ne sin kakega pozemelskega kralja, ampak Sin kralja vseh kraljev, Sin vsemogočnega Boga. Da te je rešil in ti vrata odprl v večni raj, on ni za te le dve leti bival v ječi, ampak celih 33 let je za te trpel in naposled umrl naj-grozovitnejše in najnesramnejše smrti. Tvoj rešitelj je tisti Bog, ki ti je dal življenje in vse, kar si in kar imaš! In zoper tega Boga si se vzdignil in uprl, zaničevavši vse njegove zapovedi! — In to ne le enkrat, ampak sto in stokrat vsaki dan! O vsem tem te je vendar še klical in vabil, da bi mu služil, da bi ga ljubil; on te je vedno obsipaval z dobrotami ter te celó vabil k svojemu obedu, ne da bi ti bil dal minljive telesne jedi, ampak ponujal ti je v dušno hrano svoje lastno meso, svojo lastno kri! Ti pa, ali nisi bil mrzel in neobčutljiv do njega? Če si se pa tudi o tem pogledu kedaj ustrašil in kesal svoje grde nehvaležnosti, ga prosil odpuščenja ter mu obljubil, nič več ga ne razžaliti, ali si kedaj držal svojo obljubo? Sovražnik tvojega zveličanja si je prizadeval, odvrniti te od tvojih sklepov, in ti se mu nisi ustavljal in zopet si se ujel v njegove zanke; on te je zvito vabil v pogubljenje, in ti nisi spoznal njegove zvijače; on se je prilizoval tvoji prevzetnosti, gladil je tvojo ničemurnost, podnetal tvojo častiželjnost, vdihoval ti je ljubezen do posvetnega blaga, razpihoval tvoje strasti; a ti si njemu zaupal in verjel in tako svoje srce zopet obrnil od Boga ter je prepustil svojemu največjemu sovražniku. Bog te je tudi še tedaj klical ter ti obetal odpuščenje, ako se povrneš k njemu, a zastonj! Zastonj ti je žugal s svojim

srdom, ako ostaneš v svojem upor. Ti si božji glas, ki ti ga je naznanjala vest, preslišal in poslednjič zadušil naznanjalko — svojo vest. — Tudi poslancev božjih, ki ti jih je Bog poslal, da ti oznanjujejo njegovo neizmerno usmiljenje in ostro neskončno pravico njegovo, nisi poslušal, ampak greh si nakladal na greh ter tako množil svoja hudodelstva. Tresi se torej, nehvaležna stvar! Morebiti je mera tvojih grehov že dopolnjena; morda je čas božjega usmiljenja že potekel; morebiti pravica božja že vzdiguje roko, da te udari in pokliče pred sodbo ter pahne v ječo, katera čaka vseh nespokorjenih grešnikov, v ječo, kjer bode večni jok in stok. Danes, ko to bereš, je še čas, da se rešiš preklenskega brezdna. Danes imaš sveta nebesa še na ponudbo! Ali jutri, kdo ti je porok? Nehaj torej žaliti Boga, ki ti je skazal že tolikanj dobrot ter te stvaril le za večno srečo. Še je čas, da pričneš ljubiti ga ter mu služiti. Blagor ti, ako se ti rodi ta sklep. Ako ga pa tudi dopolniš, dal ti bode Bog ljubezni in usmiljenja namesto večne kazni večno zveličanje, katero je obljubil in zagotovil vsem, ki se v resnici izpreobrnejo in spokoré!

Drugi del.

39. Slikarjeva podoba.

Sloveč slikar je svojega sina dalj časa poučeval v svoji umetelnosti. Že je mladenič začel podobe delati sam po svoji domišljiji. Da bi očeta razveselil s svojim delom, sklene slikati podobo ter jo še le popolnoma dovršeno pokazati očetu. Oče pa zvé njegovo misel; radovednost ga žene, ko sina ni bilo domá, v njegovo delavnico, ondi s svojim čopičem naredi v začetno sliko nekoliko potez, ki so polepšale podobo, ter odide. Mladi slikar, vrnivši se pred svojo podobo, je bil jako zadovoljen s svojim delom, veselil se svoje zmožnosti ter slikanje z novo gorečnostjo nadaljeval. Nekoliko dni pozneje, ko sina drugoč ni bilo domá, gre oče zopet v delavnico, ondi podobo predela tako, da nekatere stvari naredi nežnejše, nekatere pa krepkeje izrazi, ter skrivaj odide. Mladenič, drugi dan stopivši pred podobo, se sam sebi čudi zaradi včerajšnjega dela, o katerem misli, da je njegovo. Prav na tistem se jame sam s seboj pogovarjati ter naposled nekoliko glasneje vzdikne: „Zares, priznati moram, da sem včeraj delal prav navdušeno!“

Pa še više se mu povzdigne visoka misel, ki jo je že imel o svoji zmožnosti. Preden je namreč bila slika dovršena, oče še večkrat ponovi to šalo, mladi umetelnik pa s čedalje večjo samoljubnostjo občuduje srečni uspeh svojega dela. Ko je bila slika dodelana, pride oče še enkrat skrivaj do nje, prime za čopič, s svojo umetalno roko popravi napake, ki jih je še imela podoba, jej vdihne neko milino in ljubkost, ter vsemu delu dá tako popolnost, da je bilo res krasno.

Lahko si mislimo, kakšno veselje je bilo za mladega slikarja drugo jutro, ko si je občudujoč podobo v njenem svitu mislil: „To je moje delo!“

Zdaj povabi vse svoje prijatelje, vse tekmece in poznavatelje slikarske umetnosti, da bi bili priče njegove slave. Vsi ti so pa izrekli mnenje, da ni sam dovršil te slike, ampak da jo je delala tudi očetova roka. Toda mladenič jim odgovori: „Svest sem si bil tega ugovora, ali vedite, moj oče je še videl ni, še celó ne vé za-njo, skrivaj sem jo slikal ter ga hočem ž njo iznenada razveseliti. In res pošlje po svojega očeta s prošnjo, da bi precej prišel v njegovo slikarnico. Oče pride, se dela nevednega, očuduje umetalno delo svojega sina, ga prisrčno objame ter opominja, naj bi ne zanemarjal svojih zmožnostij, ki ga bodo uvrstile med najbolj sloveče slikarje.

Mladi slikar je dovršivši prvo umetalno sliko, o kateri je menil, da je res njegova, sam o sebi dobil tako visoko misel, da se mu je zdelo, da več ne potrebuje nikakoršnega pouka in sveta svojega očeta; domišljal si je, da se ima za svoj napredek več zahvaliti svoji zmožnosti, nego pouku očetovemu; v svoji nesramnosti zabrede celó tako daleč, da očetu dá vedeti, da ni njegov učenec, ampak tekmeč. Očeta to užali; zato, še bolj pa, da bi svojemu sinu pristrigel prevzetne peroti, razodene vse vpričo njegovih prijateljev, kar je on skrivaj delal, ter dokaže, da ima slika svojo ceno le v tem, kar je on naredil. Veliko je bilo to ponižanje in osramotenje za mladega slikarja; večjega si skoro misliti ne moremo. Toda zasluženost je bilo.

Slikarjev sin v tej priliki je podoba mnogim ljudem. Njemu popolnoma podobna je ona mlada devojka, ki sama sebi dopada v svoji lepoti, ter hoče zavoljo nje, da jo svet hvali, boža, občuduje, se jej prilizuje, kakor da bi lepota bila njena zasluga, ali da si je sama dala ljubkost in nežnost. — Njemu podoben je oni bistrumnež in učenjak, ki se baha z zmožnostmi, katere mu je Bog dodelil brez njegovega zasluženja. — Njemu podoben je oni duhovni govornik, ki svoji zgovornosti pripisuje ganjenje ali izpreobrnjenje svojih poslušalcev, ne pa milosti božji, ki jim je srca omečila prav v tem trenutku, ko je njegov govor udarjal jim na ušesi. — Mlademu slikarju podobni so vladarji, ministri in vojskovodje, ki svoji moči, modrosti in srčnosti pripisujejo čast srečnega vspeha, ki ga ima njihovo početje, ko bi jim vendar moralo znano biti, da božja previdnost vlada svet in izvršuje večne namene. To je Bog kralju Senaheribu, ki se je bahal s svojimi obilnimi zmagami, že povedal po preroku Izaiji, rekoč: „Neumnež, ali ne veš, da jaz sam sem od vekomaj določil vse, s čimur se ti bahaš?

Jaz zdaj po tebi spolnujem namene, ki sem je imel pred tvojim rojstvom. Tvoje orožje rabim, da razdiram mesta, ki so zaslužila moj srd, in ti si le orodje mojega maščevanja.“

Mladi slikar naše prilike je bil tako zaljubljen v svoje domišljene zasluge, da se je, pozabivši dolžnosti do svojega očeta, stavil ž njim v enako vrsto. — V tem pa je prava podoba dozdavnih naših modrijanov, ki so tako daleč zašli na kriva pota, da ne poznajo niti začetnika svojega življenja, niti svojih prednostij, ki jih uživajo pred drugimi nepametnimi stvarmi božjimi. Imeli bi za visoki dar uma Boga srčno zahvaljevati, pa ga obračajo v to, da se vzdigujejo in puntajo zoper njega; v svoji blodnji štejejo se med bogove ter so tako slepi, da hočejo Bogu zapovedovati.

Oče je hotel svojega sina odvrniti od njegove ničemurnosti in prevzetnosti; iz tega namena mu dokaže, komu da prav za prav gre čast za prekrasno sliko. Prav tako nas tudi Bog zdaj po naši pameti, zdaj po sveti veri uči, da je prav za prav njegovo vse, kar imamo ali storimo dobrega; uči nas, da nič ne premoremo iz svoje moči. Mnogokrat naša prevzetnost noče poslušati tega božjega nauka; toda koliko bode naše ponižanje in osramotenje poslednji dan, ko bomo vsi stali pred sodnim stolom najvišjega sodnika, ko nam bode našo nemoč in nadloge odkril pred obličjem vsega sveta ter nas prisilil priznati, da vse, kar smo storili sebi na čast in iz ljubezni do samega sebe, ni bilo naše delo, in da le njemu gre čast in slava za vse!

40. Skopuh.

V nekem mestu je živel razvpit skopuh. Bil je oženjen; njegova žena, kateri se je skopost gnusila že sama po sebi, je pa marljivo poskrbovala za obleko svojega moža. Umrla mu je brez otrok. Ko je bila zatisnila oči, se je njen mož popolnoma udal svoji strasti. Hotel je prodati vsa svoja oblačila in vse hišno orodje; ker mu pa za-nje nikdo ni hotel plačati toliko, kolikor je zahteval, zato je vse skrbno spravil, češ, da je bode o drugi priliki dražje prodal; trdno je sklenil, nobene reči ne rabiti, da ne bi znižal njene vrednosti. In res, jel je hoditi po mestu v ponošeni in raztrgani suknji, v lukujastih nogavicah, pokvečenih čevljih, v klobuku, ki je bil nekaj črn, in z vlasenko tako razmršeno, da mu jo je bil konj potegnil z glave, češ, da je mrva, in vendar je doma imel čevlje in klobuke in vlasenke po vseči. Če je bila zima še tako huda, vendar ni premenil svoje obleke, zato ga je tudi kašelj jako

trpinčil. Nikakor ni hotel verjeti, da je kak pomoček zoper kašelj, zato ni maral za nobeno zdravilo, rajši je kašljal in se napejal noč in dan, da mu le ni bilo treba kupiti najmanjše stvari. Včasih je bil ves zmrzel, toda grel se je le ali na solncu, ali pa je po stopnicah hodil doli in gori v podstrešno izbico, kjer je bival, ker se je bal poškodovati svoje pristojno stanovališče. Tako si je prihranil drv za kurjavo. Da bi vsake škode varoval svoje perilo, ga celó ni nosil, dasi ga je imel polne škrinje. Bil je medel in suh, ker se je sestradal. Ležal je na goli slami, ker se mu je škoda zdelo dobre postelje in lepih rjuh, ki jih je imel na izbiro. Na svoje stole se ni vsedal, češ, da jih ne odrga. Uborno njegovo življenje mu je naklonilo mnogo ran in ules po životu ter je veliko trpel; toda ne da bi si bil kupil zdravila, — smilil se mu je denar.

Kdo se ne čudi temu neumnemu in smešnemu obnašanju? Vendar je veliko ljudij na svetu, ki posnemajo opisane skopuha; morda tudi ti, moj bralec, ki sodiš njegovo dejanje in se ti zdi velika bedarija, da je obleko više cenil od svojega telesa. Ali pa ti pametnejše ravnaš, ko telo bolj čišlaš od svoje duše? Marveč ali ne ravnaš še bolj neumno, ker je tvoja duša v primeri s telesom neskončno več vredna, kakor telo v primeri z obleko?

Toda ti mi tega ne verjameš, ampak še celo ugovarjaš mi rekoč, da svojo dušo bolj ljubiš nego telo. Poslušaj me, hočem ti dokazati, da nasproti ravnaš temu, kar praviš.

1. Kedar bolezen napade tvoje telo, ali kedar se raniš, pošlješ precej po zdravnika ter rabiš zdravila; varuješ se škodljivih jedil, odrekaš si marsikaj, po čemur te miče, in počenjaš marsikaj, kar se ti je sicer gabilo. In prav delaš, ako se tako obnašaš. — Ali pa tako skrbiš tudi za svojo dušo? Ali tečeš vselej k dušnemu zdravniku, kedar ti je dušo ranil greh? Ali jej iščeš pomoči v bolezni, v katero te je pahnila razuzdana in nebrzdana strast? Ali ne pustiš duše leto in dan bolehati? Ali rabiš potrebne pomočke, da jej ohraniš zdravje? Ali se varuješ vsega, kar bi jej utegnilo škodovati in jo pahniti v greh? Roko položi na srce in potem mi povej, ali mar res tolikanj skrbiš za dušo, kakor za telo? In če ne, ali mar ni res, da bolj ljubiš telo kakor dušo?

2. Svoje telo zalagaš s hrano ter nikakor nočeš, da bi trpelo lakoto ali žejo; sem ter tja še prelomiš postno zapoved, morda celo iz strahú, da ne bi kaj izgubilo na svoji teži. — Ali

za svojo dušo tudi tako skrbiš? Ali ona nikdar ne trpi pomanjkanja duhovne hrane? Božje besede in kruha z nebes strada ter slabosti omaguje, pa se ti še nič ne smili. Če tako ravnaš, ali ni res, da bolj skrbiš za telo, kakor za dušo; glej, tako izkazuješ telesu večjo ljubezen, kakor duši.

3. Vedna skrb ti je tudi zato, da ima telo dostojno in lepo obleko. Zlasti ti, ženski spol, rad kinčaš in lepotičiš telo, katero po mališko častiš. Koliko denarja potrošaš, koliko skrbiš obračáš na to, da zvikšuješ njegovo lepoto in da prikrivaš njegove pomanjkljivosti zdaj s pravim, zdaj s ponarejenim ničemurnim lišpom, in to zato, da dopadaš ljudem! Koliko premišljevanja, preudarjanja, obračanja in prenarejanja ti je treba, da se oblačiš po vedno preminjajočih se šegah. — Ali pa tako tudi svoji duši skrbiš za lepoto? Ali varuješ, da se ti ne umaže prekrasno oblačilo nedolžnosti, katero si prejel pri svetem krstu? Ali svojo dušo zaljšaš s pravimi lepoticami, s krščanskimi čednostmi, na pr. s ponižnostjo, ljubeznijo in pobožnostjo? Če prešteješ svoje telesno in dušno lepotičje, gotovo mi več ne bodeš tajil resnice, da večjo skrb in ljubezen obračáš na telo, kakor na dušo.

4. Ako bi se ti ponujalo pregrešno veselje, za katero bi moral veliko trpeti na telesu ali celo dati zdravje in življenje telesno, za gotovo sem prepričan, da se rajši odpoveš takemu veselju. Koliko pa je na svetu ljudij — in med temi si bržkone tudi ti —, kateri so za to ali ono pregrešno veselje žrtvovali življenje svoje duše! Ali torej ni res, da bolj ljubiš telo kakor dušo?

Žalostna, pa vendar gola resnica je, da na svetu živi veliko ljudij, kateri bolj skrbé za telo, kakor za dušo! — Dragi bralec! skrbiva, da tudi midva ne bova med njimi!

41. Kapucin in častnik.

V družčino, v kateri je bival tudi neki kapucin, pride častnik, pogumen in hraber vojščak, ki je dobro umel svojo vojaško službo. Znano pa je bilo, da ima malo yere. Kapucin se precej vzdigne ter hoče družčino zapustiti. Častnik ga zadržuje in ogovori tako-le: „Zakaj bežite, ljubi pater? Ali ste se morda mene ustrašili? Ostanite, prosim vas, nikar se me ne bojte! Znano mi je, da se ljudjé mojega stanú marsikdaj radi ponorčujejo iz ljudij vaše vrste; toda jaz ne pritrjujem takemu ravnanju. Meni se prav tako nepošteno zdi, če kdo zasramuje ljudi, ki mu ne znajo ali ne morejo odgovarjati, kakor

če vojščak meč potegne zoper človeka, ki nima orožja in se ne more braniti. Ostanite torej pri nas, ljubi pater, in ne bojte se mene, nič hudega vam ne storim! Rečem vam — pa ne, da bi vas žalil —, da se mi prav iz srca smilite, ker mi je znano, da ni tršega stanú od vašega.“ Nato mu našteva vse, kar se mu zdi trdo, ostro in mučno v kapucinskem redu, na primer da morajo bosi hoditi, težko in trdo obleko nositi, slabo hrano uživati, ostro postiti se, od hiše do hiše beračiti itd.

Ko je častnik izgovoril, odgovori mu pater tako-le: „Dobro mi dé vaše omiljujoče srce; bodi vam moja srčna zahvala za to. Dovolite mi pa, da vam odkrito odgovorim. Nikakor ni treba mene tako milovati, kakor vi mislite; celó predrzmem se reči, da ste vi večjega milovanja vredni, nego jaz. Ta moj izrek vam, kakor vidim, pride iznenada, morda še mislite, da je neumen; zato vam hočem dokazati, kar sem rekel: Najprej vas vprašam, ali se vam vaš stan ne zdi silno težaven? Ali vam je lahko, na prvi bojni klic odtrgati se od preljube svoje družine, ne vedoč, ali se bode še kedaj videli na tem svetu? — Ali se vam tako ljubo in prijetno zdi, o vojskinem času morda sredi snega bivati v šatorih, zdaj sem zdaj tja vreti po slabih potih, zdaj hud mraz, zdaj pripekajočo vročino trpeti, cele noči o najhujšem vremenu ostajati pod milim nebom? Toda to so še majhine težavo. Kaj pa, kedar vam je ukazano, kako utrjeno mesto naskočiti; kedar napadete sovražnika in vam njegove svinčene kroglice švigajo mimo ušes, topovi grmé, bombe in granate pokajo in podirajo vse okoli vas ter tudi vam vsak trenutek preté z enako osodo. Da ne govorim o ostrih bodalih, sabljah in sulicah, s katerimi vas napada sovražnik, vprašam vas le: ali niste večjega milovanja vredni, kakor najrevnejši kapucin? Kapucin, če tudi ostro živi, vendar nevarnosti ne izpostavlja svojega življenja, še celó ne pride v nevarnost, da bi ga kdo ranil ali pohabil na telesu. Vojaški častniki pa se iz vojske domóv vračajo z ranami pokriti, oslepelí, hromi, in Bog ga vedi, kako pohabljeni!“

„Vi, častiti pater!“ odgovori častnik živo, „kakor se mi zdi, malo čisláte slavo, ki jo vojščak pridobi s tem, da svoje življenje tolikim nevarnostim izpostavlja za domovino in cesarja. Prav ta slava, po kateri hrepenimo, nam vnema srce ter nam daje pogum, da smrti hladne krvi gledamo v obraz.“

„Nadejal sem se tega odgovora,“ pravi kapucin, „toda prav ta odgovor priča zoper vas. Da imate vojaki veliko ostrejšo življenje mimo kapucinov, to ste mi sami pritrdili, zakaj ne ene besedice niste zinili zoper moje dokazovanje, ampak povedali

ste nam le nagib, iz katerega vojščaki živite ostrejšje od kapucinov, in ta je, kaj ne, časna, torej minljiva čast in slava. Glejte, kapucin sicer tudi ostro živi ter se zatajuje, toda ne le manj, kakor vi, ampak tudi iz čisto družega nagiba, kakor vi; on se zatajuje zato, da si zagotovi večno, torej neminljivo slavo in čast. — Lahko torej iz tega razvidite, da v obeh obzirih milovanja bolj potrebujete, kakor kapucin.“

Vsa družčina potegne s patrom, a da častnika še bolj ne osramoté, jamejo se pogovarjati o drugih stvareh.

Koliko je na svetu ljudij, ki si ne le za časno srečo, ampak tudi za vsakdanji kruh bolj prizadevajo, kakor za nebesa! Koliko svetnikov bilo bi več, ako bi ljudje iz ljubezni do Boga delali toliko, kolikor se trudijo, da si hvalo in čast pridobé pri ljudeh!

Ko bi grešnik iz tega namena, da bi zadostil za svoje grehe, ostro živel in si nakladal isto zdržnost, ki se je že več let drži, da si obvaruje ali pridobi telesno zdravje, gotovo bi ga smeli prištevati svetim puščavnikom. — Ko bi óna devica vsaki dan molitvi, premišljevanju božjih resnic, branju nabožnih mislij posvetila toliko časa, kolikor ga je do sedaj obrnila na lišp svojega telesa, gotovo bi bila že dospela do visoke kreposti in svetosti!

42. Pot v nebesa.

Bil je uradnik visoke službe, ki si je bil sredi velikega bogastva ohranil živo vero. Imel je neko noč imenitne sanje, katere je precej drugi dan pobožnemu duhovniku prav odkritosrčno in zaupno pripovedoval tako-le:

„Sanjalo se mi je, da sedim na holmcu, stoječem ondi, od koder se je pričejala cesta, katera vodi v nebesa. S holmca sem lahko opazoval vse, ki so prihajali po poti do tod. Njih število je bilo le majhino in že dolgo ni bilo nikogar, ki bi bil šel mimo holmca. Kar zaslišim velik hrum. Krasen voz, ki sem ga zagledal že od daleč, pridrdra po cesti. Bilo je vanj vpreženih šest konj, lepo napravljenih; zadi na vozu je stalo mnogo strežnikov, drago obšitih. Lastnik prekrasne te kočije je sam sedel v njej. Imel je na sebi dragoceno obleko, s katero se je ujemal ves drugi kinč. Kočijaž hoče kreniti na cesto v nebesa. Od daleč se mu je zdela dosti široka; ko pa privozi do nje, še le zapazi, da je nemogoče zapeljati nanjo, ker je bila preozka za ta voz, torej obstoji s konji. Njegov go-

spod pa je bil kratkega pogleda ter ni zapazil zadržka in ovire; zato na vse grlo zavpije na kočijaža, da bi vozil naprej. Kočijaž, kakor bi rad, vendar gospodu ne more spolniti želje; zato gospod skoči iz kočije ter hiti pred konje, da bi spoznal sam, kaj ga zadržuje.

V tem trenutku predenj stopi svetel angelj z žarečim mečem, ga srpo pogleda ter tako-le ogovori: „Ali vendar ne vidiš, da je cesta preozka. Ako hočeš kreniti na to cesto, nazaj moraš poslati voz, konje, kočijaža in vse strežnike, še celó svoje predrago oblačilo moraš sleči, zakaj preveč prostora jemlje in natikalo bi se ob grmovju in plotéh, ki mejijo pot. Namesto nje ti pa hočem jaz dati navadno borno oblačilo, ki ti ne bode oviralo korakov.

Ta ponudba osupne imenitnega gospoda. Premišlja nekoliko časa, potem se globoko prikloni angelju, vsede se v kočijo ter kočijažu ukaže voz obrniti. Spremljal sem ga s svojimi očmi ter videl, kako je zavozil na doljno cesto za vozniki, katerih je bilo obilo na nji.

Komaj sem ga izgubil izpred očíj, kar ugledam družega romarja, ko se na cesto v nebesa obrne. Bil je ta romar suh in jako revno oblečen mož. No, tega gotovo ne bode nič oviralo na poti, — si mislim. Toda kmalu stopi angelj, ki je stal na straži, tudi pred njega ter ga resnobno ogovori: „Vrni se, preoska je pot za te in za tvoje spremstvo!“

„Za moje spremstvo?“ odgovori uborni mož; „kaj misliš s to besedo? Ali ne vidiš, da sem sam in to v najubožnejšem stanu?“

Nato angelj romarju pred oči postavi zrcalo, ki je imelo to lastnost, da je vsakoga, kdor je pogledal vanje, kazalo takega, kakoršen je v resnici bil po svojih notranjih mislih in željah. Ker sem tudi jaz s svojega stališča videl vse, kar je kazalo zrcalo, zato se jako začudim, ko ubozega romarja v zrcalu zagledam v krasni obleki, kako je mnogim strežnikom, ki so stali pred njim, ošabno naznanjal svoja povelja; videl sem ga sredi velike dvorane, z dragim pohištvom ozaljšane, in okoli njega mnogo oseb, ponižno prosečih njegove pomoči, pred hišnimi vratmi pa ga je čakal krasen voz po najnovejši šegi.

„Ali nisi prav ti ta gospod, ki ga vidiš v zrcalu?“ tako angelj resno vpraša romarja; „ali tvoje srce ne hrepeni vedno po bogastvu, veljavi in slavi? Ali nisi v svoji domišljiji tak, kakoršnega se vidiš v zrcalu? Ali te ne veselé ošabne in neumne take misli? Ali ne želiš, da bi se ti uresničile in dopolnile te želje?“

Nesrečni romar, ko vidi, da so razkrite vse njegove najskrivnejše misli in želje, nič ne odgovori, ampak naglo zbeži izpred angelja; jaz pa se pri isti priliki vzbudim ter čudim žalostnemu izidu.

To, dragi oče, so bile moje sanje; povedal sem vam vse njihove okoliščine; mislim, da me je dobrotljivi Bog s temi sanjami hotel poučiti, kako imam izpreobrniti svoje življenje. Zakaj resnica, ki se kaže v teh sanjah, je gotovo ta, da bogatini večjidel ne hodijo po poti v nebesa. Znano vam je, da sem jaz bogat, da imam mnogo vozov, konj in strežnikov. Moral bi torej, ako hočem v nebesa priti, konje in vozove prodati, strežnikom slovo dati in vse svoje premoženje razdeliti med uboge. Prav to pa je, kar mi dela nepokoj, zakaj bojim se, da ne bom mogel spolniti vsega tega, dasi imam trden sklep, zveličati se.“

„Ne bodite nemirni,“ odgovori mu duhovni oče; „če so tudi sanje navadno le igrache naše domišljije, in jim torej ne gre vera, vendar se mi zdi, da imajo vaše sanje, ki se tako lepo ujemajo, svoj pomen in da vam je Bog po njih hotel dati pouk; ta sklep, ki ga sami delate iz njih, pa se mi ne zdi pravi. Nauk, ki si ga lahko povzamete iz svojih sanj, je edini ta, da se zveličati more le tisti človek, ki je priprostege ali ubožnega srca; to pa je nauk Kristusov, ki ga nahajamo na vsaki strani svetega evangelija. Bogastva se odpovedati, vse premoženje razdeliti med uboge, to ni zapoved, ampak le svèt; srca pa ne navezovati na bogastvo in ničemurno čast, to je ostra zapoved, ki veže vsakega, kdor hoče biti učenec Kristusov. — Bogatina, ki je prvi prišel do poti v nebesa, odvrnil je angelj zato, ker je bil ves navezan na bogastvo, katero je imel. Bil je bogatin v resnici in po željah. — Romar pa je bil v resnici ubožen, toda bogat je bil po željah, in zato tudi odvrnjen s poti v nebesa. Naj izpregovorim nekoliko besed o tem, kar vam dela nepokoj. Vaše rojstvo, vaš stan in visoka služba, kojoj imate, zahtevajo nekoliko lišpa, le srca navezati ne smete nanj, ampak odpovedati se morate vsemu, kar vam je nepotrebno v božjih očeh. Dobro vém, da je težko ne ljubiti bogastva, ki človeku tolikanj lajša in slajša življenje. Lahko se zgodi, da se človek vanj zaljubi, da se ga oklene in da se težko loči od njega; zato pa pravi naš Zveličar: »Lože bo šla vrv (kamela) skozi šivančino uhó, kakor bogatin v nebesa«. — Naj bo torej še tako težko, v srcu odpovedati se bogastva, vendar je to neobhodno potrebno, ako spoznate, da to Bog zahteva od vas.“

S to razlago se je upokojil bogati mož, ki je bil v resnici pobožen mož-poštenjak in za vsako ceno pripravljen, zagotoviti si nebesa.

43. Pomoranče.

Arist je imel edinega sina, in ljubil ga je pristrčno. Sin pa je bil tudi vreden očetove ljubezni, zakaj bil je pametnega in lepega vedenja. Kar je začel zahajati v družčino mladih ljudij, ki v soseski niso bili na dobrem glasu. Skrbnemu očetu to dela nepokoj, zato ga svari zavoljo nevarnosti, v katero se podaja; stavi mu pred oči, kako lahko se v teh letih človek zapelje ter ga resno opominja zapustiti družčino, ki bi utegnila imeti žalostne nasledke.

Evgen — tako je bilo ime mladeniču — si prizadeva, očetu pregnati vso skrb, rekši, da so se nauki, ki jih je prejel od očeta, pregloboko vtisnili njegovemu srcu, da bi mu jih mogli izbrisati vzgledi ali govorjenje njegovih novih prijateljev. „Velikoveč se za gotovo nadejem,“ pravi, „da jih jaz izpreobrnem, vsaj skušati hočem, ne pa, da bi se jaz njim dal zapeljati.“

Aristu je predrzna svest hudo ranila srce. Ker pa vendar ni hotel rabiti očetovske oblasti, da bi mu bil kar prepovedal nevarno tovaršijo, zato si izmisli pomoček, s katerim mu hoče oči odpreti, da izprevidi, kako slabi so stebri, na katere opira svojo nado. Ta pomoček bil je naslednji:

Nežen košek napolni z lepimi pomorančami, med katere nalašč dene eno, ki je bila naniknjena. Na to pokliče Evgena ter mu reče: „Ljubi sin! hočem ti nekaj podariti in nadejem se, da te bode jako veselilo moje darilo. Vem, da jako rad ješ pomoranče, nà, tu imaš prav lepih! Tvoje so, stori ž njimi, kar te je volja!“

Mladenič lepo zahvali za prijetni dar, naglo odveže košku pokrivalce, občuduje lepi sad ter ga s pravim veseljem ogleduje. Kar zapazi, da je med zdravimi pomorančami ena naniknjena; zato reče očetu: „Dragi oče! glejte no, ta pomoranča pa je začela gniti, torej ne sme ostati med zdravimi.“

„Čemu neki ne?“ odgovori oče, „to je le madež, kateri kmalu izgine.“

„O ne,“ pravi Evgen, „ta madež bo še čim dalje večji, kajti te pomoranče se je prijela gniloba, katera ostrupi vse zdrave, ako jih ne ubranim.“

„E, kaj še!“ reče oče, „le pusti vse, kakor je in nič ne skrbi, jaz sem ti porok za tvoje pomoranče. Ali ne vidiš, da

je bolna le ena, vse druge so pa zdrave, in te bodo gotovo ozdravile bolno.“

„Ne, ne, oče!“ odgovori Evgen, „to ni tako, tega ne verjamem; preverjen sem, da bode naniknjena z gnilobo ostrupila vse zdrave, ako mi ne dovolite, da naniknjeno ločim od zdravih.“

„Ne, hočem te prepričati,“ odvrne oče, „da jaz bolje vem, kakor ti. Pusti pomoranče, kakor so, pokrij košek ter ga daj spraviti meni; čez osem dnij hočeva pomoranče skupaj preiskovati in z veseljem se prepričaš, da bodo vse zdrave.“

Iz spoštovanja do očeta Evgen odjenja ter se udá njegovi volji; toda prepričan je pa vendar bil, da se izpridi ves lepi očetov dar.

Evgen komaj čaka, da mine osem dnij. — jako dolgi so se mu zdeli. O določeni uri pa leti k očetu ter vpričo njega odpre košek, ki je hranil okusni sad. Toda kaka prememba! Namesto rumenih in lepo dišečih pomoranč bil je v košku le kup gnilobe.

„Oče, ali vam tega nisem pravil,“ vzklikne Evgen z neko nevoljo in zamrzo, „zakaj mi niste verjeli? O kakšne so moje pomoranče!“ — Solze so mu zalile oči.

Na to oče z rahlo besedo izpregovori, rekoč: „Zdaj spoznam, da sem se prevaril. Ti si prav sodil, ko si mi rekel, da bode gnila pomoranča okužila vse zdrave. Zdaj pa hočeva o žalostni tej izkušnji dalje govoriti.“

„Ako je ena sama gnila pomoranča okužila vse druge, ki so bile zdrave, kako pa ti moreš pričakovati, da več izprijenih mladeničev ne bi izpridilo enega pobožnega mladeniča? In če več zdravih pomoranč ni moglo odpraviti madeža ene same, in to koj v začetku, — kako se more tebi zdeti mogoče, da more en sam mladenič poboljšati svojo hudobno in popačeno družbo!“

Evgen čuti resnico tega, kamor je oče meril, ter spozna, da je oče nalašč nasnoval žalostno to izkušnjo. Zahvali se mu za koristni pouk, ki ga je popolnoma odškodoval za izgubljene pomoranče, ter mu obeča, brez odlašanja ločiti se od svojih novih tovarišev.

44. Pravo zasluženje.

Neki dan kralj k sebi pokliče dva plemenitaša, da ju pošlje po opraviilih; enemu izroči imenitno službo ter ga za poslanca pošlje na sloveč kraljev dvor, enemu pa naroči, da mu skrivaj preskrbi malovažno stvar. Oba popolnoma dovršita vsak

svoj posel. vrneta se k svojemu kralju, da mu izporočita, kako sta opravila njegovo naročilo.

Kralj oba enako blagovoljno sprejme ter enako zadovoljnost izreče obema.

Enako to pripoznanje pa ni nič kaj po volji bivšemu poslancu; mislil je, da njegovi službi gre višje odlikovanje. Vpričo kralja sicer skriva svojo nevoljo, toda domov prišedši zamrzo razodene svoji družini in svojim prijateljem.

Nekdo izmed prijateljev pa, ki ga je mirno poslušal, se oglasi ter mu odkritosrčno reče: „Jako se čudim vašim pritožbam; prav tako je moral kralj ravnati; ali nismo vsi enaki njegovi služabniki, ki smo dolžni delati za njegovo slavo in državi na korist? V njegovih očéh to, da ima kateri to ali ono službo, ni še nikakoršno zasluženje; zasluženje je le to, če kdo goreče in zvesto opravlja svojo službo, bodi si ta ali ta; torej je moral kralj enako zadovoljnost izreči vama obema, ker sta enako zvesto opravila svoj posel. če ste tudi različni bili vajini službi. To je moja misel o vaših pritožbah.“

Kar je umni ta mož povedal svojemu prijatelju, to nas uči tudi sveta naša vera. Vsi smo enake stvari božje, enaki služabniki božji. Vsi smo na svetu le zato, da spolnujemo njegove zapovedi in da njega poveljujemo. Po svoji modri previdnosti nam Bog deli službe, katere smo dolžni opravljati. Ne-katere ljudi stavi na najvišjo stopnjo v človeški družbi, nekatere na zadnjo, prav po svojem modrem namenu, ki ga ima z vsakim človekom. Niti stopnja niti služba nas ne povzdiguje ali ponižuje v njegovih očéh, ampak le način, po katerem spolnujemo dolžnosti, združene z našim stanom. Ko pravični sodnik pride in se vsede na svoj sodni stol, pred katerim bode zbrano vse človeštvo, takrat ne bode po vrsti službe sojen niti kralj, niti berač ali suženj, ampak po zvestobi, s kakoršno sta spolnovala dolžnosti svojega stanú. Torej bode Jezus Kristus enako ljubeznjivo sprejel berača, ki je popolnoma zadostil dolžnostim svojega nizkega stanú, kakor kralja, ki je popolnoma spolnil dolžnosti svoje visoke in častne službe.

Prav to velja o vseh stanovih. Bog ne gleda na stan, ampak sodi le po gorečnosti, po namenu in po svetosti.

45. Pes in kača.

Indijan zapusti svojo kočo in gre na lov. Ko ga ni bilo domá, pridele v kočo velikanska kača ter se naravnost bliža zibeli, v kateri je spalo novorojeno dete. Brez dvoma bi bila

kača požrla dete, ako bi ne bil ropota zaslišal pes, ki je po dvorišču letal sem ter tja. Ta ropot pa je prišel od tod, ker je bila kača prevrnila zibel. Zvesti čuvaj prileti v kočo, zapazi zmaja, se zažene nanj ter ga zadavi. Še je krvavo njegovo žrelo, ko zasliši gospoda, vračajočega se z lova. Naglo mu na-proti teče, se mu nenavadno dobrika, kakor da bi mu hotel povedati, da mu je ravnokar storil veliko ljubav. Indijana vzne-miri že to, da vidi svojega psa vsega okrvavljenega, še večji nepokoj pa ga prime, ko v kočo stopivši ugleda zvrnjeno zibel. Iz teh dveh okoliščin v hipu razsodi, da mu je pes otroka umoril; v naglem srdu prime za puško, nategne petelina, po-meri in ustrelji psa. Nato se bliža zibeli ter jo obrne; ali kako se začudi, ko ugleda sinčka, kako mirno spi na tleh. Zdaj spozna, da je napak ravnal v svoji prenegli jezi. Še bolj mu krivico očita vest, ko ne daleč od zibeli ugleda kačo, katero je bil pes umoril. Zdaj spozna, da mu je pes rešil sinka, ali prepozno je, zakaj pes leži v svoji krvi. Indijan se ni mogel zdržati, da bi se ne bil milo zjokal radi smrti svojega psa.

Ta prilika nas uči:

1. Nikar po videzu naglo ne sodi! Videz je že marsikoga prevaril. Preiskuj, preden sodiš ali delaš. Kolikrat preudarek odkrije krivo sodbo! Prenaglica je rodila že dokaj žalostnih posledic.

2. Jezo v začetku kroti! Ni ga hudodelstva, da bi ga v jezi ne storil človek. Koliko bridkega, toda prepoznega kesanja ne bi bilo na svetu, ako ne bi bilo jeze.

46. Nemarni služabnik.

Sloveč bogatin hoče v daljnem tujem kraju na svojem zemljišču zidati poslopje. Iz tega namena pošlje tja enega izmed svojih služabnikov; njemu izroči natančni načrt z vsemi merami in toliko denarja, kolikor ga je treba, da se postavi to poslopje. Časa, do kedaj ima dovršeno biti poslopje, mu pa ne določi natanko, ampak reče mu samo to, da ga ondi pusti tako dolgo, da mu bode moč dodelati je.

Služabnik odrine od doma; prišedši v tujo deželo z za-četka popolnoma iz misli izpusti gospodovo naročilo; prehodi neznanu mu deželo, opazuje vse imenitosti, šege in navade ondešnjih krajev; ogleduje vsa rokodelstva, pozveduje o trgovini; si dela znanje, z mestjani sklepa prijateljske in kupčijske zveze

ter se udeležuje vseh njihovih opravil in veselice. Sem ter tja se vendar s kakšnim umetnikom pogovarja in pogaja o naročenem poslopju, tudi je zmeril in zaznamoval zidališče. Toda to je bilo vse, kar je storil. Zdaj je bila kakova veselica, zdaj kakovo opravilo, zdaj kakovo potovanje, zdaj kaj drugega enakega, kar ga je odvracalo od dela tako, da še prišel ni bil zidanja, ko bi že lahko bilo dovršeno.

Sredi postopanja gospod domov pokliče svojega služabnika. Ko ga gospod ugleda, bilo je prvo vprašanje, kaj je s poslopjem?

Lahko si misliš, dragi bralec! v kakšno zadrego je nemarnega služabnika spravilo to vprašanje. Moral je spoznati, da poslopje še ni pričeto. Da bi se pa izgovoril, pravi različna in — kakor je menil — jako važna opravila, ki so mu branila pričeti zidanje; toda gospod svoje oči upre vanj, da mu pokaže svojo nevoljo ter ga nagovori tako-le:

„Ti malopridni služabnik! Ali sem te zavoljo teh opravil poslal tja? Kaj je meni mar za to, kar si opravljal, ako nisi storil edinega, kar sem ti bil naročil?“

Edini izgovor nesrečnega služabnika bile so besede: „Verjemite mi, gospod! da sem v resnici imel namen, spolniti vaše povelje, tudi sem bil že začel priprave delati za zidanje, toda domov ste me poklicali, ko se nisem celo nič nadejal.“

„Ali ti nisem bil tega povedal?“ odgovori mu gospod še z večjo nevoljo; „ako bi se bil precej lotil zidanja, kakor ti je bila dolžnost, lahko bi bil dovršil poslopje in še bi ti bilo časa ostajalo za druge stvari. Uklenite nemarnega in nezvestega služabnika,“ pristavi srdito, „in vrzite ga v ječo!“

Bogati in mogočni gospod je Bog, služabnik, v daljno tujo deželo poslan, pa vsakdo izmed nas. — Ko nam je Bog dal življenje, poslal nas je na zemljo, kjer živimo daleč od nebes, prave naše domovine. Poslopje, ki nam je izročeno, je naše zveličanje, za to nam je skrbeti na svetu. Načrt, po katerem imamo delati, je sveti evangelij, ki nam natanko obrisuje naše dolžnosti. Denarji, ki so nam izročeni, da dovršimo poslopje, so milosti, ki nam je Bog deli, kolikor jih vsakateri potrebuje.

Imeli bi precej začeti staviti poslopje; toda koliko ljudi je na svetu, ki svojo mladost preživé v lenobi, mehkužnosti in razveseljevanju. Nastopijo jim zrele leta, toda ž njimi pridejo tudi opravila, ki niso v nikakoršni zvezi s poslopjem dušnega zveličanja. Sem ter tja se nam oglasé dobre želje, delamo še

tudi modre sklepe, toda vse ostane brez uspeha. V tem nam mine življenje, ker nas Bog, ko se najmanj nadejamo, s svetá pokliče pred svoj sodnji stol na odgovor o naročenih nam opravilih. Kaj mu porečemo? O strašni stan! Ali mu bomo naštevali visoke službe, ki smo je imeli v državi? ali visoko učenost, ki smo je dosegli? ali lepe namere, ki smo je imeli? ali veliko bogastvo, ki smo je zapustili svojim dedičem? — Na vse to nam poreče Bog: Za vse to, kar si mi naštel, meni ni mar, ker nisi rešil edine naloge, zavoljo katere sem te postavil na svet! — Ako mu odgovorimo, da nas je smrt prehitela, ko smo ravno mislili pričeti delo svojega zveličanja, zavrnil nas bode, rekoč: Ali vam nisem povedal, da bodite vedno pripravljeni na odhod s tega svetá?

Kdor posnemaš žalostni vzgled nemarnega služabnika, bodi si svest, da te zadene kazen, vrženemu biti v peklensko ječo.

47. Trije bolniki.

Neki dan je bil zdravnik poklican k trem bolnikom jako različnega značaja.

Prvi je zdravniku natanko opisal svojo bolezen ter določno odgovarjal vsemu, kar ga je vprašal zdravnik. Zdravnik preudari vsa znamenja bolnikove bolezni ter misli, da mora zdravljenje pričeti s tem, da mu pušča.

Toda bolnik se mu ustavi, rekoč: „Puščati si nikakor ne dam!“

Zdravnik mu na vso moč prigovarja, razlagaje, da prav to je edino sredstvo, ako hoče, da mu pomagajo zdravila, katera so zoper to bolezen.

Nato mu pa bolnik odgovori: „Nikakor ne maram niti vašega puščanja, niti drugih vaših zdravil.“

„Kaj neki mislite?“ odvrne mu zdravnik; „ako ne spravim iz vas nesnage, ki je vzrok vaši bolezni, nikakor ne morete ozdraveti.“

„E. le o nesnagi mi nikar ne govorite!“ odgovori bolnik.

Zdravnik mu prigovarja in prigovarja, ali vse je bilo bob v steno. bolnik se ni dal pregovoriti. Naposled mu zdravnik vendar še svetuje, česa se ima varovati, kaj jesti, kaj piti itd., ter odide.

Po zdravnikovem nasvetu bolniku strežniki preskrbé jed in pijačo iz raznih zelišč. Jed mu je bila po godu, ali grenke pijače pa nikakor noče, češ, da je prezopernega okusa. Ali kaj se zgodi? — Bolnik kmalu umrje.

Drugi bolnik, katerega obišče zdravnik, ni bil popolnoma trmast in se ni upiral vsakemu zdravnikovemu povelju. Rad je pripustil in voljno trpel, da so mu puščali ne le enkrat, ampak celo dvakrat; toda resno se je ustavljal in tudi ustavil ostremu redu, katerega bi se bil imel držati po zdravnikovem nasvetu; raznih pijač, katere so mu bile nasvetovane, se ni branil, le zdravila nikakor ni hotel užiti nobenega. — Tudi ta bolnik kmalu umrje.

Tretji bolnik pa, h kateremu je zdravnik bil poklican, tako-le nagovori zdravnika: „Vi ste spreten mož, ki umevate svojo reč: vsega se vam izročam, kar veste in znate, to storite, da me le ozdravite; žgite in režite, kolikor se vam potrebno zdi, podvržem se vsemu, kar za dobro spoznate.“

Zdravnik stori, kar se mu je zdelo treba, bolnik stori vse, kar mu je zdravnik veleval, — in kmalu ozdravi.

Ti trije bolniki so podoba trojih grešnikov, ki si v zakramentu sv. pokore iščejo dušnega ozdravljenja.

Nekateri grešniki se nikakor nočejo podvreči temu, kar jim naklada izpovednik; vse se jim zdi tako težavno in neprijetno, da nočejo vzprejeti niti naložene pokore, niti potrebnih pomočkov, kateri bi je v prihodnje varovali greha.

Nekateri grešniki se s svojim izpovednikom pogajajo v tem, kaj da hočejo vzprejeti, a česa da ne. Oni so zadovoljni s tem, da jim izpovednik veleva in naklada molitev, a nikakor jim ni po vseči, da zahteva, naj bi se odpovedali hudobnim tovaršijam. Pobožne bukve brati, tej pokori se radi podvržejo, ali da bi se ogibali slabih bližnjih priložnostij, tega nikakor nočejo obečati, češ, da jim tega ni moč. Tudi se ne ustavljajo temu, da je izpovednik nekaj časa ima na poskušnji, vendar se upró vsaki poskušnji, katera jim ni všeč, ali katera je po njihovi misli predolga.

Nekateri grešniki se pa popolnoma udajo izvoljenemu izpovedniku ter vsako še tako ostro pokorilo radi vzprejmejo ter se natanko vedejo po njegovem navodu.

Vsi ti troji grešniki trdijo, da imajo trdno voljo odpovedati se grehu in hudobnim navadam ter poboljšati se, vsi troji si želé dušnega zdravja; toda dosežejo ga le tretji, zakaj jasno je, da imajo le oni resnično voljo, katera se jim izide v dejanje. Prvi in drugi imajo le omahljivo voljo brez dejanj, in puhle želje po dušnem zdravju brez spokorilnih del, zato pa tudi ostanejo in umrjejo v svojih grehih.

48. Zrakoplavec.

Dva človeka sta se sprehajala ter pogovarjala o vsakdanjih stvareh in prigodkih. Kar se blizu njiju vzdigne zrakoplavec. Eden izmed njiju na ves glas zavpije, ugledavši balon ali zrakoplov, ki visoko plava po zraku. Že večkrat je slišal in bral o takih umetnih strojih, a do sedaj ni še videl nobenega, torej ga prešine veliko veselje ob tej prikazni. Čudno se mu zdi, da se njegov tovariš, kateremu je bilo Tomaž ime, ne zmeni zanjo; zato ga popraša, kako je to, da njega kar nič ne zanima ta stvar.

Na to vprašanje se Tomaž ozira in ozira, pa nič ne zapazi v zraku, bil je namreč jako kratkega pogleda. Ker le ničesar ne ugleda, reče tovarišu: „Menda se motiš, ko praviš, da vidiš zrakoplavca; v najinem obzoru ga ni.“

„Ne motim se ne,“ odgovori mu tovariš. „saj dobro vidim balon in čolnič, ki mu je priklenjen; vidim še celo človeka, ki vodi ta stroj.“

„Tega ti nikakor ne verjamem.“

„Čudno se mi zdi, dragi Tomaž, zakaj mi ne verjameš?“

„Ne verjamem ti zato, ker ne vidim niti balona, niti čolniča, o katerih govoriš.“

„Tak vzrok meni nič ne velja.“

„Meni pa vse, saj imam oči, ki mi jih je stvarnik dal menda zato, da vidim, kar je vidno. Zrakoplavec je brez dvoma vidna stvar; gotovo bi ga torej videl, da je res v zraku. Toda naj gledam sem, naj gledam tja, nikjer ga ne vidim; prepričan sem torej, da ga ni.“

„Tako sklepati ne gre, dragi Tomaž! Ko bi bil ti rekel: Bog mi je oči dal zato, da vidim vidne stvari, ne zavračal bi te; ali nikakor ti ne morem potrditi izreka: Bog mi je oči dal zato, da vidim vse vidne stvari; ali ne veš, da oni, kdor je kratkega pogleda, ne vidi marsičesa, kar dobro vidijo vsi, ki imajo dobre oči. Zate, ki imaš slab pogled, je nevidno marsikaj, kar je vidno meni in drugim, ki imajo dober pogled. Prav tako ti zrakoplavca ne vidiš zato ne, ker plava v višini, kamor ne sezajo tvoje slabe oči; zato pa verjemi meni, ki imam bistrejše oči od tebe, ko ti pravim, da vidim zrakoplavca.“

Med tem, ko se Tomaž prepira s svojim tovarišem, zbere se okoli njiju mnogo ljudij, moških in ženskih. Ko ti zvedo, o čem se prepirata, potegnejo vsi s Tomaževim tovarišem, rekoč, da vsi zrakoplavca prav dobro vidijo plavati v zraku.

Ali Tomaž se jim nikakor ni dal preveriti; trdno se je držal tega, kar mu je narekoval njegov um; naposled stori konec vsemu besedovanju, rekoč: „Vsi se motite, ali pa hočete mene omotiti; ko bi zrakoplavec bil v zraku, tudi jaz bi ga videl, saj imam oči; jaz ga pa le ne vidim, torej ga ni.“

Ljubi bralec! kaj praviš o Tomaževem besedovanju in modrovanju? Glej, prav tako dandanašnji marsikateri izmed tako imenovanih modrijanov modruje o skrivnostih naše svete vere ter meni, da je pravi modrijan, češ, da vse ume. Vprašaj ga, zakaj ne veruje skrivnostij naše vere, in kakor kratkovidni Tomaž ti bode odgovoril, rekoč: „Skrivnostij ne verujem zato, ker jih ne umejem. Um in pamet sta mi dana, da me razsvetlujeta in vodita. Pri tej luči je treba ogledovati vse; vse, česar nam ne razodene ta luč, je zmota in izmišljija. Ta luč nam pa ne razodene skrivnostij naše vere, torej so te skrivnosti le puhla domišljija.“

Kaj odgovoriš takemu modrovanju? Prav tako, kakor je tovariš v naši priliki odgovoril Tomažu: „Tvoj um ti krščanskih skrivnostij ne odgrne zato, ker so tako visoke, da jih ne more doseči in umeti tvoj um; zaradi tega pa niso nič manj resnica; veruj Bogu, kajti on, ki biva v nedosežni svetlobi, ti jih razodeva.“ — Našemu umu, ki je duši oko, se prav tako godi, kakor našim telesnim očem. Da Tomaž v naši priliki ni videl zrakoplavca, to se ti kar nič čudno ne zdi, zakaj misliš si: njegove slabe oči niso tako daleč segale. Ali mar on, kdor ima najbistrejši in najostrejši pogled, vidi vse vidne stvari? Prav tako mi bodeš rad verjel, če ti porečem: odrastel človek uméva marsikaj, česar ne umeva otrok; tudi se ti bode zdelo verjetno, ako pravim: zemljemerec razume marsikatero stvar, katera se njemu, ki se ni učil višjega računstva, celo neverojetna zdi, dasi je prav bistra glava v drugih rečéh. Tudi mi bodeš pritrdil, da bister um več ume, nego slab, in da so na svetu ljudje jako različnega uma. Naj si bode pa človeški um še tako bister, človeški je vendar le; vse človeško pa ima svoj konec in svoje meje, čez katere ne more seči. Če je tedaj kakšna resnica onkraj meje, kamor človeški um ne more seči, očitvidno je, da je ne more umeti, kakor tudi naše oči ne morejo videti stvari, ki so zunaj našega obzorja. Tacih resnic, ki presegajo um in pamet človeško, je pa mnogo, in to so skrivnosti naše vere, skrivnosti, ki se dotikajo neskončnega in neizmernega božjega bitja. Te skrivnosti visoko presegajo naš

slabi um, vendar pa moramo njemu, ki nam jih je razodel, tako trdno verovati, kakor človek kratkega pogleda na besedo verjame njim, ki imajo ostre oči, ako mu pripovedujejo, da vidijo stvari, katerih on ne vidi.

49. Puščavnikove sanje.

Bil je puščavnik, ki je vsaki večer, preden je zaspal, premišljal posebno sodbo, katera čaka vsake duše, precej potem, ko se je ločila s tega sveta. Neki večer je posebno globoko premišljeval besede sv. Pavla do Galačanov: „vsakateri bo nosil svoje breme“, ko se bode prikazal pred najvišjim sodnikom. — Jako so ga pretresle tudi besede, v bukvah pregovorov zapisane, da „vsa naša dejanja bodo tehtana na tehtnici Gospodovi“. Premišljevanje njegovo je bilo tako živo, da se mu v spanju delajo podobe o premišljevanjih stvareh, ter mu napravijo čudne sanje:

Zdelo se mu je, da je prestavljen v kraj, kjer se vsakemu človeku precej po smrti bere njegova sodba. Jezus Kristus je sedel na sodnem stolu, poleg njega pa je stal angelj s tehtnico. Vsakateri, ki je zapustil ta svet, se je pred to strašno sodbo prikazal z dvema culama, v eni so bila njegova dobra dela, v eni pa njegovi grehi. Angelj je culi sprejemal ter ji tehtal tako, da je eno culo vlagal v desno, eno pa v levo torilce. Kedar je cula z dobrimi deli vzdignila culo z grehi, izgovoril je Jezus pomiloščenje, pogubljenje pa, kedar je cula z grehi bila težja od cule z dobrimi deli. Dolgo so bili na vrsti taki, ki so prinesli jako različni culi; cula v levem torilcu je bila vselej težja od cule v desnem. — Groza in strah obhajata našega puščavnika, slišavšega, da iz ust Jezusovih vedno grmi pogubilna sodba, in videvšega, da se vsi sojenci pogrezujejo v pekel.

Kar na vrsto pride žena, katera ga nekoliko utolaži; zakaj njena večja cula je imela napis: dobra dela, napisan z velikimi in debelimi črkami. Veliko veselje obide puščavnika, ker je menil, da bode vendar enkrat priča neizrekljive sreče svojega bližnjega. Toda kako osupne, ko vidi, da mala cula kvišku vzdigne veliko in ko sliši, da Jezus tudi nad to ženo izreče pogubljenje. Angelj zapazi puščavnikovo strmenje ter mu migne, naj stopi bliže. Puščavnik uboga in angelj mu razveže veliko culo dobrih del te žene. Bilo je v nji mnogo malih culic z napisi: „molitve, premišljevanja, izpovedi, obhajila, miloščina, obiskovanje jetnikov in bolnikov, darila cerkvam, pri-

dige, procesije, božja pota, zatajevanja“ in še več takih dejanj. Puščavnik se sedaj še bolj čudi, da tako malo tehta toliko dobrih del. Na to mu angelj velí razvezati male te culice po samem. Puščavnik to stori, in glej, vse culice bile so prazne. Puščavnik ostrmi, ne vedóč, kaj bi mislil, in osupnjen milo pogleduje angelja.

Nato angelj povzame besedo, puščavniku rekoč: „Poznam ti na obrazu, da bi rad kaj več zvedel o tej žalostni prikazni. To ti je odgovor: „Vsa dobra dela, katerih napise si bral, bila so dela le na videz, zakaj namen in podlaga vseh bila je prevzetnost, ljudska hvala, dobičkarija, hinavščina, ali kaj enacega. Vse, kar ne izvira iz ljubezni do Boga, nič ne veljá v božjih očéh. Spominjaj se psalma, v katerem stoji zapisano, da so ljudje, kateri zaspé misleči, da so bogati, vzbudé se pa s praznimi rokami. Zdaj si videl, kako se spolnujejo te besede. Ta žena je mislila, da je bogata dobrih del; v tej domišljavi je umrla; ko se je vzbudila, spoznala je, da je brez zaslužnih dobrih del.“

Puščavnik se vzbudi. Premišljeva je svoje sanje, ki so mu bile vedno živo pred očmi, spozna resnico, da je prazno, puhlo in pred Bogom brez zasluženja vsako delo, vsako dejanje, katero se opravlja zgolj iz posvetnega namena.

50. Bedasta družina.

V nekem mestu je živela jako čudna družina. Karkoli je njih kateri storil, bilo je neumno in kazalo budalost.

Oče je prav mlad umrl zaradi svoje neumnosti. — Gredé na kmete prav na robu globokega brezdna zagleda drevo, polno sadja, katero je prav rad jedel. Da bi ustregel svoji slasti, sklene zlezti na drevo, če tudi vidi, da je sila nevarno. Najprej skuša priti do drevesa. To ni bilo le težavno, ampak tudi nevarno, zakaj bilo mu je po vseh štirih počasi spuščati se po polzki strmini navzdol; vendar srečno dospe do drevesa. Toda to ni bila edina nevarnost; večja mu je pretila na drevesu; bilo je namreč nagnjeno tako, da se je vrh razprostiral nad strašnim brezdom. Z rokama in nogama si pomagaje srečno spleza na drevo, kateremu se vsede na krhke drobne veje, ki se vsaki trenutek lahko zlomijo ali odkrhnejo pod njim.

Mimogredoči ljudje, videči nevarnost, ga prosijo ter mu prigovarjajo, naj bi šel z drevesa kar najprej more. On pa se jim ne dá pregovoriti, ampak norčevaje se še zasmehuje njihov

strah, rekoč: „Kedar se mi bode zljubilo, tedaj pojdem z drevesa prav tako lahko, kakor sem splezal nanje.“

Brez skrbi in strahu uživa okusno sadje, — kar se odkrhne veja, na kateri je sedel; mož pade strašnemu brezdnu na dno, od koder ga ni bilo več na dan.

Žena tega bedastega moža je svoje življenje končala še neumnejše in žalostneje. Poznala je gotovo zdravilo za najnevarnije rane; vedela je, da se je s tem zdravilom ozdravilo mnogo oseb, smrtno ranjenih; mislila je, da to zdravilo gotovo pomaga, ako se prav rabi, dasi dela silne bolečine.

Kaj stori? Zabode se ter pošlje po zdravnika, da pri njej poskusi to zdravilo. Zdravnik pride, toda nesrečna neumnica je ravno izdihnila dušo, ko zdravnik stopi v izbo.

Otroci niso bili umnejši od svojih roditeljev. Vsako njihovo delo je bilo bedasto. Da ne utrudim svojih bralcev, zato hočem omeniti le nekaterih njihovih dejanj.

Najstarejši sin je bil po svojem očetu podedoval prav lepo poslopje v najprijetnejšem kraju, ki se dá misliti. Čist zrak, krasne cvetlice, sadni vrti, različni razgledi, senčnata šetališča, bistri studenci, žvrgoleče ptice in prijazni sosedje — vse to ga je vabilo, da bi se bil preselil v to poslopje, kjer bi bil lahko presrečno živel s svojim velikim premoženjem. Toda namesto tega izvolil si je mladi prismojenec revno, nizko, tesno in temno bajtico sredi gozda; tam so mu delali družbo mrčesi, ki so ga trpinčili, strupena golazen in divja tuleča zverjad.

Drugi si je bil še večji bedak. — Kralj iste dežele je bil razpisal nov davek. Dobro vedoč, da ima kralj moč in oblast, vzeti mu vse premoženje ter zapreti ga v ječo, se vendar javno izreče, da nikdar ne bode plačal tega davka. Toda to še ni bilo zadosti; on se še celo predrzne ter pri belem dnevu očitno potrga nabite kraljeve ukaze in namesto njih nabije zasramovalne liste zoper svojega kralja. Gosposka, kateri je bila znana njegova bedarija, ga sicer ne kaznuje tako, kakor bi ga bila imela pravico, vendar pa dá povelje, zapreti ga in v ječi pustiti, dokler se ne spameti.

Tretji brat je posnemal budalost svojih dveh bratov. — Namenil se je v službo stopiti pri kakšnem velikem gospodu.

Blizu mesta bila sta dva bogata plemenitaša.

Prvi je bil blagodušen, radodaren, priljuden, pohleven in krotak. S služabniki je ravnal kakor s svojimi prijatelji. Bil jim je hvaležen za vsako postrežbo, tako, da je mislil, da so služabniki več storili, nego svojo dolžnost; za postrežbo jim je ušteval še celó ista dela, ki jih niso storili, ampak le želeli sto-

riti. Pravo veselje mu je bilo, osrečiti vse, ki so bili okoli njega. Bil je pa tudi njegov grad dom rajske zadovoljnosti. Od vseh stranij mu je donela zahvala, vse ga je blažilo.

Drugi plemenitaš pa je bil trinog svojim podložnikom. Nakladal jim je težka dela; najmanjši pregrešek je kaznoval s prenapeto ostrostjo; nikdar ni izpregovoril prijazne besede, nikomur ni dal prijaznega očesa; zato se je pa tudi vse jokalo okoli njega, vse ga je klelo in rotilo.

Ljubi bralec! ako bi tebi bilo na voljo dano, pri teh dveh grajščakah voliti si službo, katero bi si izvolil? — Glej, naš bedak si jo je izvolil pri trinogu!

Četrty brat je bil po svojem očetu podedoval grajščino, jako zapuščeno. Na vso moč se je trudil, da bi jo spravil na boljši stan. Njegov trud je imel dober vspeh. Veselje je bilo gledati njegovo polje, travnike in vrte. Radosti se mu je smijalo srce, ko jeseni gleda polne svoje žitnice in natlačene skednje in pode.

Toda kaj mu pride na misel? Zaželel je, videti umetalni ogenj na svojem dvorišču. Naroči si ga in dela priprave. Družina mu pred oči stavi nevarnost, zakaj vsa poslopja so imela slamnate strehe. Vse pregovarjanje ni nič pomagalo. Kar si je vtepel v glavo, to je tudi zvršil. — Zažge se prva raketa, iskre švignejo na vse strani. Družina strepetne; sila malo je manjkalo, da iskre niso doletele strehe. Družina še enkrat stopi pred svojega gospoda, milo proseč, naj bi vendar odjenjal. Toda vse zastonj. — Zapali se druga raketa, prva iskra švigne v slamnato streho, slama se vname, požene plamen in v malo trenutkih bili so v ognju vsi skednji, vse kašče; — vsa poslopja s pridelki vred so pepel — grajščak pa berač!

Sestra ni bila umnejša od svojih štirih bratov. — S podedovanim premoženjem si je kupila njivo. Kmalu potem zvé od zanesljive strani, da je zaklad zakopan na tem njenem posestvu. Naznani se jej še celo mesto, kjer tiči zaklad; reklo se ji je: „Le marljivo koplji, in našla ga boš; ta zaklad, ki ti ne more oditi, ako ne prenehaš od svojega truda, je tolikošen, da te preskrbi za vse tvoje življenje.“

Pameten človek bi se bil urno poprijel dela, ona pa je odlašala od dne do dne; nekaj se jej ni ljubilo delati, nekaj pa se je bala velikih troškov. Neki dan pride k njej sosed, ki je bil zvedel o tem zakladu, ter jo vpraša, ali mu ne bi hotela prodati te njive, da bi ž njo lepo obrobil svoje posestvo. Da bi jo naklonil, prodati mu njivo, segne v žep ter ji pokaže

zlate, ki so se kaj lepo zalesketali v solnceu. Lesketanje dragega zlata jo tako preslepi, da privoli v kupčijo.

Pogodila se je za visoko kupilo, katero se jej je tudi precej izplačalo in to v samih zlatih. Zdelo se jej je, da je drago prodala svojo njivo, v resnici pa je bilo to kupilo zelo majhno v primeri z zakladom, katerega je z njivo vred prodala; zakaj ko je začela izdajati cekine, ni jih hotel vzeti nikdo za plačilo, češ, da so le pozlačeni bakreni denarji. Tega se zdaj tudi sama kmalu prepriča, toda bilo je prepozno; sleparski kupec je bil kdaj že ne vedi ga kam pobegnil z zakladom, ki ga je bil izkopal na prejšnji njeni njivi.

Kdo ne bi miloval popisane bedaste družine! In vendar koliko takih in še večjih bedakov živi med nami! Morda si med njimi tudi ti, ljubi bralec? Zakaj kdor stori smrtni greh, je bedak vseh bedakov. Da se prepričaš o resnici tega izreka, pomisli to-le:

Ali ni bedast tisti človek, kateri se noč in dan trudi za kratko in naglo minljivo pregrešno veselje, za prepovedano jed in pijačo, ki mu postelj postilja v peklenskem breznu? — Ali ni bedak on, ki rajši trdosrčnemu satanu služi, nego ljubemu Bogu? — Ali ni bedak vseh bedakov človek, — prah in pepel, — kateri se v svoji prevzetnosti očitno ustavlja Gospodu vse-mogočnemu; človek, kateri z nogami tepta božje zapovedi; človek, kateri Boga preklinja? — Ali ni bedak on, kdor se trudi le za isti kraj, kjer bode večni jok in stok in škripanje z zobmi, dočim bi si z manjšim trudom lahko zaslužil nebesa, v katerih ga čaka neskončno veselje? — Ali ni bedak on, kdor za minljivo premoženje tega sveta prodá večno bogastvo? — Ali ni bedak on, kdor si dušo smrtno rani z grehom, misleč, da si jo bode pozneje ozdravil z resnično pokoro, ne vedoč, da mu smrt lahko prestriže pot, preden se spokorí? — Ali ni bedak on, kdor si s smrtnim grehom pokonča zaklad vseh dobrih del, katera si je nabiral leto na leto?

Ljubi bralec! vse te bedarije so združene v enem samem smrtnem grehu. Ali ni torej smrtni greh bedarija vseh bedarij, in grešnik bedak vseh bedakov!

51. Dva popotnika.

Tik brežin francoske reke Soare vodi cesta, po kateri peš potujeta dva prijatelja, Previden in Vihrav po imenu.

Previden skrbno hodi vedno sredi ceste, Vihrav pa se baha s tem, da koraka kraj ceste ob strmi brežini. Previden opomni Vihrava nevarnosti, kateri se izpostavlja.

Vihrav pa mu odgovori: „Nič ne skrbi; dokler se, kakor do zdaj, držim roba, ni se mi nič bati.“

„To ti potrjujem,“ zavrne ga Previden, „toda ali si si gotov, da jo bodeš tako tudi korakal do konca? Le enkrat stopi napak, naj le enkrat potegne hud vihar, naj se ti uderejo tla pod nogami, le enkrat se ozri v stran, le za trenutek se spozabi, pa si v vodi, v kateri utoneš. Jaz, ki hodim sredi ceste, pa nisem v nikakoršni nevarnosti. Naj se mi pripeti, karkoli hoče, če tudi padem, padem le na trda tla; s tal se spet poberem, pospešim svoje korake in kmalu dohitim, kar sem zamudil z malo nezgodo.“

Previdno svarjenje ni imelo nikakoršnega vspeha; predrzni Vihrav še celó zasmehuje njegovo skrb in koraka še bolj ob kraju, kakor pravi, popolnoma v svesti, da hodi prav varno.

Še ni prav izgovoril zadnje besede, kar puška počí za našima popotnikoma. V tem hipu se oba obrneta in ozreta nazaj; toda Vihrav izgubi ravnotežje, pade, taklja se ob bregu v vodo in žalostno utone, ker ni bilo nikogar, da bi mu bil mogel pomagati iz globoke vode. Previden, vsled žalostne smrti svojega prijatelja oplašén, nadaljuje svojo pot tako pametno, kakor jo je bil nastópil, in srečno dospe tja, kamor je bil namenjen.

Vihrav, ki je tako neskrbno korakal kraj brega globoke vode, je podoba onih kristijanov, kateri trdovratno živé v malih grehíh. Ti so takorekoč vedno ob robu smrtnih grehov. Ako jih svariš ter jim popisuješ nevarnost, v smrtne grehe zabresti, odgovoré ti, da se tega ni bati, dokler ostanejo v mejah malih grehov, češ, da vsi mali grehi ne storé enega smrtnega greha. To je sicer res; toda kdo jim je porok, da ne prestopijo ozke meje, katera male grehe ločí od smrtnih? Ali jim mar to poróstvo daje njihova slepa predrznost? Le en pogled, le ena beseda, le ena misel, le ena želja je zadosti, da se prestopi ta meja. V nekaterih rečeh je to, kar mali greh ločí od smrtnega, taka malenkost, da človek, ki je navajen malega greha, skoro ne more drugače, da privoli tudi v smrtni greh. In če ga smrt zasačí v tem stanu, pogubljen je vekomaj, kakor je naš popotnik Vihrav utonil v vodi, v katero ga je pahníla njegova predrznost.

Ali ni mnogo varniše, smrtnega greha varovati se s tem,

da se ogiblujemo malih grehov? Ta nauk si povzemimo iz vzgleda našega potnika Previdna, ki se vodi ni bližal zato, da ne bi vanjo padel.

Kristijan, ki se še tako skrbno varuje vsakega greha, se sicer tudi lahko pregreši; ali ti njegovi pregreški izvirajo iz človeške slabosti in nimajo žalostnih nasledkov, ker je kmalu zopet popravi; oni še celo množijo njegovo skrb in gorečnost.

Pameten popotnik hodi sredi ceste; lahko se sicer spotakne in pade, ali če tudi velikrat pade, v vodo se vendar ne zvrne in ne utone v njej, ker je daleč od nje; takoj zopet vstane in hodi potem tolikanj previdniše in gorečniše. Posnemajva ga, ljubi bralec!

52. Pokneženi kmet.

Nekega dné najde neki knez pijanega kmeta, ki je trdno speč ležal ob cesti. Velel ga je vzdigniti in vsega zaspanega nesti v eno najlepših sob svojega poslopja. Ondi mu slečejo uborna oblačila, oblečejo ga v tanko srajco ter položé na krasno in mehko posteljo.

Lahko si mislimo, kako se je začudil kmet, ko se je vzbudil.

Najprej dvomi, ali je vzbujen, ali še spi; mane si oči, tiplje se, jame govoriti in komaj se zavé, da je on. Kako se pa še le čudi, ko najimenitnejši dvorniki in knez sam, češ, da so njegovi služabniki, pridejo k njemu ter ga prosijo, naj jim naznani svoja povelja. Od začetka ni vedel, kaj bi jim odgovoril in ali bi sprejel njihovo postrežbo, ali ne. Ko pa vidi, da mu kot svojemu knezu skazujejo spoštovanje, domišlja si, da bi morda vendar le bil njihov knez. Ne da bi natanko preudarjal, jame se vesti kot knez kakor je vedel in znal. Dal se jim je krasno obleči, udeleževal se veselie in zabav, ki so mu jih prav po njegovem vkusu napravljali, in veselil se spoštovanja in pokorščine, katero so mu skazovali; s kratka go-dilo se mu je, kakor pravemu knezu-vladarju.

Bilo mu je to življenje jako prijetno in kaj lahko bi se ga bil privadil; toda kmalu se premeni prizor. Bila mu je napravljena bogata večerja, točaj je na mizo nosil najboljšo kapljico, ki jo je hranila knežja klet; kmalu po večerji sladko zaspi; pravi knez pa ukaže svojim služabnikom, da dozdevnega kneza oblečejo v njegova prejšnja kmečka oblačila ter ga nesó tja, kjer so ga bili našli pijanega.

Solnce je že visoko stalo na nebu, ko se vzbudi. Ko odpre oči, ozira se okrog ter ogleduje samega sebe. Kakšna

premembra! Uganka mu je, katere ne more rešiti; v spomin si kliče vesele in srečne pretekle dni ter svoj sedanji stan primerja prejšnjemu; kako se mu križajo misli! Dozdeva se mu sicer, da je bil knez, vendar pa dobro vé, da je prost kmet. Ko dalje natanko premišluje, pride do prepričanja, da so bile to le sladke sanje o kneževstvu, in da se ni bil ganil s kraja, kjer je bil vpijanjen zaspal.

Ali se ne bode tudi najdaljše in najslavnejše vladovanje najmogočnejšim vladarjem tega svetá zdelo le sladke sanje, ko se prikažejo pred sodnim stolom božjim?

Prav tako se bode godilo nam vsem, ki na tem svetu tako skrbno iščemo časti, bogastva in veselja. Če se nam tudi posreči, vse to doseči, če nam življenje teče v samem veselju, kaj nam ostane od vsega tega, ko se vzbudimo na onem svetu? Druzega nič, kakor prazen spomin, podoben prijetnim sanjam, ki smo je imeli v sladkem spanju. Kako nespameten je torej on, kdor svoje srce navezuje na minljive in ničemurne stvari!

53. Siromak, ki si je sam kriv svoje revščine.

Bil je človek, ki je živel v največji revščini. Hodil je od vrat do vrat ter miloščine prosil pri svojih someščanih. Tisoč in tisočkrat poprosi, preden prejme kakšen darek. Od rane zore do trdnega mraka leta po mestu od hiše do hiše in se trudi, in vendar si komaj toliko nabere, da si ohrani življenje.

Nekdo, ki ga je ganila siromakova revščina, pokliče ga v svojo hišo ter mu reče: „Jaz poznam jako bogatega in prav tako tudi radodarnega gospoda, ki nobenega siromaka spred sebe ne pusti brez zdatne podpore. Tega poišči, razodeni mu svoje uboštvo, prosi ga miloščine in bodi prepričan, da te lepo sprejme in ti pomore, da boš zložno živel. Kar ti svetujem, tega so priče vsi siromaki, ki so se bili k njemu zatekli.“

Kdo bi mogel dvomiti, da naš berač precej popraša, kako je ime temu dobrotniku in kje stanuje, da potem precej k njemu poteče in ga poprosi milega darú, kakor se mu je bilo svetovalo. — Toda vsega tega ni storil nič, ampak rajši je z velikim trudom po mestu nabiral belič za beličem, kakor da bi se bil obrnil do blagodušnega moža, kateri bi bil z enim darom konec storil njegovemu siromaštvu.

Koga izmed mojih bralcev ne spreleti pravična nevolja nad tem siromakom? Kdo ne bi sam pri sebi mislil: Prav se godi temu revežu, nič boljšega ni vreden!

Prav tako nevoljen bodi, ljubi bralec! ti sam nad seboj, kajti omenjeni berač je prav tvoja podoba.

Ali ne beračiš tudi ti, ko od tega svetá zahtevaš blagor, veselje in sladnost, kar ti pa svet ne more dati in če ti jih tudi dá, nikdar ne morejo nasititi tvojega srca, stvarjenega edino za Boga? Tako nespametno beračiš, dasi tudi dobro veš, da ti neskončno bogati, milostivi in usmiljeni Bog lahko ob enem dá vse prave dobrine, ki popolnoma za vselej nasitijo vse tvoje želje.

54. Nehvaležnež.

Strašen vihar je na morju. Ladija, ki se je dolgo borila s silovitimi valovi, vendar srečno prijadra pred lukó (ladijostajo). Ravno je bila na tem, da bi bila vsaki nevarnosti odšla ter splavala v varno zavetje, kar vanjo bruhne val ter jo zdrobí. Bilo je na bregu mnogo meščanov, ki so gledali strašni bor omenjene ladije z razdraženim morjem. Nevarnost, v kateri je bilo življenje mnogo ljudij, ki so bili na zdrobljeni ladiji, gane bogatega meščana tako, da ne misleč na nevarnost, v katero izpostavi svoje življenje, v tem hipu stopi v čoln in na pomoč hiti nesrečnim ljudem. Krščanska ljubezen mu krepí moč, da se pogumno vojskuje z ljutimi penečimi valovi, ki so grozili v vsakem hipu zagrniti in pogoltniti tudi njega.

S silnim trdom srečno dospe na mesto, kjer se je bila razdrobila ladija. Bliža se človeku, ki so ga valovi kakor slamnato bilko premetavali sem ter tja; kljubu morski sili ga vendar zgrabi in potegne v čolnič! Rad bi bil to ljubav skazal vsem ali vsaj mnogim ponesrečencem, ki so plavali po morju, toda vzdigne se še večji vihar ter mu nikakor ne dá dovršiti blagega namena. Da njega in tega, ki ga je že imel v čolnu, ne zagrnejo valovi, moral se je vrniti v lukó, vse druge utopljenca pa prepustiti žalostni osodi.

Z neizrečenim veseljem in občudovanjem sprejme množica ob bregu stoječa blagega, pogumnega in velikodušnega someščana, za čegar življenje se je tresla toliko časa. — Vrh tega, da je življenje rešil ponesrečencu, preskrbel ga je z vsem, česar je potreboval, in povrnil mu vso škodo, katero mu je napravila ta nezgoda.

Kako se je pa neki rešenec obnašal do tolikega svojega dobromnika? Nikdo izmed bralcev ne bode dvojil, da je neprenehano in navdušeno hvalil in slavil blagodušnost njegovo in da mu je srce tako kipelo, da ni mogel najti besed, s katerimi bi bil izrekel svojo hvaležnost do rešitelja. Toda motiš se, kdor tako misliš. Ni mu bil celo nič hvaležen, temveč še celo predrznil se je, očitati mu krivico, da ni rešil tudi njegovih tovarišev. To očitanje pri neki priliki sliši eden tistih meščanov, ki so na morskem bregu gledali, s koliko nevarnostjo svojega življenja ga je rešil, in ni mogel zdržati se, da mu ne bi bil ves nevoljen odgovoril rekoč: „Grdi nehvaležnež! Ali morda to, da so poginili tvoji tovariši, zmanjšuje tvojo dolžnost do njega, ki ti je rešil življenje? Žalovati sicer smeš zaradi žalostnega pogina svojih tovarišev; toda prav njih nesreča mora biti eden nagib več, da tolikanj živejše čutiš svojo srečo in da si tolikanj hvaležnejši do njega, ki ti je ohranil življenje!“

Ta prilika bodi pouk njim, ki se v svoji krivi modrosti spotikajo, da Bog toliko ljudij pusti tavati v temi nevere in slepih krivover. Kdor se spotika nad premodro previdnostjo božjo, temu tudi mi odgovorimo, rekoč: „Nehvaležnež! Ali se morda tebi spodobi, Gospoda nebes in zemlje soditi, ga na odgovor klicati in popraševati po namenih njegovih dejanj? Ali mu nisi velikoveč dolžan, hvaležen biti zato, da je tebi pred mnogo drugimi skazal to prednost, da si rojen od katoliških starišev in preroben v svetem krstu? Kolikor več jih je, ki niso dosegli te sreče, toliko večja je milost božja, da je tebi došla ta sreča, in toliko hvaležniši bi imel biti do Boga. To bodi tvoja skrb, vsako drugo prepusti njemu, ki je neskončno moder.“

55. Presrečni dedič.

Mlad kmetovalec, mož bistrega uma a tudi častilakomen, zapusti svojo vas in v glavnem mestu išče svoje sreče. Res koj v začetku najde dobro službo; pridnost in marljivost mu naklonite tako plačo, da si je nabral veliko premoženje. Mirno je užival srečo, ki je bila sad njegovega truda. Kar mu nevarna bolezen napové, da bode treba ločiti se. Zato naredi oporoko (testament), v kateri za glavnega dediča svojega bogastva postavi stričnika, najbližjega sorodovince, ki je prav ubožno živel. Za izvrševalca te oporoke je izvolil moža, čegar poštenost mu je bila dobro znana.

Bogatin umrje; izvrševalec njegove oporoke se kmalu po njegovi smrti napoti v vas, v kateri je živel glavni dedič, ter poprašuje po njem. Sosedje mu odgovoré, da v bližnjem mestu biva v ječi, ker ni mogel plačati davkov. Izvrševalec jo mahne v mesto, kjer v revnem stanu najde dediča svojega prijatelja. Ne omenivši, zakaj ga je prišel obiskat, mu le naznani, da je prišel rešit ga iz ječe. In res zdajci plača njegov dolg in ga pelje iz ječe.

Revež ni vedel, kako bi se mu zahvalil za to dobroto. Dozdevni dobrotnik pa mu reče: „To še ni vse, še kaj več ti hočem storiti, ako greš z menoj.“

Kdo rajši kakor ubogi kmetič se vsede v kočijo, ki mu je na ponudbo in ga z dobrotnikom vred pelje v Pariz. Ondi mu najprej kupi lepo obleko, potem pa ga pelje v krasno poslopje, izkaže mu vse sobe in dvorane, mnogovrstno dragoceno pohišje, naposled mu odpre zaboje, zlata in srebra polne, ter izročivši mu vse ključe reče: „Glej, vse to je tvoje.“ —

Naj mi kdo popiše, če more, čutila tega kmetiča! Krasno poslopje namesto ječe, neizmerno bogastvo namesto silne revščine! Kako čudna prememba! Kako veselje je pač čutilo njegovo srce!

In vendar je to le slaba podoba tega, kar bomo čutili mi, ako bomo tako srečni, da zapustivši ta svet pridemo v nebesa. Kaj je neki vsa lepota in krasota tega sveta v primeri z bivališčem v nebesih, kjer se Bog v vsem blesku svojega veličanstva kaže in daje gledati z obličja v obličje zvestim svojim služabnikom, katerim je prav to največje in dostojno plačilo. Dà, med najostudnejšo ječo in med poslopjem, napolnjenim z vso lepoto in krasoto, ki jo premore ta svet, je mnogo manjši razloček, kakor med takim poslopjem in med zveličavnim krajem, ki je pripravljen izvoljencem božjim. Kako nam bode pri srcu takrat, ko bomo sprevedeni v sveta nebesa in nam Gospod, sama in čista dobrota, poreče: „Vse to je vaše; uživajte je vekomaj!“

56. Nespameten odgovor.

Bilo je mesto, polno razbojnikov. Ni ga bilo dneva, da se ne bi bilo slišalo o ropu ali umoru. Meščanje so se tresli strahu; skrbel je vsakateri, da se je zavaroval, kar se je mogel, le samo eden človek ne. Ta se kar nič ni bal teh strašnih novic, ampak še nalašč je hišna vrata pušchal noč in dan odprta.

Sosed, ki je to zapazil in mislil, da se to godi iz pozab-

ljivosti, ga opomni, da naj pazi, da se vrata zapirajo. Ali kaj mu odgovori? Reče mu: „Motite se, ako menite, da tega sam ne vem.“

„Kaj neki mislite?“ vpraša ga sosed. „Ali ne veste, da je mesto polno razbojnikov, ki vsako noč kradejo in moré?“

„Tudi to mi je znano.“

„Kako ste pa vendar tako predrzni, da v nevarnost stavite svoje premoženje in celo življenje?“

„Jaz se nadejam, da k meni ne pridejo.“

„Na kaj pa opirate to svojo nado?“

„Na to, ker ne vem, zakaj bi se spravili ravno na mojo hišo, saj šteje naše mesto nad 10.000 hiš.“

„Vsaki izmed teh, ki so bili okradeni ali umorjeni, je imel pravico, prav tako misliti in govoriti, kakor vi; vendar pa so si roparji prav njihove hiše izbrali pred vsemi drugimi. Temu in onemu vašemu sosеду se je pripetila ta nesreča, ali se vam ne more ravno taka primeriti?“

„More se, to je res; vendar se pa zanašam, da roparjev ne bode k meni.“

Kaj hočemo reči o tem odgovoru? Kaj ne, le bedak more tako odgovarjati. In vendar je na svetu mnogo takih bedakov. Tak bedak je vsak, kdor mirno živi v smrtnem grehu. Le vprašaj ga, zakaj se ne odpové smrtnemu grehu, in dobil bodeš odgovor, ki je onemu za las enak.

Da se tega prepričaš, spusti se ž njim v pogovor; reci mu: „Priatelj, ali veš, da bode pogubljen on, ki umrje v smrtnem grehu?“

„To vem,“ bode ti odgovoril.

„Kaj bo, če te Bog s tega sveta pokliče v grešnem stanu, v katerem živiš?“

„Gotovo, pogubljen bom.“

„Zakaj si pa tako predrzen, da le en dan ostaneš v smrtnem grehu?“

„Nadejam se, da me smrt ne bode prehitela, ampak da mi bode ostalo dovolj časa, še pred smrtjo iznebiti se greha.“

„Na kaj pa opiraš to svojo nado?“

„Na to, da sem še mlad.“

„Ali ne vidiš, da mrjó tudi ljudje tvojih let?“

„Tega me uči vsakdanja izkušnja, toda jaz se čutim popolnoma zdravega.“

„Na tisoče je že umrlo takih, ki so bili popolnoma zdravi eno uro pred smrtjo!“

„Tudi to je res; toda bila bi nesreča, ko bi smrt nagloma zadela prav mene izmed toliko mladeničev.“

„Ta nesreča je pa vendar zadela že marsikoga, ki je imel pravico kakor ti, nadejati se, da ga ne bo. To je izkusilo že mnogo tvojih prijateljev, sorodnikov in sosedov.“

„Prav praviš, tudi temu pritrjujem; vendar se pa zanašam, da mene ne bode prehitela smrt, ter se nadejam, da bom utegnil pred smrtjo rešiti se greha.“

Ali se tako abotno govorjenje ne sliši še dandanes tudi med kristijani?

57. Izpreobrnjenje zoper voljo.

V vasi francoske Bretanije je živel razuzdan človek, ki je bil pohujšanje vsi soseski, ne le s svojim samopašnim življenjem, ampak tudi zaradi svoje popolne nevere. Ne da bi bil kedaj šel v cerkev in se udeležil službe božje, tudi sramotilno je govoril zoper sveto vero in njene služabnike. Župnik, kateremu je bila to velika bridkost, večkrat o njem toži grajščinskemu gospodu, ki je bil bretanjskega parlamenta predsednik in na glasu, da je jako nabožen mož. Ko nekega dne pride na svojo grajščino, ki je bila blizu one vasi, pokliče samopašnega možaka pred se ter mu zapreti, da ga gosposki izroči, ako ne izpremeni svojega vedenja. Ta pretnja je pomagala toliko, da si ni upal nič razuzdanega storiti in sramotilnega govoriti, dokler je bil predsednik na svoji grajščini. Ko pa ta odide v glavno mesto, jel je razuzdanec živeti po prejšnji svoji navadi. Grajščak, kateremu se je to naznanilo, sicer izprevidi, da s pretenjem tega brezbožnega človeka ne užene v kozji rog, vendar noče z njim ravnati tako ostro, kakor je zaslužil; ampak sklene, delati na to, da bi ga izpreobrnil. Blag je bil njegov namen, toda silno težko doseči ga; vendar ga srečno dovrši.

Poglejmo, kako je ravnal.

Nekoliko ur hodá od te vasi stoji mesto, ki je slulo po duhovnih vajah (eksercicijah), katere so imeli očetje jezuitje v hiši, temu nabožnemu namenu odločeni. Vsako leto se je ondi v odločenih časih zbiralo mnogo ljudij vsakega stanu, ki so skozi osem dnij odločeni od vseh posvetnih opravil premišljevali večne resnice po navodu pobožnih in umnih dušnih pastirjev. Premišljevanje, božja služba, zatajevanje in vzajemni lepi vzgledi so imeli čudovit vseh do človeških src. — Naš grajščak je noč in dan premišljal, kako bi omenjenega samopašnika naklonil do tega, da bi se enkrat udeležil teh duhovnih

vaj. Ko bi mu bil to svojo željo naravnost v misel vzel, vedel je, da bi bilo zastoj in bržkone mu le dalo priliko, iz nova Boga preklinjati. Kaj mu je torej storiti, da bi dosegel svoj blagi namen?

Osmina duhovnih vaj je bila pred durmi. Nekoliko ur pred začetkom duhovnih vaj dá grajščak orožnikom (žandarjem) povelje, prijeti razuzdanca, odpeljati ga v imenovano hišo, izročiti ga duhovnemu predstojniku ter mu vpričo tega ukazati, da se ima spodobno udeležiti vseh duhovnih vaj. Preden orožniki odidejo, zapretilo mu še, da ga od tod prevedejo v ječo, kjer ga zaradi pohujšljivega življenja čaka zaslužena kazen. ako se predrzne, kolikor toliko motiti sveto tihoto tega kraja. Kdor je slišal, kako se je mož pritoževal zoper silo, ki se mu dela, in kako se je rotil in preklinjal, ta gotovo ne bi bil mislil, da bode grajščak pri njem dosegel svoj blagi namen, zlasti če mu še povemo, da se je dal pomiriti le iz strahu do ječe in da je sam pri sebi trdno sklenil, ne poslušati nobene pridige, čeravno bode pričujoč.

Prvo premišljevanje je bilo o namenu, iz katerega je Bog stvaril človeka. Dasi tudi si je naš neradovoljni udeleženec prizadeval, z mnogovrstnimi mislimi raztresti svojega duhá, vendar ni mogel preslišati nekaterih rekov, ki so ga nekako presunili, da ni vedel kedaj. Med drugim premišljevanjem je svoje misli s silo obračal na manj resne stvari; toda to premišljevanje, ki je bilo o smrtnem grehu, je že sem ter tja njegovo pazljivost budilo in mu vest dramilo tako, da se ni mogel ubraniti poslušanja. Tretje premišljevanje o smrti mu ni več pripustilo, raztresenemu biti. Ves v misli utopljen je šel od te pridige ter je imel jako nepokojno noč. Sledeče jutro ni čutil nobene sile več; šel je prostovoljno k pridigi o posebni sodbi, o poslednji sodbi in o peklju. Nobena beseda ga ni zgrešila; resne in strašne te resnice ga tako presunejo in prestrašijo, da je bil ves potrten in da je trdno sklenil, poboljšati in izpreobrniti se. Odpravi se torej k duhovnemu predstojniku, razodene mu izpoved, za katero ima zahvaliti le milost božjo. Skesano in čisto se izpové svojih grehov; pri nadaljnjih vajah se prav spodbudno vede in po dokončanih vajah ves drugačen človek to hišo zapusti, s trdnim sklepom, prav krščansko živeti in popraviti pohujšanje, katero je bil zasejal.

Kar je sklenil, to je tudi zvesto storil. En glas je šel po vasi: V samotni hiši se čudeži godé, zakaj volk se je v jagnje izpremenil.

V tej čudoviti, a resnični dogodbi vidimo:

1. moč, katero ima resno in redno premišljevanje verskih resnic do človeškega srca. Če so samopašniku, ki je je zoper svojo voljo in nalašč raztreseno poslušal, tako presunile srce, da se je v resnici izpreobrnil, koliko moč imajo še le do srca, ki je posluša z namenom in z gorečo željo, da bi mu bile na korist! Notranja zveza verskih resnic, prenehanje od vsakdanjih opravil, mir in tihota, osamelost in molk v hiši, spodbuda lepih vzgledov enakomislečih tovarišev in spretnost duhovnega vodnika, čedalje globokejše segajočega — vse to z zedinjeno močjo mehča in taja človeku srce tako, da je popolnoma presune in otaja in da tudi najtrdovratnejši ne more ostati neobčutljiv. To je velika prednost premišljevanj, zaporedoma vrstečih se, pred onimi, katerim se kdo sem ter tja sam udá. Jako koristne so duhovne vaje ali misijoni. Koliko zastarelih grešnikov so že izpreobrile; koliko omahljivih ljudi na pravem potu obdržale; koliko slabotnih potrdile; koliko pobožnih duš vnele do večje gorečnosti!

Iz omenjene čudovite izpreobrnitve se učimo:

2. čuditi se skrivnim potom božje previdnosti. Komu bi bilo prišlo na misel, takega samopašnika, ki je bil vreden, da bi bil v ječi okušal ostro kazen svojih pregreh, obrzdati s tem, da se je moral po sili udeleževati dolge vrste svetih premišljevanj, ako bi ne bila previdnost božja grajščaku vdihnila te blage misli?

58. Čolnič.

Pobožen duhovnik, ki je hotel iz Orleana potovati v Nant, je sam za-se najel čolnič, sredi katerega je stala majhna utica, češ, da bode na poti mogel mirno brati in moliti. Sem ter tja prenehal je moliti in brati ter šel iz utice pogovarjat se z brodnikom. Vendar pa vsak pogovor obrnil tako, da bi brodniku bil na korist.

1. Neko jutro brodnik iz čolna pluje vodo, ki se je bila po noči natekla vanj. To je bila prva prilika, da duhovnik pride iz utice in z brodnikom izpregovori, rekoč: „To, kar vi delate za svoj čoln, imel bi vsak izmed nas storiti za svojo dušo. Kakor se voda po skoraj nevidnih razpoklinah vedno vsiljuje v čoln in se v njem nabira tako, da bi ga potopila, ako se ne bi večkrat izplula iz njega — prav tako po naših telesnih počutkih greh leze v človeško srce; da ne pazimo nanj in sem ter tja po dobro opravljeni izpovedi ne izčistimo svoje

duše, ukoreninil bi se greh tako, da nas gotovo pogubi. Čim bolj so zbite deske, tem manj vode more v čoln; prav tako tem manj grešnega pride v naše srce, čim skrbnejše pazimo na svoje počutke, čim bolj je zapiramo zapeljivim okoliščinam, ki nas obdajajo. — Kaj ne, kedar se čolnu naredi luknja, skozi katero lahko udari toliko vode, da v kratkem napolni in pogrezne čoln, tedaj kar najprej moreš zamašiš in zadelaš luknjo; — prav tako moramo vsako strast, ki se hoče polastiti našega srca, koj v začetku zavriniti, če ne, bode si naredila vrzel, skozi katero v kratkem pridere toliko grehov, da nas gotovo ugonobé.

Brodniku je bila ta prilika tako všeč, da je rekel: „Nikdar je ne pozabim in tudi svojim tovarišem jo hočem povedati, da bode koristila tudi njim, kakor meni.“

2. Drugi dan se duhovnik z brodnikom spusti v ta-le pogovor: „Ko v zaprti utici sedeč molim ali berem, kar nič ne zapazim, da se neprenehoma bližam cilju svojega potovanja; marveč se mi zdi, da se kar z mesta ne gane tvoj čolnič; — kedar pa zunaj utice stojim in vidim mnoge izpremembe na brežinah, zdaj hiše, zdaj pečine, zdaj gozde, zdaj loge, zdaj planjave, zdaj griče, ki se nama prikazujejo in zopet izginjajo izpred očíj, tedaj pač čutim, da se neprenehoma premikava in bližava mestu, kamor sem namenjen. — Tako, ljubi prijatelj! se bližamo tudi smrti, dasiravno tega ne zapazimo; z vsakim korakom smo jej bliže, če tudi menimo, da smo danes na istem mestu, kjer smo bili včeraj. Kar nas pa lahko prepriča, da se neprenehoma premikamo in bližamo grobu, to so izpremembe, ki se okoli nas godé dan na dan. Stariše, dokaj prijateljev, sosedov in znancev je zasula že lopata; poglejmo le dvajset let nazaj, in vprašajmo po ljudeh, s katerimi smo tedaj občevali. Kje so? Odšli so v večnost, in drugi so stopili na njihovo mesto. In te neprethane izpremembe skoro ne zapazimo.“

„Tudi to resnico kaj lepo pojasnuje moje vsakdanje opravilo; dobro si jo hočem zapomniti in večkrat na-njo misliti,“ reče brodnik. Duhovnik pa se zopet vrne v utico.

3. Ko se mestu približujeta, duhovnik zopet k brodniku stopi iz utice ter ga vpraša: „Boste li koga nazaj vozili v Orlean?“

„O ne, to mi ni mogoče,“ odgovori brodnik.

„Zakaj pa ne?“ vpraša ga duhovnik.

Brodnik odgovori: „Navzdol voziti po vodi je lahko, zakaj voda sama s seboj nese čoln brez našega truda; le prepustiti ga je treba vodi, pa je gotovo, da se vedno dalje pomika; veslo

rabimo le tedaj, kedar hočemo hitrejše voziti se. Kdor pa hoče navzgor po vodi peljati čoln, mora, da premaga tok vodé, neprenehoma veslati in vendar le počasi dalje leze. Jaz pravim neprenehoma, zakaj če veslo počiva le za trenutek, tok vode s seboj potegne čoln, in namesto navzgor, pomiče se navzdol.“

„Ta vaš izgovor,“ pravi duhovnik, „se mi zdi jako mikaven, toda le zato, ker mi pojasnuje resnico, o kateri hočem z vami dalje govoriti. V večnosti sta dva kraja, nebesa in pekel. Kdor hoče priti v pekel, temu nič drugega ni treba, kakor prepustiti se svoji spačeni natori, katera ga s seboj vleče, kakor voda čoln navzdol, in gotovo pripelje do zaželenega cilja. Kakor meni, tako je tudi vam dobro znano, da smo po natori nagnjeni k hudemu, da namreč hrepenimo le po tem, kar se dobrika napuhu, čistiželjnosti, lakomnosti, mesenemu poželenju. To je nasledek izvirnega greha, ki je popačil vsako človeško nagnjenje in prizadevanje. — Kdor pa hoče v nebesa priti, ta se mora bojevati s popačeno natoro svojo, on mora premagovati želje, ki ga vabijo v hudo, on mora brzdati strasti, ki ga vlečejo v greh, in vse to brez prenehanja, kakor brodnik, ki vodnemu toku nasproti navzgor pelje čoln. Če v tem boju prenehamo le za trenutek, brž nas pod se spravi in s seboj potegne ta ali ona hudobna želja, oddalji nas od nebes ter toliko bliže zanese peklenskemu brezdnu. Tu velja pravilo: Kdor ne zmaga, ta je premagan; ali: Kdor ne gre naprej — navzgor, ta se pomika nazaj — navzdol. Na poti v nebesa ga ni za trenutek mirnega stanja; kdor se ne pomiče bliže nebesom, ta se jim odmiče, prav tako, kakor ste vi pravili o svojem čolnu, če ga iz Nanta hočete srečno pripeljati v Orlean. — Glejte, ljubi prijatelj! koliko lepih prilik, premišljevati večne resnice, vam dajeta vaš stan in vaš čoln.“

Brodnik na to odgovori: „Da bi bil tako učen, kakor ste vi, hotel bi že premišljevati, toda resnično vam povem, kar poznam čolne in čolnarijo, nikdar še nisem mislil na te lepe nauke, o katerih ste mi govorili. Odslej hočem poskušati.“

4. Brodnik še ni prav izgovoril svojega sklepa, kar duhovnik v daljini ugleda mnogo čolnov, ki so bili odrinili od Nanta, ter reče: „Zdi se mi, da se oni-le čolni navzgor pomičejo.“

„Da,“ odgovori mu brodnik.

Duhovnik vpraša: „Zakaj pa vi ne bi koga vzeli v svoj čoln vračaje se iz Nanta?“

Brodnik odvrne: „Ali ne vidite, da so to velike ladije z

jadri, katera brodniki razpenjajo, da vanje lové sapo, ki jim ladije žene, kamor le hočejo. S tako pomočjo je lahko premagati vse zadržke in ovire, ki jih dela vodni tok.“

Duhovnik nato reče: „Iz tega se učite, dragi prijatelj! koliko vrednost ima milost božja, za katero Boga ponižno prosimo vsak dan; zakaj kar je brodniku sapa, ujeta v jadra, to je človeku milost božja. Ona v nas budi dobre misli, ona nas naganja in nas tako rekoč vleče do dobrega; ako se je poprimemo in zvesto delamo ž njo, gotovo vselej zmagamo spачeno natoro, če nam stavi še tako velike zadržke in močne ovire, in tako srečno dospemo do cilja našega potovanja — v sveta nebesa.“

V tem pogovoru dospeta v mesto Nant, kjer se ločita.

Brodniku ti nauki niso prišli iz mislij ves čas njegovega življenja; zlasti živo pa so mu hodili na spomin, kedar je veslal iz Orleana v Nant, ali od tod nazaj.

Naj bi tudi tebi, ljubi bralec! večkrat stopali pred oči.

59. Dva pota.

Nekdo potuje v daljno deželo. Nekega dné pride v hudo zadrego na svojem potovanju; zakaj cesta, po kateri je hodil, se kar razdeli na dva pota, eden vodi na desno, eden na levo. Nikakoršno znamenje ne kaže, kam vodi ta, kam ona pot. Tudi mu ni nihče povedal, katerega naj se drži. Ne vedoč, ali bi se obrnil na desno ali na levo, obstoji ter sam pri sebi preudarja.

Pot na levo, tako se mu dozdeva, je gladek in prostoren, kajti bil je s cveticami potresen in obmejen s košatimi drevesi, ki so delala prijetno senco, in vodil je sredi zelenih logov, bogatega polja in mimo vinogradov. Pot na desno pa je bil oster in tesen, z grmovjem in trnjem zaraščen, blaten in sem ter tja pretrgan. Videlo se je, da po njem že dolgo ni stopala človeška noga. Po kratkem preudarku odloči se iti po tem, ki mu obeta prijetno hojo.

Že je bil na tem, da bi bil nastopil pot na levo, kar mu nenadoma naproti prihiti neznan človek rekoč: „Po tem potu, prosim te, nikar hoditi; kajti po njem gotovo zaideš in tolvajem v roke prideš. Kakor vidim, bojiš se pota na desno, — res oster je in težaven, ali po njem gotovo in varno dospeš tja, kamor si namenjen.“

Kaj bo neki storil naš popotnik? Ali naj kar na besedo verjame neznanemu človeku? Ali se mu ni bati, da ga zapelje, bodisi iz hudobije, bodisi iz nevednosti? — V tej zadregi

tako-le modruje sam pri sebi: „Naznanilo tega človeka je ali resnica ali laž. Ako je to naznanilo laž, kaj se mi more zgoditi, če se po njegovem svetu obrnem na ostro in težavno pot? Nič drugega, kakor da se spoznavši laž upehan vrnem tu sem, kjer zdaj stojim. V nevarnost pa nikakoršno ne pridem. — Ako je pa to njegovo naznanilo resnica, gotovo poginem, če krenem na levo gladko in prijetno pot. Najvarniše je torej, da se ravnam po nasvetu tega človeka.“ Ukrene, stori in ni se mu bilo kesati; po težavni poti dospel je srečno do svojega cilja.

Dva pota sta tudi človeku, ki potuje v večnost, odkazana na svetu: pot kreposti in pot pregrehe. Pot kreposti je trnje, pot pregrehe pa s cveticami potresen. Mlad človek, v katerem prično strasti kliti, nagnjen je po svoji spačeni natori, nastopiti tisto pot, ki se mu kaže najprijetniša. V trenutku pa, ko je na tem, da bi jo nastopil, oglasi se mu vera ter mu tako-le govori: „Ta pot, ki te tako mika, vodi v strašen prepad, v katerem gotovo žalostno pogineš; óna pot pa, ki te straši, popelje te v krasen kraj, kjer bodeš užival popolno srečo.“

Kaj je storiti mlademu človeku? Posnema naj potnika naše prilike ter naj reče: „Vera me ali slepi, ali ne slepi. Ako me vera slepi s tem, da mi nasvetuje težavno pot kreposti, moral se bodem, če jo nastopim, v kratkem svojem življenju truditi in pustiti marsikatero veselje, katero bi lahko užival. To je vse, kar izgubim. — Ako me pa vera ne slepi, ko mi prepoveduje pot pregrehe, bližam se, če krenem na-njo, brezdnu, ki me pogoltne za vse večne čase. Ko bi tudi dvomil o tem, ali je res ali ne, kar me uči vera, gotovo je najvarniše, hoditi po poti čednosti; zakaj na njej izgubim malo časnega veselja, dospem pa v večno zveličanje.“

Tako bi imel ravnati vsak pameten človek, če se ne more iznebiti dvomov o verskih resnicah. Kolikanj zvestejše pa se moramo te poti držati mi, ki smo do gotovega prepričani, da nam zgolj resnico oznanjuje naša sveta vera!

60. Čudoviti gostje.

Nekje je dežela, kjer so udje neke družbe dolžni, ob določenih časih napravljati očitne pojedine. Vsak, kogar zadene vrsta, napravi jih po svoji premožnosti. Čim bolj slovi radodarnost njegova, tem več gostov se zbere pri njem. Čudno pa je pri teh gostijah, da se noben gost ne dotakne jedil, ki se

jim podadó. Vse njihovo opravilo je to, da presojaajo obed; oni štejejo jedila, ki pridejo na mizo; opazujejo, kakšna so jedila po vnanjem, kakšna in kolikera vina so se nosila na mizo; kakšno je bilo omizje, in kaj takega več. Gostilnik ima to opravilo, da pojedino razklada svojim gostom ter vsakemu ponuja to, kar meni, da mu bode najbolj dišalo. Toda nobeden nič ne vzame, ampak vsak sam pri sebi misli: ta jed bo bolj dišala temu ali onemu. Sem ter tja si kdo ponujeno jed vzame na okrožnik, toda ne pokusi je pa ne; zadostuje mu, če jo vidi, da je dobro napravljena, in če se gostilnik lepo vede do svojih gostov. Kmalu potem, ko so vsa jedila znošena na mizo, vzdigne se gostilnik in gostje se razidejo pomenkovaje se o pojedini. Eni jo hvalijo, eni jo grajajo, eni molčé o njej. Prvi so jako veseli, drugi nezadovoljni, tretji ne to, ne óno. Včasih — toda redkokrat — pa vendar vsi na en glas ali hvalijo ali grajajo gostilnika. Da se pri teh pojedinah nikdo ne odebeli, to je jasno, ko beli dan. In v resnici so ljudje v tej čudoviti deželi vsi medli in slabotni ter ginejo.

Dragi bralec! Kaj ne, skoro ne moreš verjeti, da bi na svetu bila dežela, v kateri se goji čudovita opisana šega. In vendar je res. Še več: tvoja domovina je tista dežela! in ti sam si eden tistih gostov, katerim se čudiš! Ti strmiš? No, razjasniti ti hočem to čudno navado.

Znano ti je, da so duhovni pastirji po svojem stanu dolžni, vernikom lomiti kruh resnice in jim v svojih vspodbudnih govorih dajati duhovno hrano, katere potrebujejo na svojem potovanju v večnost. Kolikor zgovorniši je duhovni pastir in kolikor spretnejši, toliko več poslušalcev ima. Toda kako se vedejo poslušalci pri njegovih pridigah? Eni presojaajo: ali jo je pridigar dobro izpeljal ali ne; ali so dovolj tehtni njegovi dokazi, ali ne; ali je njegova beseda čista ali ne; ali je kaj novega povedal, ali le ponavljal stare nauke; kakove so njegove podobe, primere in prilike; kako se obnaša na leci, in več takega. Oni pa, kateri niso zmožni, da bi presojali jedro, opazujejo le njegovo osebo, ali mu beseda gladko teče, ali je njegov glas močan in prijeten, in sploh le vnanjost njegovo.

Glej, ljubi bralec! to je vse, kar zanima večino poslušalcev. Le redek je, ki bi pridigarja poslušal zato, da bi si iz njegovega govora posnemal vodila za svoje življenje; redek je, ki bi sam na-se obračal to, kar sliši; koliko pa jih je, ki jim ušesa šegačejo le tisti stavki, s katerimi je zadet ta ali oni njihov

bližnjik. Najde se sicer sem ter tja tudi kdo, kogar govornik gane, še celo do solz; toda to ganotje je le za trenutek in izgine brez kakovih dobrih nasledkov. Vsi teh vrst poslušalci nimajo nobene koristi od pridig, v katerih jim duhovni govornik ponuja dušno hrano; po službi božji se razidejo, eni govornika hvalijo, eni ga grajajo, enim pa še celo na misel več ne pride pridiga. To je mnogokrat ves uspeh, ki ga je dosegla tudi najizvrstnejša pridiga. — Ali se je torej čuditi, da je med nami tako malo žive vere, t. j. da so redki kristijani, ki živé po sveti veri?

61. Koristna zmota v imenu.

Bil je bogat opat, Suzo po imenu. Ta je že dalj časa živel tako, kakor se ne spodobi nobenemu kristijanu, še manj pa duhovniku. O poletnih mesecih je bival na svoji krasni grajščini, kjer je v družbi svojih prijateljev pohotno živel, lenobo pasel in z raznovrstnimi veselici in pojedinami tratil čas. Nekega dne sem dobi pisemce od pobožnega duhovnika bližnjega mesta, katerega je poznal po imenu in po slovesu. V tem pisemcu duhovnik naznanja opatu, da ga hoče prihodnji teden obiskati ter nekoliko dni ostati pri njem.

Opat se čudi in strmi o naznanilu tako nepričakovanega obiskanja, ki mu preseka vse veselice, katere je bil namenil napraviti prihodnji teden. Posvetuje se torej s svojimi prijatelji, kaj bi bilo storiti. Vsi ti so mu dali svet: Naj duhovniku prav uljudno odpiše, naj bi za teden preložil svoj napovedani pohod.

Opat zvečer prime peró, hoteč pisati, kar so mu nasvetovali prijatelji. Kar ga spreleti vprašanje: „Kaj ko bi ta duhovnik imel namen, iz krščanske ljubezni odvrniti me od poti, katera se mu zdi pregrešna? — Ko bi temu tako bilo? Ko bi mu bil Bog vdihnil to blago misel in ga poslal k meni? — Ali bi smel odvrniti ga od sebe? — Tega nikakor ne smem! — Morebiti prav to obiskanje odloči moje zveličanje?“ Božja milost mu zdaj jame snovati celo vrsto mislij, ki so mu čedalje globlje segale v srce ter mu budile vest zaradi preteklega življenja. Prestraši se o tem, kar mu vzbujena vest kliče v spomin, in celo noč prebedi v mislih, ki so podobne onim, katere so sv. Avguštinu prevplivale srce pred njegovim izpreobrnjenjem. Dolgo se je spačena natora ustavljala milosti božji, ki ga je nagibovala in prevevala. Naposled vendar zmaga milost božja. Opat trdno sklene, precej zjutraj posloviti prijatelje,

ki so ga obdajali, potem se hoče pripravljati, da pobožnega moža sprejme z vsem spoštovanjem, katero se spodobi njegovi svetosti.

Prijatelji, ne sluteči premembe, ki se je bila čez noč dogodila v opatovem srcu, zjutraj rano veseli prihrumé k njemu, rekoč: „Prevlekla se je nevihta, ki je žugala prekrizati nam veselice prihodnjega tedna. Pisemce, katero ste prejeli, ni vam namenjeno, ampak po zmoti je vam prišlo v roke; kajti pisano je opatu Sazo po imenu, ki biva v sosednji nam grajščini. Pismonoša, zapazivši svojo zmoto, je ravno kar došel po pisemce, da je ponese njemu, komur gre.“

Lahkoživci so mislili, da bodo s svojim izporočilom jako razveselili opata; toda temu ni bilo tako. Opat se prestraši njihovega izporočila; žugalo je podreti mu upanje do izpreobrnitve, za katero se je že bil namenil. Vendar kar nič ne omahuje v svojem sklepu, ampak še bolj mu ga utrdi to izporočilo. Sam pri sebi misli tako-le: „Ni ne golo naključje ta zmota v imenu. Po previdnosti božji, ki najmanjše okoliščine na korist obrača našemu zveličanju, prišle so te vrstice v moje roke ter mi pretresle srce in vzbudilo vest.“ Potem z resno besedo prijateljem naznani izpremembo, ki jo je milost božja dovršila v njegovem srcu, ter jih prosi, da se ločijo od njega, ker njegov dušni stan potrebuje tihote in samote.

Prijatelji si vse prizadevajo, da bi opatu podrli sklep, ki se jim zdi aboten. Toda niti lepe in priliznjene, niti zasmehljive in sramotilne besede niso mogle omajati trdnega njegovega sklepa. Ne ostane jim nič drugega, kakor pobrati šila in kopita. In storili so to.

Opat je bil sam, ali marveč prepustil se je vsega milosti božji, ki je v njem tudi dovršila, kar je bila pričela. V bridkosti svojega srca je premišljal pretekla leta, katera je tako grešno preživel; s skesanim srcem je prosil stanovitnega izpreobrnjenja in odpuščenja storjenih grehov Boga, katerega je tolikokrat razžalil, kateri mu je pa zdaj tako milostivo podal svojo rešilno roko. Po dolgem premišljevanju in preudarjanju, kako bi odslej Bogu posvetil svoje življenje, sklene ostale dni svojega življenja v ostri pokori preživeti pri menihih trapistih.

Ko se je pripravljal na odhod, primeri se, da dva meniha, ki sta bila na popotovanju, v gradu na vrata potrkata in prenočišča prosita. Prijazno in gostoljubno sta bila sprejeta, kar bi se pred nekaterimi dnevi bilo težko da tako zgodilo. Izpreobrnjenemu opatu sta se ta dva meniha zdela kakor angelja, z nebes poslana, da mu bodeta vodnika na poti, katero hoče nastopiti. Prosi ju, da pri njem ostaneta nekaj dnij. Njuno

vedenje in govorjenje mu navdihne do njiju tako zaupanje, da se še tisto noč s skesanim srcem enemu izmed njiju solznih očij čisto izpové grehov vsega svojega življenja. Težak kamen se odvali od njegovega srca; zopet enkrat prosto diha, ker sme Boga zopet imenovati svojega Očeta.

Pritodnjo noč opata zadene mrtvoud. Le toliko trenutkov mu je bilo še živeti, da se enemu menihu izpové in od njega prejme papežev blagoslov (popolnoma odpustek za umirajoče) med tem, ko mu drugi presveto rešnje telo prinese iz bližnje cerkve za popotnico v večnost. V sladkem miru zaspi in se v nebesih prebudi.

Učiva se, ljubi bralec! iz te prilike:

1. Neskončno usmiljenje božje, na katero naj se naslanja naše trdno upanje. To upanje pa nikdar ne sme biti predrzno, t. j. nikdar ne smeva grešiti ali v grehih ostati, zanašaje se na milost, kakoršna je došla omenjenemu opatu. Kdor od Boga pričakuje posebnih darov in milostij, ta jih ne prejme, zakaj prav s tem, da jih pričakuje, stori se njih nevrednega.

2. Zvesto in natanko spolnovati vsak dober sklep. Opat Suzo se je vsega izročil milosti božji, ki ga je tako rahlo klicala na pravo pot. Ne skrbeč, kaj bodo njegovi prijatelji rekli o njegovi premembi, sklenil je ostro pokoro dati vse dni svojega življenja. Bog je poznal resnično njegovo izpreobrnjenje, zato je voljo vsprejel za dejanje.

Posnemajva, ljubi bralec! izpreobrnjenega opata sklep in zvestobo in vedno se spominjajva nauka, ki ga nam daje kraljevi prerok, rekoč: „Danes, ko slišite glas svojega Boga, ne otrpnite svojega srca!“ (Psalm 94.)

62. Sladka in grenka pijaca.

Majhen deček je zašel v shrambo za jedi. Požrešen, kakor je bil, koj pogleda po jedilih, ki so tukaj shranjena. Prvo, kar je ugledal, bili ste dve posodi, napolnjeni s čisto tekočino. Naglo seže po eno, v hipu jo nastavi k ustom ter srkne iz nje. Komaj pokusi tekočino, že odstavi posodo ter se zmrдне; ostrašila ga je, ker je dišala po pelinu; rob namreč je bil posodi namazan s pelinom, da je mrčese odvrčal od sladčice, ki je bila hranjena v njej. Za grenko pelinovo slast hoče se odškodovati s tekočino, ki je bila v drugi posodi. Zdajci nastavi to na ustnici ter poželjivo srkne. Rob je bil posodi namazan z medom, zato se mu prvi požirek zdi tako sladek,

da se ne more zdržati, da ne bi izpraznil posode. Toda strup je bila sladka pijača, ki mu je tako dobro dišala. Gospodinja ga je bila napravila, da je ž njim morila mrčese in druge male živali, ki so silile do jedilne zaloge. In prav ta strup je konec storil življenju njenega deteta, ki je moralo svojo sladkosnednost in neprevidnost plačati s smrtjo.

Mladenci in mladenke, ki strastno in željno pokušate veselje tega življenja, ko ste stopili med svet, — ali niste pogostokrat enaki temu otroku? Grenko se vam dozdeva prvo zatajevanje, katerega vam je treba, da ostanete na poti kreposti in pobožnosti. Čuječnost nad nagnjenjem srca, ponižnost, zatajevanje samega sebe, zbranost duhá, stanovitnost v molitvi, zvesto spolnovanje svojih dolžnostij, odrekovanje ničemurnostim tega sveta, vse to noče dopasti mladeniški lahkomiselnosti. S studom se obračate od vsega tega; ne slutite pa ne, da se prav s tem odpovedujete onemu sladkemu miru in onim rajskim čutilom, ki so skrita pod temi dejanji in bi vas obilno odškodovala za grenki okus prve poskušnje ter vam bogato povrnila težave, ki se vam kažejo od začetka!

Od Boga se obrnivši izročate se svetu, ki se vam prijazno smehlja ter srečo in veselje obeta in pred oči stavi zlate gradove, kjer bi se imele spolniti vse vaše želje. — Toda gorjé vam, ako verjamete svetu in njegovim lažnim jezikom! Gorjé vam, ako se ustavite pod njegovo zastavo! Kupica veselja, ki se vam obeta, ima v sebi le strup, kateri vaši duši umori pravo življenje.

63. Jona.

Preroka Jona je bil Bog poslal v mesto Ninive, prebivalcem oznanit strašno izporočilo: „Še štirideset dnij in razdejane bodo Ninive.“ Spolnivši božje naročilo gre Jona iz mesta ter se vsede proti vzhodu mestu nasproti. Tu si napravi senčnico, v kateri pričakuje spolnitve svojega prerokovanja.

Ninivljani pa verujejo besedi Gospodovi, ki so jo slišali iz prerokovih ust; torej se ponižajo pred Bogom in delajo pokoro, nadejaje se, da bodo potolažili njegovo jezo ter od sebe odvrnili zasluženo kazen. Gospod vidi, da so se resničnoboljšali, torej se jih usmili ter jim prizanese napovedano kazen.

To je Jona jako jezilo; ves nevoljen se obrne k Bogu, rekoč: „Prosim te, Gospod, dovoli, da se pri tebi pritožim zoper tebe. Prav to je bilo moje govorjenje, ko sem bil še v

svoji domovini; zaradi tega sem hotel bežati v Tars; vedel sem namreč, da si dobronamern in usmiljen Bog, zanesljiv in velikega usmiljenja Gospod, da rad odpuščaš greh. Toda sedaj moram sramovati se pred ljudmi, katerim sem lažniv prerok. Torej, prosim te, vzemi mi življenje; kajti ljubša mi je smrt, kakor življenje!“

Bog milo a krepko zavrne preroka. Dal je čez noč vzrasti bučo, ki mu je s svojim širokim perjem senco delala nad glavo. Jona se je veselil hladne sence. Toda le kratko je bilo njegovo veselje. Drugo jutro, preden se je zora zaznala na nebu, pošlje Bog črva, kateri je buči izpodjedel korenine, tako da se je bila posušila. Ko je bilo solnce vzešlo in je Jonu pripekalo na glavo, pošlje Gospod še smodečo sapo, tako da je prerok omedleval. Tedaj si Jona zopet smrti želi, rekoč: „Boljše mi je umreti, nego živeti.“

Gospod sliši njegovo tožbo ter mu reče: „Jona, ti se jeziš zaradi buče. Meniš li, da je to prav?“

Jona odgovori: „Po pravici se jezim do smrti!“

Gospod pa mu reče: „Glej, ti žaluješ zaradi buče, katere nisi ne sadil, ne gojil, in katera je v eni noči vzrastla v svoji krasoti, v eni noči pa zvenela; — jaz pa naj ne bi zanesel Ninivam, velikemu mestu, v katerem živi več ko sto tisoč nedolžnih otrok, ki me niso nikoli razžalili, in toliko živine, ki je tudi delo moje vsemogočnosti?“

Zasluzeno je bilo posvarilo, katero je Bog s tem dal Joni. Prav tako svarilo pa zaslužio vsi, ki krivično sodijo.

1. Jona je bil nevoljen in hudoval se je zato, ker je Bog, ganjen vsled pokore Ninivljanov, zanesel mestu. — Žalibog, da so tudi med nami ljudje, ki v svoji napačni gorečnosti za čast božjo nimajo usmiljenja do svojih bratov, kateri so bili tako nesrečni, da so zabredli v grehe ali zmote. Tudi med nami so ljudje, ki bi v svoji prenapeti gorečnosti rajši videli, da bi Bog s strelo pokončal grešnike, kakor pa da bi zanje prosili usmiljenja in prizanašanja. Tudi med nami še živé ljudje, katerim še to ni prav, da je Bog dobronamern in usmiljen do svojih nepokornih, a skesanih otrok. — Jona nam je živ dokaz, da Bogu ni nikakor ljuba taka gorečnost.

2. Ko bi se bil Jona jezil radi tega, da so pregrehe Ninivljanov ostale brez kazni in nemaščevano veliko žaljenje božje, bil bi hvale vreden vsaj vzrok njegove gorečnosti; toda mrzelo se mu je prav za prav zato, ker je na njem obvisel videz, da

je lažniv prerok. Bila je njegova gorečnost le gola sebičnost, torej pregrešna. — Tako se še dandanašnji gola sebičnost prerada zavija v plašč gorečnosti za čast božjo. Marsikdo pravi in morda tudi misli, da gorí za čast božjo, v resnici pa se poteguje le sam za-se. Marsikdo bridko toži, da so ljudje tako mrzli in da jako neradi poslušajo besedo božjo; prav za prav ga pa boli to, da ne hvalijo njegove zgovornosti.

3. Jona bi bil prav mirnega srca gledal pogin velikega mesta in njegovih prebivalcev; ne dá pa se potolažiti o poginu buče, katere senca bi ga bila imela hladiti o pekočem solncu. — Trdosrčnost do tujega trpljenja, poleg tega pa vendar prevelika občutljivost v svojih križih in nadlogah, je mnogokrat le prikazen sebičnosti. Ljudje, ki hladne krvi gledajo nesreče, katere zadenejo njihove sosede ali cele narode, ne vedó, kaj bi počeli, ako se njim pripeti kakova nezgoda, ako nje zadene kakovo pomanjkanje. Nahajajo se ženske, katerim najžalostnejša osoda, ki obišče cele družine, mesta in dežele, ne privabi ne ene solzice v oči; ne dajo si pa solz otreti, ako nje kdo kaj malega razžali, ako jim pogine psiček ali kanarček, v kojega so bile vse zaljubljene.

Naj bi vsi, ki so prenapete gorečnosti in polni sebičnosti, mnogokrat in dobro preudarjali besede, s katerimi je Bog zavrnil preroka Jono.

64. Neprevidni človek.

Neki bogatin se je odpravljaj na krasen grad, kjer se je namenil naseliti in preživeti svoje daljne dni. Od navadnega svojega bivališča do tega gradu bilo je dva dni hodá, tako da mu je bilo prenočiti v gostilnici, katera je bila sredi pota. Da bi ondi našel primerno prenočišče, zato že nekaj dni, preden je imel odriniti, odpošlje tja svojega stavbnega mojstra in ž njim zidarjev, mizarjev, ključarjev, zlatarjev, progarjev in še drugih delavcev. Dal jim je povelje, v gostilnici, v kateri bode prenočeval, izbrati mu izmed vseh najlepšo sobo ter jo ozaljšati najkrasneje. Dan pred odhodom odpošlje strežaje in za njimi vozove s pohišjem in z jedilnimi zalogami.

Odločeni dan odide s svojo družino ter se že naprej veseli krasnega prenočišča, lepo okinčane sobe, okusne večerje in mehke postelje. Drugi dan se z gostilne odpravi na pot in s čilimi poštnimi konjiči zvečer pripelje v svoj grad. Ta pa je bil golo zidovje brez vse hišne oprave, brez vsega živeža, tako da je, hotel ali ne hotel, moral iti spat brez večerje in ležati na trdih tleh.

Vedenje tega bogatina se nam zdi nespametno; vendar se pa mi sami prav tako obnašamo. Nimamo mu torej očitati ničesar, kar ne bi zadevalo tudi nas. — Na tem svetu smo le popotniki, v večnosti je naša prava domovina. Svet je torej za nas le gostilnica, to življenje je le kratka noč, katero moramo tu preživeti. Vendar pa se pečamo le s pripravami, da bi si kakoli moč osladili tukajšnje življenje, ali prav za prav prenočevanje. Iz tega namena si nabiramo bogastvo, hlepimo po časti, letamo za veseliciami ter se vtapljamo v mehkužnost in sladnost. Na to pa nikar ne mislimo, da bi skrbeli za srečno večnost, kjer nam bode vekomaj ostati. Za vse žlahtnosti in zločnosti na potu skrbimo, cilj našega potovanja pa nam nikar ne hodi na misel.

Svetniki so ravnali veliko pametneje. Njim je bilo mar le za srečno večnost; malo pa so se zmenili za kratki čas tega življenja. Nikakor niso skrbeli za bogastvo ali veselje, po katerem mi hlepimo, marveč so rajši v revščini in trpljenju živeli. Toda neutrudno so delali za srečo v večnem domovanju ter so množili svoja dobra dela in vadili se v junaških čednostih. Upanje neizmerne veselja, katero bodo uživali vekomaj, je storilo, da se niso nič strašili kratkega trpljenja zemeljskega potovanja.

65. Opat in vrtnar.

V nekem samostanu iskali so vrtnarja. Dobili so moža, ki je bil jako izurjen v vrtnarstvu, toda bil je človek brez vere in razuzdanega življenja. To je opat kmalu zapazil ter spoznal, da so samostanu kaj slabo ustregli oni, ki so mu ga bili priporočali. Hotel mu je opat že dati slovó, kar ga prešine misel, naj tega ne stori, preden ne poskusi, ali se vrtnar ne bi dal izpreobrniti in poboljšati. Kakor je sklenil, tako je storil, in Bog je blagoslovil njegovo prizadetje.

Da bi zvedel vse vrtnarjevo mišljenje ter si pridobil njegovo zaupanje, opazoval ga je več dnij pri delu in se ž njim v raznih rečeh pogovarjal. Kmalu je spoznal, da je vrtnar človek bistrega uma. Nekega dne se ž njim spusti v naslednji pogovor:

Opat:

Že dolgo te opazujem pri tvojem delu; mar tudi veš, zakaj?

Vrtnar:

Zdi se mi, da zato, ker vas to veseli.

Opat:

O, ne le zato, ker me veseli, ampak tudi zato, ker mi je tvoje delo v pouk.

Vrtnar:

Ali se hočete vrtnarstva naučiti?

Opat:

Tega ravno ne; ali zdi se mi, da je obdelovanje vrta lepa podoba, kako da bi človek imel obdelovati, to je žlahtniti svojo dušo.

Vrtnar:

Ne umem vas.

Opat:

Hotel sem to-le reči: Dober vrtnar, ki skrbno obdeluje in lepša svoj vrt, je kristijanu lep vzgled, kako da bi imel skrbeti svoji duši za posvečenje in zveličanje.

Vrtnar:

Zdaj vas umem; vendar pa mi ni jasno, v čem da bi si bili podobni stvari, o katerih se pogovarjate z menoj.

Opat:

Tudi to ti bode kmalu jasno. Ko bi ti kdo dal neobdelan, s plevelom, trnjem in grmovjem preprežen kos zemlje, da ondi napraviš vrt — ali ne boš svojega dela pričel s tem, da izruješ plevel in izsekaš grmovje in trnje?

Vrtnar:

To je da, zakaj to je prvo, kar se mora zgoditi; brez te priprave bilo bi zastoj vse sejanje in sajenje.

Opat:

Prav si odgovoril, ljubi moj! Prav tako mora človek, ki se hoče izkupati iz priljubljenih mu pregreh ter nastopiti pot čednosti, pričeti s tem, da slovó dá hudobnim navadam, ki so se ukoreninile v njegovem srcu in bi čednostim branile kaliti in sad roditi.

Vrtnar:

Zdaj se mi je začelo nekoliko jasni, vendar pa vsega še ne umem. Znano mi je sicer, kako da je treba storiti, da se neobdelana zemlja premeni v rodovitno; ali kako da bi se duša dala premeniti v rodovitno, tega ne umem.

Opat:

Ako hočeš neobdelano zemljo premeniti v rodovitno, tedaj, kaj ne, zemljo z motiko prekoplješ ali s plugom raztrgaš, potem jo obrneš, jej grude potolčeš, jo zrahljaš in poliješ. Prav tako je treba ravnati z dušo, v pregrehah zakopano; treba je samega sebe raztrgati, t. j. samega sebe zatajevati; treba je svoje srce preobrniti, da začne sovražiti, kar je ljubilo, in ljubiti, kar je sovražilo; treba je svoje srce omečiti ter s spokornimi solzami polivati.

Vrtnar:

To govorjenje je meni čisto novo.

Opat:

Ko si zemljo na vrtu obdelal, kaj ne, potem vanjo seješ ali sadiš cvetlice, zelišča in drevesa. Prav tako Bog, od katerega pride vse dobro, človeku, ki se je odtrgal od svojih hudobnih navad, v srce vseje seme krščanskih čednostij.

Vrtnar:

Prosim vas, razjasnite mi, kaj da je to seme, o katerem govorite.

Opat:

Ali nisi nikdar bral v svetem evangeliju, da se to seme imenuje beseda božja? Beseda božja, ako jo spoštljivo in pazljivo poslušamo, je v našem srcu semensko zrno, iz katerega poženejo vse čednosti: ponižnost, čistost, zmernost, vera, upanje, ljubezen itd. Koliko grešnikov se je že izpreobrnilo in posvetilo ali po kakšni pridigi ali po branju kakšnih pobožnih bukev.

Vrtnar:

Tudi jaz sem že sem ter tja poslušal pridige, a nikdar nisem zapazil, da bi bila katera kakov sad obrodila.

Opat:

Povej mi, ljubi moj! kako ravnaš, kedar seješ? Ali si mar zadovoljen že s tem, da seme vrh zemlje vržeš?

Vrtnar:

Ne, ne; skrb mi je, da seme z zemljo pokrijem, sicer bi je utegnili ptiči pozobati; to pa tudi zato, da more kaliti in ukoreniniti se.

Opat :

Glej, prav tako je treba delati z besedo božjo. Ako se zadovoljiš s tem, da jo samo poslušáš, kedar se oznanjuje, ostane ti le vrh tvoje duše; raztresenosti, katerim se precej zopet udaš, so ti tisti ptiči, ki ti odvzemo to sveto seme. Drago to seme se mora dobro pokriti, to je globoko vtisniti v srce. Odkritosrčno mi povej, ali si kedaj premišljal to, kar si slišal s prižnice?

Vrtnar :

Nikdar ne; šlo je pri ušesu noter, pri ušesu ven.

Opat :

Zato pa tudi ni sadú obrodila božja beseda. Toda pre-mišljujva dalje to priliko. Znano ti je, da ni še dosti, da seme kalí in požene, treba je nežno klico rediti.

Vrtnar :

Prav pravite; in to prizadeva vrtnarju največ truda. Treba je dan na dan ruvati zelišča, ki poganjajo zoper našo voljo in dušijo žlahtne sadike. Treba je vedno vojskovati se z mišmi, krti, gosenicami, mravljami, polži in z mnogo drugimi živalimi in mrčesi ter je pokončavati, sicer bi nam ti sovražniki požrli vse vrtné sadeže. Pa tudi to še ni vse; škropilnica nam mora vedno v roki biti.

Opat :

To je zopet lepa prilika, kako moramo skrbeti za čednosti, ki so z božjo milostjo pognale v našem srcu, da jih hranimo in poživljamo.

1. Naše srce je okužil izvirni greh ter nam zapustil hudobno nagnjenje; iz tega poganjajo hude misli, želje in dejanja. Te rastike je treba vedno zatirati, ako hočemo, da nam ne za-dušé kalečih čednostij; zataremo jih v sebi le, ako se vedno za-tajujemo in večkrat vredno prejemamo svete zakramente pokore in presvetega rešnjega telesa.

2. Mrčesi in druge požrešne živali, ki pokončavajo naše vrte, so podobni sovražnikom, ki zalezujejo čednost; ti so: slabi vzgledi, strupeni govori, nevarne družčine, krivi nauki, gledišča, plesi, čast, veselje, gosti, prilizovanje itd. Razložek je le v tem, da vrtnar sadežem škodljivih mrčesov in živalij išče, da bi je pokončal, mi pa se imenovanim dušnim sovražnikom le ubranimo, ako se jih ogiblremo.

3. Vrtne zadeže je treba skrbno škropiti, da jim iz zemlje

dojde redilni sok; prav tako dobrim kalém, katere božja milost polaga v naša srca, marljivo prilivajmo, da čvrsto rastó in srečno dozoré dober sad.

Vrtnar:

S čim pa naj polivam one sadeže, o katerih pravite, da rastó v mojem srcu?

Opat:

Polivaj je z božjo roso, katero si pridobivamo z molitvijo; polivaj je z vodo, ki jo, ako le hočemo, zajemamo v neusahljivih studencih zveličarjevih; polivaj je s predrago krvjo božjega jagnjeta, katere se pogostoma udeležuj v presvetem rešenjem telesu.

Vrtnar:

Za-me so to čisto nove misli.

Opat:

Ž njimi se pa moraš prav dobro seznaniti, tvoja vsakdanja opravila naj ti jih neprenehoma kličejo v spomin. Lahko bi ti naštel še veliko prilik, katere se kaj lepo dajejo primerjati dušnemu življenju; navesti ti hočem pa le eno. Ako hočeš žlahtnih sadnih dreves prirediti si, kaj storiš? Divjake, ki jih imaš v drevesnici, cepiš s cepiči takih žlahtnih dreves, ki se ujemajo z divjaki. Prav tako je treba obdelovati dušni vrt, ako si hočemo pridobiti prave čednosti. Ta prilika ti utegne biti nejasna, hočem ti jo torej razložiti.

Vsak človek ima kako hudo nagnjenje, katero vlada v njem. To je tisti divjak, ki po svoji spačenosti sam ob sebi rodi le slab sad. Ali izpreobrnjeni grešnik ta divjak požlahtni s tem, da s pomočjo milosti božje nanj cepi podobne mu čednosti, katere čvrsto rastó na njem in rodé bogat in dober sad. Povem ti nekoliko vzgledov. Glej, oni človek je bil častiželjen; divja njegova častiželjnost ga je po svoji spačenosti vabila in vlekla iskat le puhle, minljive posvetne časti, ki zapleta v brezštevilne napake in grehe; on pa jo je požlahtnil s tem, da jej je vcepil blago željo, ki ga žene iskat neminljive časti in večne slave v posnemanju svetnikov, in v krščanski popolnosti. — Spet drugi je v sebi čutil nagnjenje do silne marljivosti in delavnosti; ali kmalu je zapazil, da ta divjak po svoji spačeni natori hrepeni le po časnih sreči; torej ga je požlahtnil s tem, da mu je vcepil sveti namen, delati in truditi se le za božjo čast in za svoje in svojega bližnjega dušno zveličanje. — Poznal sem človeka,

ki je bil po svoji naravi tako prijenljiv, da je vsakomu vse pri-trdil; ali ta njegova lastnost ga je vabila posnemati napake, katerim so bili udani njegovi prijatelji. To nevarno divje nagnjenje je cepil s sveto krščansko ljubeznijo, ki hoče vsem biti vse, da vse pridobi Kristusu; žlahtna ta mladica obvarovala ga je posnemanja napak, dasi je tudi ostal prijenljiv in z vsemi prijazen. — Znan mi je človek, ki je bil v se zamišljen in zaprtega srca; zavist, črt, obrekovanje, nagla jeza in več takih napak je bilo, do katerih ga je vleklo divje to nagnjenje; toda spoznavši ta divjak vcepil mu je spokornega duha, ki mu je zatiral divje te odrastke tako, da je vzgled popolnega zatajevanja samega sebe.

Vrtnar:

Tako cepiti jaz ne znam; te umetnosti bi se moral prav iz nova učiti.

Opat:

Prav lahko se je pa naučiš, ljubi moj! in sicer z milostjo, ki ti jo Bog podeli, ako je odkritosrčno želiš ter ga goreče prosiš za-njo. Vendar ti naprej povem, da se bodeš moral nekoliko siliti, saj veš, da se le s silo dá pridobiti nebeško kraljestvo. To ti kaj lepo kažejo ona-le drevesa, ob zidu razpeta, ki vsako leto rodé najžlahtnejše sadje. Ali jih nisi s silo razpenjal ob zid ter jim z ostrim nožem odrezoval mladik, ki niso nastavile sadú, da si tako redilni sok posilil v rodovitne veje? Prav tako je treba, da se silimo uklanjati zapovedim svete naše vere; prav tako treba brzdati hudo poželenje, pa tudi brez usmiljenja zatirati vse, kar iz njega poganja in našo dušo ovira ali moti v njenem delu; le tako bomo duši ohranili tisto moč, katere jej je treba, da obrodi svet sad.

Vrtnar:

Prav te sile se bojimo. Ljubše in lože nam je, delati to, česar natora želi, kakor to, kar jej je zoperno ali nasproti.

Opat:

„Človeško življenje na svetu je vedna vojska,“ govori že sveti mož Job, ker se nam je neprenehoma bojevati s hudim nagnjenjem naše spačene nature; „življenje kristijanovo pa mora biti vedno pokorjenje,“ tako uči sveta katoliška cerkev.

Vrtnar:

To je oster in trd nauk, prečastiti gospod opat, ne morem ga slišati, da ne bi nekoliko godrnjal o njem.

Opat :

Počutki in strasti godrnjajo, toda za nje nam ne sme biti mar. Ako bi veje in peresa in zelišča čutila tvoj nož ter se pritoževala, da jim ne pustiš rasti, boš li kaj slušal njih tožbe? Gotovo da ne, in sicer zato ne, ker ti je lepota, red in dobiček čez vse. Prav tako, ljubi moj, moramo ustavljati se mesenemu poželenju, če tudi godrnja, da sami sebe v lepi red spravimo ter ga ohranimo; pravi naš red pa je, da so strasti pokorne pameti, telo duhu, duh Bogu, natora pa milosti.

Vrtnar :

Zdi se mi, da je moja vest po dobro storjeni izpovedi podobna vrtu, čegar drevje je očiščeno, čegar živi plotovi so lepo obrezani, tako da ni niti zelišča niti peresa, katero bi bilo drugim na poti in v kvar.

Opat :

Prav praviš, in tvoja prilika je prav primerna; ako bi pa vrtnar le enkrat v letu obrezal drevje in očedil vrt, bo li vrt ostal čeden in čist? Ali bi bil gospodar zadovoljen s takim vrtnarjem?

Vrtnar :

Zdaj umem, kam da merite; vi hočete reči: prav tako ne more biti v lepem redu tudi vest, katera se očisti le enkrat v letu, torej tudi Bog ne more biti zadovoljen ž njo. To je resnica, katere vam ne morem ovreči, toda šega in navada je taka: za velikonoč k izpovedi in vse je storjeno za celo leto.

Opat :

Nespametna šega pametnemu človeku nikakor ne sme biti pravilo. Z ozirom na velikonočno izpoved me obhaja ta-le misel: Velikonočna izpoved je podobna spomladi, ki k novemu življenju budi drevje in vse rastlinje. Kakoršne razlike pa spomladi nahajamo v oživljajoči se naravi, prav take se nam tudi kažejo, ako opazujemo naše življenje po velikonočni izpovedi. Gotovo te lastna izkušnja uči to-le: Nekateri veje in tudi cela drevesa po zimi zamrjô, tako da jim spomlad ne vdihne življenja; nekatera ozelené, ali cvetja ne najdeš na njih; nekatera pa ozelené in cvetó ter obetajo obilo sadú, toda velikokrat se zgodi, da tudi tem po različnih vremenskih nezgodah odpade ves cvet, tako da celó nobenega sadú ne obrodé. Zamrlim drevesom so podobni oni, ki ne opravijo velikonočne izpovedi; ozelenelim drevesom so podobni hinavci, ki so se le zavoljo

ljudij približali izpovednici in mizi Gospodovi; drevesom, ki so ozelenela in se ozaljšala s cvetjem, so pa podobni oni, ki so zakrament svete pokore in presvetega rešnjega telesa prejeli po skrbnem pripravljanju in z resnim namenom, prav krščansko živeti. Toda koliko je med temi takih, katere prevelike posvetne skrbi, posvetno razveseljevanje, hude strasti in skušnjave zopet pahnejo v prejšnje življenje ter cerkev oropajo sadú, katerega je pričakovala od njih.

Vrtnar:

Ta vaša prilika me straši in nekako otožnega dela.

Opat:

Zakaj neki?

Vrtnar:

Ker odmrlo drevo v njej pomenja mene; odkritosrčno vam povem, da že več let nisem opravil velikonočne izpovedi.

Opat:

Kaj? Je li mogoče? Ta vrt pridno, skrbno obdeluješ ter ga imaš v lepem redu; svojo dušo, ki ti je gotovo dražja mimo vseh vrtov na svetu, pa zanemarjaš? Kaj ne, da ne bi hotel biti kriv, da bi se ti posušilo drevó, katero more še roditi sad; pustil si pa umreti svojo dušo, neumrljivo dušo, katera bi ti, ako bi skrbel za njo, lahko obrodila tolikanj duhovnega sadú — modrosti in pobožnosti?

Vrtnar:

Zdaj umem, da zaslužujem vse, kar mi očitata.

Opat:

Ali se ne treseš, če pomisliš to, kar storiš z odmrlim drevesom, katero najdeš na vrtu?

Vrtnar:

Ustrašili ste me.

Opat:

Spomni se evangeljske prilike, v kateri gospodar, opazivši drevo, ki že več let ni rodilo sadú, reče svojemu vrtnarju: „Čemu to drevo tu stoji? Posekaj je!“ To drevo ni bilo odmrlo, le rodilo ni, in vendar gospodar vrtnarju očita, da ga še ni bil posekal. Kaj bi bil še le rekel, ko bi bilo mrtvo to drevo?

Vrtnar:

Po tem takem sem jaz izgubljen brez rešitve; ne ostane mi nič družega, kakor posekanemu in v ogenj vrženemu biti.

Opat:

Prav je, ljubi moj, ako te straši tvoj sedANJI dušni stan; toda izgubljen še nisi, strašni nesreči še lahko uideš. V tem obziru je velik razloček med človekom in drevesom: drevesa, ki so enkrat odmrła, se nikakor in nikdar več ne dadó oživiti; človeku pa, kateremu je greh umoril dušo, je dušo še mogoče oživiti — v zakramentu svete pokore. Ne odlašaj torej poprijeti se roke, ki ti jo še ponuja usmiljeni Bog.

Vrtnar:

Sklep je storjen; verjemite mi, častiti gospod! izpreobrniti se hočem ter še danes v red spraviti in očistiti svojo vest.

Opat:

Jako me veseli tvoj sklep. Bog ti ga je vdihnil. Zdaj pa ga prosi pomoči, da izvršiš svoj sklep; kajti brez božje milosti bi si zastonj prizadeval. Saj ti je dobro znano, da vrtnar, bodisi še tako umeten in delaven, vendar le iz lastne moči ne more najmanjše bilke priklicati iz tal. On le seje, sadí in poliva, Bog pa daje rast. Še veliko manj more človek resnično izpreobrniti se iz lastne moči. Brati, moliti, premišljevatí, to more; toda Bog stori, da branje, molitev, premišljevanje kalí v njegovem srcu in donaša sad. S ponižnim srcem ga torej prosi potrebne milosti; tudi jaz bodem svojo molitev s tvojo zedinil, da dosežeš to milost!

Vrtnar nemudoma in srečno dopolni svoj sklep. Pobožnega opata, ki ga je tako lepo učil, pa prosi, da ga vodi po spokornem potu, katerega je precej nastopil. Pod njegovim vodstvom mu to dušno opravilo tako naglo gre izpod rok, da je bil poslej tako dober kristijan, kakor umeten in spreten vrtnar.

66. Potres.

Po strašnem potresu, ki je bil zasul mnogo mest in razrul vso isto deželo, bile so sem ter tja videti globoke vdrtine v zemljo. Odprlo se je bilo mnogo brezen, tako da je bilo popotovanje sila nevarno. Jako je moral paziti, kdor je hotel iz vasi iti v vas. Še celo najpredrzejši so se bali popotovaje

pasti v strašne globine. Vendar je bilo mogoče ogniti se teh brezen, če je popotnik skrbno pazil in dobro gledal, kam mu je bilo postaviti nogo. Žalibog, da je vendar mnogo ljudij poginilo na poti. Med temi so bili večji del mladeniči, kateri so imeli dosti pripomočkov, da bi se bili rešili. Ni jim nedostajalo potrebnega poučenja. Pametni možje so jih svarili, kazali jim brezna, ter jih učili, kako se jih lahko ognejo. Toda niso jih hoteli poslušati v svoji abotni, vendar pa prevzetni domišljiji. Rekli so: „Kaj, te grozne prepade naj bi imeli vedno pred očmi, v mesto gredé naj bi zmerom mislili na to, kako se jih je ogibati? To bi nam grenilo veselje, katero nam dela naše potovanje. Kdo vé, ali se nam prav zaradi pogledov v prepade ne bi vrtelo v glavi, tako da bi popadali vanje? Boljše bode, da si zavežemo oči, vsaj ne bomo videli ničesar, kar bi nas motilo v veselju. Prirojeni naš razum sam nam bode kazal pravo pot ter nas obvaroval prepadov.“

In res, zavežejo si oči in polni trdne zavesti slepi tavajo po nevarnem potu. Ali kaj se zgodi? Komaj storé nekoliko korakov, kar telebi prvi v prepad in vsi drugi se taklajo za njim. Vsi so žalostno poginili!

Kako neumno, predrzno in noro se nam zdi vedenje teh nesrečnih mladih ljudij! In vendar se še dandanašnji tudi med nami nahajajo ljudje, ki nič pametnejše ne ravnajo! Vneti dušni pastirji s svetim Bernardom kličejo grešnikom: „Idite v duhu v pekel, dokler še živite, da ne boste morali vanj iti po smrti! t. j. premišlujte strašno nesrečo, ki v večnosti čaka nespokorjenega grešnika. Predstavljajte si pred oči peklenski ogenj, katerega prižiga pravično božje maščevanje, in spreletela vas bode sveta groza, da boste straha trepetaje delali delo svojega zveličanja, in pogubljenju tem gotovejše odšli, čim večkrat ste resno premišljali strašne kazni peklenskega brezdna.“

In kaj marsikateri grešniki, če ne z besedo pa z dejanjem, odgovoré temu klicu? „Ta nasvèt ni za nas; misel na pekel nas preveč straši, da bi mogli sprijazniti se ž njo; ne bi nam bilo živeti, ako bi imeli pekel pred očmi; torej si ga hočemo iz glave izbiti, da nam ne moti pokoja; ogibati se hočemo vsega, kar bi nas njega spominjalo. Pekel, izgini nam iz mislij!“

Tega sklepa se tudi trdno drže in poslednjič res tudi popolnoma pozabijo, da je pekel. Strah večnih kaznij jim nič več ne brzda strastij, brez vsega premisleka se pogrezujejo v pregrehe ter poslednjič pogreznejo v brezen, iz katerega ni nobe-

nega rešenja. Česar niso mogli prenašati v mislih, to je zdaj zagrinja v svoje naročje in nikdar več jih ne izpusti.

Vsak grešnik v nespokornosti je podoben predrznim mladenci v tej priliki: zavezali so si oči, da ne bi videli groznega prepada, a naglih korakov so mu hiteli naproti, dokler jih ni pogoltnil.

67. Esop na kraljevem dvoru.

Esop je bil ubog suženj, v čegar pokvečenem telesu je bival bistrumen duh. On je zložil mnogo basnij, t. j. izmišljenih pravljic, katere kaj lepo pojasnjujejo krasne nauke. Sloves njegovih izvrstnih dušnih lastnostij se je zanesel tudi na dvor najbogatejšega kralja Kreza. Ta ga je hotel poznati, torej pošlje ponj. Esop pride. Mnogo lepega se je bilo kralju pripovedovalo o njem, ali vse to ni bilo nič v primeri s tem, kar je kralj zdaj sam slišal iz njegovih ust. Esop se po svoji bistri razumnosti, ostri razsodnosti in veliki modrosti kralju brž tako prikupi, da ga kraljestvu na korist izvoli za svojega prvega ministra. V tej visoki službi se je Esopova dušna zmožnost kralju na veselje še le pokazala v svojem popolnem blesku. Vse, kar je pričel, imelo je najsrečnejši uspeh. Njegov sloves je šel po vseh deželah.

Svit, ki je v tej visoki službi obdajal Esopa, bil je trn v peti vsem drugim zavidnim dvornikom. Kar niso mogli spoprijazniti se z mislijo, da je nekdanji suženj zdaj njihov predstojnik; zato enoglasno sklenejo, pri kralju izpodkopati mu vso veljavo. Iz tega namena z bistrimi očmi oprezujejo vse njegove stopinje ter zapazijo, da vsaki dan ob določenem času čisto sam zahaja v stranski hram, v katerem preiskuje krnir (skrinjo), na samem stoječ. Mislili so si: „Brž ko ne šteje zaklade, ki si jih je krivično prilastil v svoji visoki službi.“ Kmalu se njihov sum, da si na stran spravlja zaklade, tako utrdi, da nobeden ne dvomi več o tem. Prav to pa jim je bila zaželena prilika, da bi dosegli svoj namen. Zatožijo torej Esopa pri kralju, da je državo okradel; da se tega prepriča kralj sam, naj le dá vpričo sebe odpreti oni krnir.

Krez ostrmi zaslišavši tožbo zoper moža, kojega je tako visoko čislal. Sem se li res tako zmotil, da sem grdemu goljufu vse zaupal? Ta misel ga muči tako, da sklene storiti to, kar so mu dvorniki nasvetovali, da bi se prepričal resnice. Esopa dá torej poklicati ter se ž njim in njegovimi tožniki zdajci podá v skriti hram, kjer je imel biti ukradeni zaklad. Tu

je res stal star, nenavadno velik krnir. Esopu se ukaže, odpreti ga. On precej uboga.

Kdo pa bode popisal strmenje in osuplost dvornikov tožilcev, ko Esop lastnoročno odvdigne pokrov! Zakaj v skrinji ni bilo nikakoršnih nakupičenih zakladov, niti sreberne, niti zlate trohice ne; ležala mu je na dnu stara, uborna obleka, katero je Esop bil nosil, ko je bil še suženj. Kralj se je tako z lastnimi očmi prepričal nedolžnosti svojega ministra in hudobije njegovih tožilcev, zato ga zgrabi huda jeza ter izpred svojega obličja požene grde hudobneže.

Ko je bil Krez z Esopom sam, ga vpraša, kaj li je vzrok, da obnošeno suženjsko obleko, ponižujoči spominek svojega prejšnjega stanú, tako skrbno hrani in ogleduje vsak dan?

Esop mu pohlevno odgovori: „Gospod in kralj! posvetna sreča je nevarna reč. Visoka čast in velika sreča kaj radi oslepita človeka ter ga zapeljete v napuh. Prav tega sem se hotel obvarovati; najboljši pomoček, katerega poznam, je pa ta, da imam pred očmi znamenje svojega prejšnjega stanú. Vedno spominjajoč se nizkega svojega rodú, kako bi se mogel spoza-bitati tako, da bi napak obračal milosti, s katerimi me je obsulo vaše veličanstvo!“

Napuh je žalostna dedščina Adamovih otrok. To ti je grebén, nad katerim se kaj pogostoma spotikajo tudi kristijani, in to najboljši. Visoke naravne zmožnosti, bodisi telesne ali dušne, lepe čednosti in dobra dela in drugi nenavadni božji darovi kolikokrat so že dali povod, da se je napuh ko tat skrivaj prikradel v človeško srce ter kristijanu popalil zasluženje mnogih let!

Kristijan, ali hočeš zvedeti gotov pomoček, da se obvaruješ tako škodljive samoljubnosti? Ta-le je: Posnemaj vzgled Esopov. Vsak dan se nekoliko časa odtegni svojim opravičkom, da natanko preiskuješ to, kar ti tli na srcu. To preiskujoč si živo pred oči postavi svoj nizki stan v primeri s sedanjim imenitnim stanom kristijana, otroka božjega, dediča nebeškega kraljestva: — našel boš, da sam po sebi nimaš ničesar, ampak vse le od njega, ki ti je dal življenje in vse, kar imaš. Dalje ti naj pred oči stopijo dušne in telesne slabosti in napake, hudobno nagnjenje, brezštevne pregrehe, nezmožnost do dobrega, vsa nezvestoba, plahota in nehvaležnost do Boga itd. Greh in slabosti — te pač res imaš sam po sebi, ničesar pa dobrega. Ta pogled te bode učil ponižnosti ter varoval tudi skrite prevzetnosti in samoljubnosti.

Tako se je sveti Pavel sredi svojih sijajnih apostolskih opravil in ko je bil zamaknjen v tretja nebesa spominjal časa, ko je bil sovražnik in preganjalec Kristusov. — Tako je tudi sveti Avguštín, ta svetla zvezda svetega življenja in mož občnega spoštovanja, v spomin si klical čase svojih zmot in razuzdanostij; to pa ne le sam sebi, ampak tudi nam jih še dandanašnji v spomin kliče z bukvami, v katerih je vsem kristijanom v svarilo popisal svoje pregrešno življenje.

68. Vode.

Vse vodé, katerih se skoro brez števila pretaka na zemlji, so si enake po izviru in cilju, vse izvirajo iz morja in se vračajo v morje; a jako so med seboj različne po teku in namenu. — Ene imajo dolg, ene kratek tek; — ene šumé hité in se divje valé v morje, ene pa tiho, počasi in mirno tečejo vanje; — ene se vijejo skozi rodovitne planjave in loge ter gledajo ob svojih bregovih zala mesta, mikavne okrajine in krasne umotvore, ene pa morajo potovati skozi gole stepe, strme pečine in brezljudne pustine; — ene so zdaj vode bogate, tako da prestopajo svoje bregove, zdaj pa jim nedostaje vode, tako da komaj strugi zakrivajo dno, ene pa nimajo nikdar preveč vode, vendar pa toliko, da ne trpé pomanjkanja in da lahko nosijo tudi velike čolne; — ene so divje in se ne dajo krotiti, temveč razjedajo svoja obrežja, trgajo jezove ter pokončujejo polja in travnike; ene se mirno, tiho in pohlevno drže v strugah, ki so si je izvotlile same, ter so na korist vsej deželi, skozi katero tekó. — Poslednjič pa vendar vse dospó v morje, v katerem izginejo.

Vodé so po svojem teku kaj lepa podoba človeškega življenja v njegovih različnih primerah in prikaznih. Človek ima telo, ki je stvarjeno iz zemlje ter se zopet povrne v zemljo. Preden se pa to zgodi, mora hoditi po potih, jako različnih in nasprotnih. Nekateri doživé najvišje, nekateri komaj zrele starosti, nekatere pokosi smrt v nežni mladosti, nekatere ugrabi že v zibeli. — Nekateri hipoma dospó na vrhunec časti in bogastva, nekateri se noč in dan trudijo v potu svojega obraza, da se revno preživé. — Nekateri viharini valovi menjajoče se sreče zdaj visoko povzdignejo, zdaj v globino pahnejo; nekaterim pa je dovoljeno, pokojno in brezskrbno živeti v zmernem blagostanju. — Eni dobrine, katerih jim je sreča na kupe nasula v naročje, rabijo v to, da zatirajo ubožce in svoje podlož-

nike, eni pa s svojim premoženjem podpirajo in razveseljujejo nesrečne in revne svoje brate. Naj pa bo stan, poklic, osoda, obnašanje človeško različno kakor koli, vendar imamo vsi isti cilj in konec: Prah smo in v prah se povrnemo. Pa ne samo telo se dá primerjati teku naših vodâ, ampak tudi neumrljiva duša, ki jo nam je vdihnil vseмогоčni dih božji; tudi ona se po najrazličnejših potih povrača k svojemu nebeškemu viru, k svojemu stvarniku, ako ni zgrešila edino pravega, jej odkazane-
nega pota, ako se ni izneverila svojemu stvarniku.

69. Damoklej.

Damoklej je bil nesramen prilizovalec, ki se je silno hlinil Dijoniziju. Da bi se temu trinogu kar največ prikupil, povzdigoval ga je nad vladarje vsega svetâ, češ, da nima nikdo na svetu večjih zaslug, večjega bogastva, večje slave, večje moči, večje sreče.

Dionizij, ki je živel v vednem strahu, da mu strežejo po življenju, ne verjame mu nič, zlasti tega ne, da je najsrečnejši, predobro čutêč, da ni res. Da bi o tem prepričal svojega prilizovalca, izmisli si to-le:

Nekega dne ukaže, da Damokleja oblečejo v baržun z vsemi znamenji kraljeve časti. Potem mu velí vsesti se za mizo, strežajem pa ukaže, da mu strežejo tako, kakor bi bil res kralj. Obed, ki mu ga je dal napraviti, bil je sijajen, da nikdar tako. Med tem, ko mu okusna jedila polnijo želodec in draga sladka vina šegečejo grlo, doní mu čarobno ubrana godba na uho. Neizrecno veselje mu prevpliva srce, — bil je srečen, da mu ni bilo vrstnika. Kar mu sredi te radosti dvornik, poleg njega sedeč, nekaj zašepeče na uho. Damoklej se naglo ozre kvišku, ugleda gol meč, na lasu od stropa viseč prav nad svojo glavo, obledi. strepeče, ter hoče pri tej priči zapustiti svoj sedež; ali kralj mu tega ne dovoli, ampak ukaže na mizo nositi še okusnejša jedila in vina in godbi igrati najslajše harmonije. Damoklej ne pokusi več nobene jedi, nobene pijače, nič ne sliši godbe, le nesrečni bridki meč nad glavo, ki bi se utegnil vsaki hip odtrgati, mu je na mislih, tako da v enomer zre vanj. Odkar je zagledal meč nad glavo, zdi se mu čas sila dolg, vsaka sekunda mu je dan, vsaka minuta leto; prosto še le zasope, ko mu dovoli kralj premeniti sedež.

V Damoklejevem grozovitnem stanu smo tudi mi. Smrt s svojo morilno koso vedno maha nad našimi glavami; ni ga trenutka,

v katerem nam ne bi mogla presekati niti življenja. To dobro veva, kaj ne, ljubi bralec! Kako je pa vendar to, da ob vsem tem tako v miru jeva, pije, spiva in smehljaje se kratkočasi? Damoklej se je vedel mnogo pametnejše od naju. Od trenutka, ko je nad seboj ugledal preteči meč, bil je neobčutljiv za vsako drugo stvar, samo meč mu je bil na mislih, zato je skrbno pazil nanj.

Prav tako bilo bi se tudi nam obnašati. Premoženje, časti in veselje tega svetá morali bi vznemar pustiti, misliti bi imeli le na to, da bi ušli smrti; njej nam sicer ni moč ogniti se, ampak paziti moramo na to, da nas ne najde nepripravljenih in ne pahne v večno pogubljenje.

Damoklej je res videl meč nad svojo glavo viseti; mi sicer s telesnimi očmi ne vidimo smrti, kako je pripravljena pokositi nas; toda vidimo jo z očmi pameti in svete vere. In ali vedna nevarnost, da nas zasači smrt, ko se je najmanj nadejamo, ni prav tako gotova, kakor ko bi s telesnimi očmi nad glavo videli njeno grozno koso? Ali nam tega ne potrjuje vsakdanja izkušnja?

70. Sv. Venc̃eslav.

Sv. Venc̃eslav, kralj češki, imel je navado, da je po noči zapuščal kraljevo svoje poslopje ter bos hodil obiskovat cerkve glavnega mesta. Tudi najhujši mráz ga ni strašil tega bogoljubnega ponočnega romanja. V hramih božjih, kjer je po živi svoji veri vedel, da je Jezus, zveličar svetá, skrit v presvetem zakramentu, resnično pričujoč, klečal je cele ure in goreče molil. Sem ter tja se je tudi obrnil do svetnikov, v teh cerkvah posebno češčenih, da je ž njimi združen hvalil in slavil Boga in po njihovi priprošnji prosil ga blagih darov.

Njegov edini zvesti spremljevalec na tem nočnem romanju bil je strežaj, na čegar molčljivost se je mogel zanašati in je bil tudi edinih mislij ž njim. Neko noč bil je prav hud mráz, tako da je bil sneg trdo zmrznil. Strežaju, če prav je bil dobro obut, noge tako otrpnejo mraza, da jih kar nič več ni mogel premikati. Kralju potoži svojo nadlogo, rekoč, da ne more več dalje spremljati ga. Kralj, gret od notranjega ognja, sicer nič ne čuti vnanjega mraza, vendar pa ima usmiljenje s strežajem ter mu velí, naj hodi za njim in natanko stopa v njegove stopinje, vtisnjene v sneg. Strežaj stori tako in zdajci občuti milo gorkoto, ki mu prihaja v otrple noge in se polagoma širi po vsem životu. Tako je čvrsto stopal za kraljem od cerkve do cerkve.

Mnogo je med nami v resnici spokorjenih grešnikov, ki bi radi popolnoma zadostili božji pravici: ali težko premagovanje in ostro zatajevanje samega sebe jih straši in plaši v njihovi slabosti. Veste li, kaj vam je storiti, da boste srečno in krepko hodili po nakazani poti? — Idite za nebeškim svojim učnikom korak za korakom iz jeruzalemskega mesta na goro Kalvarijo — in kmalu vam bode nebeški ogenj razgrel srce, tako da boste z lahka premagali vse vnanje težave — To je tista neprecenljiva skrivnost, ki je rodila že toliko junakov spokornikov in junakinj spokornic, na pr. sv. Frančiška, sv. Brunona, sv. Bernarda, sv. Janeza od križa, sv. Petra alkantarskega, sv. Terezijo, sv. Magdaleno Paciško in mnogo drugih svetnikov in svetnic božjih. Največje težave prenašali so lahko, v duhu na Kalvarijo hodeči za njim, ki jim je pot zaznamoval s svojo lastno krvijo. Srčno so stopali v njegove svete stopinje, nova moč jim je dohajala pri vsakem koraku in vzbudila se je v njih ljubezen do trpljenja, kakoršne niso čutili nikdar poprej. Oni niso poznali večjega zveličanja od tega, kakor s težkim križem obloženi korak za korakom hoditi za svojim vzgledom, in nobene svetejšje želje od te, kakor s krvavimi koleno dotikati se tal, ki jih je na križevem potu močila presveta kri Zveličarjeva.

71. Derviš.

Derviši so nekakšni mohamedauski menihi, katerih mnogo živi po Perziji in Indiji, kjer sem ter tja potovaje nabirajo miloščino. — Enemu teh beračev bilo je na nekem takem potovanju iti skozi perzijsko glavno mesto. Bilo je že pozno v noč, ko pride v mesto. Moral je kje prenočiti. Da bi si dobro odpočil, predrzno jo nameri v kraljevo poslopje in sicer naravnost v dvorano, v kateri je bila kraljeva straža. Tu se meni nič tebi nič vsede v kot ter koj iz torbice izvleče svoj brešen in jame večerjati, da bi kmalu mogel iti k počitku.

Kar ga zapazijo častniki ter ga vprašajo, kaj tukaj dela in kako je semkaj prišel?

„Ali nisem v gostilni?“ odgovori jim derviš.

Častniki, razžaljeni z zaničljivim tem odgovorom, zavrnejo ga le s psovanjem in pretenjem. Nekateri gredó celo kralju povedat, kaj se je predrznil storiti ta derviš.

Kralj ga dá pred se privesti ter ga z veliko nevoljo ostro nagovori tako-le: „Tedaj ti si tako predrzen, da moje poslopje imenuješ gostilno?“

Derviš neprestrašeno odgovori: „Dovolite mi, knez, da vas v vsej ponižnosti vprašam: Kdo je pred vami stanoval v tem poslopju?“

„Moj oče.“

„In kdo pred vašim očetom?“

„Moj ded.“

„In pred vašim dedom pa kdo?“

„Moj praded.“

„Tedaj se vendar nisem motil, misleč, da je to poslopje krčma; zakaj hiša, v kateri tako zapored prehajajo gostje, je gostilna.“

Lep nauk daje ta prilika tudi tebi, dragi bralec! Tudi ti bi morda bil razžaljen, ko bi kdo tvojo hišo imenoval gostilno, tebe pa gosta. In vendar je to gola resnica. Koliko jih je že stanovalo v njej, ki so izginili ko senca. Danes sicer ti v njej še prebivaš ter jo imenuješ svojo lastino. Ali bo pa to tudi jutri še res? — Kdo ti je porok, da ne bode kdo drugi na tvojem mestu? — Človek je na tem svetu le tujec in zgolj popotnik. Vsa lastnina je torej le dozdevna, in v tej dozdevni lastnini človek le gost. Drug drugemu vrata podajemo. Slep bedak je, kdor misli, da je ta svet njegov dom.

72. Izpodletela dedščina.

Geron, bogat a jako star mož, hoče oporoko (testament) narediti. Odmrla mu je bila vsa rodovina in sorodovina, tako da ni imel svojcev nikogar, kateremu bi bil zapustil svoje veliko premoženje. Premišljujočemu, koga bi osrečil s svojim bogastvom, pride mu na misel, da je eden njegovih starih prijateljev v veliki revščini zapustil mnogo otrok. Njegovega sina Kleona izbere si za glavnega dediča ter mu piše, naj pride k njemu v Pariz.

Kleon je bil ravno v veliki denarni stiski. Lahko je torej umeti, s kolikim veseljem se koj napravi na pot. Geron ga preprijazno sprejme ter mu precej tudi z besedo naznani, da ga hoče postaviti za glavnega dediča vsega svojega premoženja.

Mladi Kleon se mu kaže jako hvaležnega; vendar ga kmalu zapusti, češ, da bi si rad ogledal neznano mesto. Koj ta dan zvečer pride tako pozno domov, da ni videl svojega dobrotnika, ker se je bil ta že spat vlegel prav po svoji navadi. Drugi dan zjutraj ostane precej dolgo pri njem, vendar gre z doma ter se opoldne povrne. Koj po južini se zopet odpravi

od doma ogledovat si mestnih imenitnostij; na večer pa gre v gledališče, ondi se snide z znanci, ti ga vedejo v kavarno, kjer igrajo, in sicer Kleon prav srečno, in naposled gre domov jako pozno. Tretji dan je bilo skoro ravno tako. Čim več je dobil prijateljev in čim bolj se mu je bila priljubila igra, tem manj je utegnil ostati pri svojem dobrotniku, tako da so prišli dnevi, da ga kar videti ni bilo pri njem.

Takšno vedenje pa Geronu nikakor ni bilo po godu, večjega spoštovanja je pričakoval od njega, komur je hotel ustanoviti srečo. To misel je nekega dne izrekel svojim strežajem. Ti so jo naznanili Kleonu ter mu še pristavili, da mu utegne izpodleteti dedščina, ako se ne bode bolj pečal ž njihovim gospodom, in da se bode kesal, ako si ne ohrani njegove ljubezni.

Kleon trdno obeča, premeniti svoje vedenje. Nekoliko dni se tudi res premaguje, da vsaj k južini prihaja domov, toda preveč se je bil že zapel v tovaršije, da bi bil mogel ali hotel premeniti svoje življenje. Kmalu zabrede tako daleč, da še spal ni več doma. To tako zaboli starčeka Geronu, da jame premišljati, ali bi bilo tudi prav, da svoje bogastvo zapusti človeku, kateri je v kratkem zapravi. To premišljevanje ga napoti do sklepa, da vse svoje premoženje izroči veliki bolnišnici v Parizu; pošlje po beležnika (notarja) in naredi oporoko. Nekaj nejevolja, s katero je to storil, nekaj pa žalost radi Kleonove lahkomišelnosti in nehvaležnosti, nakopljete mu kmalu bolezen, katera je konec storila njegovemu življenju.

Kleon je bil ravno takrat v vrtincu pariških veselice, da ga več dni ni bilo pri Geronu. Neki večer vendar pride domov; toda bil je tisti večer, ko je njegov dobrotnik ležal na mrtvaškem odru. Ob tej priči so mu povedali, da se nima nadejati nobene dedščine.

Težko si je misliti vtisek, ki ga je Kleonu napravila žalostna ta novica. Ves život mu otrpne, da se ne more premakniti. Ko se mu povrne zavednost, odpró se mu oči, da ob enem pogledu spozna vso svojo nesrečo. Grozna obupnost se ga poloti. Sam divja zoper sebe, da je po svojem zadolženju sreči dal slovo, puli si lasé iz glave, praska si obraz, grize v roke in strašno tuli. Strahú, da se ne bi ukončal, morali so ga čuvati celo noč.

To pa še ni bilo vse. Prihodnji dan, ko se po mestu zvé, da je Gerón umrl, prihrujejo nad Kleona raznovrstni upniki; ti so mu namreč potem, ko je bil zapravil vse, kar je imel, posojali, češ, da jih poplača z zapuščino Geronovo. Ker ni imel s čim poravnati dolgov, dali so ga upniki v zapor.

Tukaj prikipi njegova obupnost do vrhunca. V obilnosti bi bil lahko živel in povsod spoštovan, zdaj pa je pahnen v revščino in zaprt v ječi, katere ne vé, ali bo kedaj rešen! Ta grozna misel, ki mu je vedno rojila po glavi, bila je zanj nestrpna. Življenje se mu jame mrzeti in večkrat poskusi, ukončati se; toda noče se mu posrečiti, vendar mu tuga namesto strupa in železa v kratkih dneh izglaje žalostno in mučno življenje.

Če je tega mladega človeka taka gnev in besnost prevzela zato, ker je po svoji krivdi izgubil časno srečo in se zavoljo napačnega vedenja pahnil v revščino in ječo — kakšna je še le v peklu obupnost in očitane vesti zavržencev, ki so si čisto sami krivi, da so izgubili neizrečeno, neizmerno in večno zveličanje in se pogreznili v brezno strašnih in neskončnih kaznij in muk!

Dragi bralec! če si nekoliko bolj natanko ogledaš Kleonovo vedenje do njegovega dobrotnika Gerona, morda vidiš prav svojo podobo. Morda je tudi tebi bolj mar za igrače in norčije tega sveta, kakor za pravo, stalno in večno srečo, ki jo je Bog za dedščino zagotovil le njim, ki njega ljubijo? — Morda tudi ti, ne zmenivši se za Boga, iščeš le prijaznosti svetá in razveseljevanje svojega mesá? Kako ti bode pri srcu, ko po smrti pred sodnim stolom božjim zveš, da si izgubil pravico do nebeške dedščine, katera ti je bila namenjena in te je imela osrečevati na vse večne čase? Kakšna obupnost se bode polastila tvojega srca, ko te bodo zgrabili strežniki božje neizprosne pravice — hudobni duhovi ter te prevedli v temno ječo, — kjer bo jok in škripanje z zobmi — v pekoči pekel, kjer te bode vekomaj glodal črv nepokojne grizoče vesti?

Mladi Kleon si je s svojim norim obnašanjem nakopal res veliko nesrečo, toda s smrtjo je vendar bilo konec njegove časne nesreče. Tvojih večnih muk, ljubi bralec! pa ne bode nikdar konec, kajti vekomaj boš živel in trpel v peklu, — ako ne skrbiš, da bode bogoljubno tvoje življenje na svetu.

73. Ves trud zastonj.

Bil je premožen mož. Ta si je kupil veliko grajščino. V kupilni pogodbi je stal pogoj: da je grajščina popolnoma njegova lastnina še le tedaj, ako mu čez leto in dan kupila ne povrne kateri prejšnjega grajščaka sorodnik. Novi grajščak — ne vem, ali je pozabil omenjeni pogoj, ali pa je menil, da se v

odločenem obroku nikdo ne oglasi, da bi nazaj kupil grajščino — precej drugi dan vzame v posest pogojno kupljeno grajščino ter jame popravljati in lepšati grad, prekopavati vrte, saditi drevorede, kopati vodnjake in ribnjake, vodo napeljevati na travnike, pote nasipati z drobnim peskom itd. V nekoliko tednih je bilo dovršeno obnovenje, in to vse po njegovem načrtu, kar ga je jako veselilo. Toda kratko je bilo njegovo veselje; kmalu se pri njem oglasi sorodnik prejšnjega posestnika ter mu prav po sklenjeni pogodbi prinese odkupilo. Očividno je bila pravica njegova, zagotovljena mu v omenjeni pogodbi; zato se novi posestnik kar nič ne brani ločiti od priljubljene grajščine, ter prepozno spreume, kako nespametno je ravnal, da je toliko denarjev potrošil za poprave in olepšave, preden je vedel, da je grajščina nepreklicno njegova lastnina. Prav zadosti bi bilo, da bi jo bil le ohranil v dobrem stanu.

Ta s pogojem kupljena grajščina je našega življenja lepa podoba. Življenje smo sicer vzeli v posest, ono pa ni naša lastnina; zakaj vsak hip nam je sme vzeti in lahko vzame On, iz čegar rok smo je prejeli. Pametna modrost nam torej velja, na-nje ne preveč navezovati srca, za-nje ne preveč skrbeti ter mu ne preveč streči, ampak le toliko, kolikor je treba, da je ohranimo, dokler je volja božja. — Koliko pa je na svetu ljudij, podobnih omenjenemu grajščaku! Komaj smo začeli uživati življenje, ki nam še za en dan ni dano v nepreklicno lastnino, že napenjamo vse moči, da bi si je olajšali, osladili in kar se dá ozaljšali. Sredi veselega uživanja nam je pa pokosi smrt, — in zastonj je bil ves prejšnji trud.

74. Vojska v tabru.

Neka vojska je bila že deset dni na poti. Zvečer enajstega dne zvé general poveljnik po svojih prežavcih, da je okoli kraja, kjer je moral prenočiti, v grmovju mnogo sovražnikov skritih. Ker nočni mrak ni več pripuščal, da bi se bil sprijel z njimi, zato ukaže okoli tabra delati okope, kateri imajo njegovo vojsko braniti nočnega sovražnega napada. V stražnicah podvoji straže, razpošlje izvanredne patrole, vojakom prepové iti iz tabra ali zapustiti zastave, ter jim zapové, orožje v rokah imeti celo noč. Jako trdo se je upehanim vojakom zdelo to povelje, vendar se nikdo ni pritožil; zakaj dobro so vedeli,

da je to potrebno za njihovo varnost. Vojaške izkušnje namreč učé, da je za vojsko najbolj nevarno, ako jo sovražnik napade v trdem spanju.

Prav so delali ti vojaki. — Zakaj pa tako ne delamo tudi mi, ki smo dan za dnevom v isti nevarnosti? Tudi nas obdajajo mnogobrojni in srditi sovražniki, ki iščejo priložnosti, iznenada napasti nas, da bi nas oropali dušnega življenja. Da se ognemo nesreče, ki nam preti noč in dan, zato nam Jezus Kristus vелеva, vedno čuti in orožje zatajevanja v rokah držati; od križa, ki je naša zmagovita zastava, nikdar se ne oddaljiti, češ, da bi šli za nevarnimi vabili posvetnega radovanja; z dobrimi deli in molitvijo utaboriti se: — mi pa godrnjamo, češ, da so pretrda in preostra ta povelja. — Kolika kratkovidnost, krivica in nehvaležnost je to! Ali ni očividno, da bomo plen svojih prekanjenih sovražnikov, ako nas iznenada napadejo in najdejo brez zmagovalnega orožja. katero nam nasvetuje naš Zveličar? Namen temu orožju je le naša varnost. Le iz zgolj ljubezni nam Jezus nasvetuje in v roke daje to orožje; bodimo mu torej iz srca hvaležni zanje in rabimo je!

75. Cesar Heraklij.

Kozroa, perzijski kralj, polasti se jeruzalemskega mesta ter 614. leta roparsko v Perzijo odnese Jezusov križ, katerega je bila Konštantinova mati sv. Helena našla po čudežu in ga z veliko skrbjo dala hraniti na gori Kalvariji. Štirinajst let je bilo to sveto znamenje našega odrešenja v rokah nevernih Perzijanov. Še le 629. leta se posreči cesarju Herakliju, da nazaj dobi križ iz neznabožnih rok. Heraklij, poln svetega veselja radi srečne prigodbe, ukaže, da se sv. križ z veliko slovesnostjo prenese na mesto, s katerega je bil uropan. Vsa duhovska in svetovna gosposka se zbere ter gre v sijajnem sprevodu na goro Kalvarijo. Heraklij sam, ogrnjen z baržunastim plaščem in z vsem kinčem cesarskega veličanstva na svojih ramah nese sveto orodje našega odrešenja.

Tako ganljive slovesnosti še niso videle ulice jeruzalemske. Toda pri vratih, pri katerih množica stopi na pot, ki vodi na Kalvarijo, obstoji sprevod. Kaj je bilo? — Cesarja, dospelšega do teh vrat, ustavi neka nevidna prikazen, da se kar ne more ganiti z mesta. Zdelo se mu je, da mu neka nevidna roka dalje brani in da mu pot zapira bruno, čez katero ne more stopiti.

Vso množico prevzame strah in groza, zlasti pa ostrmi cesar, ne vedoč, kaj je početi. Kar se oglasi Zaharija, škof jeruzalemski, ter nebeškega razsvetljenja prevzet izpregovori, rekoč: „Gospod in cesar moj, ali bi ne hotel sleči bogato obleko, ki te ogrinja, in odložiti dragocenosti, ki se bleskečejo na tebi? Vse to je v nasprotju s križem, katerega neseš, in s ponižanjem, v katerem je Jezus Kristus nesel ta križ.“ — Te besede so bile cesarju žar nebeški. Zdajci baržunasti plašč in znamenja svoje časti izpremeni s priprosto obleko. In glej! Brez ovire zdaj premakne noge in stopa dalje. Ovira je izginila, brez truda dospe vrh Kalvarije ter poln nebeškega veselja zasadi Jezusov križ na mesto, kjer je stal, preden ga je bil ugrabil Kozroa.

1. Ta črtica cerkvene zgodovine daje tehten nauk onim kristijanom, kateri bi radi služili dvema gospodoma: Jezusu in svetu. So namreč kristijanje, kateri mislijo, da se posvetno življenje dá v soglasje spraviti s križem Jezusovim; so kristijanje, kateri menijo, da so učenci Kristusovi, če prav ga zatajujejo s svojim ničemurnim, mehkužnim in pohotnim življenjem. Toda kdor hoče križ v resnici nositi za Jezusom, mora ga nositi v duhu ponižnosti, v zatajevanju samega sebe, v spokornosti, in tudi njegovo vnanje obnašanje mora s tem duhom biti v soglasju.

2. Herakliju je bilo določno povedano, da se Jezusovemu križu čast skazuje s poniževanjem, ne pa s svitom posvetne veličasti. To naj si v glavo in srce globoko vtisnejo vsi, ki stojé v visoki službi, bodisi svetni, bodisi cerkveni.

76. Dva brata.

Živela sta dva brata v istem mestu, a imela sta jako različno osodo.

Mlajši je bil že mnogokrat na tem, da bi bil dobil dobro službo, katere je bil popolnoma vreden, pa vselej so ga izpodrinili hudobni obrekovalci. Imel je sicer nekaj premoženja, in še to so mu do malega skrčile žalostne nezgode. Bil je pokvečenega telesa, zaradi tega so mu ljudje nadeli mnogo psovalnih priimkov. Vse to mu pa ni kalilo dušnega miru, zakaj kedar je stopil v svojo hišo, prišli so mu naproti prisrčna žena, ljubeznjivi otroci in zvesti posli, ki so si vsi prizadevali ustreči mu ter ga razveseliti.

Starejši brat pa je užival spoštovanje vsega mesta. Bogat je bil in se rad bahal s svojim premoženjem, vednostmi in dušnimi zmožnostmi. Njegova lepa postava in uljudno obnašanje se je prikupilo vsakomu, slednje podvzetje mu je šlo po sreči. Toda pri vsem tem ni bil srečen, zakaj domá je imel živ pekel: svojeglavno, nepokorno, ljubosumno, jezično in srdito ženo, nehvaležne in neposlušne otroke, surove in zarobljene posle. Ti so mu grenili življenje in strupili vsako veselje, katero bi bil lahko užival.

Ta dva brata sta slika dobrih in hudobnih ljudi.

Naj tudi dobremu človeku narava odrekuje svoje darove, naj ga tudi zaničuje svet, naj ga zadevajo nesreče katere koli, za vse to mu je čista in mirna vest zadostno tolažilo ter ga razveseljuje tudi sredi nezgod. — Hudobnež pa je nesrečen sredi vse svoje navidezne sreče. Največje veselje o dušnih in telesnih zmožnostih, o bogastvu in častnih službah mu grepi hudobna in nepokojna vest. V lastnih prsih nosi pekel. Če pa hudobnež že na tem svetu v vsej svoji časni sreči ni v resnici srečen, kako nesrečen je še le tedaj, ako mu previdnost božja pošlje križe in nadloge! Kje hoče v teh iskati tolažbe?

Sloveč pisatelj pravi: „Vse vnanje nesreče nas samim sebi prepuščajo, treba nam je torej mirnega zavetja, kamor nam je moč zateči se. Edino tako zavetje pa je čednost. Nikogar lastna ljubezen tako ne slepi, da si ne bi imel česa očitati.“ — In blaženi pisatelj knjige: „Hodi za Kristusom!“ piše: „Imej dobro vest, pa boš vedno vesel. Dobra vest prenaša velika bremena in je vesela tudi sredi nadlog. Huda vest pa je v vednem strahu in nepokoju. Hudobni nimajo nikoli pravega veselja in nikdar ne uživajo notranjega miru. In če tudi pravijo, da so pokojni, vendar jim ne verjamem; kajti „za grešnika ni miru,“ pravi beseda božja.

77. Naloga za poskušnjo.

Ferdinand in Evgenij, učenca ist-ga učitelja, pogovarjata se v šolo gredé o nalogi, katera jim je bila dana, in o darilu, katero imajo prejeti tisti, ki jo najboljše izdelajo.

Ferdinand reče: „Nekdo mi je povedal, da je učitelj učence, kateri bodo prejeli darila, določil, še preden smo dovršili nalogo.“

Evgenij pa pravi: „Meni pa je bilo rečeno, da se učitelj pri določevanju daril natanko ravna po vrednosti izdelanih nalog. Komu hočeva tedaj verjeti?“

„Tega ne vem,“ odgovori Ferdinand, „to pa vem, da se jaz ne bom nič posebno trudil z izdelovanjem naloge; nočem si s to malenkostno stvarjo ne beliti glave, ne kratiti veselja; mislim si tako-le: Če je naš učitelj že naprej določil učence, katerim dá darila, mogoče je dvoje: da sem jaz med temi srečnimi, ali da me ni med njimi. Ako je prvo, dobim darilo, naj je moja naloga dobra ali slaba; ako je pa drugo, tedaj ne dobim darila, če si še tako prizadevam z nalogo — škoda bi bilo časa in truda!“

Evgenij pa reče: „Jaz sem to stvar vse drugače premislil. Sklenil sem marljivo delati, da učitelju izročim dobro delo; krasno darilo me čaka, če se bodo darila delila po zaslugah; lenuh pa odide praznih rok.“

„V tem primerljaju,“ reče Ferdinand, „ni nobene dvombe, da imaš ti prav. Ako se bodo pa darila dajala brez zasluge in le po namembi, tedaj sem pa jaz modrejši od tebe.“

„Morda?“ odgovori mu Evgenij; „vendar pa, ljubi moj prijatelj, pomisli, da je moj račun gotovejši od tvojega. Jaz imam za-se dva morda, ti le enega samega. Ti praviš: morda sem tudi jaz med srečnimi, katerim je že naprej odmenjeno darilo, če tudi ga ne zaslužim. Glej to morda meni tako velja, kakor tebi. — Če pa se bodo darila delila po zaslugah, morda se odmeri tudi moji marljivo izdelani nalogi. Glej, to morda velja meni, tebi pa nikakor ne. — Po tem takem se jaz gotovejše od tebe nadejam darila, naj se delé ali po pravi zaslugi ali zgolj po namembi,“

Ferdinand ni vedel kaj odgovoriti na to in moral je spoznati, da je Evgenij to stvar bolje premislil od njega.

Kakor sta ta dva učenca z ozirom na delitev šolskih daril omahovala med različnim mnenjem, prav tako je nam prikrit odgovor na važno vprašanje o preizvolitvi ali o preodločbi za nebeško kraljestvo. Ali je Bog koga brez ozira na prihodnje zasluge ali z ozirom na te zasluge izvolil ali odločil za nebesa, o tem so nekateri bogoslovci in cerkveni očetje bili različnih mislij. Toda čeravno piše sv. Peter: „Gospod noče, da bi se nekateri pogubili, ampak da bi se vsi k pokori obrnili,“ vendar je misel na preizvolitev marsikomu pretveza kaznjive lahkomiselnosti in zavržljive lenobe, vsled katere — kakor Ferdinand v naši

priliki — govori blizu tako-le: „Če me je Bog izvolil ali določil za nebesa, zveličan bom brez lastnega prizadevanja; če pa temu ni tako, zastonj je ves moj trud — nebesa so mi zaprta. Zato mi ni treba nič sile delati si, tudi strastij ne krotiti ali brzdati, ampak storiti smem, kar poželi moje srce.“

Da je tako govorjenje napačno in abotno, to lahko umeje že prosta pamet. Naša prilika nas uči, da v temi, ki nam zagrinja skrivnost preizvolitve ali preodločbe božje, najmodrejše ravnamo in hodimo po najvarnejši poti, ako si resno in z vsemi močmi prizadevamo, zaslužiti si večno zveličanje; zakaj poleg nade, ki sloni na preizvolitvi in je vsem občna, nam sveti tudi dobro utrjeno upanje, ki se opira na izvolitev po zaslugah. Tega upanja pa ne morejo imeti oni, ki nič ne storé za svoje zveličanje.

78. Strah pred ljudmi.

Mlademu častniku (oficirju), ki je po dokončani vojski živel v pokoju, pride veselje do popotovanja. Ko od svojega kralja dobi devoljenje, krene na pot; ta ga privede tudi med ljudstvo, katero ni bilo kaj prijazno njegovi domovini. Neki dan pride v hudo zadrego. Ondi namreč obišče znanega gospoda, pri katerem je bila ravno zbrana sijajna in velika družba. Kmalu potem, ko naš častnik stopi v to družbo, zasukne se govorica na politiko. Presojevali so se po vrsti vsi evropski vladarji; nazadnje pride na vrsto tudi kralj, čegar podložnik je bil ta častnik; govorilo se je o njem prav strastno in nesramno, videlo se je, da golo sovraštvo kuje in narekuje te psovke. Bridke in zbadljive pušice so letele na njegovo vladanje, njegove namene, njegovo politiko, njegove osebne lastnosti, celó na njegovo domače življenje.

Kaj si je neki mislil naš častnik? In kaj je storil? — Sam pri sebi preudarja tako-le: „Če začnem zagovarjati svojega gospoda in če pokažem svojo občutljivost, zasmehovali bodo še mojo gorečnost, zasramovali bodo in za norca imeli tudi mene; tega pa jaz ne bi mogel strpeti in morda bi bil prisiljen potegniti sabljo in v veliko nevarnost postaviti svoje življenje. Da se ognem vsega tega, ne smem pokazati, kakor da bi čutil, kaj in zakaj se tako sramotilno govori zoper mojega kralja.“ — Kakor je sklenil, tako je storil. Ne le, da ni zavračal zbadljivega obrekovanja, ampak bil je popolnoma hladne krvi, še celó nasmijal se je in sem ter tja še sam dostavil kako besedo, češ, da mu ne očitajo slepe pokorščine do kralja in da se malo ravna po duhu in šegah družbe, med katero je bil. Ko se

razide družba, bil je zadovoljen sam s seboj, da je tako srečno ušel zadrugi.

Ta dogodek pa kralju pride na uhó ter ga silno razsrdi. Častnik, dovršivši potovanje, vrne se domóv ter se celó predrzne iti h kralju; ta pa ga sramotno zapodi izpred svojih očij.

Tako bo tudi Jezus ravnal z mnogimi kristijani. On — Bog-človek — je naš kralj; mi smo torej njegovi podložniki, ki bi se torej morali ustavljati vsemu, kar bi utegnilo žaliti ga; moral bi vzelej ž njim potegniti in največje neprijetnosti rajši pretrpeti, kakor — če tudi le na videz — dopustiti ali potrditi kaj, kiar je zoper njegovo čast. Kako se torej pregreši mnogo kristijanov, ki se iz katerega vzroka koli bojé pokazati, da so katoliški kristijanje, ali si celó prizadevajo od sebe odvrniti videz, da so katoliški kristijanje!

Ljubi bralec! Ti morda zajdeš v družčine, v kateri ta ali oni sramotno blebeta zoper nauke svete vere in morda še celó preklinja njenega začetnika. In kako se ti vedeš v tej družčini? — Bojéč se, da bi tudi tebe ne zadelo zasramovanje, da si dober katoličan, t. j. neumnež, ki veruje sanjarije, ne upaš si ugovarjati bogokletcem, zagovarjati sveto vero, ampak molčiš, morda se še celó posmehuješ in marsikatero še sam rečeš vmes. Kdor tako ravnaš, tebi je v evangeliju že podpisana sodba, ki se glasi tako-le: „Kdor se mene sramuje pred ljudmi, njega se bom tudi jaz sramoval pred svojim Očetom v nebesih.“

Ti si pri daritvi svete maše sredi svojih prijateljev in tovarišev. Imel bi se — dobro veš — spodobno obnašati po šegi naše svete cerkve in zbranega duhá biti. Znano ti je pa morda, da te bodo, ako se tako vedeš, zasmehovali in za hinavca razglasili tvoji tovariši, kateri ne uklanjajo kolen pred kraljem vseh kraljev, ampak se posmehujejo in norčujejo in sploh tako obnašajo, kakor da bi bili v gledališču. — A kaj storiš ti? Zbojiš se njihovega zasramovanja in, akoravno te glasno opominja tvoja vest, potegneš ž njimi ter se udeležiš njihovega pohujšanja. O nesramnost! Česa imaš pričakovati pri Gospodu, ki ga tako malovredno zatajuješ? Čaka te sodba: „Kdor mene zataji pred ljudmi, njega bom tudi jaz zatajil pred Očetom v nebesih.“

V družčini, v kateri si tudi ti, govore umazane in dvoumne besede, sliši se hudo preklinjevanje in grdo obrekovanje. Ti bi po veljavi svojega stanú, svoje službe, svoje starosti lahko

ustavil vse to; torej te tudi dolžnost veže, da to storiš. Toda kaj se bode mislilo, kaj govorilo o tebi, če to storiš? Imenovali te bodo abotnega, surovega, neolikanega, nepriljudnega, odurnega človeka, ki komarje preceja in dlako cepi. In kaj storiš ti? Vseh teh psovalnih priimkov se zbojiš, in da se jih ogneš, lepo molčiš in še tega ne rečeš, da ti niso všeč taki pogovori. Glej svoje nezvestobe, s katero se izneverjaš Jezusu.

Toda mislimo si, da nimaš toliko veljave, da bi mogel ubrzdati umazane in hudobne jezike. Tedaj bi se ti pa moralo vsaj na resnem obrazu brati, da ti pogovori niso po godu, in iz molčanja spoznati, da se ne udeležuješ govorjenja. Seveda potem o tebi porekó, da si neumnež, ki ne vé ziniti besede. Ali ravno s tem pokažeš, da si Kristusov pravi učenec, ki studi vse, kar žali sramežljivost in ljubezen. Gorjé njim, ki drugače razlagajo tvoje molčanje; gorjé pa tudi tebi, ako se daš s tem strašilom odvrniti od svoje dolžnosti. Gorjé tebi, ako se temu, kar govore umazani in obrekljivi jeziki, posmehuješ iz katerega koli uzroka, kajti s tem jih vabiš in vnemaš k daljnim pogovorom, Jezusa pa se pred njimi sramuješ. Ne čudi se torej, ko se bode tudi Jezus tebe sramoval pred svojim Očetom v nebesih.

79. Podobe človeških strastij.

Sovražniki, oblegajoči mesto, uporabljajo posebne zvijače, da prej dosežejo svoj namen. Med drugim oni zlasti poskušajo v skrivno zvezo stopiti z nezvestimi meščani, kakoršnih se ne manjka v nobenem mestu, z meščani, katerih ni sram, izdajalcem biti svoji domovini. Ti hudobneži so precej pripravljeni s sovražniki skleniti skrivno zvezo, popisati jim vse okoliščine o trdnjavi in posadki ter jim naznaniti pota, po katerih gotovo pridejo v trdnjavo. Žalostna osoda čaka trdnjavo, katero ob enem napadejo vnanji in notranji sovražniki, ako se pazčemu poveljniku o pravem času ne posreči, izdajalce zasačiti, jih ujeti, v železje ukovati in tako prekrižati vse dogovore z vnanjim sovražnikom.

Naše srce se dá priličiti trdnjavi, katero oblegajo močni in strahoviti sovražniki. Satan, svet in naše lastno meso neprenehoma napadajo naše srce; strah, da je premagajo silni ti nasprotniki vsega dobrega, je tem večji, ker imajo v tej trdnjavi sami — v našem srcu — zaveznike, ki je podpirajo. Ti izdajalci so naše strasti — huda nagnjenja, — ki so edinih mislij z vnanjim sovražnikom v tem, da bi nam popačili in v

greh zapeljali srce. Toda pamet, ki ima nadpoveljstvo čez to trdnjavo — srce, z modro čuječnostjo lahko v okom pride nesrečnim nasledkom skrite zarotbe, ako o pravem času zapazi notranje sovražnike, katere potem obrzda tako, da jim ne dopusti prosto in izdajalsko dogovarjati se z vnanjimi sovražniki. Če se pameti posreči to, rešena je trdnjava-srce.

Kedar spreten voznik vozi z mladimi, iskrenimi, še ne ukročenimi konji, tedaj nategnjene vajeti vedno v rokah drži, in lahko je vodi, kamor je hoče. Ako pa vajeti dene iz rok, spusté se konji v dir, nobena moč jih ne more več udržati v brzem teku, ampak divjajo, skačejo, zapusté cesto, butijo v kakov zid ali zavozijo v prepad, v katerem konec vzameta voz in voznik.

Naše strasti v svoji neukročeni moči so podobne mladim konjem in jih moramo neprenehoma imeti v brzdah. Ako se izpozabimo le za hip ter jih izpustimo iz svoje oblasti, izgubljeni smo; povlečejo nas s seboj v vsakovrstne razuzdanosti in v pregrehe tako, da jim niti pamet, niti vera ne morete postaviti jezá, katerega ne bi preskočile.

Šetajoči se otroci na travniku zapazijo cvetlice in oči pasejo ob pisanih barvah, ki se kaj lepo izpreminjajo in leskečejo po zelenih tleh. Ne morejo se vzdržati, da ne bi stopili na travnik. Na mehki trati sedé trgajo si cvetlice in vijejo vence. A le kratek čas uživajo to veselje; kmalu začutijo, da so je opikale kače, ki so bile skrite pod cveticami.

Tudi naše strasti se od zunaj kažejo vabljive in lesketajoče: obetajo nam veselje in srečo in s tem nas omamljajo. Ako se jim pa prepustimo, kmalu kmalu čutimo znotranji nemir, nezadovoljnost, pekočo vest in mrzenje nad goljufivim veseljem. Lakomnost na pr. nas omamlja s tem, da nam pred oči stavi bogastvo in zlate gradove; toda neukročena želja po bogastvu in vedni strah, izgubiti premoženje, morda po krivičnih potih pridobljeno, noč in dan trpinčita lakomnika tako, da je sredi svojega bogastva v resnici nesrečen.

Maščevalen človek ne pozna večjega veselja, kakor prav znositi se nad svojim sovražnikom; toda komaj je zadostil tej svoji strasti, že ga sprehaja strah in groza, vest ga jame griziti in mu greniti življenje.

Vsakdanja izkušnja uči, da se strašno moti on, kdor srečo pričakuje od strastij, katera koli si bodi.

Reka, ki ne teče med visokimi bregovi, dela rada povodenj, t. j. njena voda skoro po vsakem dežju stopi čez svoje bregove in teče čez polja in travnike, katerim dela veliko škodo. Da se ljudje obvarujejo te škode, zato takim rekam vzvišujejo bregove, ki vodi branijo na polje. In take zaježene reke, ki so nezaježene delale škodo, so blagonosne vsej okolici in ljudstvom, mimo katerih tekó in katere vežejo. Vendar pa morajo umetni jezovi vedno biti v dobrem stanu; kakor hitro so poškodovani ali ne dosti utrjeni na katerem mestu koli, kmalu je predere in podkoplje voda, ki se zaganja vanje, in tako iz nova nastane povodenj.

Grešniki, kateri čutite, da vam jamejo v srcu razgrajati in razsajati nebrzdane strasti, hitite vendar in postavite jim jezove, preden razlijó svoj žolč in vas ostrupijo z njo. Ti jezovi pa so: molitev, premišljevanje, zatajevanje, sveti zakramenti in vsake vrste dobra dela. Obrzdana, ukročena in v naravne meje potisnjena strast, ki je divjala v vašem srcu, vam bode zdaten pomoček do svetosti. Dobro si pa zapomnite še to, da stanovitno nadaljujete vaje, ki so umirile vaše srce. V istem hipu, ko jih v nemar pustite, divja strast zopet vzdigne svojo glavo, da bi vas pahnila v prepad, kateremu ste komaj ušli.

Homer v svojih pesmih o Ulisovem popotovanju pripoveduje to-le: Ko Ulis pride na otok, na katerem je gospodovala imenitna čarovnica Circe po imenu, doživel je žalost, da so se vsi njegovi tovariši spremenili v zverine nižje vrste; on sam pa se je tega poniževalnega premenjenja rešil le s pomočjo nekega zelišča, katero je bil prejel od boga Merkurja.

Tudi ta izmišljena dogodka je primerna podoba človeških strastij. V njih se razodeva ista hudobna čarovna moč, ki tako ponižuje človeka, da ga postavi na isto stopinjo z živalimi, katere po svojem slepem nagonu ravnaže zadoščajo le živalskim željam. Takega poniževanja nas varuje le pamet, oni božji dar, čegar lepa podoba je zelišče, s katerim se je Ulis rešil živalske podobe.

80. Opica.

Bufalmako, slaven laški slikar, dobi od areškega škofa naročilo, da bi mu v cerkvi na presni zid naslikal velikansko podobo. Marljivo se slikar loti svojega dela in že v nekoliko dneh daleč dospe. Kar neko jutro najde z vsemi različnimi barvami prečrtano vse, kar je bil doslej naredil. Lahko si mislimo jezo, katera ga prime, ko ugleda to mažo. Precej mu pride sum, da se je kateri njegovih nevoščljivcev ukradel v cerkev ter mu naredil to kljubo, zato se bridko pritoži zoper to hudobijo. Škof mu obeča, da se bode cerkev vsak večer, preden se zaklene, skrbno preiskovala, da v njej skrivaj ne ostane nikdo, ki bi mu mogel kljubovati. Na ta obet jame slikar popravljati popačeno delo in se zvečer mirnega srca vrne na svoj dom. Kako pa drugo jutro ostrmi in kakšna jeza ga zgrabi, ko ugleda, da je njegovo delo zopet vse počrtano, kakor prejšnji dan. Bil je prepričan, da so ljudje, ki imajo v rokah ključke od cerkve, v zvezi z njegovimi sovražniki in torej njegovi nesramni izdajalci. Ko si je jezo ohladil nad njimi, sklene, čez noč sam skrivaj ostati v cerkvi, da pri delu zasači poškodovalca.

Kakor je sklenil, tako je tudi storil. Ves oborožen se na tla vleže tako, da je mogel videti svoje delo, hoteč posvetiti sovražniku, če pride. Celo noč čuje, pa nikdo ne pride; jame se daniti, naš slikar vstane in že hoče iti domov, kar zasliši šum; zopet se vleže, opazuje vse, nastavi na tla uho, da zvé, od kod dohaja šum, bistro zre v podobo, puški nategne petelina in tako pričakuje kljubovalca, o katerem mu je sum rojil po glavi, da bi ga spodobno sprejel. In res ugleda slikarja, ki se bliža njegovemu delu, puške pa vendar ves osupnjen ne sproži, kajti bil je slikar novega plemena: bila je ista opica, ki ga je iz sosednje hiše gledala slikati, dobila veselje do te umetelnosti in je hotela svojo umetalno roko poskušati na Bufalmakovi podobi. Prišla je v cerkev skozi okno, ki je bilo navadno odprto, skočila na slikarjev oder, vzela v roko čopič, pomočila ga meni nič tebi nič zdaj v ta, zdaj v ta piskerc in ga vodila zdaj z desnico zdaj z levico. Ravno hoče tudi danes po tem načinu popravljati podobo, kar nad njo zavpije slikar in jo odpodi.

Ta opica nam prav primerno predočuje ljudi, tako imenovane modroslovce, kateri hočejo posnemati Boga v njegovih delih. Ko so dobro premostrili svet, na katerem prebivamo,

hočejo narediti enak svet, češ, da je treba le snovi in sukanja. V roko torej jemljejo snov ter jo sučejo in vrtijo, toda tako, kakor opica slikarjeve čopiče in barve. Ker pa snov in sukanje v svoji domišljiji tako razdeljujejo, kakor opica barve, zato je njihov svet tako podoben pravemu, kakor opičina slikarija Bufalmakovi. Nam na srečo ti umetni zidarji sestavljajo svet le v svojih mislih in svojih talentov ne morejo poskušati na pravem svetu. kajti popačili bi nam ga, kakor opica Bufalmakovo podobo. Bog vedi, kakšno zmes bi postavili namesto čudapolnega dela, katero je sestavila večna modrost. Najprimerniša kazen takim nevednim zidarjem bila bi ta, da bi sami morali živeti na svetu ukrojenem po njihovih mislih.

81. Dva bolnika.

Neki oče je imel dva bolna sina. Ker se mu je zdelo, da mlajši trpi silne bolečine, zato pošlje po zdravnika. Zdravnik precej pride, skrbno izprašuje bolnika in mu zapiše zdravilo, katero se mu je zdelo primerno njegovi bolezni. Potem stopi k postelji starejšega sina in tudi tega izprašuje.

Ta mu odgovori: „Meni je že odleglo, zdi se mi, da sem že zdrav, nobene bolečine več ne čutim.“

Zdravnik ga prime za žilo, zapiše mu zdravila ter odide. Oče pa gre za njim, ker je želel sam govoriti ž njim. „Starejšemu sinu,“ pravi oče, „zdi se mi, da je odleglo, mirni stan, v katerem ste ga našli, me napolnuje z nado, da kmalu ozdravi. Toda mlajši me skrbi, od danes zjutraj je tako nemiren, da se bojim zanj.“

„Vaš strah za mlajšega nikakor ni opravičen,“ odgovori zdravnik, „da le ne bi bolezen starejšega bila nevarniša, hotel bi vam biti porok za oba, da ozdravita.“

Oče ostrmi o tej zdravnikovi sodbi, kajti zdi se mu resnici prav nasproti.

Nato reče zdravnik očetu: „Vaš mlajši sin trpi velike bolečine, to se ne dá tajiti; ali prav te bolečine me miré; ou čuti svojo bolezen, in to je znamenje, da je v njem še zadosti življenske moči. Velike bolečine, ki vas begajo, so dobro znamenje, da bolezen slovo jemlje. O, da bi mogel reči to tudi o njegovem bratu! Ta je miren in brez bolečin, ker je v njem že odmrlo vsakoršno čutilo. Ta dozdevni pokoj kaže, da mu pojemajo moči; na žalost moram vam naznaniti, da ne preživi te noči!“

V teh dveh bolnikih imamo podobo dvojih grešnikov, katerih stan je jako različen, vendar pa čisto drugačen, kakor se nam dozdeva.

Prvi grešnik je ves nemiren, vest ga trpinči, grehi ga bodejo, ker so mu vedno pred očmi, in mu ne dadó pokoja ni za trenutek ne; — drugi grešnik pa, ki se je mnogo hujše pregrešil, je ves miren, živi brez skrbi, nobena misel mu ne moti veselja, njegova vest se kar ne gane, kesanje pozna komaj po imenu. Kateri je v večji nevarnosti večnega pogubljenja? — Ali ne drugi?

Velik grešnik je morda tudi prvi. Groza, ki ga spreleva, grizoči črv vesti, ki ga trpinči noč in dan, bridko kesanje — prava dušna bolečina —, to so priče njegovega zagrešenja, vendar pa tudi gotovi poroki, da sveta vera še živi v njem; prav ona mu budí vest in ga stavi v tak stan. Močni pretres, ki prebodbena njegovo dušo, je dobro znamenje, da je na poti njegovo spokorjenje. — Drugi grešnik pa tako brezskrbno in veselo hodi po svojih potih, da bi človek mislil, da mu vest nima očitati nobene krivice, — saj mu v resnici tudi nič ne očita; — toda prav to molčanje je žalostno znamenje, da mu je ugasnil svete vere zadnji žarek. Pomanjkanje vere pa stori, da ne čuti strašne nevarnosti, v kateri živi. Kjer pa ni sv. vere, tam ni poboljšanja in zveličanja.

82. Mladi Švicar.

Švicar, ki je bil v službi pri kraljeviču v Parizu, imel je sestričnika. Ta pride neki dan v Pariz, obiskat ujca, od kate-rega se je nadejal podpore. Bilo je zvečer, ko dospe v mesto. Ujec ga pridrži pri večerji; ko mu zapazi srčno željo, koj prvi večer videti kraljevičevega poslopja lepote, prime ga za roko in ga sprevede skozi vse sobe in dvorane. Kraljeviča in njegove žene ravno ni bilo doma, zato mu je lahko vse razkazal. Vodil ga je pa nalašč iz neke šale v temi po poslopju, tako da mladi sestričnik kar ničesar ni videl, vendar mu je ujec gredoč natanko popisoval vse lepe stvari, mimo katerih sta šla. Razlagal mu je imenitnosti na pr. tako-le: „V tej dvorani so same drage podobe največjih umetnikov; toliko in toliko oken ima; skozi ta okna vidi se velik prelep vrt... To sobo kinčajo sama podobarska dela... Ta dvorana je opeta z najkrasnejšimi preprogami, njeno pohišje je silo nežno... Ta sobica ima levo, izsekano iz najdražjega marmora, posode, ki stojé na njej, so iz bliščečega belega alabastra... Tu na steni

je ura, ki kaže, kako se zvezde pomikajo, vrstijo in sučejo na nebu . . . Tu stojé prekrasna zrcala z okusnimi okvirji . . . V tej sobi so redkejše stvari iz narave: školjke, ptiči, žuželke, rastline, dragi kameni, rude, kovine itd.“

Tako je ujec svojemu sestričniku popisoval vse sobe, skozi katere sta šla. Ta je gredoč sem ter tja rekel: „Vse to je prekrasno, ljubi ujec! sicer ne vidim ničesar, vendar vam pa verjamem na besedo.“

Ko ljubi ujec svojemu sestričniku tako v temi razkaže vse poslopje, popraša ga, je li zadovoljen. Ta mu pa odgovori: „Vsega me je prevzelo vaše popisovanje o bogastvu in o lepoticah tega poslopja; mislim si, da mora prav čarobno biti vse to ogledovati; komaj čakam dneva, da bodem vse to videl in tako napasel svojo radovednost.“

„Prav,“ odgovori ujec, „jutri si hočeva po dnevu ogledati vse te stvari.“

Lahko si mislimo, da je mladenič komaj pričakoval dneva; o solnčnem vzhodu je bil že na nogah in hitel k uju ter prosil, da mu spolni, kar je obečal. Ujec je mož-beseda. Kdo bi zamogel popisati veselje in radost tega mladeniča, ko je ogledoval čudesa umetnosti in narave. Kar nem stoji pred njimi in pase svoje radovedno srce; naposled se mu vendar razveže jezik in obrne se k uju rekoč: „Veliko sem si domišljjal, ko ste mi sinoči razkladali in popisovali te lepe stvari; toda kar vidim, to visoko presega mojo domišljijo; neskončen je razloček med veseljem, katero sem čutil o vašem popisovanju, in med radostjo, katero uživam zdaj, ko ogledujem te stvari!“

Mi na tem svetu smo podobni mladeniču, kateremu je ujec razlagal lepote kraljevičevega poslopja, preden mu je dal videti je. Naša sveta vera nam živo popisuje krasoto nebes in srečo, katera nas ondi čaka; vse trdno verujemo na besedo; ali karkoli si tudi mislimo in domišljamo lepega in krasnega, vendar vse to visoko preseza resnica! Kakšni občutki in kakšno veselje nam bode preplivalo srce, ko pojdemo v to prekrasno poslopje kralja vseh kraljev. Kakov neizmeren razloček nad vtiskom, ki ga nam dela naše svete vere popisovanje o lepoti in sreči v nebesih, in med občutkom, kateri nas bode prevzel, ko nam kralj večnosti poreče: „Idite v kraljestvo mojega veličastva!“

83. Norec z uro.

Nekomu pride na misel, da svojo uro razloži v posamne delce, iz katerih je zložena, češ, da jo potem precej spet sestavi. Poslušajte, kako se je vedel pri tem delu. Najprej škalteljico, v katero je bil vložil kolesca, vretenca, verižice, kazalca, iglice, zatiče, peresa in vse drugo, dobro strese, potem jo postavi na mizo ter jame iz nje jemati posamne delce, kakor mu v roko pridejo po naključbi in sestavljati po mizi. Dovršivši to delo meni, da bode ura šla. Toda kmalu spozna, da to nikakor ni mogoče, ker posamni delci niso bili v nobeni zvezi med seboj in celó nobeden ni bil na svojem mestu. Kar nič se ne čudi, da se mu prvokrat ni po sreči izteklo to umetalno delo, ter iz nova prične. Vse delce torej zopet zmeče v škalteljico, iz katere zdaj namesto po samem po dva, po tri ali celó še po več delcev jemlje in meče na mizo, in tako poskuša celi dan. Toda vse poskušnje mu izpodleté, ena bolj ko druga, ni enkrat se mu ni posrečilo, da bil bil vse delce spravil v celoto.

Kaj ne, ljubi bralec! rekel boš: „ta človek je bil nor!“ Prav si sodil, da, pamet se mu je bila zmešala. Ker pa ni bil nikomur storil nič žalega, zato ga niso zaprli v norišnico, ampak je prosto živel med družino. Če pa že o tem človeku pravimo, da se mu je zmešala pamet, kaj bomo rekli še le o tako imenovanih modroslovcih, ki trdijo, da se je po slepem naključju sestavil ves svet: nebo s svojimi solnci in zvezdami brez števila in zemlja z vsemi zelišči, drevjem, cveticami, rudami, dragim kamenjem, rekami, morjem, živalimi in ljudmi. Kaj porečemo o njih, ki pravijo: Bila je snov, in ta se je po naključbi jela sukati, v tem sukanju so se od cele snovi odcepili delci, s temi so se sprijeli drugi sorodni delci, in tako je postalo samostojnih in različnih nebesnih teles brez števila; ta nebesna telesa so se v svojem daljnem vrtenju brez vsega reda zadevala in druga ob drugo udarjala, da so prišla sčasoma v lepi ta red, v katerem je zdaj vidimo, in tako konečno obtičala sama po sebi. — Kaj porečemo o tistih modrijanih, ki kvasijo: redno sukanje in vrtenje zvezd, redno vrščenje štirih letnih časov, rodovitnost zemlje in živalij, vse to je naredila slepa naključba v srečnem trenutku. —

Kaj, ljubi bralec! misliš o teh modrijanih? Ali se ti ne zdé tisočkrat in tisočkrat neumnješi, kakor norec z uro? Res,

njihova budalost prav za toliko presega norčevo neumnost, kolikor je za stvarjenje svetá treba bilo večje modrosti od one razumnosti, po kateri se iz gotovih delcev sestavljajo ure.

84. Dvoja lastna ljubezen.

1. Neki grajščak je bil na večerjo povabil dva mlada prijatelja, katerih dejanje in nehanje je merilo edino na to, da bi dobro jedla in pila. Z nobeno rečjo ne bi jima bil mogel bolj ustreči, kakor da jima je dal priliko, njunemu poželenju zadostiti. To pa sta storila vsak po svojem načinu. — Prvi je brez izbiranja jedel in pil po vrsti vse, kar se je prineslo na mizo, in ni nehal jesti in piti, dokler ni čutil, da v želodcu ni več prostora; izza mize je vstal s tako zadovoljnostjo, kakor da je dovršil, Bog ga vedi, kakšno junaško dejanje. — Drugi pa je bil prijatelj le slastnim jedém in okusnim pijačam, zato je bil izbirčen in je jedel in pil samo to, kar mu je najbolj dišalo in še tega le toliko, da si ni preobložil želodca. Ta se je dal voditi modri samoljubnosti, katera ga je učila veselemu biti pri dobri večerji, a ne si poškodovati zdravja. Iz sladkega spanja, v katero ga kmalu zaziblje zmerni užitek dobre večerje, se drugo jutro vzbudi ves okrepčan. Oni pa, katerega je vodilo neumno samoljubje, hudo zboli še isto noč, in smrt je bila žalostni nasledek njegove nezmernosti.

2. Živeli ste dve gospodični prijateljici, druga od druge bolj strastno zaljubljeni v ples. Bil je dolg predpust, in plesovi so bili na dnevnem redu. Obe ste bili povabljeni na isti ples, ki je imel obema spolniti in nasititi srčne želje, toda vsaki na drugačen način. — Ena pleše vsak ples, ne dá se utruditi plesalcem. Vsak prenehljaj se jej zdi izguba časa. Z velikim veseljem šteje plesalce, s katerimi se je že vrtela. O, da bi bilo manjše njihovo število! Neprenehano vrtenje jej segreje kri, jame jo bôsti in v kratkih dneh je konec njenemu življenju. — Pametnejše se je zabavala njena prijateljica. Ona je le zmerno plesala; da se ne bi preveč spehala, prenehala je in počivala med vsakim drugim plesom, da se je pri sledečem tolikanj bolj radovala. Ona zapusti plesišče popolnoma zdrava in še pokrepčana. — Obe je vodilo samoljubje, toda prvo slepo, drugo razsvetljeno.

3. Bila sta dva moža; oba je gnala silna želja po prijetnem in zložnem življenju, a vsakega po drugačnem načinu. Eden je jako pridno delal in se neprenehoma trudil, da bi si pridobil pripomočke, s katerimi bi dosegel svoj namen. — Drugemu pa

se je studilo vsako delo, trudil se nikakor nič ni; zgodaj je hodil spat, pozno je vstajal, pohajkoval in izprehajal se je po dnevu; dobro je jedel in pil in čas tratil z igranjem in pogovarjanjem s svojimi sosedi. — Kaj se zgodi? Prvi si s svojo marljivostjo pomnoži premoženje tako, da je v starosti živel prav prijetno in brez skrbi; drugemu je pošlo še to premoženje, kar ga je imel, zabredel je v dolgove in prišel na beraško palico. — Kako različna osoda iz iste želje po prijetnem in zložnem življenju!

Ti trije nespametneži, katerih eden se najé in napije do smrti, druga si pripleše smrt, tretji pa nakoplje beraško palico — in to vsi trije iz napačnega samoljubja —, vsi ti so podoba onih kristijanov, ki iz iste napačne samosvoje ljubezni živé po svojem mesenem nagnjenju, svojim željam ustrezajo, vse meje božjih in človeških postav prestopajo, da služijo svojim nebrzdanim strastim in se tako pogreznejo v peklenški brezen.

Trije modrejši, ki so si brzdali želje, o pravem času se zatajevali, svoje moči prav rabili in si dober sad naklonili s svojim zatajevanjem in trudom, ti so podoba onim boljšim kristijanom, ki iz pravega samoljubja in urojenega nagona po zveličanju spolnujejo zapovedi svete vere, krotijo svoje nagujenje, brzdajo svoje strasti, si odrekujejo veselje, katero jim ponuja svet, in hrepené samo po blagih, katere Bog v nebesih deli svojim izvoljencem.

Samoljubje ali samosvoja ljubezen je dvojna: prava, ki nas naganja, zagotoviti si večno in neminljivo srečo, katera nas edina more osrečiti, in kriva, ki hrepeni po minljivi in zapeljivi sreči, katera je mati večni nesreči. Prva je modra, razumna, razsvetljena; druga pa omamljena, slepa, neumna in nespametna. Kdor sam sebe ljubiš — in kdo se ne bi ljubil —, ljubi se tako, da boš hrepenel in si prizadeval po večnem zveličanju, ne pa po uživanju strupenega veselja, katero nasleduje večno pogubljenje.

85. Tatje.

Mlad kmet, stanujoč v velikem trgu, se je bil navadil krasti. V otročjih letih je bil začel s tem, da je očetu skrivaj izmikal kruha, sira, jabelk, orehov in kaj takega. Pozneje je odnašal zlasti s sosednih vrtov, v katerih je ukradel, kar je mogel. Kmalu mu jedilne stvari več niso všeč in loti se denarja, katerega je svojim starišem izmaknil, kjer je bilo moč.

Ne dolgo potem poskusi tudi pri svojih tovariših in sosedih. Vse mu gre po sreči; vrh tega je vedel tako skrivati svojo tatvino, da ga prav nihče ni imel na sumu.

Domá je večkrat slišal pogovore, kako se kaznujejo ujeti ali zasačeni tatovi. „Oni je bil obešen. — ta s kolesom strt,“ tako se je govorilo. Njegova domišljija je bila polna samih vislic in koles. To mu je sicer delalo nepokoj in ga tudi zadrževalo krasti po svoji želji. Vendar pa se mu je bila kraja že tako prikupila, da je prav iz namena noče več popustiti. Da se še bolj utrdi v tem namenu, skuša onim pripovedim o obešenih in strtih tatovih izpodbiti podlago s takim-le modrovanjem: „E, vse te zgodbice so morda le pravljice, izmišljene zato, da bi ostrašile tiste, ki imajo nagnjenje krasti. Kar se mene tiče, jaz nikdar nisem videl niti vislic, niti koles; pa saj se tudi še nobeden teh, ki so pretrpeli to kazen, ni povrnil, da bi nam povedal, ali so ga res tako kaznovali ali ne.“ Po tem modrovanju obudi se mu dvom o resnici teh kaznij. Jako si je želel, da bi bile le izmišljene — zakaj potem bi se lahko iznebil vsega nepokoja —; zato se kmalu pregovori, da za tatove ni niti ječ, niti koles, niti vislic; in da se jim, če se zasačijo, ni bati nič drugega, kakor sramote pred ljudmi. Spreten tat pa tudi vé, ogniti se te sramote. Opiraje se na to prepričanje in zanašaje se na svojo premetenost in izkušnjo, loti se največjih tatvinskih podjetij. V ta namen si pridruži mladih ljudij iz trga, pri katerih je bil zapazil nagnjenje do tega rokodelstva. Ti se mu sicer niso hoteli precej udati, češ, da se bojé kaznij, katere se odmerjajo zasačenim tatém. Toda on jim zagotavlja, da je ta strah prazen in gol predsodek njihove napačne vzgoje; tudi on je bil vzgojen v tem strahu, ali prepričal se je, da so to zgolj izmišljene pravljice, s kakoršnimi se strašijo otroci.

Želja, ki je v njih gorela do tujega premoženja, stori, da verjamejo modrovanju svojega učenika in kmalu se čutijo prepričane, da so natezalnice, krvavi odri, vislice zgolj izmišljene reči, ter mu obečajo svojo podporo. Ko jih vzame v svoj ponk, dá jim navod, kako se imajo obnašati pri izmikanju in odkaže vsakemu okolico, v kateri naj pokaže svojo premetenost.

Res, kmalu od vseh stranij počí glas o tatvinah. Ljudje ugibljejo in ugibljejo, kdo bi bili ti tatje, ali celo nobenega sledú ne najdejo. Tatje so namreč v bližnjem gozdu imeli podzemeljsko jamo, v katero so skrivali ukradeno blago. — Prigodi se pa, da neki tržan, ki se je bil jako zamudil na sejmu, v pozni noči na potu iz trga v gozd sreča dva znana človeka, ki

neseta nekaj težkega. Kaj? tega ne vé; vendar se mu čudno zdi zlasti to, da sta se tako pozno v noč bila odpravila z doma.

Onadva pa mislita, da ju pozná; vzbudi se jima huda vest in jameta se bati kazni, ko bi ju ovadil; v enem hipu, kakor bi se bila zmenila, planeta nadenj ter ga ljuto umorita.

Ta umor strašno osupne ves trg. Gosposka je brž na nogah, da bi našla sled; in res, kmalu se jej posreči, da ujame ta dva morilca. Na nju leti sum, da bi prav ona utegnila biti tudi kriva tatvin, o kojih se je tolikanj pripovedovalo zadnji čas. Gosposka je pa iskala še daljnega sledú. Ker je bilo znano, s kom sta se rada shajala (bil je to nam že znani mladi kmet in njegova tovaršija), zato nekdo vzbudi sum, češ, da so tudi ti v kaki zvezi ž njima. Razpošljejo se sodnijski hlapci, da tudi te vse polové. Blago, katero so našli pri njih, potrdi sum tako, da ni nikdo dvomil o njihovi sokrivdi. Uklenjene peljejo v trg, kjer se je imela snovati obravnava, ter je zapró v ječo, vsakega v svojo luknjo. Tu se jim odpró oči ter kmalu spoznajo, da so tezalnice, kolesa in vislice resnica, a ne izmišljena pravljica, s katero se otroci strašijo. Zakaj ene izmed njih so potem, ko so priznali svoje hudodelstvo, strli s kolesom, ene pa obesili.

Opomniti je pri tej žalostni dogodbi še to-le: Vsi ti tolovaji so pred smrtjo izpovedali, da so pri ropanju sem ter tja čutili neki skriven strah pred kolesom in vislicami; če tudi so z besedo zagotavljali drug drugemu, da tega ne verjamejo, vendar jim je neki dvom delal nepokoj. „Mislili smo sicer,“ tako so rekli, „da je ta dvom ostanek starih predsodkov, zato smo si ga izbijali iz glave in si siloma utrjevali misel, da temu ni tako, kakor so nas od otročjih let učili roditelji.“

Kaj meniš, ljubi bralec, ali ne bi prehudo razžalil marsikaterih tako imenovanih modrijanov naših dnij, ako ti rečem, da prav nanje meri ta prilika? Žalibog, da je temu tako! Da se tega tudi sam prepričaš, hočem ti razkazati podobnost med modrijani in tolovaji te prilike.

Mladi kmet, tolovajem vodja, jame od začetka dvomiti o kaznih, tatovom namenjenih, in to zato, da bi mogel brez strahu krasti prav po svojem nagnjenju; a dvom se mu tako ukorenini, da poslednjič pride do trdega prepričanja, da je vse le gola pravljica, kar se govori o teh kaznih. — Ali ni to živa podoba tistih modrijanov, kateri o resnicah svete vere jamejo dvomiti samo zato, da jim ne bi vest delala nepokoja zaradi

razuzdanega življenja, in ta dvom se poslednjič premeni v nekako prepričanje. Da se tega prepričamo, treba le poslušati njihovo modrovanje: „Pekel je basen, izmišljena zato, da duhovščina ljudi brzda; — nikdo še ni videl peklenskega brezna in ognja; — in nikdo se še ni povrnil iz pekla, da bi nam ga popisal.“ — Ali ni tako modrovanje, ki se lahko sliši vsak dan, za las podobno modrovanju mladega kmeta v naši priliki o kaznih, tatém namenjenih?

Mladi kmet naše prilike si je skušal pridobiti tovarišev svojih nagnjenj, in to se mu je tudi posrečilo. Kar še niso bili sami spačeni, popačil jih je on. Prav tako ravnajo neverni modrijani. Ne zadovoljni s tem, da sami ne verujejo božjih resnic, prizadevajo si na vso moč, da bi sveto vero izpodkopali tudi drugim, češ, da sveta vera je le predsodek, ki mora izginiti v luči njihove modrosti.

Kakor so pa tolovaji naše prilike spoznali, da tatov čaka smrtna kazen, še le takrat, ko jim je bila prisojena, prav tako bodo tudi ti modrijani gotovo, toda prepozno izprevideli, da je pekел in da so večne kazni namenjene prevzetnežem, pohotnikom, brezbožnikom, nevernikom in vsake vrste smrtnim grešnikom. Naj bi jim ta prilika še za časa odprla oči, da uidejo žalostni usodi večnega ognja.

Tem modrijanom svetujemo to-le: Naj poslušajo glas svoje vesti, in gotovo izpregledajo; zakaj če tudi pravijo, da imajo mirno vest, vendar je to tako malo res, kakor je bilo laž pri tolovajih. Sami morajo, če si hočejo odkritosrčni biti, prirediti, da se ne morejo iznebiti nepokoja vesti, če si ga prav s silo preganjajo. Oni sicer pravijo, da so popolnoma prepričani v svoji misli, ali s tem hočejo le reči, da bi bili radi prepričani, in da si prizadevajo prepričati se, ako bi bilo moč. Dokaz pa, da v resnici niso prepričani, je stara izkušnja, da taki modrijani, če jih Bog razsvetli, da pridejo do spoznanja samega sebe, na smrtni postelji vendar vsi razodenejo, da niso bili nikdar prepričani svojega mnenja, da se nikdar niso mogli iznebiti strahu pred prihodnostjo, da je bilo njihovo dozdevno prepričanje puhla baharija, osramočena z neprenehljivim strahom in nepokojem, v katerem so živeli.

86. Mladi kraljevič.

Kralj je imel sina, čegar nagnjenja so bila v velikem nasprotju z visokim njegovim stanom. Sin ni poznal večjega veselja, kakor zabavati se z najnižjimi hlapci svojega očeta. Kljubu

vsem prepovedim svojega rednika uhajal je pogosto, da se je igral s strežaji, s kuhinjskimi dečki, s konjskimi hlapci in z drugimi delavci v hiši, — le v njihovi družbi je bil vesel. Kedar so ga pogrešali, vedeli so, da ga najdejo ali v kuhinji, ali v jedilnem hramu, ali v hlevu, ali pri kuretini; tu mu je bilo bolj po godu, kakor v krasnih sobanah očetovega poslopja; tam se je dal pridržati le s silo in še to le za kratke trenutke, kedar se je sešla vesela družba imenitnih in plemenitih ljudi. Prav tako so mu ostanki bogatih pojedin bolj dišali v kuhinji, kakor pri kraljevi mizi. Večkrat so bile v kraljevem gradu tudi godbene veselice, pri katerih so se skušali najimenitnejši godci in najizvrstnejši pevc, kdo bode bolj ustregel poslušalcem. Ali o vsem tem mladi kraljevič ni hotel nič vedeti, nič slišati; če je le mogel, izmuznil se je iz te družčine in šel med kuretino poslušat druge glasove: gosje in račje gaganje in kokoške kokodakanje mu je milejše donelo v ušesih, nego petje in godba vseh koncertov.

Pač čuden človek je bil ta kraljevič! — tako si bode mislil vsak bralec te prilike. Jaz bi pa še pristavil: „tudi zaničevanja vreden človek, ker se je njegovo nagnjenje tako malo ujemalo z njegovo visoko častjo“. — Toda s tem sem sebi in tebi podpisal ostro sodbo; zakaj, ali mu nisva podobna? Glej, otroka božja sva, po najinem prerojenju v sv. krstu namenjena, vekomaj bivati pri Očetu v nebesih. Neprenehoma bi imela hrepeneti in si prizadevati, da prideva v nebeški dom, kjer se bitje vseh bitij v nezagrnenem svitu svojega veličanstva od obličja v obličje kaže svojim izvoljenim otrokom; v tisto poslopje, kjer zbori svetih duš in zveličanih duhov obdajajo njegov kraljevi sedež; v tisto obednico, v kateri nebeški ženin praznuje svojo ženitnino in svoje povabljene goste razveseljuje z večno pojedino; v tisto dvorano, v kateri neprenehoma doné serafski glasovi in vsi angeljski kori poveljujejo Najvišjega veličanstvo.

Midva pa, ljubi bralec! draga bralka! kako se obnašava? Ne samo, da ne hrepeniva po tem večnem in edino pravem svojem domu, marveč se ga celó bojiva in se kar največ moreva oddaljujeva od njega. Midva svoji srci navezujeva na ta svet, na njegove ničemurne in minljive veselice. Še celó tako globoko sva morda že zabredla, da sva se posvetnemu veselju na ljubo odpovedala pravici do kraljestva božjega, kakor da bi nama bilo vekomaj ostati na svetu, v katerega sva se zatelebala. Še celó taki se nahajajo med nami, kateri za sveta nebesa

nočejo zamenjati življenja obloženega s križi in težavami vsake vrste. — Kdor pa rajše prebiva na revni zemlji, kakor v nebesih; — komur se meseno in strastno življenje bolj prilega, kakor čisto veselje, v katerem plavajo zveličani duhovi; — komur je družba hudobnih ljudij ljubša od družbe z Bogom, angelji in svetniki: — tak je gotovo neumnejši, nespametnejši, zaničljivejši, hudobnejši od kraljeviča v tej priliki.

87. Puščavnik in kmet.

Kmet potuje po gozdu in zaide v odljudno goščo, iz katere ne najde več pravega pota. Sem ter tja tavaje na večer zagleda puščavniško duplino. Pobožni mož, kateri je prebival v njej, ga gostoljubno sprejme, deli ž njim pičlo svojo večerjo, katera jako diši lačnemu kmetu, in slamnato posteljo ter mu obeča, da ga zarana zavede na zgrešeni pravi pot. Preden povečerjata in se vležeta spat, spustita se med drugim tudi v ta-le pogovor:

Kmet:

Odkritosrčno vam povem, ljubi oče! da zavidam bogate mestjane, ako svoj trdi stan primerjam z njihovim zložnim življenjem. Zakaj neki so nekateri ljudje tako srečni, med tem, ko tako trda gre nam kmetom?

Puščavnik:

Lahko bi ti, dragi gost! na to odgovoril rekoč: Udajmo se modrim naredbam božje previdnosti in bodimo zadovoljni s stanom, katerega nam je odločil premodri stvarnik. Toda rad bi te popolnoma ozdravil tvoje zavisti, zato ti hočem dokazati, da ti ljudje nimajo ničesar, zaradi česa naj jih zavidamo. Ti meniš, da so bogatini, katerih vnanji blišč te slepi, srečnejši od tebe. V tem se jako motiš.

Kmet:

Ali da ljudje, ki imajo vse, česar želé in katerim nič ni treba delati, ne bi bili srečnejši od mene, ki si moram kruh služiti v potu svojega obraza? Temu vašemu izreku vendar ne morem pritrditi.

Puščavnik:

Bogatini se tebi le zdé srečnejši, v resnici pa niso. — Povej mi, ali je tebi kedaj dolgčas?

Kmet:

Dolgčas? Meni? O, tega ne poznam.

Puščavnik:

Tega zlega torej ti ne poznaš; ljudje pa, katerim ti zavidáš srečo, dolgočasijo se od zore do mraka. Da bi si pregnali dolgčas, zato letajo od veselice do veselice; toda vse jim nič ne pomaga. Dolgčas jih trpinči in moti v uživanju. Dolgčas je namreč tisti strup, ki greni življenje in ne dá uživati nobene sreče.

Kmet:

Ali more dolgčas biti njemu, kdor ima vse, česar želi?

Puščavnik:

Noben bogatin nima vsega, česar želi. Človeško srce je nenasitljivo, zato mu zmerom še manjka česa, kar bi rado imelo.

Kmet:

Recite, kar hočete, jaz ne morem izpreumeti, da bogatini ne bi bili srečnejši od mene. Oni počivajo na mehkih posteljah, na tankem platnu in pod gorko odejo.

Puščavnik:

To je res, — ali spanja nimajo; vi drugi pa na trdi postelji, na debelih rjuhah, pod raševo odejo sladko spite vso božjo noč.

Kmet:

Bogatini se vsak dan gosté in dobro jedó.

Puščavnik:

Tudi to je res; — toda pogledjte jih, kako so slabotnega života, piškavega zdravja; vi pa ste vkljub vsej slabi hrani čvrsti in močni ko hrast, — skoro da bolezní ne poznate.

Kmet:

Vina najslajša in žganja najdražja pijó.

Puščavnik:

Istina je; — zato jih pa putika lomi tako, da bolečine vpijejo in se po več mesecev v postelji in s postelje ne ganejo; — vam pa, če se varujete strupenih pijač, je putika neznana bolezen, neznana njena bolečina, vedno lahko prosto rabite roke in noge.

Kmet:

Krasna oblačila visé v njihovih omarah; oblačijo se, kakor le hočejo, in vsak letni čas ima svojo obleko. Ali to ni sreča?

Puščavnik:

Zale obleke in njene obilnosti so tako privajeni, da jih kar nič več ne mika. Žamet in svila jim je toliko, kolikor vam debelo platno in volna. Nikar jih zaradi tega ne zavidaj; mnogokrat žamet in svila pokrivata telo, katero so vse potrle in pohabile lenoba in raznovrstne iz nje izvirajoče pregrehe; — debelo in trdo platno pa, katero bi ti rad zamenjal s tanko in mehko svilo, ogrinja zdravo in z delom utrjeno telo, v katerem prebiva zdrava in vesela duša.

Kmet:

Vsaj to mi pritrdite, da bogatini več veselja uživajo, kakor mi, ubogi kmetje.

Puščavnik:

Tudi temu moram ugovarjati, zakaj izkušnja me uči ravno nasproti. Veselje, katero uživate vi kmetje, je priprosto, čisto, nedolžno; narava sama vam je pripravlja; tudi je veselje, ki se vam zna na obrazu, odkritosrečno. Vse drugače je to pri bogatinih. Koliko se trudijo, kolike naprave delajo, preden si uredé veselice, in to umetne, pri katerih se jim redkokrat smeje srce. Kar je pa še huje, je to, da je njihovo razveseljevanje pogostoma še pregrešno, torej duši škodljivo.

Kmet:

Vse, kar hočejo, lahko dosežejo s svojimi denarji. Ali to ni velika sreča?

Puščavnik:

Prav to, ljubi moj gost, pa ni sreča, ampak po mojem prepričanju skoro največja njihova nesreča; in to po starem pregovoru: „Kdo more, kar hoče, — tak malokdaj hoče, kar bi imel hoteti.“ Mnogo bogatinov je na svetu, za katere bi bilo boljše, da bi bili reveži. Vrh tega jih pa prav nič ne mika to, kar si lahko napravijo. Bogatin, ki vsak dan lahko igra, ki počiva, kedar hoče, ki se izprehaja, kedar mu je drago, se nikdar tako ne veseli igre, počitka in izprehoda, kakor kmet, spehan po težkem delu.

Kmet:

Meni se pa vendar zdi, da je prijetniše, počivati, izpre-
Prilike.

hajati in kratkočasiti se vsaki dan, kakor le ob nedeljah in praznikih.

Puščavnik:

Motiš se, moj dragi! Kakor z jedjo, tako je z vsako veselico. Še le po trudu in delu ti je sladka; kakor ti jed bolj diši po dolgem postu, kedar te grudi lakot.

Kmet:

To sem ravnokar sam izkusil. Še nikdar mi ni nobena jed tako dišala, kakor ta, s katero ste mi nocoj postregli, in to gotovo zato, ker sem bil lačen, kakor še nikdar ne.

Puščavnik:

Glej, prav tako te vsaka veselica, če jo uživaš le ob nedeljah in praznikih, mnogo bolj veseli, kakor ko bi ti bila vsak dan na ponudbo. Stara izkušnja uči, da čutilo otrpne, če je navadno. Sladkosnedežu najokusnejša jed mnogo manj diši, nego človeku, navajenemu slabe hrane. Pa kaj pravim? Noben bogatin najokusnejših jedij ne jé z večjo slastjo, kakor si ti po-
užil zelišča in divje sadje, kar sem ti jaz dal za večerjo.

Kmet:

To vam pa pritrdim iz lastnega prepričanja. Resnica je, da je lakot najboljša kuharica.

Puščavnik:

Ali ni torej revežu, ki je zadovoljen s svojo priprosto hrano, bolj zavidati, kakor bogatinu, ki je najboljših jedij razvajan tako, da mu celó ne diše? — Poznal sem bogatina sladkosnedeža, ki se je šetal pred svojim gradom, da bi prebavil okusne jedi, s katerimi si je bil preobložil želodeč. Sreča ga ubožec ter prosi miloščine. Da bi bogatinu ganil srce, pristavi svoji prošnji: da že lakote umira. Bogatin ga zavidljivo pogleda ter srdu poln vzklikne: „Ta pohajkovelec je lačen, torej srečnejši od mene.“ Hrbet mu obrne ter mu ne dá ničesar.

Kmet:

To je strašno ter meni živ dokaz, da bogatini niso tako srečni, kakor sem mislil. Nikdar več jim ne bom zaviden, ampak zadovoljen hočem biti s tem, kar mi je odločila previdnost božja. Kakor je žalosten moj stan, vendar ne menjam z bogatini.

Puščavnik:

Še manj bi ti hotel menjati ž njimi, ako bi ti bile znane vse skrbi, vsi nepokoji, vsi trudi in vse nadloge, ki so združene z bogastvom, zlasti če je bogatin tudi še lakomnik ali skopuh, kar se prerado zgodi. — Toda predaleč bi se zaplela v pogovorih, ti si potreben počitka. uživaj ga s prepričanjem, da marsikateri bogatin nocoj ne bode tako sladko spal na mehki svoji pernici, kakor ti na moji trdi slami.

88. Slabo porabljena priložnost.

Ko bi kakov trpin slišal, da je njegovega brata, o čegar osodi že sila dolgo nič ni zvedel, zadela velika sreča, da je prvi minister in prijatelj mogočnega cesarja, da oddaja vse službe, da je postavljen čez vse zaklade cesarstva in da darove deli, kakor mu drago; — ko bi vrh vsega tega še zvedel, da je dobrega srca in da želi osrečiti vse, zlasti pa svoje sorodovince: — kaj ne, kako bi hitel, da bi ga poiskal, mu razkril vse svoje križe in težave ter ga prosil pomoči in podpore!

Ta pripetljaj ni izmišljen, ampak resničen je; samo da ubogi trpin sreče svojega brata ne vé prav obrniti sebi na korist. — In kdo je trpin?

Ta si ti, ljubi bralec! Prav ti si tako srečen, da imaš brata, ki biva v kraljestvu izmed vseh najlepšem, najbogatejšem in najbolj cvetočem; prav tvoj brat je najsrčnejši prijatelj najmogočnejšega vseh kraljev. In ta brat je Jezus Kristus, on, nad katerim ima svoje dopadajenje večni Oče, ki ž njim vred prebiva v nebesih; on, ki vse premore, ki vsem zapoveduje in ki ničesar tako srčno ne želi, kakor okoli sebe zbrati vse svoje brate, da ž njim vred uživajo isto čast, isto zveličanje. Odkod to, da si tako neobčutljiv za to srečo? Odkod to, da ne hrepeniš, videti tako velikodušnega brata in da ne hitiš k njemu?

Toda nekoliko drugače zasuknimo to priliko. Ko bi se siromaku izporočilo, da mu je neki sorodnik v daljni deželi zapustil veliko dedščino, katera siromaka premeni v bogatina — kakovo veselje bi mu prešinilo srce! Ali ne bi pa tudi hrepenel, da to dedščino v roke dobi kar najprej mogoče?

Vsak izmed nas je tako srečen, da ga v daljni deželi čaka neizmerno velika dedščina. Ta dedščina so nebesa, do katerih smo pri svetem krstu dobili pravico. To ti je najbogatejša dedščina, ki more človeka zadeti; to ti je dedščina, katera člo-

veku zagotovi večno srečo, dedščina, iz katere izvira neizrečeno veselje, dedščina, katere nam ne more nikdo odvzeti, zmanjšati ali poškodovati, dedščina, ki nas umrljive stvari premeni v bitja, Bogu podobna.

Vse to, ljubi bralec! dobro veva in trdno verujeva; kako pa je to, da sva tako mrzla do te dedščine, da tako malo hrepeniva po njej, da si tako malo prizadevava, zagotoviti si jo? Pač čuden je človek, ki sam nasprotuje svoji sreči!

89. Junaško svarilo.

Sv. Ignacij je imel prijatelja, kateri je bil tako slab, da se je dal nesramni ženski zapeljati in da je pregrešno živel z njo, če tudi so mu z lepim vzgledom svetili njegovi tovariši. Ko to zvé Ignacij, vname se mu želja, in iz te želje rodi se mu trden sklep, vse poskusiti, da bi ga rešil iz klešč hudičevih. Gnan od svete gorečnosti gre neki zimski dan čakati ga na cesto, po kateri je hodil ob navadni uri. Cesta je bila ob jezeru in to je bilo zamrznjeno. Da bi ga iznenada nagovoril, poišče si zasedo, iz katere bi to storil. Ker ni bilo nikakega grma, za katerim bi se bil skril, zato jezeru prebije led ter se spusti vanje tako, da mu voda seže do vratú. Tako čaka prijatelja ter Bogu daruje to težavo, proseč ga, da bi s srečnim vspehom blagoslovil njegovo početje.

Prijatelj kmalu pride in ves zamišljen res ne zapazi Ignacijeve glave nad vodo. Ali Ignacij s strašnim glasom nad njim zavpije, rekoč: „Kam hitiš, nesrečnež! Ali mar ne vidiš maščevalnega meča božje pravice viseti nad svojo glavo? Kamor greš, tja gre za teboj, zadene te v trenutku, ko se strasti pijan najmanj nadejaš, in izgubljen in pogubljen si na vekomaj! Če te ne straši ta misel, le idi, kamor te žene tvoja razuzdana strast; jaz pa hočem pod ledeno skorjo čakati ter s pokorjenjem in molitvijo za te tolažiti pravico božjo.“ — Strah in groza spreleti pohotnika in zdajci po glasu spozna svojega pobožnega prijatelja Ignacija; ta iznenadni ogovor obudil mu je misel na vsevedočega in pravičnega Boga, ki nad njim steguje svojo maščevalno roko. Svarilo Ignacijevo ga privede do spoznanja velike nevarnosti večnega pogubljenja, zato se ves skesan in osramočen in z grizočo vestjo vrne domov.

Kako srečen je človek, ki ima dobrega prijatelja, čegar roka ga odvrča od greha! Blagor mu, komur v grešni nevar-

nosti na uho doni in mu srce pretresa glas: „Nesrečnik, kaj počenjaš? Bog te vidi, in ti hočeš žaliti ga?“ Kdo se pri tako resnem svarilu ne bi ves stresel in odjenjal od greha?

Toda čemu hrepeneti po takem prijatelju? Ali ne moremo ob uri skušnjave v greh sami premišljati vsepričujočnost in vsevedočnost božjo, ki je našega življenja gospod in lahko pri tej priči kaznuje greh? Vprašaj se, dragi bralec: je li pametno in modro, da se izpostavljaš nevarnosti večnega pogubljenja?

90. Otročja ljubezen.

V nekem mestu naše domovine je živel mlad človek. Nikdar ni bil tako srečen, da bi bil videl svojega očeta; zakaj ta se je bil že pred njegovim rojstvom ločil od svoje žene, da je v daljni tujini prevzel vladanje prelepe in bogate dežele. Sinek je bil prepuščen edinemu varstvu svoje pobožne matere, katera je najrajše govorila o ljubem njegovem očetu, ki biva v daljni tuji deželi. Hvalila mu je očetove lepe lastnosti, zlasti pa ljubezen, s katero skrbi zanj, da bi se po svojem stanu lepo izolikal za svoj prihodnji poklic, in vsled katere srčno želi le njegove sreče in tega, da bi ravnal po njegovih namenih. Mati mu je dalje pripovedovala, da se ima svojemu očetu zahvaliti za življenje in vse, kar ima in kar mu življenje dela prijetno in veselo. Tudi mu je pokazala pisma, katera jej je oče pisal za voljo njega, pisma, v katerih mu daje najlepše nauke in zagotavlja, da ga hoče enkrat k sebi vzeti ter mu, ako se ravna po njegovih naukih, izročiti službo, ki mu stoterno povrne ves trud. — Ali ne bo ta sin svojega očeta, če tudi ga ne pozna po obličju, pristrčno ljubil že zaradi tega, kar mu je mati lepega pravila o njem? Ali ne bi bil ta sin največji nehvalež, ako ne bi ljubil svojega dobrega očeta?

Kaj ne, dragi bralec! da si že uganil, kam meri ta prilika? — Človek živi tu na zemlji, oddaljen od Boga, svojega Očeta v nebesih. Njega, ki nam je dal življenje, sicer še ne poznamo po obličju, toda naša mati, sveta cerkev, nam vedno govori o njem, o njegovih neskončnih popolnostih, o njegovi ljubezni do nas: o njegovem življenju, trpljenju in smrti za naše zveličanje, o njegovi očetovski želji, nam v svetih nebesih tisočerno povrniti ves naš trud, vso našo ljubezen do njega. — Pa ne samo cerkev, naša duhovna mati, ampak tudi nebo in zemlja nam glasno oznanjujete ljubečega Očeta v nebesih, ki

ju je stvaril nam na veselje. — Sveto pismo je list, v katerem nam Bog daje lepe nauke, razodeva svojo ljubezen do nas, obeta bogato plačilo, ako smo mu pokorni in zvesti ter nam naznanja, da nas hoče kmalu poklicati k sebi, da pri njem uživamo večno veselje. Če to vsaj nekoliko pomislimo, ali ne bi naše srce imelo goreti zanj? — Kdor malokdaj ali celó ne misli na Boga, češ, da biva v nedosežni svetlobi, kdor malo ali celó ne ljubi Boga, — temu Sin Božji v tej priliki naznanja strašno sodbo — obsodbo v večno pogubljenje.

91. Župnik in župljan.

Nizki duhovi, ki nimajo svojega razsodka, in možje, katerim manjka prave utrjene omike, kaj radi trobijo v rog tako imenovanega občnega mnjenja; njihov glas je le odmev tega, kar govoré oni, ki zvonec nosijo. Takim nizkim duhovom se je prišteval mož, ki je bil sicer razumen in pobožen. Večkrat je slišal izrek: Menihi in nune, ki le molijo in premišljujejo, sicer pa nimajo nobenega upliva na vnanji svet, so lenuhi, torej škodljivi udje človeške družbe. Ta izrek mu je bil jako po godu, zato ga je rad ponavljal in celó prodajal za svoje blago. Neki dan se snide s svojim župnikom, vse časti vrednim duhovnikom, s katerim se jame pogovarjati in v pogovor vplete tudi ta izrek.

„Čemu so neki,“ dejal je, „one meniške in nunske družbe, ki brez opraviła in od drugega sveta odločene živé med štirimi zidovi svojih samostanov? — Čemu so neki ta pribežališča lenobe, v katera se za vselej zakopava toliko mladih ljudij v polni moči svojega trdnega zdravja? — Ali ne bi bilo boljše, da bi za orožje prijeli v obrambo svoje domovine, ali da bi jej služili po kakovem drugem načinu? — Čemu se brez dela v samotnih izbicah pase toliko devic? — Ko bi živele med svetom, bile bi dobre gospodinje, katere bi državi narodile vrlih državljanov. Pritrdili mi bodete, častiti gospod župnik, da vse te družbe nikakor niso človeštvu na korist; boljše bi torej bilo, da se danes razpodé in izženó med svet.“

Župnik se čudi takemu govoru svojega župljana ter mu smehlja se prijazno odgovori: „To je vendar škoda, da je ljudem tako pozno prišlo na misel, da so brez koristi, pa kaj brez koristi, da so človeštvu na veliko škodo meniški redovi, katere so ustanovili sveti možje, katere je potrdila in za svoj najlepši cvet spoznala sveta cerkev, in katere so najbolj raz-

svetljeni in za blagor svojih podložnikov najbolj vneti in skrbni kralji in cesarji skozi veliko stoletij častili in branili.“

Župljan:

Saj veste, gospod župnik, naše stoletje je stoletje razsvetljenja, zato vemo stvar bolj presojati od prejšnjih časov.

Župnik:

Gotovo! Ves svet je taval po temini, dokler modrijani osemnajstega stoletja niso vzkliknili: „Bodi svetloba!“ Kako jim bo človeštvo hvaležno za to ljubav!

Župljan:

Vi se šalite; vendar pa se ne dá tajiti, da je človeški duh storil neverojeten napredek.

Župnik:

V naravoslovju — to vam pritrdim; da bi bili pa v višjih vedah koraknili naprej, tega pa vam ne dam veljati. Toda ko bi se hotela dalje spuščati v to stvar, zabredla bi predaleč od stvari, katere ste v začetku omenili. Govoriva zdaj o tej. Vi bi radi zvedeli, kaj delajo v svoji samoti menihi in nune? — No, oni molijo; oni molijo za nas, ki smo izpostavljeni vsem nevarnostim tega sveta; — oni molijo za vladarje, da bi srečno in modro vladali podložnike; oni molijo za gosposke, za svoje rojake, za svoje sodržavljane, za svoje dobrotnike, za svoje sorodnike in prijatelje; oni molijo za vse ljudi, ker so vsi njihovi bratje. Kaj menite, ali nimajo zadostnih opravil?

Župljan:

Dà, dà; toda to je leno in nikomur koristno opravilo; bolje bi ustregli človeški družbi, ako bi med svetom pečali se z raznimi obrtnijami, za katere so sposobni.

Župnik:

V tem pa nisem iste misli z vami; marveč prepričan sem, da ti ljudje ne bi mogli svoji domovini biti na večjo korist, kakor če jej Boga prosijo blagoslova.

Župljan:

To trditi se mi zdi predrzno.

ljivost. Bog nam hoče usmiljen biti, zato si je izvolil pobožnih duš, ki v sveti družbi Boga za nas neprenehoma prosijo usmiljenja. Ali morda smemo godrnjati zoper to dobrotljivo naredbo božje previdnosti? Ali morda smemo samostanske ljudi razupivati, da so lenuhi in brez koristi za človeško družbo — ljudi, ki za nas storé vse? — pravim vse; zakaj srečni vseh vseh naših početij in blagoslov božji je sad njihove molitve. — Da vas še bolj prepričam, koliko moč imajo priprošnje pri Bogu, kličem vam v spomin dogodbo iz sv. pisma: Ko so bili Izraelci na poti skozi puščavo v obljubljeni deželi, ustavljala so jih poganska ljudstva. Tako na pr. Amalekiti z veliko vojsko planejo nad nje v puščavi Rafidim. Mojzes vse naglo pripravi za bran, Jozvo, najhrabrejšega izmed Izraelcev, postavi na čelo ter mu veli vojsko pričeti; „jaz pa,“ reče, „hočem iti na vrh one gore in Gospoda vojskinih tium prositi pomoči“. Ko bi takrat med Izraelci bili modrijani naših časov, rekli bi bili: „čemu li sveti mož vrh gore stoji med tem, ko njegovo ljudstvo v hudem boju tvega svoje življenje? Pravijo da moli; toda ali ne bi bilo boljše, da bi se bojeval svojemu ljudstvu na čelu, kakor da se v lepem miru peča s prazno molitvijo?“ — Vendar pa je, kakor vam je menda znano, prav njegova molitev odločila vojsko in zmago dala Izraelcem v roko. To je Bog sam Aronu in Huru, ki sta bila z Mojzesom na gori, pokazal tako-le: Kolikokrat je Mojzes svoje roke povzdignil proti nebu, tolikokrat se je zmaga obrnila na Izraelovo stran; kedar so mu pa trudne roke omahnile, brž so zmagovali Amalekiti in Izraelci jeli nazaj pomikati se. Ker to večkrat zapored opazita, zato Mojzesu vsak od ene strani podpirata roke, da bi je mogel neutrujen neprenehoma vzdignjene držati. To tudi storita, in glej, sreča se obrne na izraelsko stran tako, da popolnoma zmaga svoje sovražnike.

Župljan:

Ta prigodba očitno kaže, da je bil Mojzes mogočen priprošnjik; ali vsak menih ni Mojzes.

Župnik:

Temu pritrujem. Vendar pa pomislimo to-le: Če nas razodetje božje uči, da je ta sveti vodnik prav s svojo molitvijo vojsko vodil in zmago odločil svojemu ljudstvu, zakaj bi tudi mi ne smeli upati, da molitev, katero čiste, ponižne, krščanske ljubezni goreče, z Bogom tesno združene duše iz tihe samote pošiljajo v nebo, ne bi ljudstvu in knezu dobrih darov izprosila pri Bogu in od njih odvrnila njegovo jezo? To zaupanje je

brez dvoma imel veliki Konstantin, ki je sebe, svojo družino in vse svoje cesarstvo v molitev priporočal sv. Antonu, očetu in vzgledu vseh puščavnikov in menihov.

Župljan:

Konstantin pa ni bil modrijan.

Župnik:

In pa še večji od njih, ki si dozdevajo, da so. Prav zato, ker je bil pravi modrijan, je vedel po vrednosti čislati vse kristijane, ki neprenehoma živé v tesni zvezi z Bogom, pri katerem mnogo pripomorejo, in ki so si postavili pravilo, po Bogu jim skazano milost zlasti obračati svojim sobratom na korist.

Župljan:

Po tem takem morali bi naši razsvetljeni modrijanje motiti se, kedar pravijo, da bi človeški družbi bilo na korist, ako se razpustijo oni duhovni redovi, kateri se pečajo le z molitvijo in s premišljevanjem.

Župnik:

Verjemite mi: To razrušenje ne bi bilo človeški družbi nikakor na korist. ampak na veliko kvar. Premišljujmo svet, kakoršen je, in lahko bomo spoznali, da nam kaže žalostno podobo: Pregrehe vsake vrste so skoro dosegle svoj vrhunec; krivo razsvetljenje je kakor hudoben kvas prešinilo cele stanovne; nevernost velja za znamenje olike in zasluge; vera se psuje in sramuje se je marsikateri; že med ženskim spolom, kateremu je skoro prirojena vernost in pobožnost, se nahajajo tako imenovani močni duhovi, ki se hvalijo s svojo nejevero; vznemarnost za vsako vero vlada med svetom, ki se noče uklanjati nobeni postavi; razuzdanost strupi mladino, še preden se strasti rodé; mladenič, v resnici kreposten in pobožen, je tujec na svetu ter mora, ker se ga vsi ogibljejo, sredi med svetom živeti brez družbe — v samoti; — samopridnost razdira vezi, katere človeka družé s človekom; — ona rodi razuzdano samopašnost in upor vsej višji oblasti; — ona ruši red in pokorščino; ona je uzrok, da se vzdiguje otrok zoper roditelje, podložnik zoper predstojnike, učenci zoper učitelje; občine zoper duhovne pastirje, mali zoper velike, državljani zoper gosposko. — Naravne pravice, vezi med sorodovinci, razmere med družinskim življenjem, npravne postave, zveza med narodi — vse to so stari predsodki, nevredni mislečega bitja, in okovi, katerih se mora iznebiti modrijan naših časov. Njihov Bog je

KAZALO.

	Stran
Uvod	3
Pripomnja k drugi, pomnoženi izdaji	6

Prvi del.

1. Nепrestana sirota	7
2. Neumni suženj	8
3. Mesečnik	13
4. Zvezdoznanec pri Laponcih	15
5. Gadji lovec	17
6. Bruno v vodi	20
7. Modrijan na gori Etni	21
8. Nabožna prevara	24
9. Kaj je sedanje življenje	26
10. Delfiški orakel	27
11. Papežev izpovedenec	28
12. Življenja nit	29
13. Čuden vkus bolgarskega kralja	30
14. Neverni plemenitaš	33
15. Izpreobrnjena ničemurnost	37
16. Pesnik pri pouku	40
17. Pomenljive menihove sanje	43
18. Zaljubljeno pisemce	45
19. Varno in pazljivo hodi po poti, ki vodi v nebеса	47
20. Kralj Kozmijski	48
21. Bedasti popotnik	51
22. Grb papeža Martina V.	52
23. Modri računar	53
24. Julika krasotica	55
25. Nesrečni popotnik	59
26. Agripinina zvižāča	60
27. Dvornika prideta v zamero	61
28. Tigran in Berenica	61
29. Lepa razlaga nekega Anakreonovega izreka	63
30. Kastilijanski kralj ali lepa prilika	64
31. Peter trapez	67
32. Modrijanski kamen	69
33. Srečna sirota	72
34. Mikroskop ali drobnogled	74
35. Maščevanje	77
36. Mana v pušāvi	78
37. Kreāani se pritožujejo Jupitru	81
38. Alimed	86

Drugi del.

39. Slikarjeva podoba	91
40. Skopuh	93

	Stran
41. Kapucin in častnik	95
42. Pot v nebesa	97
43. Pomoranče	100
44. Pravo zasluženje	101
45. Pes in kača	102
46. Nemarni služabnik	103
47. Trije bolniki	105
48. Zrakoplavec	107
49. Puščavnikove sanje	109
50. Bedasta družina	110
51. Dva popotnika	113
52. Pokneženi kmet	115
53. Siromak, ki si je sam kriv svoje revščine	116
54. Nehvaležnej	117
55. Presrečni dedič	118
56. Nespameten odgovor	119
57. Izpreobrnjenje zoper voljo	121
58. Čolnč	123
59. Dva pota	126
60. Čudoviti gostje	127
61. Koristna zmota v imenu	129
62. Sladka in grenka pijača	131
63. Jona	132
64. Nepredvidni človek	134
65. Opat in vrtnar	135
66. Potres	143
67. Esop na kraljevem dvoru	145
68. Vode	147
69. Damoklej	148
70. Sv. Venčeslav	149
71. Derviš	150
72. Izpodletela dedščina	151
73. Ves trud zastonj	153
74. Vojska v tabru	154
75. Cesar Heraklij	155
76. Dva brata	156
77. Naloga za poskušnjo	157
78. Strah pred ljudmi	159
79. Podobe človeških strastij	161
80. Opica	164
81. Dva bolnika	165
82. Mladi Švicar	166
83. Norec z uro	168
84. Dvoja lastna ljubezen	169
85. Tatje	170
86. Mladi kraljevič	173
87. Puščavnik in kmet	175
88. Slabo porabljen priložnost	179
89. Junaško svarilo	180
90. Otročja ljubezen	181
91. Župnik in župljan	182
92. Goreči ogel	188

KAZALO

100	Kazalo in vsebina
101	1. del v vsebini
102	2. del v vsebini
103	3. del v vsebini
104	4. del v vsebini
105	5. del v vsebini
106	6. del v vsebini
107	7. del v vsebini
108	8. del v vsebini
109	9. del v vsebini
110	10. del v vsebini
111	11. del v vsebini
112	12. del v vsebini
113	13. del v vsebini
114	14. del v vsebini
115	15. del v vsebini
116	16. del v vsebini
117	17. del v vsebini
118	18. del v vsebini
119	19. del v vsebini
120	20. del v vsebini
121	21. del v vsebini
122	22. del v vsebini
123	23. del v vsebini
124	24. del v vsebini
125	25. del v vsebini
126	26. del v vsebini
127	27. del v vsebini
128	28. del v vsebini
129	29. del v vsebini
130	30. del v vsebini
131	31. del v vsebini
132	32. del v vsebini
133	33. del v vsebini
134	34. del v vsebini
135	35. del v vsebini
136	36. del v vsebini
137	37. del v vsebini
138	38. del v vsebini
139	39. del v vsebini
140	40. del v vsebini
141	41. del v vsebini
142	42. del v vsebini
143	43. del v vsebini
144	44. del v vsebini
145	45. del v vsebini
146	46. del v vsebini
147	47. del v vsebini
148	48. del v vsebini
149	49. del v vsebini
150	50. del v vsebini
151	51. del v vsebini
152	52. del v vsebini
153	53. del v vsebini
154	54. del v vsebini
155	55. del v vsebini
156	56. del v vsebini
157	57. del v vsebini
158	58. del v vsebini
159	59. del v vsebini
160	60. del v vsebini
161	61. del v vsebini
162	62. del v vsebini
163	63. del v vsebini
164	64. del v vsebini
165	65. del v vsebini
166	66. del v vsebini
167	67. del v vsebini
168	68. del v vsebini
169	69. del v vsebini
170	70. del v vsebini
171	71. del v vsebini
172	72. del v vsebini
173	73. del v vsebini
174	74. del v vsebini
175	75. del v vsebini
176	76. del v vsebini
177	77. del v vsebini
178	78. del v vsebini
179	79. del v vsebini
180	80. del v vsebini
181	81. del v vsebini
182	82. del v vsebini
183	83. del v vsebini
184	84. del v vsebini
185	85. del v vsebini
186	86. del v vsebini
187	87. del v vsebini
188	88. del v vsebini
189	89. del v vsebini
190	90. del v vsebini
191	91. del v vsebini
192	92. del v vsebini
193	93. del v vsebini
194	94. del v vsebini
195	95. del v vsebini
196	96. del v vsebini
197	97. del v vsebini
198	98. del v vsebini
199	99. del v vsebini
200	100. del v vsebini

